

Omgevingsvisie Kampen

Omgevingseffectrapport

Gemeente Kampen

14 mei 2025

Project	Omgevingsvisie Kampen
Opdrachtgever	Gemeente Kampen
Document	Omgevingseffectrapport
Status	Definitief
Datum	14 mei 2025
Referentie	141689/25-007.586
Projectcode	141689
Projectleider	P.A. Feij MSc
Projectdirecteur	A.M. Springer-Rouwette MSc

Auteur(s)	M.D. van Dijk MSc
Gecontroleerd door	P.F.M. Fouraschen MSc
Goedgekeurd door	P.A. Feij MSc

Paraaf

Adres	Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. Deventer Daalsesingel 51c Postbus 24087 3502 MB Utrecht +31 (0)30 765 19 00 www.witteveenbos.com KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.
© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos, noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Tekst- en datamining van (delen van) dit document, evenals enige verwerking of reproductie ervan door middel van kunstmatige intelligentie technologieën is uitdrukkelijk niet toegestaan, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Dit document (of delen ervan) mag niet worden veeleenvoudigd en/of anderszins worden gebruikt op enigerlei wijze voor het trainen van kunstmatige intelligentie technologieën, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING		6
1.1	Hoe is de omgevingsvisie tot stand gekomen?	6
1.2	Wat is de kern van de omgevingsvisie Kampen?	7
1.3	Wat zijn de belangrijkste effecten van de omgevingsvisie?	8
1.4	Wat zijn aanbevelingen en inzichten voor verdere besluitvorming?	10
1	INLEIDING	12
1.1	Reden voor het opstellen van omgevingsvisie Kampen	12
1.2	Waarom een milieueffectrapportage?	13
1.3	Leeswijzer	14
2	ONDERZOEKSAANPAK	15
2.1	Rol van het OER	15
2.2	Kern van de aanpak	17
2.3	Uitgangspunten	17
2.4	Beoordelingskader	18
2.4.1	Wonen en woonomgeving	19
2.4.2	Economie	20
2.4.3	Samenleving	20
2.4.4	Gezondheid	21
2.4.5	Mobiliteit	22
2.4.6	Natuur	23
2.4.7	Landschap en cultuurhistorie	24
2.4.8	Bodem en klimaat(adaptatie)	24
2.4.9	Duurzame energie en circulariteit	26
2.5	Wijze van beoordelen	27
2.5.1	Beoordeling van de huidige staat van de leefomgeving	27
2.5.2	Beoordeling van de effecten van toekomstbeelden op de leefomgeving	27
2.5.3	Beoordeling van het doelbereik	27
2.6	Detailniveau van het effectenonderzoek	29
3	STAAT VAN DE LEEFOMGEVING	30

3.1	Wonen en woonomgeving	30
3.2	Economie	34
3.3	Samenleving	35
3.4	Gezondheid	36
3.5	Mobiliteit	37
3.6	Natuur	38
3.7	Landschap en cultuurhistorie	40
3.8	Bodem en klimaat(adaptatie)	41
3.9	Duurzame energie en circulariteit	42
4	TOEKOMSTBEELDEN	44
4.1	Toekomstbeelden	44
4.1.1	Toekomstbeeld 1	44
4.1.2	Toekomstbeeld 2	45
4.1.3	Toekomstbeeld 3	46
4.2	Verschillen tussen de toekomstbeelden	47
5	OMGEVINGSEFFECTEN VAN DE TOEKOMSTBEELDEN	49
5.1	Beoordeling van de toekomstbeelden per thema	49
5.1.1	Wonen en woonomgeving	49
5.1.2	Economie	51
5.1.3	Samenleving	52
5.1.4	Gezondheid	54
5.1.5	Mobiliteit	56
5.1.6	Natuur	57
5.1.7	Landschap en cultuurhistorie	59
5.1.8	Bodem en klimaat(adaptatie)	60
5.1.9	Duurzame energie en circulariteit	62
5.2	De effecten op hoofdlijnen	63
6	HET VOORGENOMEN BELEID	66
6.1	Totstandkoming van het voorgenomen beleid	66
6.2	Beschrijving van het voorgenomen beleid	67
6.3	Beoordeling van het voorgenomen beleid	69
6.3.1	Wonen en woonomgeving	69
6.3.2	Economie	70
6.3.3	Samenleving	71
6.3.4	Gezondheid	71
6.3.5	Mobiliteit	73
6.3.6	Natuur	74
6.3.7	Landschap en cultuurhistorie	77

6.3.8	Bodem en klimaat(adaptatie)	78
6.3.9	Duurzame energie en circulariteit	80
6.3.10	Beoordeling van het voorgenomen beleid op hoofdlijnen	81
6.4	Doelbereik van het voorgenomen beleid	84

7	AANBEVELINGEN, LEEMTEN IN KENNIS EN MONITORING	86

7.1	Aanbevelingen: inzichten voor verdere besluitvorming	86
7.2	Leemten in kennis	90
7.3	Monitoring en evaluatie	90

	Laatste pagina	90

	Bijlage(n)	Aantal pagina's

I	Staat van de leefomgeving Kampen	110
II	Toekomstbeelden	6
III	Concept-omgevingsvisie (75 %-versie)	44

SAMENVATTING

De Omgevingsvisie Kampen 2050 is een langetermijnvisie met de strategische keuzes voor de fysieke leefomgeving van de gemeente. Elke gemeente in Nederland is verplicht een omgevingsvisie opstellen. De visie geeft aan welke kwaliteiten gemeente Kampen wil behouden en versterken, en hoe ingespeeld wordt op verschillende opgaven. Naast dit toekomstverhaal geeft de visie ook aan hoe de gemeente samen met de inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties wil werken aan het bereiken van de ambities.

Om de effecten van de omgevingsvisie op de leefomgeving in kaart te brengen, is een omgevingseffectrapport (OER) opgesteld. Dit is wettelijk verplicht en bedoeld om te zorgen dat het milieubelang volwaardig wordt meegewogen bij besluitvorming over de omgevingsvisie. Dit doet het OER door effecten op een groot aantal leefomgevingsthema's te beschrijven en aanbevelingen te doen voor vervolgbesluitvorming.

1.1 Hoe is de omgevingsvisie tot stand gekomen?

De omgevingsvisie Kampen is in 3 fasen tot stand gekomen:

Fase 1: Verhaal van Kampen

In deze fase zijn bestaande kwaliteiten en de identiteit van gemeente Kampen in beeld gebracht. Daarbij is ook vooruitgeblikt naar opgaven, ambities, trends en ontwikkelingen waar de omgevingsvisie op moet inspelen. Als voorbereiding op het OER is de Staat van de Leefomgeving opgesteld waarmee de huidige kwaliteit van de fysieke leefomgeving is beschreven.

Fase 2: Toekomstbeelden

Op basis van de vertrekpunten uit het Verhaal van Kampen zijn 3 toekomstbeelden ontwikkeld om de verschillende mogelijkheden voor de gemeente Kampen in 2050 te schetsen, die ook zijn onderzocht in dit OER:

- 1 toekomstbeeld 1: focust op positieve gezondheid, sociale cohesie en zelfredzaamheid, met kleinschalige uitbreidingen van woningen langs de randen van grote en kleine kernen, met een nadruk op lokale voorzieningen;
- 2 toekomstbeeld 2: richt zich op economische groei en werkgelegenheid met een ruimtelijke schaa sprong op gebied van woningbouw, bedrijventerreinen en infrastructuur. Milieuvraagstukken worden overwegend technisch opgelost;
- 3 toekomstbeeld 3: bevat duurzame en natuurinclusieve principes, met een focus op stedelijke inbreiding, mobiliteitstransitie, verandering van economie en ruimte voor natuurlijke systemen.

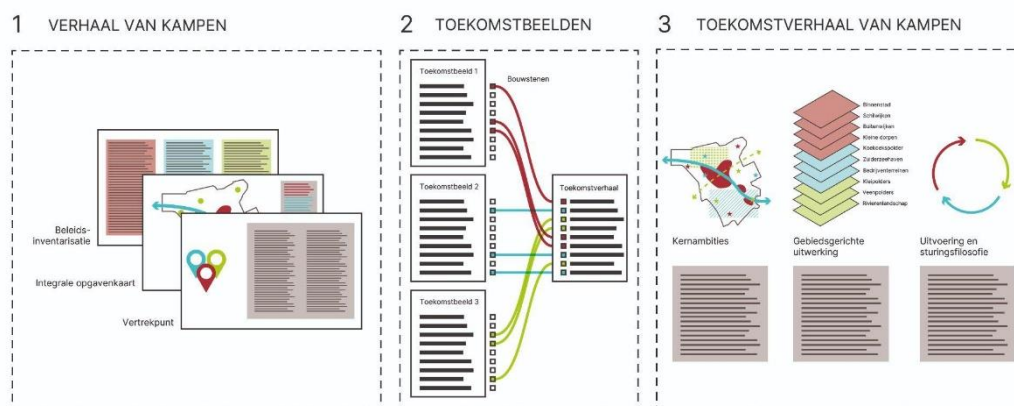
Aan de hand van deze toekomstbeelden en de keuzes die hierin naar voren werden gebracht zijn gesprekken met inwoners gevoerd en reacties op met digitale peilingen opgehaald. Ten behoeve van de gesprekken met bestuurders is een quickscan-beoordeling van de toekomstbeelden uitgevoerd, vooruitlopend op de volwaardige beoordeling van de toekomstbeelden in het OER.

Fase 3: Toekomstverhaal van Kampen

Op basis van de informatie over en reacties op de toekomstbeelden uit fase 2 is een toekomstverhaal voor gemeente Kampen opgesteld. Daarbij is geput uit de verschillende toekomstbeelden. Naast de 3 hoofdambities, bijbehorende strategische keuzes en visiekaart zijn ook gebiedsgerichte uitwerkingen opgenomen. Deze uitwerking is wederom voorgelegd aan de inwoners en vervolgens verder aangescherpt. Vanuit werkversies van het OER en via een toelichting op visie en OER in de raadscommissie op 28 november 2024 zijn inzichten vanuit het OER op diverse momenten gedeeld met de gemeente Kampen en andere betrokken partijen.

Afbeelding 0.1 De totstandkoming van de Omgevingsvisie

1.2 Wat is de kern van de omgevingsvisie Kampen?

Het toekomstverhaal van de gemeente Kampen in 2050...

Kampen is uitgegroeid tot een gemeente waar brede welvaart centraal staat en waar bodem en water de leidraad vormen voor ruimtelijke ontwikkeling. Kampen in 2050 is een plek waar brede welvaart, evenwichtige groei en duurzaamheid hand in hand gaan. De gemeenschap heeft haar unieke karakter behouden maar is volledig meegegaan met de tijd en heeft geen last meer van hittestress en wateroverlast. Wie zich in Kampen begeeft, ziet een gemeente die bloeit door haar verbondenheid met water, haar sterke sociale infrastructuur en de balans tussen erfgoed en innovatie.

Om te werken naar dit toekomstverhaal, heeft gemeente Kampen 3 hoofdambities opgesteld: Allereerst kiezen wij voor vitale, veerkrachtige mensen en gemeenschappen. Ook is er in 2050 genoeg ruimte voor goed wonen en een bruisende lokale economie. Bovendien gaan we op weg naar een waterrijke en groene aarde en leefomgeving.

Vitale, veerkrachtige mensen en gemeenschappen

Een bloeiende samenleving met een sterke sociale basis vraagt om een robuust voorzieningenaanbod. We zetten in op warme dorps- en wijkhartes om voorzieningen en ontmoetingsplekken voor jong en oud te creëren. Ook staat een gezonde levensstijl voorop, waarbij het van belang is dat er voldoende groene ruimtes zijn voor spelen, sporten en ontspannen. Een vitale gemeenschap heeft ook een bruisende binnenstad, als centrum voor cultuur, horeca en evenementen. Wij zijn trots op onze historische binnenstad en haar verleden als Hanzestad, en maken de cultuurhistorie van Kampen, de dorpen en het landschap beleefbaar.

Ruimte voor goed wonen en een bruisende lokale economie

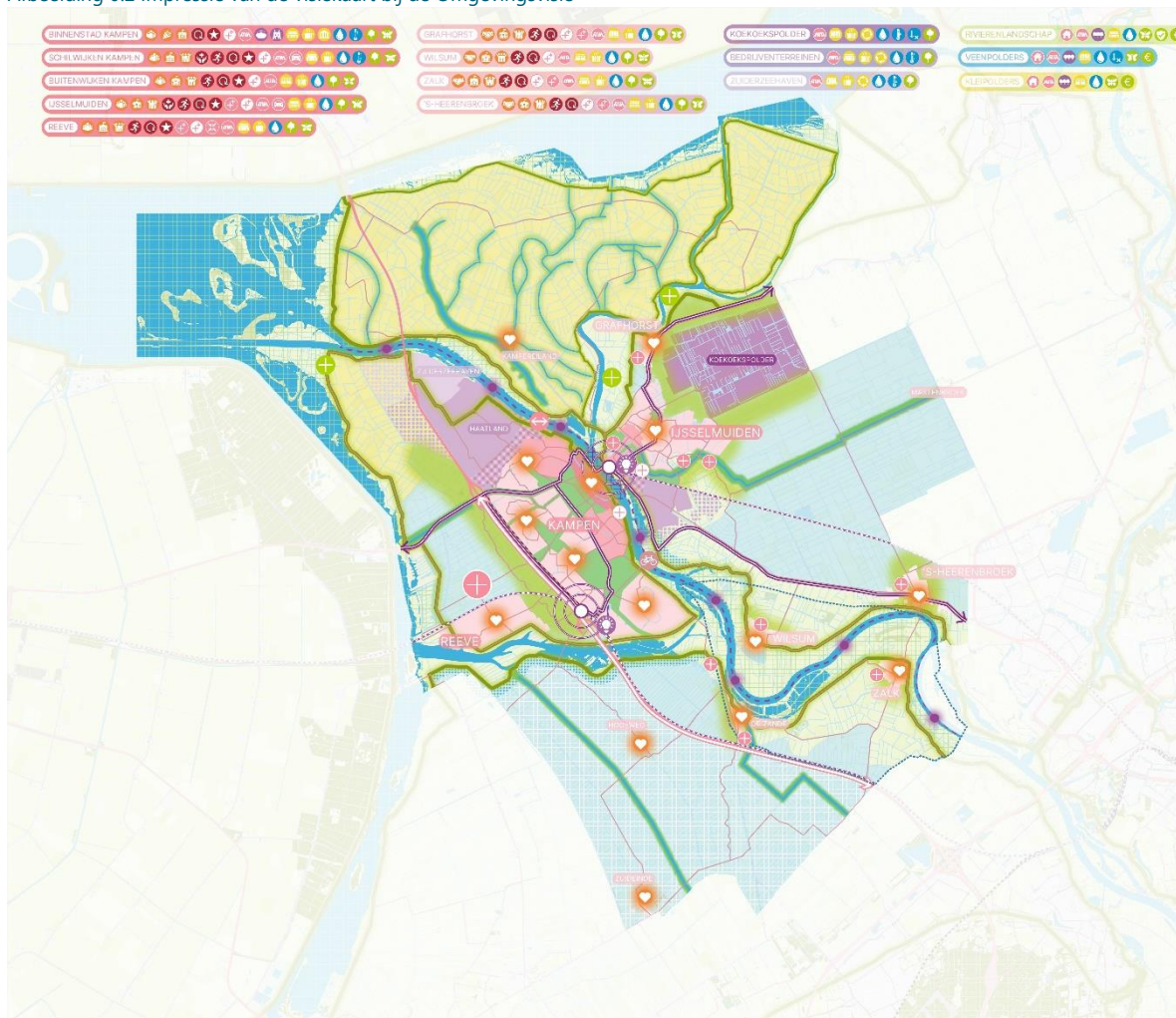
We zorgen voor leefbare en gemengde wijken met voldoende woningen voor iedereen, vooral voor jongeren, ouderen en mensen die zorg nodig hebben. Tussen 2032 en 2050 komen er circa 3.850 nieuwe woningen bij, met aandacht voor betaalbare woningen en doorstroming op de woningmarkt. Wij zoeken ruimte voor nieuwe woningen in de bestaande stad en dorpen, met uitbreidingslocatie Reeve-Noord met kwalitatief dorpshart en kleinschalige uitbreiding aan de rand van dorpen. Het selecteren van nieuwe woningbouwlocaties houdt rekening met lokale kwaliteiten zoals water, bodem en cultuurhistorie. In het buitengebied behouden we de kwaliteit van leven en kijken we naar de behoefte aan extra woningen. We stimuleren een sterke economie met aandacht voor modern vakmanschap in het MKB, de maakindustrie, handel en duurzame initiatieven. Bestaande werklocaties, vooral van lokale bedrijven, kunnen uitbreiden. We combineren wonen en werken aan de randen van bedrijventerreinen en benutten de ruimte optimaal met verdichting en vergroening. We investeren in goede bereikbaarheid met kwalitatief openbaar vervoer, fietsroutes en autoluwe zones. Station Kampen-Zuid wordt een innovatiehub met onderwijs, bedrijvigheid en woningen voor studenten en jongeren. De binnenstad wordt toekomstbestendig met geclusterde horeca en winkels.

Op weg naar een waterrijke en groene aarde en leefomgeving

We ontwikkelen met respect voor onze natuurlijke omgeving, met een focus op wat wél kan, waarbij water en bodem leidend zijn. Waterveiligheid staat voorop, met voldoende ruimte voor wateropvang en aandacht voor knelpunten. Nieuwe ontwikkelingen zijn klimaatadaptief en duurzaam, met slimme combinaties van waterberging, natuur en landschap.

In het landelijk gebied is de landbouw een belangrijke economische drager. Samen met de sector zoeken we naar duurzame landbouw en alternatieve verdienmodellen. We stimuleren hergebruik van gebouwen en verduurzamen bestaande wijken en dorpen. Groen en water krijgen extra aandacht, met groene overgangen tussen stad en buitengebied. We verbeteren de waterbeleving en beschermen de biodiversiteit. We lopen voorop in duurzame energieopwekking, met voorrang voor lokale initiatieven. Bestaande bedrijventerreinen verduurzamen we met oog voor de circulaire economie. Zo zorgen we voor een gezonde balans tussen een levendige stad, een vitaal buitengebied en een sterke natuur.

Afbeelding 0.2 Impressie van de visiekaart bij de Omgevingsvisie

1.3 Wat zijn de belangrijkste effecten van de omgevingsvisie?

De omgevingsvisie Kampen bevat op de verschillende aspecten van de fysieke leefomgeving duidelijke beleidsambities. De visie zet in op behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteit, gemeenschappen en stimuleert brede welvaart. Ook is er oog voor opgaven rondom woningbouw, klimaat en biodiversiteit en de transitie in natuur, landbouw, water- en bodemsysteem, mobiliteit, circulariteit en energie. De richting en intentie van beleid is daarbij helder en heeft in beginsel een overwegend positief effect op de leefomgeving.

dat hieronder per thema nader wordt toegelicht. Binnen de thema's zijn diverse aspecten beoordeeld op hun effecten in 5 beoordelingsklassen: zeer negatief (--), negatief (-), neutraal (0), positief (+) en zeer positief (++). Per thema wordt de bandbreedte van de scores op de onderliggende aspecten getoond.

Wonen en woonomgeving (+/++)

De beoordeling van wonen en woonomgeving bespreekt het woningaanbod, voorzieningen en openbare ruimte. Er is een geplande groei van 3.850 woningen tussen 2032 en 2050, met aandacht voor locaties zoals Zalk en 's-Heerenbroek. Dit diversifieert de woonmarkt en ondersteunt doorstroming, vooral voor jongeren en ouderen. Het toevoegen van compacte, betaalbare woningen kan jongeren aantrekken, hoewel deze niet altijd aansluiten bij huidige woonvoorkeuren.

Voorzieningen worden beter toegankelijk door clustering, wat de sociale infrastructuur versterkt via multifunctionele accommodaties. Dit kan demografische diversiteit bevorderen, hoewel vergrijzing en bevolkingskrimp uitdagingen vormen voor rendabiliteit.

De openbare ruimte wordt verbeterd met natuur- en klimaatvriendelijke maatregelen, die sociale interactie en gezondheid bevorderen. Gebruikersparticipatie bij de inrichting helpt conflicten te minimaliseren en zorgt voor optimale benutting van de ruimte.

Economie (0/+)

De economische vooruitzichten zijn positief, dankzij de uitbreiding en transformatie van bedrijventerreinen en de versterking van het MKB, wat kan leiden tot meer lokale werkgelegenheid. Innovatiehubs rond stationsgebieden bieden kansen voor de kennisindustrie en kunnen de regio aantrekkelijker maken voor jonge professionals. Voor de landbouwsector is de transitie naar duurzame en alternatieve verdienmodellen van groot belang. Hoewel dit op lange termijn de sector kan versterken, brengt het ook onzekerheid met zich mee, vooral door de vernatting van veenpolders die traditionele landbouwmethoden kan bemoeilijken.

Samenleving (+/++)

Op maatschappelijk vlak legt de omgevingsvisie een sterke nadruk op samenredzaamheid en gemeenschappen. Omgevingsbeleid ondersteunt dit door versterking van dorps- en wijkhartes met toegankelijke voorzieningen en de inrichting van de openbare ruimte gericht op bewegen en ontmoeten. Er is ook specifiek aandacht voor de jongeren en studenten en woon-zorgvoorzieningen voor onder andere ouderen.

Gezondheid (0/+)

Wat gezondheid betreft, draagt de visie bij aan het welzijn van de inwoners door een gezonde leefstijl te stimuleren met groene en recreatieve ruimtes en (fiets)routes. Vermindering van gemotoriseerd verkeer, vooral rondom binnenstad en stations, kan milieugezondheidsrisico's zoals geluid en luchtverontreiniging verminderen. Aandachtspunt is de combinatie van wonen en werken in gebieden zoals Haatland, waar milieugezondheidsrisico's kunnen toenemen tijdens de transformatie van het gebied.

Mobiliteit (+/++)

Op het gebied van mobiliteit bevordert de omgevingsvisie multimodale bereikbaarheid, waarbij het STOMP-principe centraal staat. De ontwikkeling van knooppunten zoals Kampen en Kampen Zuid, gecombineerd met autoluwe gebieden en verbeterde fietsroutes, stimuleert actief transport. Echter, concrete maatregelen om autobereikbaarheid te ontmoedigen blijven beperkt, wat de effectiviteit van de mobiliteitstransitie kan belemmeren.

Natuur (+)*

Het in samenwerking en stapsgewijs stimuleren van de transitie naar extensievere en natuurinclusieve landbouw biedt kansen voor het verminderen van de druk op beschermde natuurgebieden en het versterken van biodiversiteit. Ook natuurinclusieve verstedelijking en mobiliteitstransitie bieden kansen. Daarentegen zijn er risico's verbonden aan de uitbreiding van woon- en werkgebieden en bijbehorende (gemotoriseerde) mobiliteit, die verstoring, verlies van leefgebied en externe werking kunnen veroorzaken, vooral rondom een tweede Zuiderzeehaven en windenergie in het Kamperveen.

*Kanttekening: hoewel per saldo een positief effect wordt verwacht, kunnen specifieke maatregelen (zeer) negatieve effecten op natuur veroorzaken en zijn significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden niet uit te sluiten.

Landschap en cultuurhistorie (-/+)

Het behoud van cultuurhistorische waarden door herbestemming van erfgoed en landschapselementen wordt positief beoordeeld, mits dit zorgvuldig gebeurt volgens de principes uit de gebiedsgerichte uitwerkingen. Aantasting van archeologische waarden bij kreekherstel Kampereiland vormt een risico.

Bodem en (klimaat)adaptatie (0/++)

Op het vlak van bodem en klimaat(adaptatie) is er aandacht voor het verminderen van bodemdaling door vernatting in veengebieden (onder meer door de bufferzone Koekoekspolder) en het aanpassen van landbouwmethoden aan het water- en bodemsysteem. De mate, schaal en tempo waarin deze transitie plaatsvindt is bepalend voor het bereiken van verschillende ambities. Hoewel de omgevingsvisie inzet op vergroening om hittestress te verminderen ook in de zogeheten schilwijken, ontbreken specifieke maatregelen voor gebieden met een hoger risico, zoals Brunnepe.

Duurzame energie en circulariteit (0/+)

Tenslotte zijn er duidelijke ambities op het gebied van duurzame energie en circulariteit, met het doel om in 2050 aan de klimaatdoelen te voldoen. De focus ligt op het koppelen van energietransitie aan circulaire economie, maar verdere uitwerking en concrete strategieën voor energiebesparing, warmtetransitie en ruimtelijke reservering zijn noodzakelijk.

1.4 Wat zijn aanbevelingen en inzichten voor verdere besluitvorming?

Werk ambities uit de omgevingsvisie zorgvuldig uit in vervolgbesluiten zodat doelen bereikt worden

De omgevingsvisie bevat veel ambities en beleidsrichtingen die positief zijn voor de leefomgeving. Tegelijkertijd is de onzekerheid over de uitkomsten groot. De gemeente is namelijk afhankelijk van samenwerking met andere overheden en partijen en maakt een aantal belangrijke keuze nog niet in de omgevingsvisie, maar in vervolgbesluiten. Hierdoor is het moeilijk om te overzien wat de uiteindelijke (cumulatieve) effecten zijn van de omgevingsvisie. Het risico bestaat dat de positieve effecten kleiner zijn dan verwacht of dat er ongewenste neveneffecten ontstaan. De aanbevelingen benoemen daarom vaak dat de kansen en risico's uit het OER goed betrokken moeten worden bij de uitwerking van beleidskeuzes in vervolgbesluiten:

- 1 werk de mobiliteitsvisie uit in nauwe samenhang met de verstedelijkingsopgave en andere ambities;
- 2 versterk samenwerking en vergroot inzicht in eigen handelingsperspectief bij de transitie in het buitengebied;
- 3 werk spelregels voor verruiming VAB-beleid zorgvuldig uit met oog voor kansen en risico's;
- 4 zorg dat het innovatiecluster Kampen-Zuid en de binnenstad elkaar versterken;
- 5 heb bij meervoudige functies van groen en water ook oog voor functies die niet te combineren zijn:
  - a zorg voor een sociaal veilige groene inrichting;
  - b behoud scheiding tussen recreatie en natuur langs de IJssel;
  - c houd oog voor verschillende eisen aan leefgebieden van bepaalde plant- en diersoorten;
- 6 betrek hoogwaterveiligheid bij uitwerking van gebieden;
- 7 werk bovenwettelijke ambities op het gebied van gezondheidsbescherming en omgevingsveiligheid uit;
- 8 overweeg aanvullende maatregelen voor gebieden met hoge risico's op hittestress;
- 9 werk warmteambities nader uit met oog voor integrale leefomgevingseffecten;
- 10 werk het beleid voor de circulaire economie nader uit.

Onderzoeksbeperkingen en monitoring en evaluatie

Het OER is gebaseerd op veel kwalitatieve beoordelingen waarbij fundamentele analyses (van bijvoorbeeld de lokale economie en werkgelegenheid) en modellen (bijvoorbeeld op het gebied van mobiliteit en het watersysteem) ontbraken. Dat maakt dat de effecten op veel aspecten niet nauwkeurig bepaald konden worden. Nader onderzoek en monitoring kan in de toekomst deze inzichten vergroten en afwegingen

verbeteren. Zo is er meer (gedeelde) basisinformatie nodig om de gebiedsprocessen in het buitengebied zorgvuldig en effectief te doorlopen. Wijken met een stapeling van aandachtspunten vragen om monitoring op sociale en ruimtelijke dimensies. Ook helpt monitoring om vast te stellen of de gewenste verstedelijking op de juiste plekken ontwikkelt en of de beoogde mobiliteitstransitie zich voltrekt.

INLEIDING

1.1 Reden voor het opstellen van omgevingsvisie Kampen

Wat is een omgevingsvisie?

De omgevingsvisie is een integrale visie met strategische hoofdkeuzes van beleid voor de fysieke leefomgeving voor de langere termijn. De omgevingsvisie gaat onder andere in op de samenhang tussen ruimte, water, milieu, natuur, landschap, verkeer en vervoer, gezondheid, economie, energie, infrastructuur en cultureel erfgoed.

Inhoudelijk bevat de omgevingsvisie in ieder geval de volgende onderdelen:

- de omgevingsvisie bevat een beschrijving van hoe de gemeente ervoor staat op basis van de eerdergenoemde thema's, op hoofdlijnen welke ontwikkelingen gewenst zijn, wat juist behouden moet blijven en het te voeren integrale beleid op hoofdlijnen;
- de omgevingsvisie houdt rekening met het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt;
- ook gaat de omgevingsvisie in op de sturingsfilosofie van de gemeente en de eigen rol in relatie tot anderen bij het realiseren van de doelstellingen uit de visie;
- de omgevingsvisie duidt de gemeentelijke belangen en voorziet ze van een motivatie.

De omgevingsvisie is vormvrij en bindt alleen de gemeente zelf. Daar waar de doelen en ambities van de omgevingsvisie doorwerken naar derden (waterschappen, bedrijven, burgers) kunnen daartoe regels en normen worden opgenomen in het omgevingsplan.

Waarom een omgevingsvisie?

In de prachtige waterrijke gemeente Kampen met de historische Hanzestad Kampen, de karakteristieke en levendige kernen IJsselmuiden, Grafhorst, 's Heerenbroek, Kampereiland, Kamperveen, (een deel van) Mastenbroek, Reeve, Wilsum en Zalk is het goed wonen, ondernemen en verblijven. De inzet van de gemeente is om deze kwaliteiten voor de toekomst te behouden en waar mogelijk te versterken. Daarbij staat de gemeente samen met haar partners en de gemeenschappen voor een aantal uitdagende opgaven. Bijvoorbeeld op het gebied van leefbaarheid, wonen, economie, duurzaamheid, de energie- en mobiliteitstransitie en klimaatadaptatie.

Om hierop een antwoord te formuleren wil de gemeente een toekomstbestendige en inspirerende omgevingsvisie opstellen, waarvoor de basis in 2022 in een eerste zogenoemde '1.0 versie' is gelegd. Hierin zijn onder andere de kernwaarden, bouwstenen en integrale opgaven benoemd. In de nieuwe omgevingsvisie (eerder wel 2.0-versie genoemd) is zijn de identiteit en kwaliteiten van gemeente Kampen nader uitgewerkt. Verder zijn er in de nieuwe omgevingsvisie integrale verbindingen gelegd tussen de omgevingsvisie 1.0, Koers van Kampen 2040 en de Meerjarenstrategie Sociaal Domein 2040. Ook wordt er duidelijker en gebiedsgericht sturing gegeven ruimtelijke ontwikkeling van de kernen en het buitengebied, door middel van een constructieve dialoog tussen de samenleving, ketenpartners, bestuur en politiek.

1.2 Waarom een milieueffectrapportage?

Mer-plicht

Europese en nationale wetgeving schrijven voor dat voor activiteiten met (mogelijk) aanzienlijke milieueffecten een mer-procedure wordt doorlopen. Nederlandse wet moet voldoen aan de Europese [mer-richtlijn](#) voor projecten (2014/52/EU, 2011/92/EU) en de Europese [SMB-richtlijn](#) (Strategische milieubeoordeling, 2001/42/EG) voor plannen en programma's. De Europese wetgeving is geïmplementeerd in de [Omgevingswet](#) (afdeling 16.4) en verder uitgewerkt in het [Omgevingsbesluit](#) (hoofdstuk 11, bijlage V). Het type mer-procedure (planMER, projectMER of mer-beoordeling) hangt af van de aard, omvang van de activiteit en het type besluit.

De Omgevingsvisie is een wettelijk voorgeschreven plan in de zin van artikel 16.34 van de Omgevingswet. De omgevingsvisie stelt bovendien kaders aan besluiten voor projecten die mogelijk aanzienlijke milieueffecten hebben (artikel 16.36 lid 1 en 4). Onder meer aan het omgevingsplan voor bijvoorbeeld stedelijk ontwikkelingsprojecten zoals bedoeld in Bijlage V van het Omgevingsbesluit onder project nr. J11. Naar verwachting brengt de omgevingsvisie niet alleen kleine wijzigingen op een lokaal niveau aan, maar hebben keuzes betrekking op grotere opgaven op de schaal van de gehele gemeente. Er is daarom geen sprake van een plan-mer-beoordeling (artikel 16.36 lid 3). Ook is een passende beoordeling nodig (artikel 16.36 lid 2). Deze passende beoordeling is opgenomen in paragraaf 6.3.6. Voor de omgevingsvisie geldt daarmee direct een plicht tot het opstellen van een milieueffectrapport (MER) en het doorlopen van de milieueffectrapportage. De milieueffectrapportage (mer) is de procedure om tot het MER te komen. De mer-procedure is nader toegelicht in hoofdstuk 2.

Keuze voor een omgevingseffectrapport (OER)

In de [Startnotitie](#) is aangegeven om de maatschappelijke opgaven een grote rol te geven in het opstellen van de omgevingsvisie. Vanwege dit integrale karakter van de omgevingsvisie, is gekozen voor een breder dan gebruikelijke effectrapportage: een omgevingseffectrapport (OER) in plaats van een milieueffectrapport.

Wat is een OER?

Een OER zorgt voor een integrale afweging van uiteenlopende onderwerpen die relevant zijn voor de leefomgeving, en geeft daarbij zowel milieu als leefomgeving een volwaardige plaats in het besluitvormingsproces over de omgevingsvisie gemeente Kampen. Dit doet een OER door de effecten op de leefomgeving ten gevolge van een voornemen en mogelijke alternatieve invullingen (toekomstbeelden) daarvan op hoofdlijnen te beschrijven. Een OER gaat dus naast de traditionele milieuthema's ook in op leefomgevingsthema's als integrale gezondheid, klimaatadaptatie, energietransitie, circulariteit en sociaaleconomische aspecten. Hierdoor sluit het beter aan bij de scope van een omgevingsvisie.

Doel OER Omgevingsvisie Kampen

Het doel van het OER bij de Omgevingsvisie Kampen is om, voorafgaand aan de besluitvorming, alle relevante beslisinformatie breed en integraal in beeld te brengen en dit mee te laten wegen bij de te maken keuzes in de visie. Het OER draagt zo bij aan transparante besluitvorming en laat met een integrale afweging zien of er voor alle ambities, opgaven en beoogde ontwikkelingen in Kampen voldoende ruimte is en welke effecten de te maken keuzes hebben op de leefomgeving. Aan de hand van verschillende toekomstbeelden (de mogelijke 'manieren' waarop het voornemen kan worden gerealiseerd) worden in het OER de effecten in beeld gebracht. Ook geeft het OER inzicht in strijdigheid, danwel meekoppelkansen tussen ambities, opgaven en beoogde ontwikkelingen. Het OER is een strategisch onderzoek dat hoofdlijnen van de omgevingsvisie beoordeeld op impact op de leefomgeving. Het OER bevat daarom geen onderzoek naar concrete initiatieven in detail.

De wisselwerking tussen de omgevingsvisie en het OER

Om ervoor te zorgen dat er een goede wisselwerking is tussen de omgevingsvisie en het OER, zijn er verschillende interacties tussen de 2 sporen. Hierbij worden de keuzes vanuit het omgevingsvisie-spoor constant getoetst in het OER-spoor, waarna de bevindingen hiervan weer worden verwerkt in het omgevingsvisie-spoor. In afbeelding 2.1 is weergegeven. Hoofdstuk 6.1 geeft een inhoudelijke toelichting op deze interactie.

Initiatiefnemer en Bevoegd Gezag

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor de voorbereiding van de omgevingsvisie en het OER. Zij treden op als initiatiefnemer. Het college heeft de NRD vastgesteld. De omgevingsvisie en het OER worden vastgesteld door de gemeenteraad. De gemeenteraad vormt daarmee het bevoegd gezag.

Naast de initiatiefnemer en bevoegd gezag zijn er ook diverse bestuursorganen (mede overheden bijvoorbeeld buurgemeenten, waterschap, provincie en ministeries) en instanties (o.a. Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed) die adviseren over de inhoud van het OER.

Wettelijke Procedure

Het OER gaat als bijlage bij de Omgevingsvisie Kampen de inspraakprocedure in. Zo krijgt iedereen de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen over de omgevingsvisie en bijbehorende OER. Ook wordt het OER voor een verplicht toetsingsadvies voorgelegd aan de onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage. Deze zienswijzen en het advies worden betrokken bij de besluitvorming over de vaststelling van de omgevingsvisie door de gemeenteraad.

1.3 Leeswijzer

Tabel 1.1 geeft weer welke informatie elk hoofdstuk van deze notitie bevat.

Tabel 1.1 Leeswijzer OER Kampen

Hoofdstuk	Geeft antwoord op de vraag:
1. Inleiding	waarom wordt er een omgevingsvisie opgesteld voor Kampen en waarom is er gekozen voor een OER?
2. Onderzoeksaanpak	hoe worden de toekomstbeelden onderzocht?
3. Staat van de leefomgeving	waar staat Kampen nu en waar gaan we heen?
4. Toekomstbeelden	hoe zien de toekomstbeelden voor Kampen eruit?
5. Omgevingseffecten van de toekomstbeelden	wat zijn de omgevingseffecten van de verschillende toekomstbeelden?
6. Het voorgenomen beleid	voor welk beleid kiest de gemeente en welke omgevingseffecten horen daarbij?
7. Aanbevelingen, leemten in kennis en monitoring	welke inzichten voor verdere besluitvorming kunnen er worden meegegeven?

2

ONDERZOEKSAANPAK

2.1 Rol van het OER

Het OER is als onderzoeksmiddel ingezet tijdens de ontwikkeling van de visie. Het 'ontwerpend OER' brengt in het proces in beeld waar vanuit het oogpunt van milieu en de leefomgeving er opgaven zijn en wat de bandbreedte van effecten is van mogelijke keuzes in de visie hierop. De wisselwerking tussen het visiespoor en het OER-spoor wordt gefaciliteerd middels 'ontwerploops'. Een ontwerpend OER geeft tijdig inzicht in met welke keuzes negatieve effecten te beperken zijn en met welke keuzes juist kansen ontstaan. Zo toetst het OER dus niet enkel achteraf op haalbaarheid, maar faciliteert, met tussenproducten, de ontwikkeling van de visie.

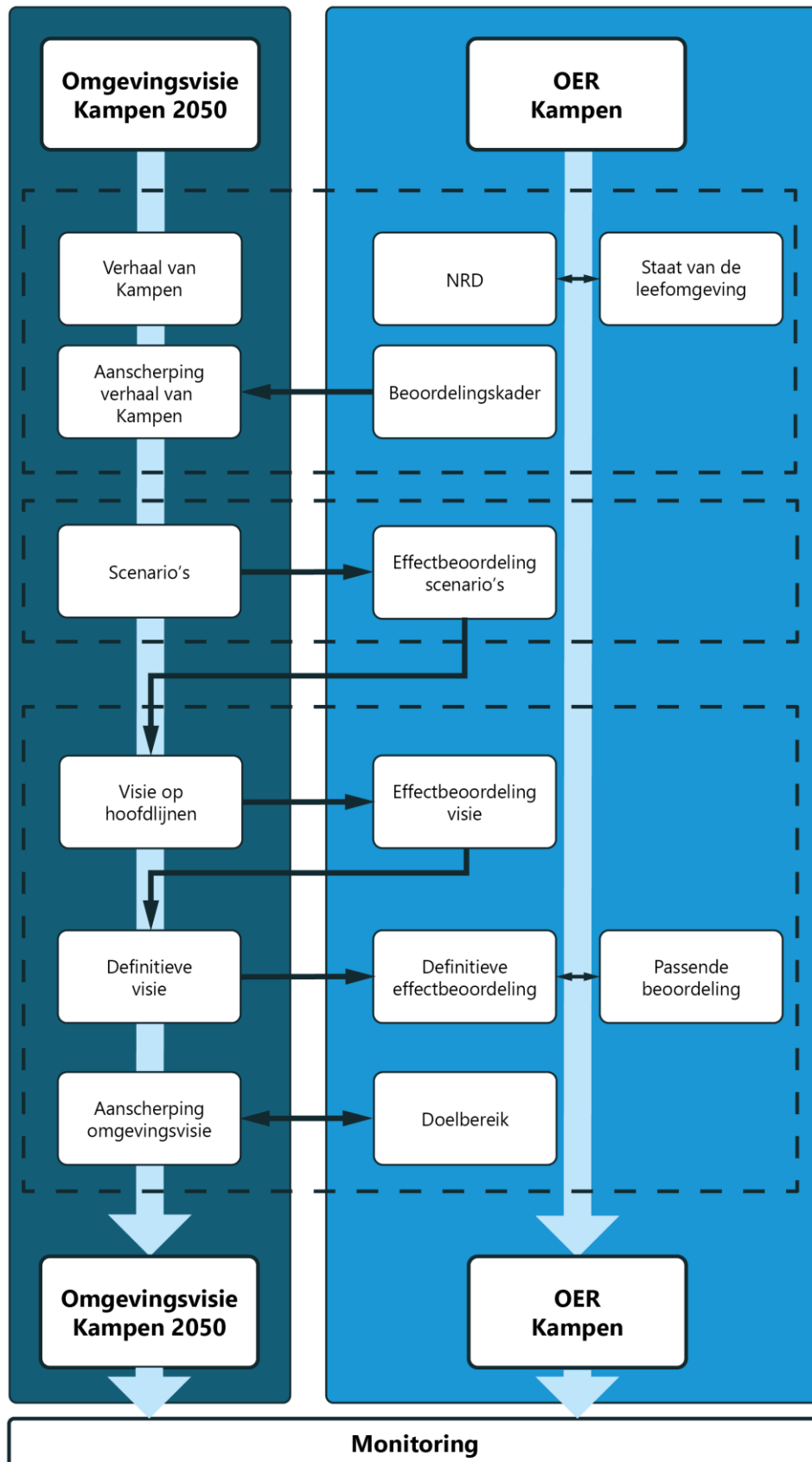
Op Afbeelding 2.1 is het proces schematisch verbeeld, waarbij de relaties en verbindingen tussen de producten uit de 2 sporen zichtbaar zijn. De inzichten uit het OER geven input aan het stapsgewijs opbouwen van de omgevingsvisie. De staat van de leefomgeving (hoofdstuk 3) heeft input gegeven voor aanscherping van de opgaven en het verhaal van kampen. Vervolgens zijn er 3 toekomstbeelden voor de gemeente Kampen opgesteld (hoofdstuk 4) die allemaal een verschillende visie voor de toekomst van Kampen schetsen. Dit concept-OER geeft inzicht in de impact van die toekomstbeelden (hoofdstuk 5). Ook is de gekozen visie op hoofdlijnen (een combinatie van elementen uit verschillende toekomstbeelden) beoordeeld in dit OER (hoofdstuk 6). Uiteindelijk zijn de randvoorwaarden, aandachtspunten en onzekerheden vastgelegd in dit OER (hoofdstuk 7), zodat daar in de beleidsuitwerking en monitoring aandacht aan besteed kan worden.

Hoofdvragen voor het OER

Dit OER gaat in op de volgende hoofdvragen:

- 1 wat is de huidige staat en kwaliteit van de leefomgeving?
- 2 hoe ontwikkelt de leefomgeving zich autonoom (zonder een nieuwe omgevingsvisie)?
- 3 welke toekomstbeelden (alternatieven) volgen uit de concretisering van de ambities?
- 4 wat zijn de effecten van deze toekomstbeelden?
- 5 wat zijn de effecten van het voorkeursalternatief dat in de omgevingsvisie wordt opgenomen?
- 6 wat zijn aandachtspunten, randvoorwaarden en onzekerheden voor monitoring en evaluatie?

Afbeelding 2.1 Schematische relaties tussen de producten uit de omgevingsvisie- en het OER spoor

2.2 Kern van de aanpak

De onderzoeksaanpak bestaat op hoofdlijnen uit 7 stappen:

- 1 vaststellen opgaven Kampen: De NRD geeft een eerste indruk van de ontwikkelingen en opgaven in Kampen. Op basis van de omgevingsvisie 1.0, Koers Kampen 2040, de Strategische Agenda gemeente Kampen en de Meerjarenstrategie Sociaal Domein 2040 is deze informatie in dit OER uitgewerkt en aangescherpt;
- 2 uitwerken integraal beoordelingskader: De staat van de leefomgeving is opgesteld. Dit document onderzoekt de huidige staat van de gemeente Kampen aan de hand van verschillende thema's en aspecten, en is getoetst aan het integraal beoordelingskader (zie paragraaf 2.4);
- 3 analyse van de huidige situatie: in dit OER (uitgewerkt in de Staat van de Leefomgeving, bijlage I) is in beeld gebracht wat de milieu- en leefomgevingskwaliteit zijn op dit moment. De analyse toont huidige knelpunten en gebieden met een hoge kwaliteit van de leefomgeving. Er is een oordeel gegeven over de huidige staat van Kampen in relatie tot wettelijke normen, beleidsdoelen en vergelijkingen met Overijssel en Nederland;
- 4 vaststellen toekomstbeelden: Op basis van de opgaven, kansen en knelpunten in het gebied, zijn in dit OER de effecten van relevante toekomstbeelden onderzocht. Paragraaf 4.1 geeft aan op welke wijze de toekomstbeelden zijn opgesteld;
- 5 effecten en vergelijking van toekomstbeelden: De effecten van de toekomstbeelden worden beoordeeld op hun milieueffecten (zie beoordelingskader) en de mate waarin ze invulling geven aan de ambities en doelen voor Kampen (doelbereik). In dit OER is op die manier inzicht gegeven in de voor- en nadelen, kansen, belemmeringen en interacties van verschillende keuzes die belangrijk zijn voor de besluitvorming over de omgevingsvisie;
- 6 effecten van het voorkeursalternatief: Het voorkeursalternatief is gekozen op basis van een combinatie van elementen uit verschillende toekomstbeelden. In dit OER zijn de effecten van dit voorkeursalternatief op de leefomgeving beoordeeld. Deze beoordeling helpt om de mogelijke positieve en negatieve gevolgen van de gekozen visie te begrijpen;
- 7 aanbevelingen, leemten en monitoring: In dit OER worden aanbevelingen gedaan voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie. Leemten in kennis en onzekerheden worden benoemd. Daarnaast worden aandachtspunten voor monitoring en evaluatie vastgelegd. Dit zorgt ervoor dat de effecten van de omgevingsvisie in de toekomst goed kunnen worden gevolgd en bijgestuurd.

2.3 Uitgangspunten

Plan- en studiegebied

De omgevingsvisie heeft betrekking op het gehele grondgebied van gemeente Kampen. Dit is het plangebied. De effecten van de omgevingsvisie kunnen echter ook buiten de grenzen van de gemeente optreden. Dit is het studiegebied voor het OER.

Situatie in het onderzoek

In dit OER worden op allerlei aspecten van de leefomgeving (zie beoordelingskader) informatie gegeven. Daarbij worden de volgende situaties onderscheiden:

- huidige situatie: dit is de feitelijke staat van de leefomgeving in het jaar 2024 of het meeste recente jaar waarover informatie beschikbaar is. In de praktijk is dit vaak het jaar 2021, 2022 of 2023;
- referentiesituatie: de situatie die tot en met 2050 zou ontstaan als gevolg van de zogeheten autonome ontwikkelingen. Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die zich ook zouden voordoen als de omgevingsvisie 2050 niet wordt gerealiseerd. Hierbij valt onderscheid te maken tussen generieke (exogene) autonome ontwikkelingen (algemene trends en ontwikkelingen als klimaatverandering of vergrijzing die Kampen als het ware overkomen en waarop de gemeente niet of nauwelijks invloed heeft), autonoom omgevingsbeleid (voorzetting van het huidige (sectorale) beleid) en autonome projecten (bouw- en infraprojecten waarover al definitieve besluitvorming heeft plaatsgevonden maar die nog niet uitgevoerd zijn). Voor het jaar 2050 is vaak beperkte informatie beschikbaar en bestaat de nodige onzekerheid over autonome ontwikkelingen. In hoofdstuk 3 is aangegeven welke bronnen zijn

gebruikt voor het schetsen van de referentiesituatie en of bijvoorbeeld prognoses tot 2050 zijn geëxtrapoleerd naar 2050;

- toekomstbeelden (alternatieven): De toekomstbeelden schetsen 3 mogelijk ontwikkelrichtingen voor Kampen in 2050. In dit OER vervullen ze de rol van alternatieven voor de Omgevingsvisie;
- voorkeursalternatief: Het voorkeursalternatief bevat de hoofdlijnen van de Omgevingsvisie Kampen.

2.4 Beoordelingskader

Het beoordelingskader bevat de thema's, aspecten, indicatoren, bronnen en methoden voor het onderzoek. Onderstaande tabel (2.1) geeft een overzicht van de thema's en aspecten. De thema's, aspecten en indicatoren worden in de paragrafen per thema nader toegelicht. Alle aspecten zijn op een kwalitatieve manier beoordeeld.

Tabel 2.1 Beoordelingskader OER Kampen

Thema	Aspect
wonen en woonomgeving	woningaanbod voorzieningenaanbod openbare ruimte
economie	werkgelegenheid landbouw
samenleving	sociaaleconomische positie inclusieve samenleving
gezondheid	gezonde leefstijl milieu omgevingsveiligheid
mobiliteit	bereikbaarheid (per modaliteit) toegang tot mobiliteitsdiensten en -voorzieningen verkeersveiligheid
natuur	beschermde natuurgebieden soortenbescherming en biodiversiteit
Landschap en cultuurhistorie	cultuurlandschap beschermde gezichten en gebouwde monumenten archeologie
bodem en klimaat(adaptatie)	bodem & ondergrond waterveiligheid waterkwaliteit en duurzame watervoorziening hittestress wateroverlast en droogte
duurzame energie en circulariteit	duurzame energie(opwekking) uitstoot broeikasgassen circulariteit (grondstoffengebruik, afval)

2.4.1 Wonen en woonomgeving

Voor het thema wonen en woonomgeving wordt gekeken naar het woningaanbod in Kampen, het voorzieningenaanbod en de staat van de openbare ruimte. In de (onderzoeken voor de) omgevingsvisie 1.0, Koers Kampen 2040 en de Meerjarenstrategie Sociaal Domein worden een aantal doelen en ambities beschreven die bij dit thema horen, en dat zijn:

- beschikbaarheid van woningen:
  - realiseren van 400 nieuwe woningen per jaar;
  - voldoende woningen voor verschillende doelgroepen, inclusief starters en ouderen;
- differentiatie van de woningvoorraad voor aandachtsgroepen:
  - creëren van een diverse woningvoorraad die aansluit bij de demografische ontwikkelingen;
  - bieden van levensloopbestendige woningen voor ouderen;
- betaalbaarheid van woningen:
  - zorgen voor betaalbare woningen voor starters en aandachtsgroepen;
- ruimte voor kwaliteit (wordt behandeld onder 'gezondheid' in paragraaf 2.4.4):
  - bouw van woningen in gebieden met lage milieubelasting;
  - implementeren van mitigerende maatregelen om milieukwaliteit en leefbaarheid te waarborgen;
- aandacht voor leefbaarheid en duurzaamheid (wordt ook behandeld onder 'bodem en klimaat(adaptatie)' in paragraaf 4.2.4):
  - integreren van duurzaamheid bij woningbouwprojecten;
  - verbeteren van de milieukwaliteit bij de locatiekeuze van nieuwe woningen;
  - zorgen voor een gezonde en vitale leefomgeving door goede locatieafwegingen te maken.

Gebaseerd hierop zijn er een aantal indicatoren gekoppeld aan de aspecten voor dit thema (zie tabel 2.2). Zo wordt er voor het aspect woningaanbod gekeken naar de indicatoren 'huishoudens naar grootte en type', 'woningen naar type en eigendom' en 'besteedbaar inkomen per huishouden', voor het aspect voorzieningenaanbod wordt gekeken naar de indicatoren 'tevredenheid met voorzieningen', 'nabijheid van voorzieningen' en 'leegstandspercentage', en als laatste wordt er voor het aspect openbare ruimte gekeken naar de indicatoren 'fysieke kwaliteit', 'type groen in de openbare ruimte', 'beweegvriendelijkheid', 'aantal vernielingen', 'veiligheidsgevoel' en de 'leefbaarometer'.

Tabel 2.2 Aspecten en indicatoren voor het thema wonen en woonomgeving

Aspecten	Indicator
woningaanbod	- huishoudens naar grootte en type; - woningen naar type en eigendom; - besteedbaar inkomen per huishouden
- voorzieningenaanbod	- tevredenheid met voorzieningen; - nabijheid voorzieningen; - leegstandspercentage
- openbare ruimte	- fysieke kwaliteit; - type groen in de openbare ruimte; - beweegvriendelijkheid; - aantal vernielingen; - veiligheidsgevoel; - leefbaarometer

2.4.2 Economie

Voor het thema economie wordt gekeken naar de werkgelegenheid in Kampen, het vestigingsklimaat en de landbouw (als belangrijke economische sector). In de (onderzoeken voor de) omgevingsvisie 1.0, Koers Kampen 2040 en de Meerjarenstrategie Sociaal Domein worden een aantal doelen en ambities beschreven die bij dit thema horen, en dat zijn:

- een goed functionerende arbeidsmarkt:
  - aanpakken van krapte op de arbeidsmarkt, vooral in technische beroepen;
  - aantrekken en behouden van arbeidsmigranten;
- een passend opgeleide beroepsbevolking:
  - zorgdragen voor een beroepsbevolking met de juiste vaardigheden en opleidingen die aansluiten bij de behoeften van de lokale economie;
- voldoende beschikbare en bereikbare locaties en gebouwen:
  - zorgen voor voldoende ruimte voor economische activiteiten;
  - revitalisatie en uitbreiding voor bedrijventerreinen;
- een actief en innovatief bedrijfsleven:
  - stimuleren van innovatie binnen het lokale bedrijfsleven;
  - ondersteunen van bedrijven bij het implementeren van nieuwe technologieën en werkwijzen;
- verduurzaming en digitalisering:
  - verduurzaming van het bedrijfsleven, met speciale aandacht voor circulaire economie en duurzame havens;
- een aantrekkelijke kwaliteit van de leefomgeving:
  - zorgdragen voor een aantrekkelijke leefomgeving die bijdraagt aan de economische vitaliteit van Kampen.

Gebaseerd hierop zijn er een aantal indicatoren gekoppeld aan de aspecten voor dit thema (zie tabel 2.3). Zo wordt er voor het aspect werkgelegenheid gekeken naar de indicatoren 'beroepsbevolking en werkloosheid', 'onderwijsniveau beroepsbevolking', 'aantal banen' en 'banen naar sector' en voor het aspect landbouw wordt er gekeken naar de indicatoren 'banen in de landbouwsector', 'agrarisch grondgebruik'.

Tabel 2.3 Aspecten en indicatoren voor het thema economie

Aspecten	Indicator
arbeidsmarkt en beroepsbevolking	- beroepsbevolking en werkloosheid; - onderwijsniveau van de beroepsbevolking; - aantal banen; - banen naar sector
- landbouw	- banen in de landbouwsector; - agrarisch grondgebruik

2.4.3 Samenleving

Voor het thema samenleving wordt gekeken naar de sociaaleconomische positie van Kampen en de inclusiviteit van de samenleving. In de (onderzoeken voor de) omgevingsvisie 1.0, Koers Kampen 2040 en de Meerjarenstrategie Sociaal Domein worden een aantal doelen en ambities beschreven die bij dit thema horen, en dat zijn:

- verbeteren van de sociaaleconomische positie:
  - verbeteren van de sociaaleconomische status van inwoners;
  - aanpakken van armoede binnen de gemeente;
- versterken van de sociale cohesie:
  - creëren van een hechte en diverse samenleving;
  - zorgen voor voldoende ontmoetingsplekken en openbare voorzieningen;

- inclusieve samenleving bevorderen:
  - verminderen van sociale uitsluiting en eenzaamheid;
  - versterken van sociale samenhang;
  - aanpakken van polarisatie binnen de gemeenschap;
- aanpakken van discriminatie:
  - inzicht verkrijgen in de mate van sociale inclusiviteit;
  - aanpakken en verminderen van discriminatie;
- ondersteunen van zelfredzaamheid:
  - stimuleren van de zelfredzaamheid van burgers;
  - faciliteren van initiatieven die bijdragen aan een gezonde sociale basis en gemeenschapszin.

Gebaseerd hierop zijn er een aantal indicatoren gekoppeld aan de aspecten voor dit thema (zie tabel 2.4). Zo wordt er voor het aspect sociaaleconomische positie gekeken naar de indicator 'sociaaleconomische positie' en voor het aspect inclusieve samenleving naar de indicatoren 'eenzaamheid' en 'vrijwilligerswerk'.

Tabel 2.4 Aspecten en indicatoren voor het thema samenleving

Aspecten	Indicator
sociaaleconomische positie	- sociaaleconomische positie
- inclusieve samenleving	- eenzaamheid; - vrijwilligerswerk

2.4.4 Gezondheid

Voor het thema gezondheid wordt gekeken naar de gezonde leefstijl van Kampen, het milieu en de omgevingsveiligheid. In de (onderzoeken voor de) omgevingsvisie 1.0, Koers Kampen 2040 en de Meerjarenstrategie Sociaal Domein worden een aantal doelen en ambities beschreven die bij dit thema horen, en dat zijn:

- bevorderen van ontmoeting en beweging:
  - vergroenen van de openbare ruimtes;
  - inrichten van beweegvriendelijke omgevingen met voldoende sport- en speelvoorzieningen;
  - stimuleren van fiets- en wandelverkeer;
- wonen en leven in een gezonde en veilige omgeving:
  - zorgen voor een gezonde en veilige leefomgeving;
  - implementeren van maatregelen om milieukwaliteit te waarborgen en bewoners te beschermen tegen luchtvervuiling, geur en geluidsoverlast;
- bevorderen van een gezonde leefstijl:
  - stimuleren van gezonde leefgewoonten bij bewoners;
  - faciliteren van initiatieven die een gezonde leefstijl bevorderen;
- het kunnen maken van gezonde keuzes door bewoners:
  - voorzien van informatie en middelen die bewoners in staat stellen gezonde keuzes te maken;
  - samenwerken met diverse partners om gezondheidspromotie te ondersteunen;
- milieukwaliteit handhaven:
  - zorgen dat het aantal bewoners in de milieuklassen op het gebied van lucht, geur en geluid niet verslechtert;
  - implementeren van lokaal beleid om luchtkwaliteit te verbeteren, bijvoorbeeld door beperkingen op houtstook.

Gebaseerd hierop zijn er een aantal indicatoren gekoppeld aan de aspecten voor dit thema (zie tabel 2.5). Zo wordt er voor het aspect gezonde leefstijl gekeken naar de indicatoren 'beweegrichtlijnen', 'rookgedrag', 'overgewicht', 'alcoholgebruik', 'ervaren gezondheid' en 'broze gezondheid onder ouderen' voor het aspect milieu naar de indicatoren 'milieugezondheidsrisico', 'geluidhinder', 'luchtkwaliteit', 'geurhinder',

‘lichtemissie’ en ‘hemelhelderheid’ en voor het aspect omgevingsveiligheid naar de indicatoren ‘externe veiligheid’, ‘meldingen van overlast en hinder’ en ‘misdrijven en ondermijnende criminaliteit’.

Tabel 2.5 Aspecten en indicatoren voor het thema gezondheid

Aspecten	Indicator
gezonde leefstijl	- beweegrichtlijnen; - rookgedrag; - overgewicht; - alcoholgebruik; - ervaren gezondheid; - broze gezondheid onder ouderen
- milieu	- milieugezondheidsrisico (MGR) door geluid en licht; - geluidhinder; - luchtkwaliteit; - (ervaren) hinder door geur; - lichtemissie; - hemelhelderheid
- omgevingsveiligheid	- externe veiligheid (risicobronnen en -contouren); - meldingen van overlast en hinder; - misdrijven en ondermijnende criminaliteit

2.4.5 Mobiliteit

Voor het thema mobiliteit wordt gekeken naar de bereikbaarheid van Kampen, de toegang tot mobiliteitsdiensten en -voorzieningen en verkeersveiligheid. In de (onderzoeken voor de) omgevingsvisie 1.0, Koers Kampen 2040 en de Meerjarenstrategie Sociaal Domein worden een aantal doelen en ambities beschreven die bij dit thema horen, en dat zijn:

- inzetten op een integraal vervoerssysteem:
  - ontwikkelen en onderhouden van een integraal vervoerssysteem voor voetgangers, fietsers, bussen/treinen en auto's;
- stimuleren en faciliteren van duurzame vervoerswijzen:
  - bevorderen gebruik van openbaar vervoer, fietsen en wandelen;
  - implementeren van maatregelen om autogebruik te ontmoedigen;
- wonen en leven in een gezonde en veilige omgeving:
  - zorgen voor een mobiliteitssysteem dat bijdraagt aan een gezonde en veilige leefomgeving;
  - verminderen van de milieubelasting door gemotoriseerd verkeer;
- het primaat voor fietsers en voetgangers in de binnenstad:
  - prioriteit geven aan voetgangers en fietsers bij de inrichting van de binnenstad;
- optimale bereikbaarheid:
  - verbeteren van de bereikbaarheid van de stad en het buitengebied voor alle vervoerswijzen;
  - zorgen voor multimodale bereikbaarheid van belangrijke bestemmingen;
- het verbeteren van de verkeersveiligheid:
  - implementeren van maatregelen om de verkeersveiligheid te verbeteren, vooral bij nieuwe ontwikkelingen en op drukke wegen en kruisingen.

Gebaseerd hierop zijn er een aantal indicatoren gekoppeld aan de aspecten voor dit thema (zie tabel 2.6). Zo wordt er voor het aspect bereikbaarheid gekeken naar de indicatoren ‘bereikbaarheid gemotoriseerd verkeer’, ‘bereikbaarheid openbaar vervoer’, ‘bereikbaarheid fietsers’, ‘bereikbaarheid voetgangers’ en ‘modal split’, voor het aspect toegang tot mobiliteitsdiensten en -voorzieningen naar de indicatoren ‘aanbod en vervoerkeuze auto, OV en fiets’, ‘parkeerdruk’ en ‘aanbod deelmobiliteit en mobiliteitshubs’ en voor het aspect verkeersveiligheid wordt gekeken naar ‘aantal verkeersongelukken’ en ‘fietsveiligheid’.

Tabel 2.6 Aspecten en indicatoren voor het thema mobiliteit

Aspecten	Indicator
bereikbaarheid (per modaliteit)	- bereikbaarheid gemotoriseerd verkeer; - bereikbaarheid openbaar vervoer; - bereikbaarheid fietsers; - bereikbaarheid voetgangers; - modal split
- toegang tot mobiliteitsdiensten en -voorzieningen	- aanbod en vervoerkeuze auto, OV en fiets; - parkeerdruk; - aanbod deelmobiliteit en mobiliteitshubs
- verkeersveiligheid	- aantal verkeersongelukken; - fietsveiligheid

2.4.6 Natuur

Voor het thema natuur wordt gekeken naar de beschermde natuurgebieden in en rond Kampen en soortbescherming en biodiversiteit. In de (onderzoeken voor de) omgevingsvisie 1.0, Koers Kampen 2040 en de Meerjarenstrategie Sociaal Domein worden een aantal doelen en ambities beschreven die bij dit thema horen, en dat zijn:

- behoud en versterking van biodiversiteit:
  - behouden en versterken van biodiversiteit in en rond Kampen;
  - minimaliseren van verstoring van natuurgebieden;
- ontwikkelen van robuust en toegankelijk groen:
  - creëren van robuust en toegankelijk groen dat een belangrijke rol speelt in de identiteit van Kampen;
  - zorgen dat groen vanuit elk dorp, wijk en buurt op fiets- en loopafstand bereikbaar is;
- realiseren van ecologische verbindingen:
  - ontwikkelen van nieuwe groenstructuren en verbindingen tussen natuurgebieden;
  - zorgdragen voor ecologische verbindingen die de biodiversiteit bevorderen;
- bescherming van Natura 2000-gebieden:
  - beperken van stikstofemissies door verkeer en bedrijven om Natura 2000-gebieden te beschermen;
- Integreren van groen in waterhuishouding:
  - gebruik van groen voor het verbeteren van de waterhuishouding van Kampen;
- versterken van groene leefomgevingen:
  - zorgen voor groene leefomgevingen die bijdragen aan de gezondheid en het welzijn van de inwoners.

Gebaseerd hierop zijn er een aantal indicatoren gekoppeld aan de aspecten voor dit thema (zie Tabel 2.7). Zo wordt er voor het aspect beschermde natuurgebieden naar de indicatoren 'Natura 2000-gebieden', 'stikstofdepositie' en 'Natuurnetwerk Nederland' (NNN) gekeken en voor het aspect soortbescherming en biodiversiteit naar de indicatoren 'habitatrichtlijnen', 'niet-vrijgestelde andere soorten' en 'weidevogelgebieden'.

Tabel 2.7 Aspecten en indicatoren voor het thema natuur

Aspecten	Indicator
beschermde natuurgebieden	- Natura 2000-gebieden; - Stikstofdepositie; - Natuurnetwerk Nederland
- soortbescherming en biodiversiteit	- habitatrichtlijnen; - niet-vrijgestelde andere soorten; - weidevogelgebieden

2.4.7 Landschap en cultuurhistorie

Voor het thema landschap en cultuurhistorie wordt gekeken naar het cultuurlandschap, de beschermde gezichten (de binnenstad van Kampen vormt een cultuurhistorisch waardevol stadsgezicht) en gebouwde monumenten, en de archeologische waarde in en rond Kampen. In de (onderzoeken voor de) omgevingsvisie 1.0, Koers Kampen 2040 en de Meerjarenstrategie Sociaal Domein worden een aantal doelen en ambities beschreven die bij dit thema horen, en dat zijn:

- behoud van rijke historie en cultuurhistorisch erfgoed:
  - behouden van historische verbindingen en cultureel erfgoed voor toekomstige generaties;
  - beschermen van archeologische monumenten en landschapselementen zoals kolken en terpen;
- toegankelijkheid en versterking van cultuurhistorische identiteit:
- toegankelijk maken en versterken van de cultuurhistorische identiteit in het gebied;
- balans tussen landgebruik en kwaliteit van landschap:
  - verbeteren van de balans tussen landgebruik en de kwaliteit van landschap, bodem, water en lucht;
- duurzaam en inclusief behoud van historisch kapitaal:
  - bij nieuwe ontwikkelingen, zoals woningbouw en duurzame energieopwekking, rekening houden met de impact op landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden;
  - streven naar duurzame en inclusieve strategieën voor behoud van historisch kapitaal;
- bescherming van landschapselementen:
  - beschermen en integreren van karakteristieke landschapselementen bij ruimtelijke ontwikkelingen;
- versterking van archeologische waarden:
  - zorgen voor behoud en toegankelijkheid van archeologische waarden in Kampen.

Gebaseerd hierop zijn er een aantal indicatoren gekoppeld aan de aspecten voor dit thema (zie Tabel 2.8). Zo wordt er voor het aspect cultuurlandschap gekeken naar de indicatoren 'landschapstypen' en '(kleine) landschapselementen', voor het aspect beschermde gezichten en gebouwde monumenten naar de indicatoren 'aantal monumenten', 'de nabijheid en afstand tot culturele voorzieningen', '(historisch) karakter' en 'stadssilhouet' en voor het aspect archeologie naar de indicator 'ontwikkeling op de verwachtingenkaart'.

Tabel 2.8 Aspecten en indicatoren voor het thema landschap en cultuurhistorie

Aspecten	Indicator
cultuurlandschap	- landschapstypen; - (kleine) landschapselementen
- beschermde gezichten en gebouwde monumenten	- aantal monumenten; - nabijheid en afstand tot culturele voorzieningen; - (historisch) karakter; - stadssilhouet
- archeologie	- ontwikkeling op de verwachtingenkaart

2.4.8 Bodem en klimaat(adaptatie)

Voor het thema bodem en klimaat(adaptatie) wordt gekeken naar bodem en ondergrond, waterveiligheid, waterkwaliteit en duurzame watervoorziening, hittestress en wateroverlast en droogte. In de (onderzoeken voor de) omgevingsvisie 1.0, Koers Kampen 2040 en de Meerjarenstrategie Sociaal Domein worden een aantal doelen en ambities beschreven die bij dit thema horen, en dat zijn:

- klimaatbestendige inrichting tegen 2050:
  - inrichten van de gemeente Kampen zodat deze in 2050 volledig klimaatbestendig is;
- klimaatadaptatie bij hevige buien:
  - zorgen dat kortstondige, hevige buien zonder problemen kunnen worden opgevangen in de openbare ruimte of op particulier terrein;

- ontwikkelingen in overstroombare gebieden:
  - bij ontwikkelingen in overstroombare gebieden rekening houden met de waterdiepte bij een mogelijke dijkdoorbraak;
- voorkomen van hittestress:
  - voor nieuwe ontwikkelingen zorgen dat de gevoelstemperatuur en daarmee gepaarde hittestress niet toeneemt;
- aanpassen aan bodemdaling:
  - wegen, kunstwerken en andere infrastructuur zo aanleggen dat aanvullende bodemdaling geen schade aanricht;
  - rekening houden met het mogelijk uitzakken van grondwater bij het aanleggen van bomen of groen;
- vergroening van openbare ruimtes:
  - vergroenen van openbare ruimtes als onderdeel van klimaatadaptatie;
- watermanagement:
  - implementeren van maatregelen voor water vasthouden, bergen en afvoeren, zoals gescheiden rioolsystemen en wadi's;
- duurzaam bodembeheer:
  - behouden en waar nodig verbeteren van de bodemkwaliteit binnen de gemeente;
  - duurzaam bodembeheer implementeren, met speciale aandacht voor het omgaan met bodemdaling door veenoxidatie;
- water en bodem als sturende factoren bij ruimtelijke keuzes:
  - water en bodem sturend maken bij ruimtelijke keuzes¹, met aanpassing van functies aan de natuurlijke omstandigheden.

Gebaseerd hierop zijn er een aantal indicatoren gekoppeld aan de aspecten voor dit thema (zie Tabel 2.9). Zo wordt er voor het aspect bodem en ondergrond gekeken naar de indicatoren 'bodemtypen', 'bodemverontreiniging' en 'bodemdaling', voor het aspect waterveiligheid naar de indicator 'maximale waterdiepte bij een dijkdoorbraak', 'overstromingskans per jaar', en 'prognose status primaire waterkeringen', voor het aspect waterkwaliteit en duurzame watervoorziening naar de indicatoren 'biologische waterkwaliteit', 'chemische waterkwaliteit' en 'grondwaterkwaliteit', voor het aspect hittestress naar de indicator 'hittestress' en voor het aspect wateroverlast en droogte naar de indicators 'wateroverlast bij hevige neerslag', 'verschilzetting door wateroverlast'.

Tabel 2.9 Aspecten en indicatoren voor het thema bodem en klimaat(adaptatie)

Aspecten	Indicator
bodem en ondergrond	- bodemtypen; - bodemverontreiniging; - bodemdaling
- waterveiligheid	- maximale waterdiepte bij een dijkdoorbraak; - overstromingskans per jaar; - prognose status primaire waterkeringen
- waterkwaliteit en duurzame watervoorziening	- biologische waterkwaliteit; - chemische waterkwaliteit; - grondwaterkwaliteit - totaalkaarten alle voorkomende stoffen per stofgroep
- hittestress	- hittestress
- wateroverlast en droogte	- watersysteem; - wateroverlast bij hevige neerslag; - verschilzetting door wateroverlast

¹ Dit in lijn met de beleidsbrief bodem en water sturend (sinds 2024 'rekening houden met water en bodem bij ruimtelijke keuzes'): <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-c35e65eba0903d738ae26dab222462337b0d8de7/pdf>

2.4.9 Duurzame energie en circulariteit

Voor het thema duurzame energie en circulariteit wordt gekeken naar duurzame energie(opwekking), de uitstoot van broeikasgassen en circulariteit. In de (onderzoeken voor de) omgevingsvisie 1.0, Koers Kampen 2040 en de Meerjarenstrategie Sociaal Domein worden een aantal doelen en ambities beschreven die bij dit thema horen, en dat zijn:

- energieneutraal tegen 2035 en 2050:
  - energieneutraal zijn in 2035 voor eigen elektriciteitsgebruik (60 % van 210 miljoen kWh elektriciteit en 88 miljoen m³ gas);
  - energieneutraal zijn in 2050 voor warmte (geen aardgas meer);
- verduurzamen van Woningen en Werklocaties:
  - duurzaam maken van zowel bestaande als nieuwe woningen en werklocaties;
- opwekken van duurzame energie:
  - implementeren van projecten voor het opwekken van duurzame energie;
- energiebesparing:
  - stimuleren van maatregelen en initiatieven die leiden tot energiebesparing;
- ambitie om een circulaire samenleving te zijn in 2050:
  - grondstoffen hun waarde laten behouden en kringlopen zo kort mogelijk maken;
  - grondstofstromen zo lang mogelijk in de kringloop behouden;
- slimmer gebruiken en maken van producten:
  - producten en onderdelen slimmer gebruiken en maken;
  - verlengen van de levensduur van producten en onderdelen;
- recyclen en nuttig toepassen van materialen:
  - actief recyclen en materialen nuttig toepassen;
- aangepast aanbestedingsbeleid:
  - implementeren van een aanbestedingsbeleid dat circulaire principes bevordert;
- bevorderen van duurzaam vervoer:
  - bevorderen van fietsgebruik en openbaar vervoer;
- samenwerken met andere overheden en ondernemers:
  - samenwerken met andere overheden en ondernemers in Regio Zwolle om de circulaire doelen te bereiken.

Gebaseerd hierop zijn er een aantal indicatoren gekoppeld aan de aspecten voor dit thema (zie tabel 2.10). Zo wordt er voor het aspect duurzame energie(opwekking) gekeken naar de indicatoren 'elektriciteitsgebruik', 'energieverbruik' en 'opwekking duurzame energie', voor het aspect uitstoot broeikasgassen naar de indicator 'uitstoot CO₂-equivalenten' en voor het aspect circulariteit naar de indicatoren 'materiaalstromen', 'huishoudelijk afval' en recyclen'.

Tabel 2.10 Aspecten en indicatoren voor het thema duurzame energie en circulariteit

Aspecten	Indicator
duurzame energie(opwekking)	- elektriciteitsgebruik; - energieverbruik; - opwekking duurzame energie (wind, zon & warmte)
- uitstoot broeikasgassen	- uitstoot CO₂(-equivalenten)
- circulariteit (grondstoffengebruik, afval)	- materiaalstromen; - huishoudelijk afval; - recyclen

2.5 Wijze van beoordelen

2.5.1 Beoordeling van de huidige staat van de leefomgeving

Bij beschouwing van de indicatoren is een kwalitatieve beoordeling gegeven van de huidige staat. Indien van toepassing, zijn gestelde normen gehanteerd als maatlat voor de beoordeling. In andere gevallen worden gemeentelijke beleidsdoelen gebruikt. Het niet of niet geheel voldoen aan deze normen of doelen vormt een knelpunt. Omdat concrete, meetbare beleidsdoelen regelmatig ontbraken, is de beoordeling overwegend gebaseerd op een vergelijking met provincie Overijssel en/of Nederland. Voor de beoordeling van de huidige situatie is een driepuntschaal gebruikt (zie tabel 2.11). Per aspect is beschreven ten opzichte van wat de beoordeling plaats heeft gevonden.

Tabel 2.11 Beoordelingsschaal voor de staat van de leefomgeving van Kampen

Score	Toelichting
	de staat is overwegend goed , lokaal zijn er wel wat knelpunten, maar over het algemeen doet Kampen het beter ten opzichte van het Nederlands gemiddelde
	de staat is redelijk , verspreid zijn er knelpunten en Kampen presteert over het algemeen vergelijkbaar aan het Nederlands gemiddelde
	de staat is matig , er zijn redelijk wat knelpunten en Kampen presteert over het algemeen minder goed ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde

2.5.2 Beoordeling van de effecten van toekomstbeelden op de leefomgeving

Voor elk van de toekomstbeelden zijn de effecten op de thema's uit het beoordelingskader (Tabel 2.1) bepaald en beoordeeld. De beoordeling van de milieueffecten is gedaan ten opzichte van de referentiesituatie met behulp van de beoordelingsschaal in tabel 2.12.

Tabel 2.12 Beoordelingsschaal voor de effecten van toekomstbeelden

Score	Toelichting
++	zeer positief effect; sterke verbetering ten opzichte van de referentiesituatie
+	positief effect; verbetering ten opzichte van de referentiesituatie
0	neutraal; geen of nauwelijks verandering ten opzichte van de referentiesituatie
-	negatief effect; verslechtering ten opzichte van de referentiesituatie
--	zeer negatief effect; sterke verslechtering ten opzichte van de referentiesituatie, risico op niet voldoen aan wettelijke normen

2.5.3 Beoordeling van het doelbereik

Naast de beschrijving en de beoordeling van leefomgevingseffecten, bevat het OER ook een beoordeling van het doelbereik. Hierbij staat de vraag centraal in hoeverre de gestelde ambities, opgaven en doelen met de visie behaald kunnen worden (zie tabel 2.13). De beoordeling laat zien waar er meer of minder potentie is om de gestelde opgaven en doelen te bereiken met de voorgenoemde keuzes. Bij deze inschatting is gebruik gemaakt van de beoordelingsschaal in tabel 2.14 waarbij het symbool van een IJssel-kogge wordt gebruikt. De beoordeling is uitgewerkt aan de hand van de opgaven en hoofddoelen van omgevingsvisie 1.0, waar deze omgevingsvisie een vervolg op is.

Tabel 2.13 De opgaven, de hoofddoelen en de onderliggende doelen voor Kampen vanuit de omgevingsvisie

Opgaven	Hoofddoel	Onderliggende doelen
werken aan duurzaamheid: Kampen energieneutraal, klimaatbestendig en circulair	de gemeente voorziet in de behoefte van het heden zonder daarbij de mogelijkheden van latere generaties om in hun behoeften te voorzien te beperken	energie: energieneutraal zijn in 2035 voor wat betreft eigen elektragebruik en in 2050 voor wat betreft warmte klimaat: een klimaatbestendig ingerichte gemeente in 2050 circulair: een circulaire samenleving in 2050, waarin grondstoffen hun waarde behouden en kringlopen zo kort mogelijk zijn slimme combinaties van functies
werken aan vitale woonwijken en dorpen	een aantrekkelijke woon- en leefomgeving, en inwoners en bedrijven aan de gemeente te blijven binden	versnelde woningbouw en -transformatie met aanbod voor ouderen, starters en bijzondere doelgroepen een evenwichtige mix van woningen en leefstijlen het creëren van bijzondere/onderscheidende woonmilieu
werken aan een sterke economie	een robuuste en vitale economische structuur die voldoende en gevarieerde werkgelegenheid oplevert voor onze inwoners	versterken van de vrijetijdseconomie in binnenstad, buitengebied en waterrecreatie als speerpunten het creëren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat nautisch profiel revitalisering van bestaande bedrijventerreinen ruimte voor nieuwe woon-/werkconcepten vitale logistieke sector, samenwerking in de regio verduurzaming en transitie van de landbouw
werken aan bereikbaarheid en (duurzame) mobiliteit	goede verbindingen van en naar de gemeente en binnen de gemeente	het primaat voor fietsers en voetgangers in de binnenstad optimale bereikbaarheid (in brede zin) gastvrije binnenstad, ruimte voor ontmoeting auto's zoveel mogelijk over de hoofd routes stimuleren van duurzame vervoersmiddelen: voetganger, fietser en OV verbeteren verkeersveiligheid
werken aan een toekomstbestendige binnenstad	een aantrekkelijke en leefbare binnenstad waar ondernemers hun boterham kunnen verdienen en waar bezoekers en inwoners graag en vaak komen	levendigheid/vitaliteit van de binnenstad. verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van de binnenstad in stand houden van erfgoed door herbestemming aantrekkelijke en levendige mix van functies aantrekken van de 'stedelijk' georiënteerde woonconsument vergroening van de binnenstad verduurzaming van de binnenstad bevorderen van ontmoeting en beweging.

Opgaven	Hoofddoel	Onderliggende doelen
werken aan een gezonde leefomgeving	een sociaal en fysiek gezonde leefomgeving waarin inwoners in staat zijn om gezonde keuzes te maken	wonen en leven in een gezonde en veilige omgeving bevorderen van een gezonde leefstijl het kunnen maken van gezonde keuzes door bewoners

Tabel 2.14 Beoordelingsschaal voor het doelbereik.

Beoordeling	Toelichting
	hoge potentie voor behalen doel
	beperkte potentie voor behalen doel
	niet tot nauwelijks potentie voor behalen doel

2.6 Detailniveau van het effectenonderzoek

Dit OER voor de actualisatie van de omgevingsvisie sluit aan bij het abstractieniveau van toekomstbeelden. Dit betekent dat een globale effectbeoordeling is uitgevoerd, waarbij de effecten kwalitatief of op basis van expert judgement zijn beschreven en beoordeeld. Daarbij is gebruik gemaakt van open data en reeds uitgevoerde (beleids)analyses. Deze bronnen zijn voornamelijk gebruikt voor het bepalen van de huidige staat en kwaliteit van de fysieke leefomgeving.

De autonome ontwikkelingen en de toekomstbeelden zijn veelal kwalitatief of op basis van expert judgement beoordeeld. Het gaat om een beschrijving van de verwachte effecten en de onzekerheden per toekomstbeeld of overkoepelend voor alle toekomstbeelden (afhankelijk van aspect en beschikbare informatie).

3

STAAT VAN DE LEEFOMGEVING

Dit hoofdstuk beschrijft de staat van de leefomgeving van gemeente Kampen aan de hand van de thema's en aspecten uit het beoordelingskader. Voor elk thema worden zowel de huidige staat (2025) als de staat in de referentiesituatie (2050) die zou ontstaan als gevolg van autonome ontwikkelingen zonder omgevingsvisie.

De beschrijving is een samenvatting van de staat van de leefomgeving in bijlage I. Hierin is in meer detail na te lezen welke indicatoren gebruikt zijn en hoe deze zijn geïnterpreteerd.

3.1 Wonen en woonomgeving

Huidige staat

Tabel 3.1 toont een samenvatting van de staat van het thema wonen en woonomgeving in Kampen. Het woningaanbod wordt beoordeeld als redelijk, en het voorzieningenaanbod en de openbare ruimte als overwegend goed.

Tabel 3.1 Samenvatting huidige staat van het thema wonen en woonomgeving in Kampen

Aspect	Beoordeling	Toelichting
woningaanbod	😐	de staat is redelijk. Op basis van de woningvoorraad, de woningprijs het besteedbaar inkomen en de woondruk-index lijkt het woningaanbod in Kampen redelijk te zijn. De betaalbaarheid en het aanbod staan onder druk, maar niet duidelijk meer dan gemiddeld in Nederland
voorzieningenaanbod	😊	de staat is overwegend goed. De inwoners van de gemeente Kampen zijn over het algemeen niet (zeer) ontevreden over de lokale voorzieningen en de tevredenheid is vergelijkbaar met de rest van Nederland. Verder wijken de afstanden tot voorzieningen niet veel af van het Overijsselse en landelijk gemiddelde, en zijn dus redelijk laag, hoewel er wel significant minder winkels en horeca gelegenheden zijn in een straal van 5 kilometer. De nabijheid van belangrijke voorzieningen in de wijken Zalk, Kamperveen, Wilsum en de Verspreide huizen is echter wel een stuk vergeleken met andere wijken in Kampen
openbare ruimte	😊	De leegstand in de gemeente Kampen is over het algemeen laag vergeleken met Overijssel en Nederland, maar de afgelopen jaren is er wel een stijgende trend (ook vergeleken met de Overijsselse en Nederlandse gemiddelden)
		de staat is overwegend goed. De inwoners van de gemeente Kampen zijn over het algemeen niet (zeer) ontevreden over de voorzieningen die te maken hebben met de openbare ruimte. Ook is flink wat groen in veel wijken van de gemeente. Echter zijn er bepaalde buurten zoals het industrieterrein van Kampen, de Koekoek, Brunnepe, Kampen-Zuid en de binnenstad met weinig (hoogwaardig) groen. Verder is de beweegvriendelijkheid gemiddeld hoger dan het landelijk gemiddelde, maar is deze vooral in de buitengebieden onder gemiddeld. Het aantal vernielingen is significant lager dan het provinciaal en landelijk gemiddelde,

Aspect	Beoordeling	Toelichting
		de onveiligheidsperceptie is laag, maar de vermijdingsdrang is hoog, waardoor er extra aandacht nodig is op dit thema. Als laatste laat de Leefbaarometer zien dat de leefbaarheid in de buurten van de gemeente Kampen overal op zijn minst voldoende is, en vaak zelfs beter

Referentiesituatie

Om de woonvoorraad ook in de toekomst te vergroten en in te spelen op het landelijke woningtekort, heeft gemeente Kampen in de omgevingsvisie 1.0 (Gemeente Kampen, 2022) aangegeven om tot 2030 ongeveer 4.000 woningen extra te realiseren. Inmiddels is duidelijk dat dit aantal ongeveer op 3000 woningen uitkomt, in lijn met demografische ontwikkelingen. De verdeling van de woningbouw is 30:40:30 voor, respectievelijk, goedkope (20 % sociale huur en 10 % koop), betaalbare en dure woningen. Een groot deel (tot circa 70 %) van deze woningen wordt gerealiseerd in Reevedelta, waar tot 2032 3.200-3.600 woningen zijn gepland volgens de Gebiedsvisie Reevedelta. Daarnaast zijn er enkele kleinere inbreidings- en uitleglocaties in Kampen, IJsselmuiden en diverse kernen (30 %).

Demografische prognoses wijzen uit dat het inwoneraantal van Kampen ten opzichte van 2021 tot 2035 met 9 % groeit en vanaf 2035 tot 2050 naar verwachting met nog eens 3 %. Het aantal huishoudens stijgt echter sterker door huishoudensverdunding: van ruim 23.000 in 2024 naar ruim 28.500 huishoudens in 2050 (ABF research, 2024).

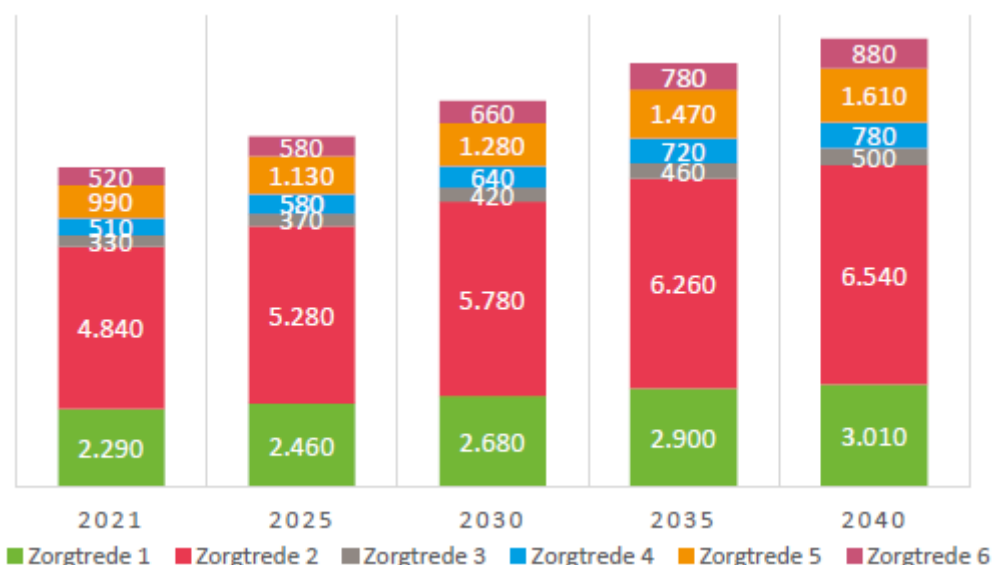
Tussen 2024 en 2035 bedraagt de toename van huishoudens 2960. Op basis van de gehanteerde verhoudingen zouden ruim 2000 woningen gerealiseerd moeten zijn in Reevedelta. Daarmee is in 2035 nog circa 1.200-1.600 van de geplande woningen in Reevedelta niet gerealiseerd. In de periode 2035-2050 groeit het aantal huishoudens met circa 2.500. Dat betekent dat er vanaf 2035-2050 nog circa 1.000 woningen buiten Reevedelta nodig zijn bij de autonome huishoudensgroei.

Tabel 3.2 Prognose van het aantal huishoudens in gemeente Kampen 2024-2050

Jaartal	Huishoudens	Netto benodigde toename woningen	Aantal woningen in Reevedelta (70 %)	Aantallen woningen op overige locaties (30 %)
2024	23240			
2030	24790	1550	1085	326
2035	26200	2960	2072	622
2040	27320	4080	2856	857
2050	28640	5400	3780	1134

Ook de vergrijzing neemt toe, maar minder sterk dan gemiddeld in Nederland (CBS/PBL, 2022). Verder is de verwachting dat het aantal ouderen in Kampen tot 2040 stijgt van 9.500 in 2021 naar 13.300 in 2040. De zorgvraag van deze ouderen neemt daarmee ook toe, ook in zwaarte (afbeelding 3.1). Hierdoor dreigt een tekort aan 24-uurszorg (100-270 plekken), geclusterde woningen (130-350) en ook levensloopbestendige woningen. Daarnaast zijn mogelijk ook tekorten aan woningen voor lichamelijk of verstandelijk gehandicapten of groepen met psychische of psychosociale problematiek. (Companen, 2021). Hierdoor wordt er bij het realiseren van nieuwe woningen ingezet op het woningen met nultrede, geclusterde woonvormen en zorggeschikte woningen (Kampen Live, 2022). De regionale Woondeal, Woonzorgvisie West-Overijssel en bijbehorende uitvoeringsagenda Kampen dragen hieraan bij.

Afbeelding 3.1 Prognose zorgvraag ouderen in Kampen naar zorgtrede (in personen); zorgtrede 1 zijn thuiswonende ouderen met incidentele zorgbehoefte - zorgtrede 6 betreft ouderen met intensieve zorg binnen een instelling

In tabel 3.3 is een beoordeling gegeven aan de referentiesituatie voor het thema wonen en woonomgeving.

Tabel 3.3 Beoordeling van het thema wonen en woonomgeving in Kampen

	Huidige staat (2024)	Referentiesituatie (2050)	
Aspect	Beoordeling	Toelichting	Beoordeling
woningaanbod	☹️	demografische prognoses wijzen uit dat de groei van gemeente Kampen na 2035 afneemt. Door de relatief jonge bevolking zijn de gevolgen van vergrijzing minder ingrijpend dan gemiddeld in Nederland, maar vormen ze nog steeds een forse opgave. Met de ontwikkeling van Reevedelta is er tot 2035 voldoende ruimte voor het toevoegen van woningen in uitleggebieden. Hoewel inbreiding, bouwen voor juiste doelgroepen, het vergroten van diversiteit van woonvormen en betaalbaarheid aandachtspunten vormen is de uitgangssituatie voor een passend woningaanbod op langere termijn redelijk	☹️
voorzieningenaanbod	😊	het aanbod van (grootschalige) maatschappelijke en commerciële voorzieningen staat onder druk door schaalvergroting en concentratie, en online aankopen (retail). Dit betekent onder andere dat de binnenstad een nieuw profiel met andere functies nodig heeft. In het kader van de bovengemiddelde vergrijzing is Kampen is het belangrijk dat er voorzieningen in de nabije omgeving komen. Dit ook in het kader van het gegeven dat ook ouderen langer thuis moeten wonen en er een groter beroep wordt gedaan op de zelfredzaamheid en samenredzaamheid van inwoners	☹️
openbare ruimte	😊	de openbare ruimte van Kampen heeft een goede uitgangspositie. Vergrijzing vraagt wel om een andere inrichting van de openbare ruimte, bijvoorbeeld dementievriendelijk. Bij vergroening van de openbare ruimte vraagt sociale veiligheid aandacht	😊

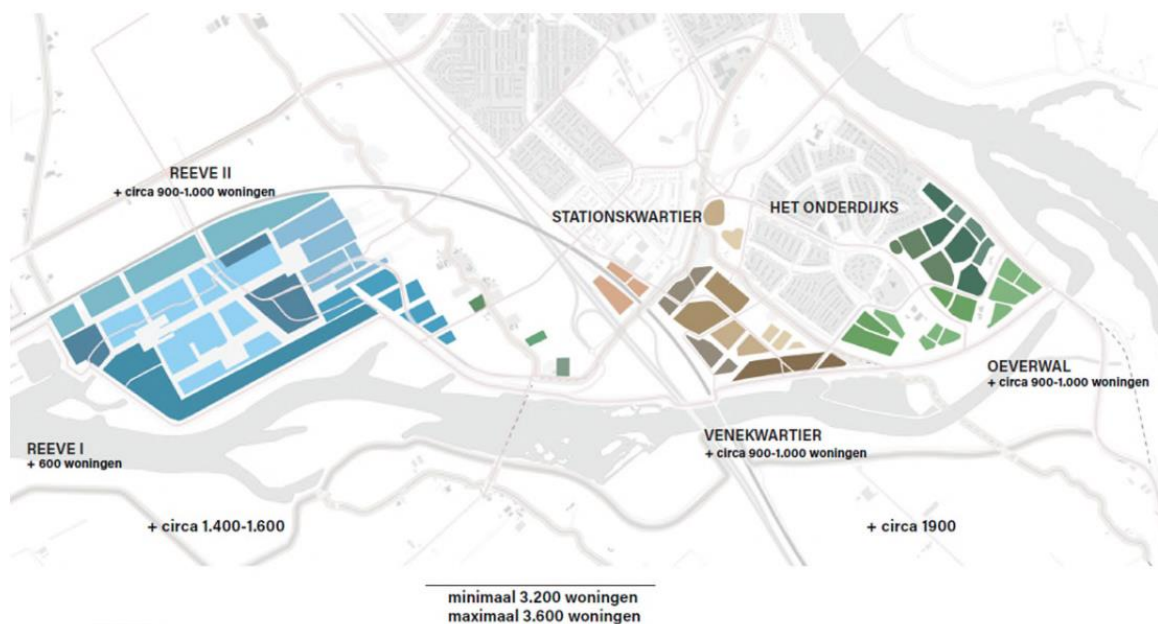
Ontwikkeling Reevedelta

Hoewel niet alle deelgebieden binnen de gebiedsontwikkeling Reevedelta even concreet zijn, wordt het om praktische redenen wel beschouwd als autonome ontwikkeling en onderdeel van de referentiesituatie. Er heeft namelijk al een uitgebreid en zorgvuldig besluitvormingsproces over Reevedelta plaatsgevonden dat is uitgemond in de gebiedsvisie Reevedelta. Daarbij is ook het milieubelang nadrukkelijk betrokken via een OER. Het niet beschouwen van delen van Reevedelta als autonome ontwikkeling zou ertoe leiden dat effecten van Reevedelta veel andere effecten van de Omgevingsvisie zouden overschaduwen. Bovendien zou dit een herhaling van zetten zijn. Daarom worden de belangrijkste effecten van de gebiedsvisie Reevedelta op hoofdlijnen beschreven.

Uit het OER bij de gebiedsvisie Reevedelta (Antea Group, 2024) blijkt op hoofdlijnen dat de volgende aanzienlijke milieueffecten optreden:

- onvoldoende transitie van auto naar andere vervoersmiddelen → in de gebiedsvisie is daarop gekozen voor een verplaatsing van de mobiliteitshub en is de ontsluitingsstructuur aangepast;
- toename van negatieve gezondheidseffecten onder nieuwe inwoners → in de gebiedsvisie is gekozen voor diverse mitigerende maatregelen en nader onderzoeksverplichtingen;
- overbelasting van het watersysteem → in de gebiedsvisie is daarop gekozen voor een afgestemde inrichting van het watersysteem die dit risico verkleint;
- toename hittestress in Reevedelta → in de gebiedsvisie is gekozen voor een klimaatadaptief ontwerp per deelgebied;
- aantasting van diverse natuurwaarden → in de gebiedsvisie is gekozen voor een combinatie van natuurcompensatie, een onderzoeksplicht voor stikstofdepositie en natuurinclusief bouwen;
- vermindering areaal landbouw en verkeersveiligheidsrisico's door landbouwverkeer → in de gebiedsvisie is gekozen om het landbouwverkeer te geleiden rondom de wijk en niet door de wijk;
- verlies van landschappelijke en cultuurhistorische waarden → in de gebiedsvisie is gekozen voor behoud van waardevolle objecten en structuren, ook geldt een onderzoeksplicht;
- niet sluitende energiebalans en toename emissie broeikasgassen → In de gebiedsvisie is gekozen voor ruimtereserveringen voor energiesystemen, maatwerk per deelgebied en eisen voor circulariteit;
- hinder tijdens de bouw → in de gebiedsvisie is gekozen voor een monitoringsplicht voor effecten op mens en natuur.

Afbeelding 3.2 Het globale woningbouwprogramma van Gebiedsvisie Reevedelta zoals gehanteerd in het OER Reevedelta

3.2 Economie

Huidige staat

Tabel 3.4 geeft een samenvatting van de huidige staat van het thema economie in de gemeente Kampen. Zowel de staat van de werkgelegenheid en de landbouw zijn beoordeeld als redelijk.

Tabel 3.4 Samenvatting huidige staat van het thema economie in Kampen

Aspect	Beoordeling	Toelichting
werkgelegenheid	😊	de staat is redelijk. De gemeente Kampen heeft relatief hoge percentages bruto- en netto arbeidsparticipatie en ook een laag werkloosheidspercentage. Het onderwijsniveau van de beroepsbevolking is over het algemeen lager dan het landelijk gemiddelde, maar dit sluit in zekere zin wel aan bij de hoeveelheid banen per sector. Echter is het aantal banen per 1.000 inwoners significant lager in de gemeente vergeleken met het provinciaal en landelijk gemiddelde. Dit betekent dat een groot deel van de beroepsbevolking een baan heeft buiten Kampen
landbouw	😊	de staat is redelijk. Het grootste gedeelte van de agrarische gronden wordt gebruikt als grasland en maïsteelt. Echter zijn er ook een aantal clusters voor (glas)tuinbouw en akkerbouw in de Koekoek en het Onderdijks. Deze gegevens zijn ook terug te vinden in de ruimtelijke verdeling van het aantal banen in de verschillende sub-sectoren, waar het aantal banen in de veeteelt het aantal banen in de akker- en tuinbouw flink overstijgt. Daarnaast is er een lichte afname van het aantal banen in de landbouw tussen 2022 en 2023

Referentiesituatie

Er zijn geen grootschalige nieuwe werklocaties voorzien buiten de bestaande bebouwde gebieden en Reevedelta. De tweede Zuiderzeehaven is geen autonome ontwikkeling. Dit was ook in de omgevingsvisie 1.0 een te verkennen optie. Anders dan Reevedelta is hiervoor nog geen besluitvorming inclusief MER uitgevoerd. Samen met Port of Zwolle (Zwolle en Meppel) wordt er onderzocht in hoeverre een tweede Zuiderzeehaven haalbaar is. Ook wordt er in regioverband samengewerkt aan versterking, digitalisering, verduurzaming van de economie en arbeidsmarkt. Tabel 3.5 geeft een overzicht van de beoordeling van het referentiesituatie voor het thema economie.

Tabel 3.5 Beoordeling van de referentiesituatie voor het thema economie in Kampen

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	
Aspect	Beoordeling	Toelichting	Beoordeling
werkgelegenheid	☹️	de werkgelegenheid binnen de gemeente is relatief beperkt. Het is onzeker of werkgelegenheid in de toekomst binnen de gemeente toe of afneemt. Bereikbaarheid van banen, ook in de regio blijft belangrijk. Regionale samenwerking biedt perspectief, maar uitkomsten zijn nog onzeker	☹️
landbouw	☹️	op basis van historische trend en toekomstige verwachtingen neemt het belang van de landbouw in de economie en werkgelegenheid verder af. De gevolgen van de landbouwtransitie zijn onzeker, maar leiden naar verwachting tot extensivering van de veeteelt. De toekomst van het glastuinbouwcluster in de Koekoekspolder is een onzekerheid en kan veel impact hebben op werkgelegenheid. Het behouden van voldoende schaal, duurzame energievoorziening en bodemdaling in combinatie met waterhuishouding vormen hier opgaven	☹️

3.3 Samenleving

Huidige staat

Tabel 3.6 toont een samenvatting van de staat van het thema samenleving in de gemeente Kampen. Zowel de sociaaleconomische positie en de inclusieve samenleving worden beoordeeld als overwegend goed.

Tabel 3.6 Samenvatting huidige staat van de samenleving in Kampen

Aspecten	Beoordeling	Toelichting
sociaaleconomische positie	😊	de staat is overwegend goed. Over het algemeen heeft Kampen een iets hoger gemiddelde SES-WOA score dan het landelijk gemiddelde. Er zit echter wel een verschil tussen de buurten, met een lagere score in de centrubuurten van Kampen en IJsselmuiden en een hogere score in de buitengebieden. Daarnaast is de spreiding in het centrum van Kampen en het industriegebied Kampen hoger dan in de andere buurten
inclusieve samenleving	😊	de staat is overwegend goed. Voor zowel de leefbaarheid in de buurten als de sociale samenhang scoort Kampen beter dan het Nederlands gemiddelde. Qua eenzaamheid scoort Kampen ongeveer gelijk aan het regionale gemiddelde en voor sommige categorieën wat hoger. Echter is het percentage vrijwilligers wel significant hoger dan het landelijk gemiddelde. Het percentage vrijwilligers verschilt daarentegen erg per buurt, met een hoog percentage in de buitengebieden en een relatief laag percentage in de centrumgebieden

Referentiesituatie

Tabel 3.7 toont de beoordeling van de referentiesituatie voor het thema samenleving in de gemeente Kampen en geeft een toelichting voor deze beoordeling. De verwachting is dat de autonome ontwikkelingen in de gemeente Kampen ertoe leiden dat zowel de sociaaleconomische positie als de inclusieve samenleving achteruit gaan, en voor beide aspecten is de referentiesituatie beoordeeld als redelijk.

Tabel 3.7 Beoordeling van de referentiesituatie voor het thema samenleving in Kampen

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	
Aspect	Beoordeling	Toelichting	Beoordeling
sociaaleconomische positie	😊	ondanks de overwegend goede uitgangspositie zijn er enkele ontwikkelingen die ervoor zorgen dat de sociaaleconomische positie van Kampen op termijn onder druk staat. Denk hierbij aan het relatief lage aantal banen binnen de gemeente, het vertrek van kennisinstellingen en toenemende centralisatie van (onderwijs)voorzieningen en banen in grotere agglomeraties. Dit alles kan opleidingsniveau, inkomen en vermogen op termijn onder druk zetten. Daarnaast nemen verschillen tussen groepen (en wijken) binnen Kampen naar verwachting toe	😐
inclusieve samenleving	😊	net als in heel Nederland zorgt toenemende individualisering en vergrijzing (met meer kans op eenzaamheid) voor druk op sociale samenhang. Daarnaast wordt er meer verwacht van inwoners op het gebied van zelfredzaamheid en samenredzaamheid	😐

3.4 Gezondheid

Huidige staat

Tabel 3.8 toont de beoordeling van de huidige staat voor het thema gezondheid in de gemeente Kampen. Samenvattend presteert Kampen goed op milieugezondheidsrisico's en omgevingsveiligheid, maar blijft gezonde leefstijl een aandachtspunt.

Tabel 3.8 Samenvatting huidige staat van de gezondheid in Kampen

Aspect	Beoordeling	Toelichting
gezonde leefstijl	😐	de staat is redelijk, Kampen presteert over het algemeen vergelijkbaar of net iets beter dan het Nederlands gemiddelde. Dit geldt voor de (ervaren) gezondheid, broosheid van ouderen, beweging, overgewicht en roken. Opvallend is relatief lage alcoholgebruik. In met name de wijken Flevowijk, Hanzewijk/Greente en Brunnepe vormt gezondheid een aandachtspunt
milieugezondheidsrisico's	😊	de staat is overwegend goed. De milieugezondheidsrisico's zijn in Kampen lager dan het Nederlands gemiddelde en voldoen voor luchtkwaliteit bijna aan de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie. Lichthinder door met name de glastuinbouw vormt een aandachtspunt
omgevingsveiligheid	😊	de staat is overwegend goed. Op het gebied van criminaliteit en misdrijven scoort Kampen duidelijk beter dan de rest van Nederland. Dit geldt in mindere mate ook voor overlast en hinder. Op het gebied van externe veiligheid is een directe vergelijking met Nederland niet goed mogelijk. Er zijn diverse risicobronnen maar de risicocontouren zijn beperkt of vallen niet over gebieden waar hoge personendichtheden zijn. De invloed van het basisnet over het spoor en de buisleidingen voor de Stationskwartier en Het Onderdijs in Kampen-Zuid vormen een aandachtspunt. Hoewel de kans op een calamiteit uiterst klein zijn, kan de impact bij het optreden van een calamiteit groot zijn

Referentiesituatie

Tabel 3.9 toont de beoordeling van de referentiesituatie voor het thema gezondheid in de gemeente Kampen en geeft een toelichting voor deze beoordeling. De verwachting is dat de autonome ontwikkelingen in de gemeente Kampen ertoe leiden dat zowel de gezonde leefstijl en de omgevingsveiligheid erop achteruit gaan en deze aspecten hebben respectievelijk een beoordeling van matig en redelijk gekregen. Het aspect milieugezondheidsrisico's is hetzelfde beoordeeld en blijft overwegend goed.

Tabel 3.9 Beoordeling van de referentiesituatie voor het thema gezondheid in Kampen

	Huidige Staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	
Aspect	Beoordeling	Toelichting	Beoordeling
gezonde leefstijl	😐	trends op gebied van overgewicht, roken en andere leefstijlfactoren ontwikkelen zich ongunstig, demografische ontwikkelingen zorgen voor een groter aandeel kwetsbare ouderen	😞
milieu-gezondheidsrisico's	😊	milieugezondheidsrisico's nemen naar verwachting per saldo af door verbetering van luchtkwaliteit, wel een toename van geluidhinder onder andere nabij Reevedelta. Lichthinder en geur zijn onzeker	😊
omgevings-veiligheid	😊	veiligheidsrisico's (criminaliteit) onzeker. Risico op toename externe veiligheidsrisico's door o.a. toename personendichtheid Reevedelta (basisnet), activiteiten i.v.m. circulariteit (havengebied), energietransitie (waterstof/windturbines)	😐

3.5 Mobiliteit

Huidige staat

Tabel 3.10 toont de beoordeling van de huidige staat voor het thema mobiliteit in de gemeente Kampen. Bereikbaarheid is beoordeeld als overwegend goed. Toegang tot mobiliteitsdiensten en -voorzieningen en verkeersveiligheid zijn beiden beoordeeld als redelijk.

Tabel 3.10 Samenvatting huidige staat van de mobiliteit in Kampen

Aspect	Beoordeling	Toelichting
bereikbaarheid (per modaliteit)	😊	de staat is overwegend goed. Gemiddeld is de afstand tot een oprit van een hoofdverkeersweg lager dan Nederland en de stations zijn goed bereikbaar via de hoofdwegen. De afstand tot een treinstation is ook lager dan in Overijssel en Nederland en het OV is goed bereikbaar per fiets (maar wel minder in de buitengebieden). De kwaliteit van het fietsnetwerk is erg hoog, hierdoor is het fietsgebruik in Kampen ook erg hoog. Gemiddeld zijn er minder voetgangers dan in de rest van Nederland
toegang tot mobiliteitsdiensten en -voorzieningen	😐	de staat is redelijk. Kampenaren hebben gemiddeld evenveel auto's als het Nederlands gemiddelde en dit is ook het meest gebruikte vervoersmiddel voor dagelijkse verplaatsingen. Voor korte afstanden is de fiets echter dominant. Op dit moment is er nog een hoge parkeerdruk in Kampen, vooral in de centrumgebieden. Daarnaast zijn er op dit moment pilots voor deelmobiliteit, met station Kampen-Zuid als belangrijke mobiliteitshub
verkeersveiligheid	😐	de staat is redelijk. Het aantal verkeersongevallen in Kampen is significant lager dan in Nederland en Overijssel en het grootste gedeelte van de ongevallen loopt uit in materiële schade. Echter zijn er wel meer dodelijke verkeersongevallen per 100.000 inwoners in Kampen vergeleken met Nederland en Overijssel. Gemiddeld zijn er minder wegen zonder

Aspect	Beoordeling	Toelichting
		geslotenverklaring voor fietsers dan in Nederland, maar er zijn nog wel veel verkeersongevallenconcentratie-locaties die aangepakt moeten worden

Referentiesituatie

Tabel 3.11 toont de beoordeling van de referentiesituatie voor het thema mobiliteit in de gemeente Kampen en geeft een toelichting voor deze beoordeling. De verwachting is dat de autonome ontwikkelingen in de gemeente Kampen ertoe leiden dat de bereikbaarheid als de verkeersveiligheid erop achteruit gaan, ondanks ambities om multimodale bereikbaarheid (STOMP-principe) en verkeersveiligheid te verbeteren. De ambities zijn namelijk beperkt concreet gemaakt en een actuele integrale mobiliteitsvisie ontbreekt. Daarom wijzigen de beoordeling van bereikbaarheid van overwegend goed naar redelijk en van verkeersveiligheid van redelijk naar matig. De toegang tot mobiliteitsdiensten en -voorzieningen zal waarschijnlijk echter autonoom door technologische ontwikkelingen en beleidsinzet verbeteren en gaat van redelijk naar overwegend goed.

Tabel 3.11 Beoordeling van de referentiesituatie voor het thema mobiliteit in Kampen

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	
Aspect	Beoordeling	Toelichting	Beoordeling
bereikbaarheid (per modaliteit)		de ligging van Kampen centraal structuren als hoofdwegen, vaarwegen en spoorwegen biedt een goede uitgangssituatie voor bereikbaarheid. De capaciteit van het netwerk is op middellange termijn een aandachtspunt. Bijvoorbeeld de capaciteit van de N50 of de plek in de lijnvoering van het spoorwegennet. Door onder meer de geplande verbreding van de N50 tussen Kampen en Kampen-Zuid is het aannemelijk dat de auto ook in de toekomst dominant blijft in het bereiken van voorzieningen en banen. OV (in combinatie met fiets) kunnen moeilijk concurreren met de auto waardoor multimodale bereikbaarheid afneemt en bereikbaarheidsverschillen kunnen toenemen	
toegang tot mobiliteitsdienst en -voorzieningen		de transitie van bezit naar gebruik (als dienst) zal naar verwachting sterk toenemen. Dit vindt grotendeel autonoom plaats, maar kan met ruimtelijk-, mobiliteits- en ander flankerend beleid wel versterkt en versneld worden	
verkeersveiligheid		verkeersveiligheid verbetert landelijk afgelopen jaren niet verder. Toenemende vergrijzing en gebruikt van de e-bike en meer conflicten tussen een steeds meer vervoerwijken in stedelijke gebieden zorgen voor een toename van risico's	

3.6 Natuur

Huidige staat

Tabel 3.12 toont een samenvatting van de staat van de natuur in de gemeente Kampen. De staat van beschermde natuurgebieden is beoordeeld als matig en de staat van soortbescherming en biodiversiteit is beoordeeld als redelijk.

Tabel 3.12 Samenvatting huidige staat van de natuur in Kampen

Aspect	Beoordeling	Toelichting
beschermdenatuurgebieden		de staat is matig. In en rond de gemeente Kampen zijn veel natuurgebieden die zowel deel uitmaken van Natura 2000 als NNN. Echter zijn er nog redelijk veel opgaven die moeten worden aangepakt om de natuurdoelstellingen te halen, waaronder waterbeheer, stikstofdepositie, habitatverbetering en agrarisch natuurbeheer
soortbescherming en biodiversiteit		de staat is redelijk. Er zijn veel weidevogelgebieden in en rond Kampen en er zijn verschillende soorten van de habitatrichtlijnsoorten (en andere soorten) waargenomen in het gebied. Ook doet de gemeente veel voor soortbescherming en biodiversiteit, zoals het geven van subsidies. Echter zijn er nog wel veel uitdagingen zoals stikstofdepositie, verdroging en habitatfragmentatie, op het gebied van soortbescherming en biodiversiteit

Referentiesituatie

Tabel 3.13 toont de beoordeling van de referentiesituatie voor het thema natuur in de gemeente Kampen en geeft een toelichting voor deze beoordeling. De verwachting is dat de autonome ontwikkelingen in de gemeente Kampen ertoe leiden dat de staat van beschermde natuurgebieden hetzelfde blijft (matig), maar dat de staat van soortbescherming en biodiversiteit afneemt van redelijk naar matig.

Tabel 3.13 Beoordeling van de referentiesituatie voor het thema natuur in Kampen

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	
Aspect	Beoordeling	Toelichting	Beoordeling
beschermdenatuurgebieden		er zijn vanuit de provincie en de gemeente al een aantal programma's opgestart, zoals Ondernemen met Natuur en Water (ONW), om de druk op de natuur te verminderen, natuur te herstellen en ontwikkelen. Veel hangt echter af van provinciale en landelijke transitie in bijvoorbeeld de landbouw. Op termijn zullen deze de drukfactoren op de natuur naar verwachting verminderen en zullen natuurwaarden van onder andere het Reevediep zich verder ontwikkelen	
soortbescherming en biodiversiteit		zie de toelichting hierboven. In aanvulling hierop zorgen de ontwikkeling van Reevedelta en de energietransitie, en dan voornamelijk in de vorm van nieuwe windturbines, een extra risico op verlies aan habitat voor (weide)vogels ¹ . Met name door verstoring en aanvaringslachtoffers als gevolg van de plaatsing van extra windturbines tot 2030 en eventueel na 2030 met het oog op de klimaatdoelen voor 2050	

¹ Dit geldt specifiek ook voor de Wespandief, een kwetsbare roofvogel met een instandhoudingsdoelstelling onder Natura 2000-gebied Veluwe die ook foerageert in het zuidelijk deel van de gemeente Kampen. Zie voor meer informatie: https://www.commissiener.nl/projectdocumenten/013469_3759_PlanMER_Gelders_milieuonderzoek_wind_Veluwe.pdf

3.7 Landschap en cultuurhistorie

Huidige staat

Tabel 3.14 toont een samenvatting van de staat van de landschap en cultuurhistorie in de gemeente Kampen. De staat van het landschap is redelijk en de staat van beschermde gezichten en gebouwde monumenten en archeologie zijn overwegend goed.

Tabel 3.14 Samenvatting huidige staat van landschap en cultuurhistorie in Kampen

Aspect	Beoordeling	Toelichting
cultuurlandschap	😐	de staat is redelijk. Hoewel er aanzienlijke inspanningen worden geleverd om het landschap van Kampen te behouden en te verbeteren, blijven er uitdagingen bestaan. De druk van verstedelijking door onder andere de doorontwikkeling van Reevedelta, de traditionele landbouw en het verlies van kleine landschapselementen zijn factoren die de landschapskwaliteit bedreigen
beschermde gezichten en gebouwde monumenten	😊	de staat is overwegend goed. Kampen heeft een goed ontwikkelde infrastructuur voor de bescherming en instandhouding van zijn cultuurhistorische waarde, ondersteund door zowel rijks- als gemeentelijk beleid. Dit maakt de stad een voorbeeld van hoe historische en moderne elementen kunnen samengaan om een rijke culturele omgeving te behouden en te versterken
archeologie	😊	de staat is overwegend goed. Kampen heeft duidelijk in beeld waar de archeologisch waarde- en verwachtingsvolle locaties zijn. De gemeente heeft ook duidelijke regelgeving om ervoor te zorgen dat de archeologische waarden niet verloren gaan

Referentiesituatie

Tabel 3.15 toont de beoordeling van de referentiesituatie voor het thema landschap en cultuurhistorie in de gemeente Kampen en geeft een toelichting voor deze beoordeling. Deze waarden staan onder druk door verstedelijking in met name Reevedelta en de schaalvergroting in de landbouw. De relatief grootschalige en open landschappen als polder Mastenbroek en polder Kamperveen zijn minder gevoelig voor schaalvergroting in de landbouw. De kleinschalige, gevarieerde en dynamische rivierenlandschap van de IJssel met uiterwaarden, stroomruggen, oeverwallen, dijken en dijkdorpen zijn juist kwetsbaarder als ruimtelijke ontwikkelingen die niet zorgvuldig worden ingepast. Voor alle gebieden en waarden en met name de monumenten in de binnenstad en het stadsgezicht, het Kampereiland en Polder Mastenbroek geldt een strikt beschermingsregime. Door de regelgeving en beleidsinzet worden negatieve trends beperkt, waardoor per saldo niet of nauwelijks verslechtering optreedt in de staat. Vanwege het grote ruimteslag van de verstedelijking in met name Reevedelta wordt de beoordeling op het aspect landschap wel aangepast van redelijk naar matig.

Tabel 3.15 Beoordeling van de referentiesituatie voor het thema landschap en cultuurhistorie in Kampen

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	
Aspect	Beoordeling	Toelichting	Beoordeling
cultuurlandschap	😐	de druk van verstedelijking door onder andere Reevedelta, de intensieve landbouw en het verlies van kleine landschapselementen zijn factoren die de landschapskwaliteit bedreigen. Er zijn veel risico's en grote onzekerheid	😞
beschermde gezichten en gebouwde monumenten	😊	vanwege de extremen van klimaatverandering en veen in grote delen van de ondergrond is er goed wellicht kwetsbaar voor periodes van droogte	😊
archeologie	😊		😊

3.8 Bodem en klimaat(adaptatie)

Huidige staat

Tabel 3.16 toont een samenvatting van de staat van bodem en klimaat(adaptatie) in de gemeente Kampen. De staat van de bodem en ondergrond, de waterveiligheid, de hittestress en van wateroverlast en droogte is beoordeeld als redelijk. De staat van de waterkwaliteit en duurzame watervoorziening is echter beoordeeld als matig.

Tabel 3.16 Samenvatting huidige staat van de bodem en klimaat(adaptatie) in Kampen

Aspect	Beoordeling	Toelichting
bodem en ondergrond	😊	de staat is redelijk. Er zijn diverse bodemverontreinigingen, maar deze zijn in aard of omvang niet anders dan in andere gemeenten in Nederland en leiden niet tot specifieke knelpunten. De gevolgen van bodemdaling en samenstelling wordt onder andere aspecten beoordeeld
waterveiligheid	😊	de staat is redelijk. Kampen is kwetsbaar bij een overstroming en de waterkeringen bieden in de huidige situatie een redelijke bescherming, waarbij de overschrijdingskans varieert tussen klein en middelgroot
waterkwaliteit en duurzame watervoorziening	😞	de staat is matig. Zowel de kwaliteit van het grondwater als het oppervlaktewater is een aandachtspunt net als veel andere gebieden in Nederland
hittestress	😊	de staat is redelijk. Hittestress is in de huidige situatie geen groot knelpunt. Dit komt doordat Kampen relatief koeler is dan andere steden door de strategische locaties met veel open wateren en groen. Wel vragen de binnenstad en enkele wijken aandacht
wateroverlast en droogte	😊	de staat is matig. Er treedt wateroverlast op bij extreme buien. Daarnaast vormt het risico op verschuiving aan de oostkant van de gemeente een aandachtspunt

Referentiesituatie

Tabel 3.17 toont de beoordeling van de referentiesituatie voor het thema bodem en klimaat(adaptatie) in de gemeente Kampen en geeft een toelichting voor deze beoordeling. Vanuit het bestuursakkoord Klimaatadaptatie zijn er Rijksmiddelen beschikbaar gesteld in de vorm van impuls gelden. Deze gelden worden in het programma voor Klimaatadaptatie, Riolering en Water 2023-2027 (Gemeente Kampen, 2023) ingezet om met name in de binnenstad van Kampen en het centrum van IJsselmuiden maatregelen te treffen die wateroverlast en hittestress tegengaan. Denk daarbij aan het afkoppeling van de afvoer van hemelwater op het riool, het toevoegen van waterberging, het vergroten van infiltratie en het toevoegen van groen in deze gebieden. Deze lokale autonome verbeteringen zijn nog onvoldoende om de toenemende weersextremen het hoofd te bieden op de schaal van de gehele gemeente. Er zijn landelijke, provinciaal en regionaal veel (beleids)inspanningen om verschillende transities in het water- en bodemsysteem vorm te geven. Denk hierbij beleid op gebied van KRW, natuurbeheer, Vitale Bodem, Veenweidestrategie, duurzame drinkwaterwinning. Dergelijke ambities zijn qua richting positief voor de staat van bodem, water en klimaat, maar zijn echter nog onvoldoende concreet en vragen vaak om gebiedsprocessen die momenteel nog doorlopen moeten worden.

De verwachting is daarom dat de autonome ontwikkelingen in de gemeente Kampen ertoe leiden dat de staat van waterveiligheid, van hittestress en van wateroverlast en droogte afneemt van redelijk naar matig. De staat van waterkwaliteit en duurzame watervoorziening blijft hetzelfde (matig). De staat van de bodem en ondergrond verbetert echter, en gaat van redelijk naar overwegend goed.

Tabel 3.17 Beoordeling van de referentiesituatie voor het thema bodem en klimaat(adaptatie) in Kampen

Huidige staat (2025)		Referentiesituatie (2050)	
Aspect	Beoordeling	Toelichting	Beoordeling
bodem en ondergrond	😐	bodemverontreinigingen worden verder beheerst /of gesaneerd	😊
waterveiligheid	😐	door klimaatverandering met meer extremen, de ligging aan de delta van IJssel (en Vecht), in combinatie met bodemdaling vormt waterveiligheid op lange (2050) en vooral zeer lange termijn (2100 en verder) een aandachtspunt (HWBP)	😞
waterkwaliteit en duurzame watervoorziening	😞	er is (landelijk) beleid om de kwaliteit van (grond)water te verbeteren en de duurzaam gebruik van drinkwater te vergroten. De effecten van dit beleid zijn echter nog onvoldoende zeker	😞
hittestress	😐	de uitgangspositie van Kampen is redelijk. Door klimaatverandering (langere periodes van hitte) in combinatie met vergrijzing (meer kwetsbare personen) nemen de risico's van hittestress in Kampen toe	😞
wateroverlast en droogte	😐	de risico's op verschilzetting en wateroverlast nemen door extremen in klimaat en grondwaterstand verder toe	😞

3.9 Duurzame energie en circulariteit

Huidige staat

tabel 3.18 toont een samenvatting van de staat van de duurzame energie en circulariteit in de gemeente Kampen. Hoewel de gemeente veel acties onderneemt en ook redelijk goed op weg is vergeleken met de rest van Nederland, zijn er nog wel grote opgaven om de doelstellingen te halen. Daarom is de staat voor alle aspecten als matig of redelijk beoordeeld.

Tabel 3.18 Samenvatting huidige staat van de duurzame energie en circulariteit in Kampen

Aspect	Beoordeling	Toelichting
duurzame energie(opwekking)	😞	de staat is matig. Het energieverbruik in Kampen is lager dan het Nederlands gemiddelde, maar hoewel de hoeveelheid energie uit hernieuwbare bronnen toeneemt zijn er nog grote inspanningen nodig om energie-neutraal te worden en de klimaatdoelen te halen
uitstoot broeikasgassen	😞	de staat is matig. Kampen heeft ten opzichte van vergelijkbare gemeente een lagere uitstoot van broeikasgassen. Echter is de methaan-uitstoot wel hoog vergeleken met de vergelijkbare gemeenten als gevolg van de grote landbouwsector. De uitstoot moet substantieel verminderen en de gestelde klimaatdoelen te bereiken
circulariteit (grondstoffengebruik, afval)	😐	de staat is redelijk. De hoeveelheid huishoudelijk reset afval per inwoner is redelijk laag in Kampen, terwijl de hoeveelheid gescheiden oud papier en karton en GFT-afval ook afneemt. Daarnaast zijn er nog wel grote opgaven met betrekking tot de grondstofketens in de verschillende sectoren, hoewel de gemeente al wel een aantal projecten en beleidsinitiatieven heeft lopen

Referentiesituatie

Tabel 3.19 toont de beoordeling van de referentiesituatie voor het thema duurzame energie en circulariteit in de gemeente Kampen en geeft een toelichting voor deze beoordeling. De verwachting is dat de autonome ontwikkelingen in de gemeente Kampen ertoe leiden dat de staat van de uitstoot van broeikasgassen en van circulariteit hetzelfde blijft (respectievelijk matig en redelijk). Echter verbetert de staat van de duurzame energie(opwekking) van matig naar redelijk.

Tabel 3.19 Beoordeling van de referentiesituatie voor het thema duurzame energie en circulariteit in Kampen

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	
Aspect	Beoordeling	Toelichting	Beoordeling
duurzame energie(opwekking)		tot 2030 zijn er duidelijk plannen om via het RES-proces met onder andere 4-7 windturbine bij te dragen aan opwek van duurzame energie. De periode daarna is onzeker	
uitstoot broeikasgassen		het relatief grote aandeel windenergie in gemeente Kampen dat zich op basis van de RES ontwikkelt draagt positief bij aan evenwichtige beschikbaarheid van elektriciteit (wind is jaarrond beschikbaar, ook in de winter en als het donker is). De warmtetransitie, mobiliteitstransitie en transitie van de energie-intensieve (zware) bedrijvigheid en landbouw is nog onzeker, al lijkt bijvoorbeeld geothermie (in bijvoorbeeld de Koekoekspolder) technisch gezien veel potentie te hebben	
circulariteit (grondstoffengebruik, afval)		de ontwikkeling op het gebied van circulariteit is hoogst onzeker. De strategische ligging aan de IJssel en IJsselmeer, het haven- en industrieterrein en diverse spoorlijnen biedt mogelijkheden voor het ontwikkelen van kringlopen. Kampen wordt vooralsnog niet aangesloten op het landelijk waterstofnetwerk waardoor de ruimte voor energie-intensieve processen tot (her)gebruik niet voor de hand lijken te liggen	

4

TOEKOMSTBEELDEN

4.1 Toekomstbeelden

In dit hoofdstuk worden de 3 toekomstbeelden die zijn ontwikkeld voor de omgevingsvisie van Kampen beschreven. Deze toekomstbeelden zijn ontwikkeld om de bandbreedte aan keuzes voor de toekomst te visualiseren en te dienen als gesprekstoel in een intensief participatietraject waarbij inwoners, ondernemers en stakeholders werden betrokken. Via straatgesprekken, digitale peilingen en een burgerpeiling is input verzameld om een divers scala aan meningen en ideeën te verkrijgen over de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van Kampen. De voorkeuren en zorgen die uit de gesprekken en peilingen naar voren kwamen, zijn meegenomen bij het opstellen van de toekomstbeelden. De uitkomsten zijn afgewogen tegen beleidsambities, bovenlokale kaders en wettelijke eisen, waarbij dilemma's zijn benoemd en besproken.

De 3 toekomstbeelden schetsen elk een mogelijk scenario voor de gemeente Kampen in 2050:

- toekomstbeeld 1 focust op 'positieve gezondheid, leefbaarheid, samenredzaamheid, lokaal en sociaal'. Dit beeld benadrukt gemeenschapsbetrokkenheid, sociale cohesie en gezondheid, met aandacht voor groene ruimten, verkeersveiligheid en ontmoetingsmogelijkheden;
- toekomstbeeld 2 richt zich op 'schaalsprong, stedelijk netwerk, economisch profiel, regionaal en technologisch'. Het beeld zet in op regionale economische groei en stedelijke ontwikkeling, met aandacht voor uitbreiding van woningbouw en bedrijventerreinen, verbetering van infrastructuur en versterking van het economische profiel van Kampen;
- toekomstbeeld 3 legt de nadruk op 'natuurinclusief, klimaatadaptief, water en bodem, landschap en circulair'. Dit toekomstbeeld benadrukt duurzaamheid en klimaatadaptatie, met aandacht voor natuurinclusieve landbouw, waterbeheer, landschapsbehoud en circulaire economie.

Dit hoofdstuk geeft een korte beschrijving van elk toekomstbeeld en licht de verschillen tussen de toekomstbeelden per thema uit. Bijlage II bevat de toekomstbeelden waarop de beoordeling in dit OER zijn gebaseerd.

4.1.1 Toekomstbeeld 1

In dit toekomstbeeld (zie afbeelding 4.1) richt de gemeente Kampen zich op de autonome huishoudensgroei na 2032 met circa 3.500 nieuwe woningen tot 2050, voornamelijk voor lokale inwoners, starters, doorstromers en terugkeerders. De focus ligt op gemengde en vitale wijken en dorpen die zelfredzaamheid en sociale cohesie bevorderen. De woningbouw is kleinschalig en verspreid over de stad en dorpen, waarbij levensloopbestendige woningen en beperkte bouwhoogte de voorkeur krijgen. De leefbaarheid wordt versterkt door het behoud en de verbetering van voorzieningen, met nadruk op maatschappelijke voorzieningen en vrijwilligersinitiatieven. Economisch blijft het huidige profiel behouden met nadruk op het MKB en de maakindustrie, maar zonder nadrukkelijk extra ruimte te zoeken voor de circulaire economie. Mobiliteit richt zich op lokale verbeteringen, inclusief fietsnetwerken en fijnmazig openbaar vervoer. Duurzame energieopwekking wordt lokaal gefaciliteerd, en verduurzaming van vastgoed richt zich op kwetsbare wijken. De landbouwsector blijft belangrijk, met een focus op extensivering en lokale initiatieven. Groen en natuur worden versterkt door een fijnmazig netwerk en robuuste groenstructuren.

Afbeelding 4.1 Visualisatie van toekomstbeeld 1

4.1.2 Toekomstbeeld 2

In dit toekomstbeeld (zie Afbeelding 4.2) groeit Kampen mee in het stedelijke netwerk van Nederland, met een plus van 20 % op autonome ontwikkelingen. Dit betekent in totaal 4.200 nieuwe woningen tussen 2032 en 2050. Kampen fungeert als regiokern en zet in op stedelijke uitbreiding, met een zwaartepunt op Reeve-Noord, inclusief benodigde infrastructuur en voorzieningen. Het voorzieningenniveau wordt uitgebreid en geclusterd in Kampen, IJsselmuiden en Reeve, met aandacht voor hogere onderwijsinstellingen. Groene plekken in stedelijke gebieden worden gekoesterd en versterkt. Er worden echter, met oog op maximale ruimte voor woningen, geen nieuwe groene plekken aangelegd. Cultuur, recreatie en erfgoed worden ingezet om regionale en nationale bezoekers aan te trekken. Economisch wordt ingezet op duurzame en circulaire bedrijvigheid, met extra ruimte voor bedrijventerreinen en uitbreiding van de haven. Regionale bereikbaarheid wordt verbeterd met investeringen in auto-infrastructuur, treinstations als mobiliteitshubs en een verbeterd fietsnetwerk. Duurzame energieopwekking wordt gekoppeld aan bedrijfsdaken en nieuwe werklocaties. De landbouwsector krijgt ruimte voor hightech innovaties en verbreding van het verdienmodel, met aandacht voor recreatie en natuurcompensatie.

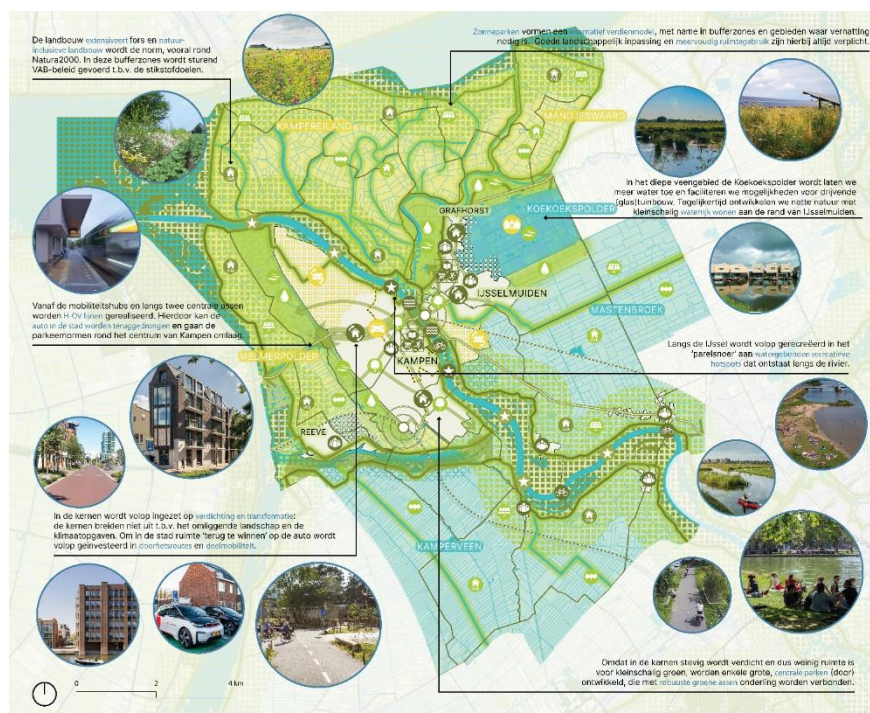
Afbeelding 4.2 Visualisatie van Toekomstbeeld 2

4.1.3 Toekomstbeeld 3

Dit toekomstbeeld (zie Afbeelding 4.3) richt zich op klimaatopgaven en een robuust watersysteem, met 3.500 nieuwe woningen tussen 2032 en 2050, voornamelijk door inbreiding en transformatie binnen stedelijke contouren. Woningbouw is compact, klimaatinclusief en circulair, met focus op starters en senioren. Voorzieningen worden geclusterd in Kampen en IJsselmuiden, bereikbaar via veilige fietsroutes. De gezonde leefomgeving krijgt prioriteit met robuuste groenstructuren en informele ontmoetingsplekken. Recreatie, landschap en erfgoed worden ingezet om beleefbaarheid en natuurkwaliteit te verbeteren. Economisch wordt ingezet op de vrijetijdseconomie en intensivering van bestaande werklocaties zonder uitbreidingen buiten contouren. Mobiliteit richt zich op duurzame oplossingen met verbeterd OV, fietsnetwerk en autoluwe zones. Duurzame energieopwekking wordt geclusterd met meervoudig ruimtegebruik. Landbouwtransitie wordt gestuurd met focus op extensivering en natuurinclusieve landbouw, ondersteund door agrariërs als landschapsbeheerders. Klimaatopgaven worden geïntegreerd met natuurherstel en robuuste groenblauwe dooradering.

Afbeelding 4.3 Visualisatie van toekomstbeeld 3

4.2 Verschillen tussen de toekomstbeelden

Tabel 4.1 toont een kort overzicht van de belangrijkste verschillen tussen de toekomstbeelden voor de beoordelingsthema's waarop wordt getoetst in dit OER.

Tabel 4.1 Een overzicht met de verschillen per toekomstbeeld voor de beoordelingsthema's

Thema	Toekomstbeelden		
	1. positieve gezondheid, leefbaarheid, samenredzaamheid, lokaal en sociaal	2. schaalsprong, stedelijk netwerk, economisch profiel, regionaal en technologisch	3. natuurinclusief, klimaatadaptatief, water en bodem, landschap & circulair
wonen en woonomgeving	kleinschalige, verspreide uitbreidingen bij dorpen en wijken, gericht op lokale behoefte; laagbouw en veel groen	grootschalige uitbreiding (Reeve-Noord) én inbreiding; woningbouw gericht op regionale aanzuiging, vooral gezinswoningen	verdichting binnen bestaande kernen; compacte, circulaire woningen bij OV-knooppunten; geen uitbreiding in het landschap
economie	behoud bestaand MKB-profiel; beperkte uitbreiding; focus op lokale economie en leefbaarheid	grote uitbreiding bedrijventerreinen (+25 ha); tweede Zuiderzeehaven; focus op circulaire economie en logistiek	behoud werkgelegenheid binnen bestaande bedrijventerreinen; geen uitbreiding; nadruk op circulaire economie en vrijetijdseconomie
samenleving	versterken van lokale gemeenschappen; ontmoetingsplekken in elke kern; focus op sociale cohesie en samenredzaamheid	versterken en clusteren van stedelijke voorzieningen; regionale aantrekkingskracht; levendiger binnenstad	concentratie voorzieningen in Kampen en IJsselmuiden; fietsbare verbindingen vanuit dorpen; focus op sociale inclusie via groen
gezondheid	inzetten op fijnmazig groen netwerk tegen hittestress;	beperkte focus op gezondheid; hogere nadruk op auto-infrastructuur	hoge prioriteit voor gezonde leefomgeving; robuuste

Thema	Toekomstbeelden		
	1. positieve gezondheid, leefbaarheid, samenredzaamheid, lokaal en sociaal	2. schaalsprong, stedelijk netwerk, economisch profiel, regionaal en technologisch	3. natuurinclusief, klimaatadaptatief, water en bodem, landschap & circulair
	wijken gericht op gezonde leefstijl en zelfredzaamheid.		groenstructuren; mobiliteit gericht op OV en fietsgebruik
mobiliteit	vraaggestuurd vervoer; behoud fijnmazig OV; verbeterd fietsnetwerk; focus op lokale bereikbaarheid	grote investeringen in auto-infrastructuur (o.a. nieuwe wegen, bruggen); mobiliteitshubs bij stations	volledige inzet op duurzame mobiliteit; H-OV lijnen, deelmobiliteit, autoluwe binnenstad, fietsnetwerk versterkt
natuur	fijnmazige groenblauwe dooradering; herstel van cultuurhistorische landschapselementen	technische maatregelen; beperkte nieuwe natuurontwikkeling; nadruk op waterbeheer en infrastructuur	robuuste natuurontwikkeling; nieuwe natuurgebieden rond Koekoekspolder en Reevediep; ecologische verbindingen
landschap en cultuurhistorie	behoud en versterken van cultuurhistorisch landschap (Hanze-identiteit); Nationaal Landschap IJsseldelta	grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen (bedrijventerreinen, haven, infrastructuur) in het open landschap; cultuurhistorisch erfgoed in de binnenstad wordt versterkt en ingezet voor recreatie	cultuurhistorische waarden als fundament; natuurontwikkeling gekoppeld aan erfgoed; herstel kreken en dijken
bodem en klimaat(adaptatie)	bufferzones tegen bodemdaling; beperkte sturing op landbouwtransitie; water en bodem sturend principe toegepast bij woningbouw	technische maatregelen tegen bodemdaling; grootschalige verharding ondanks water- en bodemsturing	volledige inzet op vernatting, bodembehoud, klimaatadaptatie; transformatie landbouw en industrie voor toekomstbestendigheid
duurzame energie en circulariteit	lokaal initiatief leidend; kleinschalige opwek; nadruk op eigenaarschap	grootschalige duurzame opwek gekoppeld aan bedrijvigheid; energiehub; focus op circulariteit bij nieuwe bedrijventerreinen	grootschalige inzet op zon-op-dak, windenergie, zon-op-land met meervoudig ruimtegebruik; energieopwek gekoppeld aan natuurontwikkeling

5

OMGEVINGSEFFECTEN VAN DE TOEKOMSTBEELDEN

5.1 Beoordeling van de toekomstbeelden per thema

Bij de beoordeling van de toekomstbeelden worden de verschillende thema's en aspecten uit het beoordelingskader gehanteerd. Sommige van de indicatoren die in de huidige staat van de leefomgeving zijn gehanteerd, zijn niet direct toepasbaar in de beoordeling van effecten. Ze worden waar mogelijk op het hogere aspectniveau betrokken in de beoordeling van effecten, maar komen niet letterlijk terug als 'criterium'. Voorbeelden hiervan zijn indicatoren die raken aan gezonde leefstijl (beweegrichtlijnen, rookgedrag, overgewicht, alcoholgebruik, ervaren gezondheid, broze gezondheid onder ouderen), voorzieningenaanbod (leegstandpercentage of tevredenheid met voorzieningenaanbod).

5.1.1 Wonen en woonomgeving

Woningaanbod

Voor alle toekomstbeelden geldt dat er meer woningen (3.500 tot 4.200 woningen na 2032) worden toegevoegd dan de verwachte autonome groei van het aantal huishoudens met circa 2.500 in de periode 2035-2050 (ABF research, 2024)¹.

Toekomstbeeld 1 (+)

In dit toekomstbeeld worden tussen 2032 en 2050 circa 3.500 woningen toegevoegd. De focus ligt hierbij op kleinere en levensloopbestendige woningen die voornamelijk gericht zijn op starters en doorstromers. Dit vergroot het woningaanbod en biedt meer mogelijkheden voor doorstroming binnen de gemeente Kampen in grote en kleinere kernen. Ook biedt de combinatie met lokale, sociale voorzieningen ook de voorwaarden voor meer sociale/collectieve vormen van wonen, waarmee een grotere variatie van woningtypen ontstaat die meer doelgroepen bediend. Het resultaat is positief voor het woningaanbod, omdat het de druk op de woningmarkt vermindert en de beschikbaarheid van woningen vergroot.

Toekomstbeeld 2 (0)

In dit toekomstbeeld worden tussen 2032 en 2050 circa 4.200 woningen toegevoegd, met de nadruk op gebiedsontwikkeling in Reeve-Noord. Deze uitbreiding biedt ruimte aan zowel lokale als regionale woningbehoeften. Ook zijn er rondom andere dorpen en kernen mogelijkheden voor uitbreidingen. Dit zorgt voor een zeer ruim (kwantitatief) aanbod van woningen voor inwoners van de gemeente Kampen en nieuwe inwoners van de gemeente. Omdat het vooral (grootschalige) uitbreidingslocaties zijn is de variatie van woonmilieus mogelijk minder groot dan bij gemengde in- en uitbreidingslocaties.

Toekomstbeeld 3 (-)

In dit toekomstbeeld worden ook circa 3.500 woningen toegevoegd tussen 2032 en 2050, met een maximale inzet op inbreiding en transformatie binnen de stedelijke contouren. Dit zorgt voor een eenzijdiger aanbod van compactere en gestapelde woningbouw. Deze keuze richt zich op het vergroten van het aanbod voor

---

¹ Huishoudens nemen tot van 26.200 (2035) naar 28.640 (2050) op basis van deze prognose. Daarbij is de aanname dat pas alle 3.200-3.600 woningen in Reevedelta niet eerder dan 2035 zijn ontwikkeld. Zie paragraaf 3.1 waarin hier nader op wordt ingegaan.

jongeren en ouderen. Echter sluit deze vorm van wonen wat minder goed aan bij de huidige woonvoorkeuren van de inwoners van de gemeente Kampen. Daarmee bestaat een risico op een kwalitatieve mismatch.

Voorzieningenaanbod

Het aantal huishoudens groeit in de verschillende toekomstbeelden met 3.500-4.200. Het verschil van circa 700 huishoudens is niet onderscheidend voor het voorzieningenaanbod op een totaal aantal huishoudens van circa 28.000 in 2050.

Toekomstbeeld 1 (+)

Dit toekomstbeeld richt zich op het behoud en de versterking van het huidige voorzieningenaanbod, met een verspreiding van maatschappelijke voorzieningen zoals zorg en basisonderwijs over de hele gemeente. Dit kan leiden tot een betere toegang tot voorzieningen voor inwoners, maar er bestaat een risico dat grootschalige voorzieningen verdwijnen door de verspreiding. Omdat gemeenschappen medeverantwoordelijk zijn voor lokale voorzieningen scoort het toekomstbeeld positief op voorzieningenaanbod.

Toekomstbeeld 2 (+)

De voorzieningen worden in dit toekomstbeeld voornamelijk geclusterd in de binnenstad van Kampen, IJsselmuiden en Kampen-Zuid/Reeve. Ook zorgt met name de groei van werklocaties voor meer draagvlak voor bepaalde voorzieningen. De clustering zorgt voor een verhoogde efficiëntie en een levendigere binnenstad, wat een positief effect heeft op de toegankelijkheid en kwaliteit van voorzieningen. Het onderzoek naar het terugbrengen van hoger onderwijs naar de stad kan bovendien de aantrekkelijkheid van Kampen vergroten. Keerzijde is dat de ruimtelijke spreiding van nieuwe woon en werklocaties zorgt voor minder nabijheid, waardoor voorzieningen op loop- en fietsafstand minder bereikbaar kunnen worden. Per saldo draagt de groei en clustering bij aan meer draagvlak voor (grootschaliger) voorzieningen.

Toekomstbeeld 3 (+)

De voorzieningen worden geconcentreerd en gespecialiseerd in de binnenstad van Kampen en IJsselmuiden, wat zorgt voor een kwaliteitsimpuls en betere bereikbaarheid via veilige fietsroutes. Dit heeft een positief effect op de toegankelijkheid en efficiëntie van voorzieningen.

Openbare ruimte

In alle gevallen is een sociaal veilige inrichting van de openbare ruimte en aandachtspunt. Dit kan op gespannen voet staan met de wens tot vergroening en schaduw.

Toekomstbeeld 1 (+)

Het realiseren van kleinschalige groene ontmoetingsplekken, lokale ommetjes en schaduwrijke rustplekken draagt bij aan een hogere kwaliteit en aantrekkelijkheid van de openbare ruimte. Dit resulteert in een positieve invloed op de woonomgeving doordat het groen bijdraagt aan de mentale en fysieke gezondheid van de inwoners, bewegen stimuleert en hittestress vermindert.

Toekomstbeeld 2 (-)

Er wordt ingezet op een beperkt aantal grotere groenvoorzieningen met hoge kwaliteit. Daar verbetert de openbare ruimte sterk. Vanwege de nadruk op deze grotere structuren en het verlies van nabijheid door toenemende afstanden en auto-afhankelijkheid is een verbetering van de openbare ruimte niet voor iedereen en op alle plekken aan de orde. In gebieden rondom de auto-infrastructuur of aan de randen van IJsselmuiden en Kampen kan de kwaliteit afnemen.

Toekomstbeeld 3 (+)

Er wordt ingezet op robuuste groenstructuren en groenblauwe inprikkers die de kernen verbinden met een gezond en beleefbaar buitengebied. Dit versterkt de ecologische waarde en draagt bij aan de kwaliteit van de leefomgeving door hittestress en wateroverlast te verminderen. Wel wordt minder ingezet op kleinschalig groen, wat op sommige plekken nadelige effecten kan hebben wat betreft hittestress en nabijheid van groen.

Conclusie

Tabel 5.1 Beoordeling van het thema wonen en woonomgeving

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	Toekomstbeelden (2050)		
	Beoordeling staat		Beoordeling effect		
Aspect			1	2	3
woningaanbod	☹️	☹️	+	0	-
voorzieningenaanbod	😊	☹️	+	+	+
openbare ruimte	😊	😊	+	-	+

5.1.2 Economie

Werkgelegenheid

Toekomstbeeld 1 (+)

In dit toekomstbeeld wordt het huidige economische profiel van Kampen behouden, dat voornamelijk bestaat uit MKB, maakindustrie en handel. Er wordt 18 hectare extra bedrijventerrein toegevoegd om de economische ontwikkeling te faciliteren en het lokale MKB meer uitbreidingsmogelijkheden te geven. Dit leidt tot een toename van werkgelegenheid in de gemeente en kan de lokale economie versterken. Het behoud van het huidige economische profiel en de uitbreiding van bedrijventerreinen hebben een positief effect op de werkgelegenheid.

Toekomstbeeld 2 (++)

In Toekomstbeeld 2 wordt ingezet op het versterken van het duurzame economische profiel en het creëren van meer werkgelegenheid. De intensivering van de koekoekspolder, de ontwikkeling van kantoor- en onderwijslocaties nabij Kampen-Zuid en de uitbreiding van de haven (Tweede Zuiderzeehaven) en 25 hectare extra bedrijventerreinen zorgen voor een aanzienlijke toename van werkgelegenheid in de regio. Dit trekt nieuwe inwoners aan en stimuleert de economische groei. De nadruk op kenniseconomie, duurzaamheid en circulariteit kan bovendien leiden tot nieuwe banen in opkomende sectoren. Dit heeft een zeer positief effect op de werkgelegenheid.

Toekomstbeeld 3 (0)

In dit toekomstbeeld wordt gekozen voor de inbreiding van werklocaties, met een focus op herstructurering en intensivering van bestaande gebieden. Hierdoor bestaat het risico dat er niet op elk moment een passende vestigingslocatie beschikbaar is voor bedrijven. Door de nadruk op hybride werken kan dit leiden tot een verlies van werkgelegenheid in bepaalde sectoren. Daarentegen staat de toename van werkgelegenheid in de dag- en verblijfsrecreatie als alternatief verdienmodel in het buitengebied. Het effect op de werkgelegenheid is hierdoor gemengd en kan variëren van positief tot negatief afhankelijk van de sector.

Landbouw

De toekomstbeelden variëren sterk in de toekomst van de landbouwsector. Daarbij spelen veel onzekerheden zoals nieuwe verdienmodellen, beleid en regelgeving die voor een belangrijk deel buiten de bevoegdheid van gemeente Kampen valt. De transities brengen op korte termijn risico's met zich mee voor het verdienvermogen en de werkgelegenheid in de sector, maar bieden op lange termijn juist kansen om uit te groeien tot een toekomstbestendige sector.

Toekomstbeeld 1 (-)

Dit toekomstbeeld richt zich op het extensiveren van landbouw rondom de dorpen om de leefbaarheid te verbeteren en de bufferzone in de Koekoekspolder te vernatten zodat werkgelegenheid in de tuinbouw behouden kan worden en veenoxidatie in de Mastenbroekerpolder afgeremd wordt. Extensivering van de landbouw betekent dat er minder intensief wordt geboerd, wat kan -maar afhankelijk van nieuwe verdienmodellen niet hoeft te- leiden tot een afname van werkgelegenheid in de landbouwsector. Het vernatten van de bufferzone kan de waterproblematiek op de korte termijn verlichten, maar vormt geen duurzame lange termijnoplossing. Dit zorgt voor een negatief effect op de werkgelegenheid in de landbouwsector.

Toekomstbeeld 2 (+)

Dit toekomstbeeld faciliteert de glastuinbouw in de Koekoekspolder en de Mastenbroekerpolder met technische maatregelen en biedt agrariërs de ruimte voor hightech systemen en innovatie. Hierdoor blijft de werkgelegenheid in de agrarische sector behouden en kan deze in sommige gevallen verbeteren door de introductie van innovatieve landbouwtechnieken. Dit heeft een positief effect op de werkgelegenheid in de landbouwsector.

Toekomstbeeld 3 (-)

Dit toekomstbeeld richt zich op het gefaseerd afbouwen van het droogpompen in de Koekoekspolder en het creëren van nieuwe natuurgebieden. Daarnaast wordt de veehouderij extensief en de landbouw natuurinclusief gemaakt. Deze veranderingen leiden tot een sterke afname van werkgelegenheid in de agrarische sector en een afname van de productiviteit. Echter wordt er ook ruimte geboden voor de verbreding van verdienmodellen van agrariërs, bijvoorbeeld door recreatie, natuurbeheer en energieproductie. Deze ingrepen hebben een negatief effect op de werkgelegenheid in de landbouwsector.

Conclusie

Tabel 5.2 Beoordeling van het thema economie

Aspect	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	Toekomstbeelden (2050)		
			Beoordeling effect		
			1	2	3
werkgelegenheid			+	++	0
landbouw			-	+	-

5.1.3 Samenleving

Sociaaleconomische positie

De omgevingsvisie bevat keuzes over de fysieke leefomgeving. Het verband tussen deze keuzes en de sociaaleconomische positie inwoners is complex en bestaat uit veel dimensies. Het is moeilijk te voorspellen hoe welvaart, opleidingsniveau en arbeidsmarktaandeel van inwoners in verschillende gebieden wijzigt. Onderscheidend voor de beoordeling zijn de investeringen in werkgelegenheid, bedrijven, sectoren en vestigingslocaties en onderwijs.

Toekomstbeeld 1 (+)

In dit toekomstbeeld wordt ingezet op welzijn en gezondheid en blijft het huidige economische profiel behouden. Er zijn beperkte investeringen in werkgelegenheid en ruimte (18 ha) voor met name lokale bedrijven. Op het gebied van onderwijs zijn er geen aanvullende investeringen. De beperkte nadruk op

welvaart en focus op welzijn kan eraan bijdragen dat sociaaleconomische verschillen tussen inwoners en wijken niet groter worden of afnemen. De effecten op sociaaleconomische positie zijn positief.

Toekomstbeeld 2 (++)

In dit toekomstbeeld wordt maximaal ingezet op versterking van regionale economie en welvaart. Zo is er meer (fysieke) ruimte voor werklocaties en worden bewoners en werknemers uit de regio aangetrokken. Dit draagt bij aan werkgelegenheid en welvaart. Daarnaast is er aandacht voor de ontwikkeling van de kenniseconomie rondom onder andere Kampen-Zuid. Dit biedt kansen voor een toenemend opleidingsniveau. Er is een risico dat sociaaleconomische verschillen binnen de gemeenten en inwoners toenemen. Per saldo zijn de effecten op de sociaaleconomische positie zeer positief.

Toekomstbeeld 3 (0)

Dit toekomstbeeld zet in op transformatie en herontwikkeling van werklocaties met verbreding van het economische profiel naar dag- en verblijfsrecreatie. Tegelijkertijd zijn er grote veranderingen in de werkgelegenheid in de land- en tuinbouw door de extensivering van de landbouw en beëindigen van de glastuinbouw in de Koekoekspolder. Dit zorgt voor onzekerheid rondom welvaart en werkgelegenheid. Aanvullende investeringen in onderwijs ontbreken waardoor een verhoging van opleidingsniveau niet voor de hand ligt. Door de veranderingen van economie en werkgelegenheid is het denkbaar dat er binnen de gemeente tussen groepen en gebieden grotere sociaaleconomische verschillen ontstaan. De effecten op de sociaaleconomische positie zijn hiermee neutraal.

Inclusieve samenleving

Toekomstbeeld 1 (++)

Dit toekomstbeeld richt zich op het creëren van gemengde en vitale wijken en dorpen, met een focus op sociale cohesie en zelf- en samenredzaamheid van inwoners. Er wordt ingezet op het behoud en de versterking van huidige voorzieningen, en deze worden verspreid over de gemeente. Dit draagt bij aan een inclusieve samenleving doordat voorzieningen dicht bij de inwoners worden gebracht, wat de toegankelijkheid verbetert. De focus op sociale cohesie en nabijheid van voorzieningen zorgt voor meer inclusiviteit in de samenleving. Hoewel vrijwilligerswerk onder druk staat, zorgt de goede uitgangspositie van Kampen op gebied van vrijwilligerswerk en gemeenschappen voor kansen voor dit toekomstbeeld en zijn effecten zeer positief.

Toekomstbeeld 2 (0)

Dit toekomstbeeld richt zich op het clusteren van voorzieningen in de binnenstad van Kampen, IJsselmuiden en Kampen-Zuid/Reeve en het terugbrengen van hoger onderwijs naar de stad. Door de clustering ontstaat een hogere kwaliteit en betere toegankelijkheid van voorzieningen. Dit draagt echter niet vanzelfsprekend bij aan inclusiviteit omdat niet iedereen in gelijke mate toegang heeft tot deze centrale voorzieningen.

Toekomstbeeld 3 (+)

Dit toekomstbeeld richt zich op het concentreren en specialiseren van voorzieningen in de binnenstad van Kampen en IJsselmuiden. Dit verhoogt de kwaliteit van voorzieningen, wat bijdraagt aan een inclusieve samenleving. De prioriteit voor een gezonde leefomgeving met groen, ontmoetingsplekken en natuurlijke elementen draagt verder bij aan de inclusiviteit door een betere leefomgeving te creëren voor alle inwoners.

Conclusie

Tabel 5.3 Beoordeling van het thema samenleving

Aspect	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	Toekomstbeelden (2050)		
	Beoordeling staat		Beoordeling effect		
			1	2	3
sociaaleconomische positie			+	++	0
inclusieve samenleving			++	0	+

5.1.4 Gezondheid

Gezonde leefstijl

Toekomstbeeld 1 (+)

In dit toekomstbeeld worden er circa 3.500 woningen toegevoegd tussen 2032 en 2050, vooral op uitbreidingslocaties langs de randen van de Kampen en IJsselmuiden en de kleinere kernen. Doordat maatschappelijke voorzieningen zoals zorg en basisonderwijs beter verspreid worden en in kleine kernen behouden worden, neemt de toegankelijkheid toe. Daarnaast worden er kleinschalige groene ontmoetingsplekken gerealiseerd en lokale ommetjes en schaduwrijke rustplekken toegevoegd. Dit alles stimuleert bewegen, lopen en fietsen, wat bijdraagt aan een gezonde leefstijl. Het toekomstbeeld heeft dus een overwegend positief effect op een gezonde leefstijl.

Risico hierbij is dat betere toegankelijkheid van voorzieningen en tegelijkertijd bouwen aan stads- en dorpsranden op gespannen voet met elkaar kan staan. Wanneer de afstand te groot is of het OV in de kleine kernen ontoereikend is, neemt autoafhankelijkheid ten opzichte van voorzieningen toe.

Toekomstbeeld 2 (-)

In dit toekomstbeeld worden er circa 4.200 woningen toegevoegd tussen 2032 en 2050, met een zwaartepunt op gebiedsontwikkeling Reeve-Noord en andere uitbreidingslocaties langs de randen van Kampen, IJsselmuiden en kleinere kernen. Dit geldt ook voor nieuwe bedrijventerreinen en een tweede Zuiderzeehaven. Ook zorgen rondwegen en een derde brug over de IJssel voor betere autobereikbaarheid. Dit alles leidt tot meer autoverkeersbewegingen en relatief minder verplaatsingen te voet of per fiets door grotere afstanden tot bestemmingen. Het clusteren van voorzieningen in de binnenstad van Kampen, IJsselmuiden en Kampen-Zuid/Reeve, evenals de toevoeging van hoogwaardige sportvoorzieningen, stimuleert sport en beweging, wat positief is voor een gezonde leefstijl. Echter, door de toenemende afstanden en grotere autoafhankelijkheid zijn de effecten op gezonde leefstijl per saldo negatief. Wel worden er mobiliteitshubs ontwikkeld bij de stations met mogelijkheden voor deelfietsen en andere vormen van deelmobiliteit, wat kan bijdragen aan het verminderen van autoafhankelijkheid en het stimuleren van gezonde vervoerswijzen.

Toekomstbeeld 3 (++)

In dit toekomstbeeld worden er circa 3.500 woningen toegevoegd tussen 2032 en 2050, met een sterke focus op inbreiding en transformatie binnen stedelijke contouren en wordt fors geïnvesteerd in hoogwaardig OV. Dit leidt binnen bebouwd gebied tot meer verkeersbewegingen, maar een groter aandeel van deze verplaatsingen gebeurt te voet, per fiets en met het OV, wat resulteert in meer beweging en gezond gedrag. Het concentreren en specialiseren van voorzieningen in de binnenstad van Kampen en IJsselmuiden stimuleert lopen, fietsen en OV-gebruik. De prioriteit voor een gezonde leefomgeving met groen en een natuurlijke omgeving draagt bij aan het stimuleren van gezond gedrag. De effecten op een gezonde leefstijl zijn zeer positief.

Milieu

Toekomstbeeld 1 (+)

In dit toekomstbeeld wordt actief ingezet op het aanpakken van bestaande knelpunten zoals geluid- en geuroverlast, en het verbeteren van de luchtkwaliteit door schonere mobiliteit te stimuleren en eenrichtingsverkeer op de Stadsbrug en parkeren aan de rand van de binnenstad. Door de ruimtelijke spreiding blijft een zekere afhankelijkheid van de auto bestaan met bijbehorende milieubelasting. Door het verplaatsen van bedrijven met een hoge milieubelasting naar het havengebied, wordt de gezondheid in nabijgelegen woongebieden zoals IJsselmuiden-Zuid en de gebieden rond het industriegebied in Kampen verbeterd. Ook kan dit lichthinder verminderen. Extensivering van landbouw rondom dorpen draagt bij aan minder geurhinder en een verbetering van de luchtkwaliteit. Het effect op het milieu is overwegend positief.

Toekomstbeeld 2 (-)

De investeringen in auto-infrastructuur, de uitbreiding van de haven (tweede Zuiderzeehaven) en 25 hectare extra bedrijventerreinen zorgt voor meer wegverkeer en bedrijfsactiviteiten, wat leidt tot meer luchtverontreiniging, geluid en risico's voor de externe veiligheid. Technische maatregelen in de glastuinbouw kunnen leiden tot meer transportbewegingen naar de Koekoekspolder. De effecten op het milieu zijn overwegend negatief.

Toekomstbeeld 3 (+)

Door de mobiliteitstransitie van auto naar lopen, fietsen en OV-gebruik, autoluwe gebieden, betere fietsnetwerken, hubs en HOV-lijnen resulteert in minder luchtverontreiniging en geluid. Op sommige locaties waar autoverkeer gebundeld wordt, kan dit tot een verhoging van milieubelasting leiden door een hogere concentratie. De extensivering van veehouderijen en natuurinclusieve landbouw in de bufferzones rondom Natura 2000-gebieden dragen bij aan gezondheid. Door de aard en schaal van de maatregelen gezamenlijk zijn de effecten positief.

Aandachtspunt is dat verdichting binnen de bestaande stad tijdens de bouwfase tijdelijk negatieve effecten kan hebben op het milieu.

Omgevingsveiligheid

Bij de beoordeling wordt niet ingegaan op de effecten op het aspect 'misdrijven' en 'overlast en hinder' omdat effecten te onzeker zijn. Het aspect 'externe veiligheid' wordt wel beoordeeld.

Toekomstbeeld 1 (+)

Door een uitbreiding in relatief lage dichtheden, nemen externe veiligheidsrisico's niet verder toe. In de wijken in Kampen-Noord en IJsselmuiden kunnen risico's afnemen door uitplaatsing van zwaardere typen bedrijvigheid naar andere delen van de bedrijventerreinen. De effecten zijn hiermee neutraal.

Toekomstbeeld 2 (-)

De groei in inwoners en bedrijvigheid met een deels hogere milieucategorie kunnen externe veiligheidsrisico's rondom deze bedrijven (binnen de wettelijke normen) toenemen. Dit geldt ook voor de grootschalige nieuwe uitleglocatie Reeve-Noord waar externe veiligheidsrisico's door vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor een aandachtspunt vormt. Risico's kunnen in het algemeen toenemen door de sterke groei van het aantal economisch activiteiten. De effecten zijn hiermee negatief.

Toekomstbeeld 3 (0)

Door de verdichting zijn de personendichtheden hoger, wat op bepaalde locaties bij risicobronnen leidt tot toenames van externe veiligheidsrisico's. Bijvoorbeeld bij bebouwing rondom het spoor nabij Kampen-Zuid waar vervoer van gevaarlijke stoffen plaatsvindt. De effecten zijn neutraal.

Tabel 5.4 Effectbeoordeling van de toekomstbeelden voor het thema gezondheid

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	Toekomstbeelden (2050)		
	Beoordeling staat		Beoordeling effect		
Aspect			1	2	3
gezonde leefstijl			+	-	++
milieu- gezondheidsrisico's			+	-	+
omgevingsveiligheid			+	-	0

5.1.5 Mobiliteit

Bereikbaarheid (per modaliteit)

De beoordeling is gebaseerd op de ambitie voor het bereiken van optimale (multimodale) bereikbaarheid vanuit het STOMP-principe (zie paragraaf 2.4.5). Een verbetering van autobereikbaarheid zonder of ten koste van andere vervoersmiddelen wordt daarom niet als positief beoordeeld.

Toekomstbeeld 1 (0)

Toekomstbeeld 1 zet in op lokale bereikbaarheid. Stimuleren van fietsen, lopen en fijnmazig OV in combinatie met eenrichtingverkeer op de Stadsbrug vergroot multimodale bereikbaarheid volgens het STOMP-principe vooral op lokaal niveau. Er zijn geen investeringen in frequent en sneller OV op hoger schaalniveau, wat de vraag opwerpt hoe effectief de lokaal georganiseerde OV-oplossingen in kernen zijn. Daarmee kan de auto de meest concurrerende optie blijven in de kernen.

Toekomstbeeld 2 (-)

In toekomstbeeld 2 groeit Kampen sterker in aantallen inwoners, arbeidsplaatsen en bijbehorende woon- en werklocaties vaak aan de rand van bebouwd gebied op locaties. De grootschalige investeringen in auto-infrastructuur, zoals de opwaardering van de N50, een derde brug over de IJssel en een rondweg bij IJsselmuiden, verbeteren de doorstroming van autoverkeer. Door verdere ruimtelijke spreiding van woon- en werklocaties en weginfrastructuur kan de bereikbaarheid via andere vervoerswijzen afnemen. Dit ondanks de in het toekomstbeeld opgenomen investeringen in HOV en mobiliteitshubs. De auto zal namelijk in de praktijk op langere afstanden vaak te concurrerend zijn voor HOV. Ook nemen afstanden tussen bestemmingen in Kampen toe wat lopen en fietsen minder interessant maakt. Dit kan de multimodale bereikbaarheid in de praktijk onder druk zetten.

Toekomstbeeld 3 (++)

In toekomstbeeld 3 zijn de kansen op een mobiliteitstransitie groot omdat niet alleen alternatieven voor de auto worden gestimuleerd, maar de auto ook ontmoedigd wordt door autoluwe gebieden langs de IJsselkade en Zwolseweg en parkeerbeleid. Door zoveel mogelijk te bouwen in bestaande bebouwde gebieden, neemt de nabijheid van bestemmingen toe. Ook dit stimuleert lopen en fietsen en draagt bij aan het draagvlak voor OV en mobiliteitsdiensten.

Toegang tot mobiliteitsdiensten en -voorzieningen

Dit aspect is een verbijzondering van de beoordeling onder het brede aspect bereikbaarheid en geeft aan in hoeverre de toegang tot deelmobiliteit verandert als gevolg van de toekomstbeelden.

Toekomstbeeld 1 (+)

De toegang tot mobiliteitsdiensten en -voorzieningen verbetert door de versterking van lokale bereikbaarheid, met name ook in de kleinere kernen.

Toekomstbeeld 2 (0)

In dit tweede toekomstbeeld neemt de toegang tot mobiliteitsdiensten naar verwachting uiteindelijk niet toe door te grote concurrentie van de auto (zie aspect bereikbaarheid).

Toekomstbeeld 3 (++)

In dit toekomstbeeld neemt de toegang tot verschillende soorten mobiliteitsdiensten- en voorzieningen toe als gevolg van de mobiliteitstransitie in combinatie met intensiever ruimtegebruik.

Verkeersveiligheid

Toekomstbeeld 1 (0)

De maatregelen om autoverkeer uit de binnenstad te weren kunnen lokaal verkeersveiligheid verbeteren.

Toekomstbeeld 2 (+)

De verkeersveiligheid verbetert omdat autoverkeer zoveel mogelijk via rondwegen uit woongebieden en de binnenstad wordt geleid.

Toekomstbeeld 3 (+)

De verkeersveiligheid verbetert door de investeringen in het fietsnetwerk en omdat autoverkeer wordt ontmoedigd, waardoor OV en lopen en fietsen de norm zijn. Aandachtspunt is dat door intensiever gebruik van de openbare ruimte ook nieuwe conflictsituaties tussen vervoersmiddelen kunnen optreden.

Tabel 5.5 Beoordeling van het thema mobiliteit

Aspect	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	Toekomstbeelden (2050)		
	Beoordeling staat		Beoordeling effect		
			1	2	3
bereikbaarheid (per modaliteit)			0	-	++
toegang tot mobiliteitsdiensten en -voorzieningen			+	0	++
verkeersveiligheid			0	+	+

5.1.6 Natuur

Beschermde natuurgebieden

Toekomstbeeld 1 (-)

In dit toekomstbeeld wordt ingezet op het toevoegen van circa 3.500 woningen tussen 2032 en 2050, verspreid over de kernen. Dit betekent dat er meer druk zal komen op de natuurgebieden (Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland) rondom de IJssel en in het buitengebied door toename van verkeer en menselijke activiteiten. Kleinschalige groene ontmoetingsplekken worden gerealiseerd, maar deze zijn mogelijk te klein en te verstoord door geluid en licht om als leefgebied of stapstenen voor natuur te fungeren. Het behoud van het huidige economische profiel met 18 hectare extra bedrijventerrein aan de randen kan lokaal het leefgebied aantasten, vooral nabij de IJssel. Er wordt ingezet op extensivering van landbouw rondom dorpen voor leefbaarheid. Dit extensiveren van landbouw, met name veeteelt, kan leiden tot minder stikstofdepositie op natuurgebieden en betere waterkwaliteit. De effecten op beschermde natuurgebieden zijn over het algemeen negatief.

Toekomstbeeld 2 (-)

In dit toekomstbeeld worden circa 4.200 woningen toegevoegd tussen 2032 en 2050, met een zwaartepunt op de gebiedsontwikkeling Reeve-Noord. Dit voorkomt het negatieve effect op natuur door andere uitbreidingslocaties. Er worden grootschalige investeringen gedaan in nieuwe auto-infrastructuur, zoals een derde brug over de IJssel, wat kan leiden tot verlies van leefgebied en verstoring van natuur. Uitbreiding van de haven (Tweede Zuiderzeehaven) en 25 hectare extra bedrijventerreinen kunnen de natuur langs de IJssel aantasten. Agrariërs krijgen ruimte voor hightech systemen en innovatie in de landbouw, maar technische innovaties hebben in het verleden niet altijd geleid tot positieve effecten op de natuur. De effecten op beschermde natuurgebieden zijn daarom zeer negatief.

Toekomstbeeld 3 (++)

In toekomstbeeld 3 worden circa 3.500 woningen toegevoegd tussen 2032 en 2050, met een focus op inbreiding en transformatie binnen stedelijke contouren. Dit betekent geen ruimtebeslag op het leefgebied van natuur buiten de stad, maar wel verlies van leefgebied binnen de stad. Er wordt ingezet op het creëren van nieuwe natuurgebieden rondom Ganzendiep en Koekoekspolder, wat het leefgebied van de natuur vergroot. Extensivering van veehouderijen, het hanteren van een bufferzone van 1 km tot Natura 2000-gebieden en de omslag naar natuurinclusieve landbouw leiden tot een zeer positief effect op natuurwaarden door een verbetering van waterkwaliteit en vermindering van stikstofdepositie. De effecten op beschermde natuurgebieden zijn zeer positief.

Soortenbescherming en biodiversiteit

Toekomstbeeld 1 (+)

Dit toekomstbeeld zet in op het creëren van een fijnmazig groen netwerk in zowel het stedelijk als buitengebied. Deze groene dooradering draagt bij aan het vergroten van de biodiversiteit. Echter, de kleinschalige groene ontmoetingsplekken zijn mogelijk te klein en te verstoord door geluid en licht om effectief als leefgebied of stapstenen voor natuur te fungeren. Daarentegen kunnen extensivering van de landbouw en vernatting van bufferzones leiden tot een toename in biodiversiteit door betere leefomstandigheden voor verschillende soorten. De effecten op soortenbescherming en biodiversiteit zijn positief.

Toekomstbeeld 2 (-)

Dit toekomstbeeld koppelt natuurcompensatie aan klimaatopgaven, maar deze koppeling gaat niet per se hand in hand en kan leiden tot suboptimale natuurcompensatie. Er is een risico dat technische innovaties in de landbouw opnieuw leiden tot extra belasting voor de natuur doordat verdere intensivering mogelijk wordt. De effecten op soortenbescherming en biodiversiteit zijn daarom negatief.

Toekomstbeeld 3 (++)

Toekomstbeeld 3 zet in op robuuste groenblauwe dooradering en ecologische verbindingen, evenals kreekherstel op Kampereiland, wat de natuurwaarde aanzienlijk kan vergroten. De omslag naar natuurinclusieve landbouw en vernatting van bodemdaling-gevoelige gebieden versterken de biodiversiteit en ecologie. Stedelijke vernieuwing vormt een risico voor bepaalde soorten die afhankelijk zijn oude gebouwen. De effecten op soortenbescherming en biodiversiteit zijn per saldo zeer positief.

Tabel 5.6 Beoordeling van het thema natuur

Aspect	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	Toekomstbeelden (2050)		
	Beoordeling staat	Beoordeling effect	Beoordeling effect		
			1	2	3
beschermde natuurgebieden			-	---	++
soortbescherming en biodiversiteit			+	-	++

5.1.7 Landschap en cultuurhistorie

Cultuurlandschap

Toekomstbeeld 1 (++)

In dit toekomstbeeld wordt er ingezet op het behoud en de versterking van bestaande groene ruimten en ontmoetingsplekken binnen de dorpen. Er wordt ingezet op een fijnmazige groen-blauwe dooradering die bijdraagt aan wateropvang in het buitengebied en vormt aanleiding voor kleinschalige wandelroutes. Deze dooradering komt tot stand door het herstellen van cultuurhistorische landschapselementen, zoals oude weteringen en dijken. Dit draagt bij aan zowel de ecologische waarde als de recreatieve waarde van het landschap, waarbij de historische identiteit van het gebied wordt versterkt.

Toekomstbeeld 2 (-)

In dit toekomstbeeld worden circa 4.200 woningen toegevoegd, met een zwaartepunt op de gebiedsontwikkeling in Reeve-Noord. Ook worden er werklocaties ontwikkeld in de Melmerpolder en wordt er nieuwe weginfrastructuur aangelegd, bijvoorbeeld de derde brug die aanlandt op Kampereiland. Daarmee treedt verlies van landschap en doorsnijding op grote schaal. Deze uitbreiding kan een negatieve invloed hebben op de landschappelijke waarden door verstedelijking van het landelijk gebied.

Toekomstbeeld 3 (+)

In dit toekomstbeeld worden circa 3.500 woningen toegevoegd door maximaal in te zetten op inbreiding en transformatie binnen stedelijke contouren. Dit heeft een neutraal effect op de landschappelijke waarden omdat het landschap buiten de stedelijke gebieden grotendeels onaangetast blijft. Daarnaast worden robuuste groenstructuren en groenblauwe inprikkers gerealiseerd, wat een sterke verbetering van de landschappelijke waarden in de hele gemeente oplevert. Ook worden nieuwe natuurgebieden rondom Ganzendiep en Koekoekspolder gecreëerd, wat de landschappelijke waarde verder verbetert. De landschappelijke inpassing van zonneparken waarvan dit toekomstbeeld uitgaat is wellicht niet in alle bufferzones even goed mogelijk en vormt daarmee een risico.

Beschermde gezichten en gebouwde monumenten

Toekomstbeeld 1 (++)

Dit toekomstbeeld richt zich op het koesteren van monumenten, het beschermd stadsgezicht en het immaterieel erfgoed. Er wordt actief geïnvesteerd in het versterken van de cultuurhistorische waarden van het Nationaal Landschap IJsseldelta. Dit resulteert in een verbetering van de cultuurhistorische waarden in Kampen.

Toekomstbeeld 2 (+)

Dit toekomstbeeld richt zich op het investeren in culturele activiteiten en evenementen in de binnenstad, evenals het creëren van meer ruimte voor watergebonden recreatie langs de IJssel. Dit draagt bij aan de verbetering van de cultuurhistorische waarden in Kampen door meer aandacht en waardering voor het erfgoed te genereren.

Toekomstbeeld 3 (+)

Dit toekomstbeeld richt zich op het koesteren van cultureel erfgoed in de binnenstad en het zoeken naar plekken voor recreatieve 'parels' langs de IJssel. Dit draagt bij aan de verbetering van de cultuurhistorische waarden door het erfgoed beter toegankelijk en beleefbaar te maken voor inwoners en bezoekers.

Archeologie

In geen van de toekomstbeelden worden specifieke maatregelen genoemd met betrekking tot archeologie.

Toekomstbeeld 1 (-)

Omdat dorpen en kleine kernen relatief harder groeien, is aandacht voor archeologische waarden nodig. Vaak liggen deze nabij van oorsprong op hoger gelegen locaties.

Toekomstbeeld 2 (0)

Vanwege de grootschalige uitbreidingen is aandacht voor archeologische waarden nodig. Veel uitbreidingen vinden echter plaats in gebieden met een lage tot middelhoge verwachtingswaarde, waardoor de effecten op de archeologische waarden als neutraal worden beschouwd.

Toekomstbeeld 3 (-)

Door de focus op inbreiding en zorgvuldig ruimtegebruik liggen de risico's op aantasting van archeologische waarden vooral bij de herontwikkeling van locaties. Ook vormt het kreekherstel op Kampereiland een aandachtspunt omdat daar vaak hogere archeologische verwachtingswaarden zijn.

Conclusie

Tabel 5.7 Effectbeoordeling van de toekomstbeelden voor het thema landschap en cultuurhistorie

Aspect	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	Toekomstbeelden (2050)		
	Beoordeling staat		Beoordeling effect		
			1	2	3
cultuurlandschap			++	-	+
beschermde gezichten en gebouwde monumenten			++	+	+
archeologie			-	0	-

5.1.8 Bodem en klimaat(adaptatie)

Bodem & ondergrond (0)

Geen van de toekomstbeelden heeft grote invloed op dit criterium. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen moeten voldoen regelgeving met betrekking tot bodemverontreinigingen en kunnen leiden tot een versnelde sanering van bestaande beheerste risico's. De effecten van bodemdaling worden onder andere aspecten als wateroverlast en droogte en broeikasgassen (zie 5.1.9) betrokken.

Waterveiligheid

Toekomstbeeld 1 (0)

Dit toekomstbeeld bevat geen specifieke maatregelen voor waterveiligheid. Doordat gebouwd wordt volgens het principe van water en bodem leidend is het effect op waterveiligheid neutraal.

Toekomstbeeld 2 (+)

Toekomstbeeld 2 omvat technische maatregelen om waterveiligheid te verhogen, zoals dijkversterkingen. Dit valt echter buiten de bevoegdheid van de gemeente. Zonder remming op de bodemdaling is de versterkingsopgave relatief groter en kostbaarder.

Toekomstbeeld 3 (++)

De ruimtereservering voor uitbreidingsmogelijkheden nabij Reevediep, de adaptieve strategie van kreekherstel op Kampereiland, en de maatregelen die bodemdaling tegengaan (het vernatten van de plekken die gevoelig zijn voor bodemdaling) dragen allen positief bij aan waterveiligheid.

Waterkwaliteit en duurzame watervoorziening

Toekomstbeeld 1 (+)

Het vernatten van de bufferzone rond de Koekoekspolder draagt bij aan het bestrijden van veenoxidatie in de Mastenbroekerpolder en kan de snelheid van bodemdaling verminderen. Extensiveren van de landbouw rondom kernen kan waterkwaliteit in delen van het buitengebied verhogen. Dit heeft een positieve invloed op de waterkwaliteit en duurzame watervoorziening.

Toekomstbeeld 2 (0)

Infiltratiekragen, groene daken en gevels in het stedelijk gebied dragen bij aan waterberging. Hoewel deze oplossingen kostbaar zijn, kunnen ze bijdragen aan het tijdelijk bufferen van water om wateroverlast door extreme neerslag te verzachten. Het behouden van huidige landbouw door technische maatregelen kan echter druk op waterkwaliteit in stand houden net als in de referentiesituatie.

Het adaptief peilbeheer in het buitengebied om wateroverlast te voorkomen. Dit vergroot de waterveiligheid en kan de effecten van extreme neerslag en droogte verzachten.

Toekomstbeeld 3 (++)

Door het hanteren van het natuurlijke systeem als uitgangspunt en de transformatie van de landbouw neemt de druk van bestrijdingsmiddelen en nutriënten af, wat de kwaliteit van het water positief beïnvloedt.

Hittestress

Toekomstbeeld 1 (++)

Het realiseren van kleinschalige groene ontmoetingsplekken, lokale ommetjes en schaduwrijke rustplekken draagt bij aan een hogere kwaliteit en aantrekkelijkheid van de openbare ruimte. Daarnaast wordt er ingezet op een fijnmazige groen-blauwe dooradering die bijdraagt aan wateropvang en verkoeling in het buitengebied en de kernen. Deze dooradering, die tot stand komt door het herstellen van cultuurhistorische landschapselementen zoals oude wateringen en dijken, zorgt voor een aanzienlijke vermindering van hittestress en versterkt zowel de ecologische als recreatieve waarde van het landschap. Dit resulteert in een zeer positieve invloed op de hittestress in de gemeente.

Toekomstbeeld 2 (-)

Groene daken en gevels dragen bij aan de vermindering van hittestress door verkoeling te bieden. Dit doet de grootschalige toevoeging van infrastructuur en gebouwen echter teniet. Per saldo nemen risico's op hittestress toe.

Toekomstbeeld 3 (+)

Grootschalige groenstructuren in stedelijke gebieden zorgen voor koele plekken van voldoende omvang verspreid door het stedelijk gebied. Ook in de (kleinere) dorpen is aandacht voor verkoeling door groene plekken. De focus op compacte, klimaatinclusieve woningbouw binnen stedelijke contouren helpt bij het vermijden van grote warmte-eilanden en draagt bij aan een positief effect op het verminderen van hittestress.

Wateroverlast en droogte

Toekomstbeeld 1 (+)

Groene dooradering in zowel het stedelijk als buitengebied draagt bij aan het voorkomen van wateroverlast en het vasthouden van water in periodes van droogte. Dit vergroot de weerbaarheid tegen extremen. Het effect is positief.

Toekomstbeeld 2 (-)

Technische oplossingen voor wateroverlast en droogte zijn minder robuust dan natuurlijke oplossingen en kunnen leiden tot blijvende risico's vanwege extremen in het klimaat en de hoge investerings- en beheerskosten voor openbare, gebouwen en infrastructuur. Het effect op wateroverlast en droogte is negatief.

Toekomstbeeld 3 (++)

De verandering van waterpeilen in het buitengebied en het langer vasthouden van water in stedelijke gebieden zorgt voor meer weerbaarheid bij extreem natte en droge periodes. Deze ingrepen zorgen voor een zeer positief effect.

Tabel 5.8 Beoordeling van het thema bodem en klimaat(adaptatie)

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	Toekomstbeelden (2050)		
	Beoordeling staat		Beoordeling effect		
Aspect			1	2	3
bodem en ondergrond	☹️	😊	0	0	0
waterveiligheid	☹️	😞	0	+	++
waterkwaliteit en duurzame watervoorziening	😞	😞	+	0	++
hittestress	☹️	😞	++	-	+
wateroverlast en droogte	☹️	😞	+	-	++

5.1.9 Duurzame energie en circulariteit

Duurzame energie(opwekking)

Er is in geen van de toekomstbeelden aandacht voor de warmtetransitie. Die is van belang voor huishoudens en met name ook bij behoud en versterking van havengebonden/circulaire bedrijvigheid en glastuinbouw. Ook is er geen aandacht voor netcongestie en het bieden van een evenwichtige zon-windverhouding om deze onbalans te verkleinen.

Toekomstbeeld 1 (0)

Dit toekomstbeeld zet in op lokaal eigenaarschap met veel nadruk op zonne-energie, aandacht voor energiearmoede en isolatie. Gecombineerd met uitblijven van sterke groei, zorgt dit voor een bijdrage aan besparing en opwek van duurzame energie met mogelijk veel draagvlak. Keerzijde is dat er een te grote nadruk is op zon, waardoor onbalans in het energiesysteem niet verkleind wordt.

Toekomstbeeld 2 (0)

In dit toekomstbeeld worden windenergie en zon op en nabij bedrijventerreinen ontwikkeld, zodat een lokale energiehub ontstaat. Tegelijkertijd treedt er een grotere energievraag op door bedrijvigheid.

Toekomstbeeld 3 (+)

Door de nadruk op grootschalige energieopwek van zon op dak van woningen, bedrijven en ook grootschalig op land is er veel aanbod van hernieuwbare energie. De wind-zonbalans blijft een aandachtspunt.

Uitstoot broeikasgassen

Er is in geen van de toekomstbeelden aandacht voor de warmtetransitie, terwijl dit een aanzienlijk deel van de opgave inhoudt. Alleen effecten in aanvulling of afwijking van het vorige aspect worden hier toegelicht. De mobiliteitsoplossingen verschillen ook in emissies, maar in 2050 is vervoer (vrijwel) emissieloos. Wel is collectief vervoer (OV) mogelijk efficiënter in benutten van hernieuwbare energie dan individueel vervoer over de gehele levenscyclus. De rol van goederenvervoer is onzeker en buiten beschouwing gelaten.

Toekomstbeeld 1 (0)

In dit toekomstbeeld worden geen specifieke ingrepen genomen om de uitstoot van broeikassen tegen te gaan ten opzichte van de referentiesituatie.

Toekomstbeeld 2 (-)

Technische innovaties in de land- en tuinbouw zorgen voor een hogere energiebehoefte en mogelijk meer uitstoot. Isolatie bij nieuwe woningen krijgt extra aandacht, hoeveel meer dit is dan bovenwettelijk is, is onduidelijk.

Toekomstbeeld 3 (++)

De landbouwtransitie en peilverhogingen dragen bij aan reductie van methaan en veenoxidatie, wat in aanvulling op de opwek van hernieuwbare elektriciteit bijdraagt aan reductie van uitstoot van broeikasgassen. Ook draagt de mobiliteitstransitie bij aan meer nabijheid en minder brandstofgebruik door wegverkeer (korte termijn) en minder elektriciteitsverbruik (lange termijn) van individuele elektrische auto's. Tenslotte valt ook het energieverbruik van de Koekoekspolder weg.

Circulariteit

Toekomstbeeld 1 (0)

De focus op lokale en sociale context biedt voorwaarden voor sluiten van kringlopen. Duidelijke maatregelen ontbreken echter.

Toekomstbeeld 2 (0)

Een tweede Zuiderzeehaven kan wenselijk zijn vanuit circulariteit. Het is echter onzeker of Kampen alle voorwaarden heeft om een regionale circulariteitshub te worden (o.a. aantakking op diverse netwerken: bv. waterstof), maar strategische ligging met moderne haven met mogelijkheden hoge milieucategorieën aan IJssel en IJsselmeer is een pré.

Toekomstbeeld 3 (0)

Zuinig ruimtegebruik en transformatie is in zichzelf circulair. Er wordt daarbij ingezet op circulariteit. De vraag is echter of er voldoende 'schuifruimte' is om ook nieuwe type zware bedrijvigheid mogelijk te maken binnen bestaande bedrijventerreinen.

Conclusie

Tabel 5.9 Effectbeoordeling van de toekomstbeelden voor het thema energie en circulariteit

Aspect	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	Toekomstbeelden (2050)		
	Beoordeling staat		Beoordeling effect		
			1	2	3
duurzame energie(opwekking)			0	0	+
uitstoot broeikasgassen			0	-	++
circulariteit (grondstoffengebruik, afval)			0	0	0

5.2 De effecten op hoofdlijnen

Effecten op hoofdlijnen voor toekomstbeeld 1

Toekomstbeeld 1 richt zich op het versterken van lokale gemeenschappen en het behoud van sociale cohesie. Het toekomstbeeld voorziet in de toevoeging van ongeveer 3.500 woningen tussen 2032 en 2050.

Deze woningen zijn vooral kleinere en levensloopbestendige woningen, die aantrekkelijk zijn voor starters en doorstromers. Dit vergroot het woningaanbod en vermindert de druk op de woningmarkt. Bovendien stimuleert het de variatie in woningtypen, waardoor diverse doelgroepen worden bediend. Het voorzieningenaanbod wordt verspreid over de gemeente, wat de toegankelijkheid voor inwoners verbetert.

Er is echter een risico dat grootschalige voorzieningen verdwijnen door deze spreiding. Economisch behoudt Kampen zijn huidige profiel, dat voornamelijk bestaat uit midden- en kleinbedrijf (MKB) en maakindustrie. Er wordt 18 hectare extra bedrijventerrein toegevoegd, wat de lokale werkgelegenheid vergroot en het MKB uitbreidingsmogelijkheden biedt. In de landbouwsector vindt extensivering plaats rondom de dorpen, wat kan leiden tot minder werkgelegenheid, hoewel het de luchtkwaliteit verbetert door een vermindering van stikstofdepositie. Gezondheid wordt bevorderd door de realisatie van kleinschalige groene ontmoetingsplekken en wandelroutes, die inwoners aanmoedigen om meer te bewegen en hittestress te verminderen.

Op het gebied van mobiliteit richt dit toekomstbeeld zich op lokale bereikbaarheid door fietsen, lopen en fijnmazig openbaar vervoer te stimuleren. Er zijn echter geen grootschalige investeringen in hoogwaardig openbaar vervoer, waardoor de auto voor langere afstanden nog steeds een aantrekkelijke optie blijft. Natuurgebieden worden negatief beïnvloed door de verspreide woningbouw, terwijl de extensivering van landbouw positief bijdraagt aan de bescherming van soorten en biodiversiteit. Het landschap en de cultuurhistorische waarden worden versterkt door het herstel van historische landschapselementen, zoals oude wettingen en dijken, wat zowel de ecologische als recreatieve waarde verhoogt.

Op het gebied van bodem en klimaat heeft dit toekomstbeeld positieve effecten op hittestress en waterkwaliteit door groene dooradering en vernattingsmaatregelen. Er is echter beperkte aandacht voor duurzame energie en circulariteit, waardoor er een risico bestaat op een onbalans in het energiesysteem. Dit toekomstbeeld biedt een sterke focus op sociale cohesie en leefbaarheid, maar kent uitdagingen op het gebied van natuurbehoud en energie, waardoor de ecologische impact gemengd is.

Effecten op hoofdlijnen voor toekomstbeeld 2

Toekomstbeeld 2 legt de nadruk op grootschalige uitbreidingen en economische groei. Het plan voorziet in de toevoeging van ongeveer 4.200 nieuwe woningen, voornamelijk in Reeve-Noord en andere uitbreidingslocaties aan de randen van Kampen en IJsselmuiden. Deze uitbreiding biedt ruimte aan zowel lokale als regionale woningbehoeften, maar kan leiden tot minder variatie in woonmilieus door de nadruk op grootschalige uitbreidingslocaties. Het clusteren van voorzieningen in stedelijke centra zoals de binnenstad van Kampen, IJsselmuiden en Kampen-Zuid/Reeve verhoogt de efficiëntie en maakt de binnenstad levendiger. Dit kan echter de nabijheid van voorzieningen voor sommige inwoners verminderen, waardoor ze minder bereikbaar worden.

Op economisch gebied zorgt de toevoeging van 25 hectare extra bedrijventerreinen en de uitbreiding van de haven voor aanzienlijke groei in werkgelegenheid, vooral in duurzame sectoren. Landbouw blijft behouden, met ruimte voor hightech innovaties, wat de werkgelegenheid kan verbeteren. De focus op autoverkeer door grote infrastructuurprojecten zoals een derde brug over de IJssel en een rondweg bij IJsselmuiden kan de multimodale bereikbaarheid verminderen, ondanks investeringen in hoogwaardig openbaar vervoer en mobiliteitshubs.

Milieueffecten zijn overwegend negatief door de toename van wegverkeer en bedrijfsactiviteiten, wat luchtverontreiniging en geluidshinder veroorzaakt. Natuurgebieden worden bedreigd door infrastructuuruitbreidingen, terwijl de effecten op soortenbescherming en biodiversiteit negatief zijn door technische innovaties die intensivering mogelijk maken. Het landschap lijdt onder verstedelijking, hoewel culturele evenementen de historische waarde kunnen verbeteren. Op het gebied van bodem en klimaat zijn er positieve effecten op waterveiligheid door technische maatregelen zoals dijkversterkingen, maar hittestress en wateroverlast nemen toe door grootschalige infrastructuurprojecten.

Duurzame energieopwekking stagneert door een onbalans in het energiesysteem, en technische innovaties kunnen de uitstoot van broeikasgassen verhogen. Het toekomstbeeld biedt aanzienlijke economische groei

en verbetering van voorzieningen, maar kent grote uitdagingen op het gebied van milieu, natuur en duurzame mobiliteit, wat de leefbaarheid in bepaalde gebieden kan aantasten.

Effecten op hoofdlijnen voor toekomstbeeld 3

Toekomstbeeld 3 richt zich op maximale inbreiding en transformatie binnen stedelijke contouren, met de toevoeging van ongeveer 3.500 nieuwe woningen tussen 2032 en 2050. Deze benadering resulteert in een compact en gestapeld woningaanbod dat met name jongeren en ouderen bedient. Hoewel dit het aanbod vergroot, kan het leiden tot een mismatch met de huidige woonvoorkeuren van inwoners van Kampen. Voorzieningen worden geconcentreerd in stedelijke centra, wat de efficiëntie en bereikbaarheid via veilige fietsroutes bevordert.

Economisch gezien ligt de focus op herstructurering van bestaande werklocaties, wat de werkgelegenheid in traditionele sectoren kan verminderen. Tegelijkertijd stimuleert het alternatieve verdienmodellen zoals dag- en verblijfsrecreatie. De landbouwsector ondergaat een transitie naar extensieve en natuurinclusieve praktijken, wat de werkgelegenheid vermindert maar biodiversiteit bevordert. Gezondheid wordt gestimuleerd door een sterke focus op openbaar vervoer en groene leefomgevingen, die beweging en gezond gedrag bevorderen.

Milieuvoordelen ontstaan door een mobiliteitstransitie naar lopen, fietsen en openbaar vervoer, wat luchtverontreiniging en geluid vermindert. Natuurgebieden profiteren van de creatie van nieuwe natuurgebieden en de omslag naar natuurinclusieve landbouw, wat de biodiversiteit versterkt. Het landschap wordt verbeterd door robuuste groenstructuren en ecologische verbindingen, hoewel stedelijke vernieuwing risico's voor archeologische waarden kan vormen.

Op het gebied van bodem en klimaat zijn er sterke positieve effecten op waterkwaliteit en hittestress door de transformatie van landbouw en groene structuren. Duurzame energie wordt gestimuleerd door grootschalige opwekking van zonne-energie op daken en land, wat bijdraagt aan de reductie van broeikasgassen. Circulariteit wordt bevorderd door zuinig ruimtegebruik en transformatie, hoewel de vraag blijft of er voldoende ruimte is voor nieuwe bedrijvigheid. Toekomstbeeld 3 biedt een sterke focus op duurzaamheid en gezondheid, maar kent uitdagingen op het gebied van werkgelegenheid en archeologie, met een algemene verbetering van de ecologische en sociale leefomgeving.

HET VOORGENOMEN BELEID

In dit hoofdstuk wordt de Omgevingsvisie beoordeeld op leefomgevingseffecten. Daarbij is gebruik gemaakt van de 75 %-versie van februari 2025 (zie bijlage III). Deze versie geldt als het zogeheten voorkeursalternatief (VKA) voor het OER. Het hoofdstuk beschrijft eerst hoe milieu-informatie een rol heeft gespeeld bij de totstandkoming van het VKA, vervolgens wat het VKA inhoudt en tenslotte de beoordeling van het VKA op de verschillende thema's uit het OER (paragraaf 6.3) en het doelbereik van (paragraaf 6.4).

6.1 Totstandkoming van het voorgenomen beleid

In de omgevingsvisie wordt in hoofdstuk 1 een toelichting gegeven op de totstandkoming van de omgevingsvisie en de rol van het OER. Kort samengevat zag het proces er als volgt uit.

Fase 1: Verhaal van Kampen

In de eerste fase is het Verhaal van Kampen opgesteld: een samenvattend en beeldend document dat het (historisch) fundament van de gemeente vormt. Langs 3 thema's (mensen, ruimte en economie, aarde en omgeving) zijn de opgaven, trends en ontwikkelingen en de vertrekpunten voor de omgevingsvisie voor 2050 omschreven. De milieueffectrapportage heeft bijgedragen aan het aanscherpen van de kwaliteiten en opgaven via de Staat van de Leefomgeving en de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Bijvoorbeeld door te wijzen op de aandachtspunten rondom biodiversiteit, bodemdaling en sociaaleconomisch zwakkere groepen als ouderen met een broze gezondheid in enkele wijken, maar ook door kwaliteit als een gezonde leefomgeving, cultuurhistorie en gemeenschappen te benadrukken.

Fase 2: Toekomstbeelden

Op basis van de vertrekpunten uit het Verhaal van Kampen zijn 3 fictieve toekomstbeelden ontwikkeld. Deze fungeren als alternatieven voor het OER. Elk toekomstbeeld, bestaande uit een kaartbeeld, toelichtende tekst en sfeerbeelden, schetste een voorstelbare toekomst voor de gemeente Kampen in 2050. Aan de hand van deze toekomstbeelden en de keuzes die hierin naar voren werden gebracht voerden zijn gesprekken met inwoners gevoerd en reacties op met digitale peilingen opgehaald (Swipocratie en burgerpeiling). Ten behoeve van de gesprekken met bestuurder is een quickscan-beoordeling van de toekomstbeelden uitgevoerd, vooruitlopend op de volwaardige beoordeling van de toekomstbeelden in het OER. Deze quickscan-beoordeling is op de posters van de toekomstbeelden weergegeven.

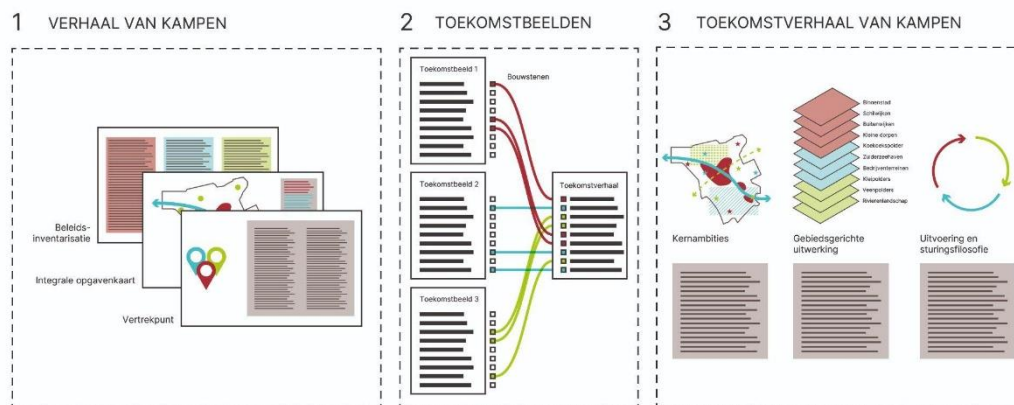
Fase 3: Toekomstverhaal van Kampen

Met de grote hoeveelheid opbrengsten uit de participatieronde in de eerste fase werd in deze fase een toekomstverhaal voor de gemeente Kampen in 2050 opgesteld. Deze bestond uit 3 hoofdambities met bijbehorende strategische keuzes en een visiekaart voor de gemeente. Tijdens de Avond van Kampen en online reactiemogelijkheden met onder andere een interactieve kaart konden inwoners wederom reageren, op basis waarvan de hoofdambities en visiekaart verder zijn aangescherpt. Vervolgens zijn, op basis van de hoofdambities en strategische keuzes uit het Toekomstverhaal, een gebiedsgerichte uitwerking gemaakt voor de verschillende deelgebieden in de gemeente (stad en grote dorpen, kleine dorpen, werklocaties, buitengebied en buurtschappen: ieder met eigen 'sub-deelgebieden'). Deze uitwerking is wederom fysiek (tijdens een reizende expositie op diverse locaties in de gemeente) en digitaal voorgelegd aan de inwoners en vervolgens verder aangescherpt. Vanuit werkversies van het OER en via een toelichting op visie en OER in

de raadscommissie op 28 november zijn inzichten vanuit het OER ingebracht. Enkele belangrijke punten waren:

- ontwikkel transitiepaden voor de Koekoekspolder; dit is cruciaal in het strategisch en adaptief sturen op diverse opgaven, specifiek voor IJsselmuiden en polder Mastenbroek (kan ook bij/naast de omgevingsvisie);
- type/locatie/inrichting/kwaliteit verstedelijking zijn bepalend, niet de exacte aantallen (vb. 3.500 of 4.200 woningen);
- mobiliteitstransitie (gedrag & infra) zijn voorwaarde voor bereiken andere doelen: verdichting/inbreiding, gezondheid, klimaatadaptatie en klimaatdoelen (CO₂);
- grote kansen voor het verbeteren van de zogeheten knoop-plaatswaarde van stations, m.n. Kampen-Zuid, benut dit beter;
- speel nadrukkelijker in op de inzichten uit de woon-zorgvisie; andere woningen, meer (collectieve en intensievere) zorgvoorziening ook juist in bestaande wijken, buurten en kernen;
- warmtetransitie en windenergie blijven onderbelicht, cruciaal bij verduurzaming, (havegebonden/circulaire) bedrijvigheid en in geval behoud/intensivering glastuinbouw;
- onderzoek potenties van Kampen als (regionale) circulaire hub en de rol van een tweede Zuiderzeehaven hierin.

Afbeelding 6.1 De totstandkoming van de Omgevingsvisie

6.2 Beschrijving van het voorgenomen beleid

Vitale, veerkrachtige mensen en gemeenschappen

Het voorkeursalternatief legt een sterke nadruk op het versterken van de sociale cohesie en zelfredzaamheid van inwoners. Dit wordt bereikt door het creëren van gemengde en vitale wijken en dorpen, die samen- en zelfredzaamheid, sociale cohesie en gezond leven stimuleren. Er wordt ingezet op het behoud en de versterking van huidige voorzieningen, zoals dorpshuizen en multifunctionele accommodaties (MFA's), die verspreid worden over de gemeente. Dorpshearten in kleinere dorpen worden voorzien van ontmoetingsplekken, basisscholen en zorgpunten, wat de toegankelijkheid van voorzieningen voor alle inwoners vergroot. Specifieke aandacht wordt besteed aan jongeren door het creëren van informele ontmoetingsplekken, wat hun sociale inclusie bevordert. Groene ruimtes voor spelen, sporten en ontspannen, evenals aantrekkelijke ommetjes, dragen bij aan een gezonde en actieve levensstijl voor alle leeftijdsgroepen.

De focus op het behoud en de herbestemming van religieuze en historische monumenten zorgt ervoor dat de cultuurhistorische identiteit van Kampen en de dorpen wordt beschermd en beleefbaar gemaakt, wat bijdraagt aan een gemeenschappelijke identiteit en sociale cohesie. De binnenstad van Kampen wordt verder ontwikkeld als bruisend centrum voor cultuur, horeca en evenementen, waarbij een gastvrije sfeer en het tegengaan van leegstand centraal staan. Evenementen met regionale aantrekkingskracht worden gefaciliteerd om bezoekers naar Kampen te trekken. Door het verduurzamen van monumenten en het

versterken van de cultuurhistorische waarden van het Nationaal Landschap IJsseldelta, wordt de historische gelaagdheid van Kampen behouden voor toekomstige generaties.

Ruimte voor goed wonen en een bruisende lokale en regionale economie

Het voorkeursalternatief zet in op een geregisseerde groei van circa 3.850 woningen tussen 2032 en 2050, verdeeld over verschillende periodes. De uitbreiding van het woningaanbod in Zalk, 's-Heerenbroek, Wilsum, De Zande en IJsselmuiden, evenals de verdere ontwikkeling van Reeve en inbreidingen in Kampen en IJsselmuiden, biedt een breed en divers woningaanbod. Dit maakt de woonmarkt toegankelijker en creëert kansen voor verschillende doelgroepen, zoals jongeren, ouderen en zorgvragers, wat doorstroming op de woningmarkt bevordert. Innovatieclusters bij Kampen-Zuid richten zich voornamelijk op woningen voor jongeren en studenten, bedrijvigheid en kantoren, en concurreren niet met de binnenstad. Voorzieningen zoals winkels bevinden zich al in het stationsgebied van Kampen-Zuid en er wordt niet per se beoogd deze verder uit te breiden.

Het clusteren van voorzieningen verhoogt de toegankelijkheid voor kleinere woonkernen, wat het dagelijkse leven van inwoners vergemakkelijkt en de sociale infrastructuur versterkt. Groene ruimtes en spontane ontmoetingsplekken stimuleren sociale interactie, versterken de gemeenschap en dragen bij aan de gezondheid en het welzijn van de inwoners. Door te investeren in hoogwaardige voorzieningen en het creëren van aantrekkelijke woonmilieus, wordt een levendige stedelijke omgeving gecreëerd die zowel lokale als regionale woningzoekenden aantrekt. Dit draagt bij aan een dynamischer bevolkingsprofiel en meer draagvlak voor voorzieningen.

Daarnaast wordt ingezet op het versterken van de lokale economie door ruimte te bieden voor circulaire bedrijvigheid en verduurzaming van bedrijventerreinen. Samenwerking met bedrijven om circulaire initiatieven te implementeren is cruciaal voor het realiseren van een circulaire economie. De focus op het implementeren van circulaire principes in de bedrijfsvoering en het stimuleren van innovatie in circulaire processen is belangrijk voor het behalen van de circulaire doelen tegen 2050. Door verduurzamingsmaatregelen en energietransitieprojecten op bedrijventerreinen te ondersteunen, wordt een duurzame en toekomstbestendige economische structuur gecreëerd.

Op weg naar een waterrijke, groene aarde en omgeving

De omgevingsvisie zet sterk in op het maken van gebiedsgerichte keuzes in het landelijk gebied, waarbij de landbouw als belangrijkste economische drager centraal staat. Vernatting van veengebieden en het creëren van bufferzones dragen bij aan het tegengaan van bodemdaling en het verbeteren van de waterhuishouding. Onderzoek en implementatie van duurzame (kringloop)landbouwvormen en alternatieve verdienmodellen die passen bij het unieke landschap en de bodem- en watersystemen van de diverse deelgebieden zijn cruciaal. Samenwerking met agrariërs om duurzame landbouwpraktijken te implementeren is essentieel voor het realiseren van een toekomstbestendige landbouwsector.

De omgevingsvisie besteedt veel aandacht aan waterveiligheid, met maatregelen zoals het herstel van kreken op Kampereiland, het benutten van vrijkomende grond voor het versterken van terpen en wegen, en secundaire dijken rond IJsselmuiden en de Koekoekspolder. Door voldoende ruimte te creëren voor wateropvang en rekening te houden met bottlenecks in de IJssel en het Reevediep, wordt de waterveiligheid vergroot. Deze maatregelen dragen positief bij aan de algehele waterveiligheid en zorgen ervoor dat de risico's voor waterveiligheid niet per se toenemen, ondanks de uitbreiding van woongebieden zoals Reeve Noord en de oostzijde van IJsselmuiden.

Bescherming van historische landschapselementen en structuren zorgt ervoor dat de cultuurhistorische waarde van het landschap behouden blijft. Investerings in de cultuurhistorische waarden van het Nationaal Landschap IJsseldelta dragen bij aan de versterking van de gemeenschappelijke identiteit en maken de rijke geschiedenis van het gebied beleefbaar voor bewoners en bezoekers. Door gebiedsgerichte keuzes te maken en samen te werken met verschillende partners, wordt een sterke sociale cohesie en een gezond en actief leven gestimuleerd. Het behoud van historische en culturele waarden, evenals het vergroten van de waterveiligheid en het verbeteren van de bodem- en watersystemen, dragen bij aan een welvarende en duurzame toekomst voor de gemeente Kampen.

Conclusie

Het voorkeursalternatief voor de omgevingsvisie van Kampen richt zich op het creëren van vitale en veerkrachtige gemeenschappen, geregisseerde groei van woningen en voorzieningen, en een duurzame en toekomstbestendige landbouwsector en sterke economische structuur. Door gebiedsgerichte keuzes te maken en samen te werken met verschillende partners, wordt een sterke sociale cohesie en een gezond en actief leven gestimuleerd. Het behoud van historische en culturele waarden, evenals het vergroten van de waterveiligheid en het verbeteren van de bodem- en watersystemen, dragen bij aan een welvarende en duurzame toekomst voor de gemeente Kampen.

6.3 Beoordeling van het voorgenomen beleid

In deze paragraaf worden de effecten van het voorgenomen beleid (75 %-versie van de omgevingsvisie, het voorkeursalternatief in dit MER, zie bijlage III) beoordeeld volgens de thema's en aspecten van het beoordelingskader OER.

6.3.1 Wonen en woonomgeving

Woningaanbod (+)

In de periode 2032 tot 2050 wordt ingezet op een **groei van circa 3.850 woningen**, verdeeld over de tijd met circa 1.950 woningen in de periode 2032-2040 en circa 1.900 woningen tussen 2041-2050. Hierbij wordt naast lokale vraag ook extra woningen toe te voegen om de slagingskans van lokale en regionale woningzoekenden te vergroten.

De uitbreiding van het woningaanbod in Zalk, 's-Heerenbroek, Wilsum, De Zande en IJsselmuiden, evenals de verdere ontwikkeling van Reeve en inbreidingen in Kampen en IJsselmuiden, biedt een breed en divers woningaanbod. Dit maakt de woonmarkt toegankelijker en creëert kansen voor verschillende doelgroepen, zoals jongeren, ouderen en zorgvragers, wat doorstroming op de woningmarkt bevordert. Het toevoegen van compactere, betaalbare woningen draagt bij aan de beschikbaarheid van betaalbare woningen en trekt mogelijk jongeren aan, wat bijdraagt aan een dynamischer bevolkingsprofiel. De compacte woningen sluiten mogelijk niet aan bij de huidige woonvoorkeuren, wat tot een tegenvallende vraag kan leiden.

Voorzieningenaanbod (+)

Het clusteren van voorzieningen verhoogt de toegankelijkheid voor kleinere woonkernen, wat het dagelijkse leven van inwoners vergemakkelijkt en de sociale infrastructuur versterkt via multifunctionele accommodaties (MFA's). Innovatieclusters kunnen jongeren aantrekken, wat de demografische diversiteit verbetert en bijdraagt aan een levendige stedelijke omgeving. In kleine woonkernen kan het lastig zijn om voorzieningen in stand te houden, wat kan leiden tot sluitingen. De beperkte groei van de kernen kan bijdragen aan het in stand houden van basisvoorzieningen als een basisschool. Vergrijzing en bevolkingskrimp kunnen het moeilijk maken om voorzieningen rendabel te houden, en het in stand houden van voorzieningen valt deels buiten de bevoegdheden van de gemeente.

Openbare ruimte (++)

Het toevoegen van natuur- en klimaatvriendelijke maatregelen in de openbare ruimte kan een aangename leef- en woonomgeving creëren. Tegelijkertijd kan het ook sociale veiligheid belemmeren als hierbij met de inrichting onvoldoende rekening wordt gehouden, waardoor de potentiële positieve effecten niet geheel bereikt worden. Vergroening van wijken en het creëren van spontane ontmoetingsplekken stimuleert sociale interactie, versterkt de gemeenschap en draagt bij aan de gezondheid en het welzijn van de inwoners. Groene ruimtes nodigen uit tot bewegen en ontspannen, wat een positief effect heeft op de beweegvriendelijkheid in de wijken. Echter, de aanleg en het onderhoud van groene en blauwe structuren kunnen hoge kosten met zich meebrengen, wat een financieel risico vormt voor de gemeente. Conflicten tussen verschillende gebruiksfuncties in de openbare ruimte, zoals parkeerruimte versus groen en recreatiemogelijkheden, kunnen ontstaan. Gebruikersparticipatie bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte kan helpen om deze conflicten te minimaliseren en de ruimte optimaal te benutten.

Tabel 6.1 Beoordeling van het thema wonen en woonomgeving

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	Toekomstbeelden (2050)			Omgevingsvisie (2050)
	Beoordeling staat		Beoordeling effect			
Aspect			1	2	3	
woningaanbod	☹️	☹️	+	0	-	+
voorzieningenaanbod	😊	☹️	+	+	+	+
openbare ruimte	😊	😊	+	-	+	++

6.3.2 Economie

Werkgelegenheid (+)

De uitbreiding van bedrijventerreinen en ondersteuning van het MKB kan leiden tot meer lokale banen, wat de economische vitaliteit van de regio versterkt en werkgelegenheidskansen biedt voor de lokale bevolking. De verbetering van de multimodale bereikbaarheid en het ontwikkelen van innovatiehubs rond stationsgebieden biedt kansen voor de kennisindustrie en verbreding van de werkgelegenheid. Dit kan de regio aantrekkelijker maken voor jonge professionals en bijdragen aan een hoger aandeel hoger opgeleiden wat de beroepsbevolking en arbeidsmarkt diverser kan maken. Gemengde woon-werkmilieus bieden groeikansen voor bepaalde typen bedrijven in de dienstensector. Daarnaast zijn ook zorgvuldige ruimtelijke planning en strikte milieuregels essentieel om ruimte te blijven bieden voor bedrijventerreinen met milieuhinder, ook met het oog op de ambities op gebied van een circulaire economie. Regionale samenwerking is belangrijk om opleidings- en werkgelegenheidskansen te maximaliseren en economische ontwikkeling te bevorderen.

Landbouw (0)

De omgevingsvisie stimuleert een transitie van het buitengebied en landbouwsector. Dat geeft op korte termijn onzekerheid en risico's en kan op lange termijn een toekomstbestendige vernieuwde landbouwsector realiseren. Deze dynamiek en de onzekerheid over tempo en wijze van transitie maakt het moeilijk een eenduidige score te geven. Er zijn zowel grote kansen om verdienvermogen en aantal banen in de sector te vergroten als risico op verlies van verdienmodellen en banen. Daarom is het aspect als neutraal beoordeeld.

Het ondersteunen van agrariërs bij nieuwe verdienmodellen en duurzame landbouwpraktijken kan de economische vitaliteit van de landbouwsector vergroten en bijdragen aan een duurzame landbouwsector. Onderzoek naar alternatieve gewassen en vesoorten kan de landbouwproductiviteit verhogen en milieueffecten verminderen. Vernatting van veenpolders kan het moeilijker maken voor sommige agrariërs om hun huidige vorm van landbouw te behouden. Uitbreiding van woonkernen kan leiden tot verlies van landbouwgrond, en het verruimde VAB-beleid kan naast nieuwe kansen ook leiden tot nieuwe bebouwing in het buitengebied die ontwikkelingen van agrariërs kan bemoeilijken. Financiële ondersteuning en samenwerking tussen boeren, overheden en andere belanghebbenden zijn cruciaal voor de landbouwtransitie. Zorgvuldige ruimtelijke planning en compensatiemechanismen kunnen helpen om de balans tussen landbouwgrond en andere ontwikkelingen te bewaken.

Tabel 6.2 Beoordeling van het thema economie

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	Toekomstbeelden (2050)			Omgevingsvisie (2050)
	Beoordeling staat		Beoordeling effect			
Aspect			1	2	3	
werkgelegenheid	☹️	☹️	+	++	0	+
landbouw	☹️	☹️	-	+	-	0

6.3.3 Samenleving

Sociaaleconomische positie (+)

Verbeterde leefomstandigheden door clustering van voorzieningen vergemakkelijkt de toegang tot onderwijs, zorg en cultuur. Het versterken van het MKB en innovatiehubs creëert nieuwe werkgelegenheid en verbindt onderwijs met de arbeidsmarkt. Betaalbare woningen maken de woonmarkt toegankelijker voor diverse doelgroepen, zoals jongeren en ouderen. Echter, er kan sociaaleconomische ongelijkheid ontstaan door verschillen in ontwikkeling tussen wijken en dorpen.

Inclusieve samenleving (++)

Het Voorkeursalternatief legt een sterke nadruk op het versterken van de sociale cohesie en zelfredzaamheid van inwoners door het creëren van gemengde en vitale wijken en dorpen. Er wordt ingezet op het behoud en de versterking van huidige voorzieningen, zoals dorpshuizen en multifunctionele accommodaties (MFA's), die verspreid worden over de gemeente. Dit draagt bij aan een inclusieve samenleving doordat voorzieningen dicht bij de inwoners worden gebracht, wat de toegankelijkheid verbetert. Specifieke aandacht voor jongeren door het creëren van informele ontmoetingsplekken bevordert hun sociale inclusie. De focus op groene ruimtes en het behoud van cultuurhistorische waarden draagt bij aan een gemeenschappelijke identiteit en sociale cohesie.

Tabel 6.3 Beoordeling van het thema samenleving

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	Toekomstbeelden (2050)			Omgevingsvisie (2050)
	Beoordeling staat		Beoordeling effect			
Aspect			1	2	3	
sociaaleconomische positie	😊	☹️	+	++	0	+
inclusieve samenleving	😊	☹️	++	0	+	++

6.3.4 Gezondheid

Gezonde leefstijl (+)

De omgevingsvisie besteed veel aandacht aan het stimuleren van een gezonde leefstijl door het uitnodigen tot beweging. Voorbeelden hiervan zijn de nadruk op anders reizen (STOMP-principe), het bieden van lokale ommetjes, groen en verkoeling, recreatieve netwerken/plekken en nabijheid van voorzieningen op wijk- en buurniveau door clustering en hogere verdichting van woningen. Achterliggend speelt de nadruk op gemeenschappen en zelf- en samenredzaamheid een grote rol. Hoewel deze aan bod komen bij het thema samenleving kunnen ze welzijn en daarmee gezondheid in brede zin indirect sterk positief beïnvloeden.

Milieugezondheidsrisico's (+)

Een verlaging van gemotoriseerd verkeer in het algemeen en met name rondom de binnenstad en stationsomgevingen leidt tot een afname van milieugezondheidsrisico's door geluid en luchtverontreiniging. Hetzelfde geldt voor verplaatsen van milieubelastende bedrijven naar andere locaties op grotere afstand van (gemengde) woongebieden.

Transitie naar andere teelten, kan ook milieugezondheidsrisico's en hinder verkleinen door afname van vee (zoönosen, luchtkwaliteit, geur) en gewasbeschermingsmiddelen. Aan de andere kant kan de verruiming van het beleid rondom vrijkomende agrarische bebouwing nieuwe hinder en gezondheidseffecten in het buitengebied veroorzaken.

De combinatie van wonen en werken in gebieden Haatland en Kop Spoorlanden kan milieugezondheidsrisico's vergroten, zeker in de tussenliggende fase waarin een geleidelijke transformatie plaatsvindt en bestaande hinderlijke bedrijven nog niet verplaatst zijn. Milieugezondheidsrisico's treden ook op bij als aan de wettelijke normen wordt voldaan, zeker bij cumulatie van bronnen en effecten. Er is geen specifieke aandacht voor reductie van lichthinder rondom de Koekoekpolder.

Omdat de diverse maatregelen aan het verkeersnetwerk nog nader onderzocht worden, is het nog onduidelijk op welke verschuivingen van wegverkeer gaan plaatsvinden. Hoewel autoluwe gebieden en afwaarderen van wegen en bruggen positieve effecten kunnen hebben, kunnen elders toenames van wegverkeer optreden met bijbehorende toename van milieugezondheidsrisico's voor luchtverontreiniging en geluid.

Omgevingsveiligheid (0)

Externe veiligheid is een belangrijke randvoorwaarde bij alle ontwikkelingen in de Omgevingsvisie en wordt ook zwaar meegewogen bij verkenningen van bijvoorbeeld een tweede Zuiderzeehaven of Melmerpolder. Verdere hogere, bovenwettelijke ambities worden niet benoemd. Ook onder de grenswaarden kunnen relevante veiligheidsrisico's optreden. Bijvoorbeeld bij ontwikkeling van Reeve-Noord in relatie tot het spoor en bij functiemenging met wonen nabij bedrijventerreinen Spoorlanden en Haatland.

Tabel 6.4 Beoordeling van het thema gezondheid

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	Toekomstbeelden (2050)			Omgevingsvisie (2050)
	Beoordeling staat		Beoordeling effect			
Aspect			1	2	3	
gezonde leefstijl			+	-	++	+
milieugezondheidsrisico's			+	-	+	+
omgevingsveiligheid			+	-	0	0

6.3.5 Mobiliteit

Bereikbaarheid (+)

De omgevingsvisie zet nadrukkelijker in op multimodale bereikbaarheid waarbij het STOMP-principe leidend is. De knooppuntontwikkeling van Kampen en Kampen Zuid met bijbehorende verdichting, autoluwe gebieden en betere (door)fietsroutes over onder andere de Molenbrug zorgen voor meer nabijheid en stimuleren lopen en fietsen. De HOV-assen kunnen complementair zijn aan de treinverbindingen. Aandachtspunt is dat het HOV onvoldoende frequentie en kwaliteit kan bieden of juist concurreert met de treinverbindingen. Autobereikbaarheid blijft mogelijk (te) concurrerend door maatregelen zoals de verbreding N50 en door het uitblijven van concrete maatregelen die de auto gericht ontmoedigen. Met name in Reeve en Reeve Noord ontbreken snelle en aantrekkelijke alternatieven voor de auto.

Verder valt op dat een aantal grote keuzes in de verkeersstructuur nog niet in de visie worden gemaakt, terwijl deze sterk bepalend zijn voor de mobiliteitstransitie nieuwe geplande transformatie en uitbreidingslocaties voor wonen en werken hiervan afhankelijk zijn. Het gaat hierbij om maatregelen als een extra verbinding over de IJssel, het afwaarderen van de bestaande Stadsbrug en de rondweg bij IJsselmuiden. Ook is het nog onduidelijk wat een mogelijke uitbreidingslocatie Reeve Noord en werklocatie Melmerpolder en een tweede Zuiderzeehaven betekenen voor de verkeersafwikkeling en bijvoorbeeld de capaciteit van aansluiting 32 op de N50.

Toegang mobiliteitsdiensten en -voorzieningen (++)

Het inzetten op clusteren van voorzieningen in wijk en buurtcentra en integratie met hubs zijn duidelijk ingebed in de omgevingsvisie. Ook wordt hierbij gedacht aan de logistiek voor bevoorrading van de binnenstad. Er bestaat echter nog veel onduidelijkheid over de kwaliteit, het type en de ruimtelijke uitwerking die dit vraagt in vaak gebieden met al veel belangen en ruimteclaims.

Verkeersveiligheid (+)

Door het aanbrengen van scheiding van wegen voor gemotoriseerd verkeer en (doorfiets)paden en het instellen van autoluwe gebieden waar langzaam verkeer voorrang heeft, verbetert verkeersveiligheid, ook in het buitengebied. Wel geldt ook hier dat de bovenliggende maatregelen in het verkeersnetwerk (bruggen rondwegen, sectorenmodel, parkeernormen) bepalend zijn voor de uiteindelijke uitkomsten. Het is onduidelijk in hoeverre VOC-locaties (verkeersongevallenconcentratie-locaties) worden aangepakt.

Tabel 6.5 Beoordeling van het thema mobiliteit

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	Toekomstbeelden (2050)			Omgevingsvisie (2050)
	Beoordeling staat		Beoordeling effect			
Aspect			1	2	3	
bereikbaarheid (per modaliteit)			0	-	++	+
toegang tot mobiliteitsdiensten en -voorzieningen			+	0	++	++
verkeersveiligheid			0	+	+	+

6.3.6 Natuur

Voor dit thema gelden zowel grote kansen als risico's. Per saldo is het effect positief beoordeeld, waarbij wordt uitgegaan van de geschetste transitie in het buitengebied. De mate, schaal en tempo waarin transitie plaatsvindt is echter bepalend. Dat neemt niet weg dat er in alle gevallen diverse grote aandachtspunten zijn bij de uitwerking van onderdelen als windenergie en verstedelijking.

Passende beoordeling

Aanleiding

De ontwikkelingen die worden beschreven in de omgevingsvisie voor de gemeente Kampen kunnen effect hebben op nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Significante negatieve effecten op Natura 2000-gebieden zijn niet op voorhand uit te sluiten. Dit maakt een passende beoordeling noodzakelijk op grond van artikel 16.36 lid 2 van de Omgevingswet.

Het detailniveau van een passende beoordeling moet passen bij het detailniveau van een plan of project. Voor de omgevingsvisie Kampen bestaat de passende beoordeling uit een beschrijving van de (globale) negatieve effecten op Natura 2000-gebieden (en waar relevant instandhoudingsdoelstellingen), en mogelijke al in de omgevingsvisie aanwezige mitigerende maatregelen of randvoorwaarden voor het wegnemen of verzachten van effecten.

Natura 2000-gebieden

Om de gevolgen van de in de omgevingsvisie beschreven ontwikkelingen in beeld te brengen en de impact hiervan op Natura 2000-gebieden te beoordelen, wordt gekeken naar de effecttypen die hierbij ontstaan. Effecttypen bestaan onder andere uit ruimtebeslag, verzuring en vermesting door stikstofdepositie, verstoringen, verdroging of verontreiniging. De reikwijdte van effecttypen varieert van enkele tientallen meters tot tientallen kilometers. Voor het berekenen van het effectbereik van stikstofdepositie is een rekenafstand van 25 kilometer van de bron van toepassing. Daarom is voor de beoordeling van de gevolgen van de ontwikkelingen gekeken naar Natura 2000-gebieden tot 25 kilometer van Kampen. In tabel 6.6 zijn deze Natura 2000-gebieden weergegeven, samen met de belangrijkste knelpunten voor habitattypen met instandhoudingsdoelstellingen voor de Natura 2000-gebieden. Voor de meeste habitattypen van Natura 2000-gebieden binnen een straal van 25 km van Kampen is overmatige stikstofdepositie het voornaamste knelpunt voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen.

Tabel 6.6 Nederlandse Natura 2000-gebieden binnen 25 km van Kampen

Natura 2000-gebied	Afstand tot Kampen (km)	Instandhoudingsdoelstellingen	Voornaamste knelpunten habitattypen
Rijntakken	<1	habitattypen, habitatsoorten, (niet-)broedvogelsoorten	stikstofdepositie, verdroging, versnippering
Ketelmeer & Vossemeer (niet stikstofgevoelig)	3	(niet-)broedvogelsoorten	n.v.t.
Zwarte Meer	5	habitattypen, habitatsoorten, (niet-)broedvogelsoorten	geen
Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	11	habitattypen, habitatsoorten, (niet-)broedvogelsoorten	stikstofdepositie, onvoldoende beheer, versnippering
Veluwe	12	habitattypen, habitatsoorten, broedvogelsoorten	stikstofdepositie, versnippering, onvoldoende beheer, verdroging
De Wieden	12	habitattypen, habitatsoorten, (niet-)broedvogelsoorten	stikstofdepositie, onvoldoende waterkwaliteit, onvoldoende beheer
Olde Maten & Veerslootlanden	13	habitattypen, habitatsoorten	stikstofdepositie, onvoldoende beheer, lage waterpeilen
IJsselmeer	19	habitattypen, habitatsoorten, (niet-)broedvogelsoorten	geen
Weerribben	20	habitattypen, habitatsoorten, broedvogelsoorten	stikstofdepositie, onvoldoende waterkwaliteit, onvoldoende beheer

Ontwikkelingen omgevingsvisie Kampen

In het toekomstbeeld van Kampen worden onder de verschillende thema's doelen beschreven waarop de ontwikkelingen in de stad en omgeving gericht zijn. Een aantal (type) maatregelen zijn beoordeeld op hun gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen a) significante gevolgen, b) mogelijk of waarschijnlijke significante gevolgen en c) positieve bijdrage en/of geen significante gevolgen. Dit is een globale risico-inschatting die in vrijwel alle gevallen nadere ecologische beoordeling vraagt bij uitwerking van beleid of projecten.

Ontwikkelingen in en rondom Kampen - mogelijk significante gevolgen

Ontwikkelingen in en rondom Kampen kunnen zorgen voor effecten op Natura 2000-gebieden in de omgeving. Kampen, IJsselmuiden, Reeve en veel kleinere kernen liggen aan de IJssel, wat een status heeft als Natura 2000-gebied Rijntakken. Diverse maatregelen uit de visie kunnen leiden tot een toename van activiteiten op de IJssel of in of nabij de uiterwaarden en daarmee (niet-)broedvogelsoorten verstoren. Dit hoeft echter niet het geval te zijn bij alle uiterwaarden, en kan bijvoorbeeld bij het realiseren van recreatieve locaties buiten deze essentiële gebieden, juist positief doorwerken op Natura 2000-gebieden.

Stikstofdepositie - significante gevolgen

Projecten in en nabij Kampen hebben het risico om stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden te verhogen en daarmee te zorgen voor een aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden. Hoewel individuele projecten en hun stikstofdepositietoename mogelijk niet leiden tot significante gevolgen op instandhoudingsdoelstellingen, kunnen deze gezamenlijk wel leiden tot een aantasting van stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Met name ontwikkelingen binnen het kader van stedelijke groei en

---

een toename of omleiding van verkeer, kunnen in het kader van stikstofdepositie een negatieve doorwerking hebben op Natura 2000-gebieden. Het risico is voornamelijk groot omdat Kampen op ca 12 kilometer van het Natura 2000-gebied Veluwe ligt. Dit is een Natura 2000-gebied welke in de huidige situatie geen bufferwerking meer heeft, en waar stikstofdepositie een groot knelpunt is.

Kampen ligt wel op meer dan 25 km van de grens met Duitsland af, waardoor effecten van stikstof op Natura 2000-gebieden in Duitsland buiten beschouwing gelaten kunnen worden.

In alle gevallen dient er echter op plan- of projectniveau een gebiedsspecifieke beoordeling in de vorm van een voortoets of passende beoordeling opgesteld worden, waarin gekeken wordt of significante gevolgen (op voorhand) uitgesloten kunnen worden.

Windenergie - mogelijk significante gevolgen

Het opwekken van windenergie in het Kamperveen kan negatieve gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden, afhankelijk van het aantal en de positie van deze windturbines. Effecten kunnen reiken tot in Natura 2000-gebieden in de directe omgeving. Ook kan er sprake zijn van externe werking, waarbij er negatieve gevolgen ontstaan in gebieden buiten de contouren van Natura 2000-gebied die van belang zijn voor Natura 2000-soorten. Dit betreft met name niet-broedvogels die dagelijks heen en weer vliegen tussen foerageergebied- en rustgebied en migrerende niet-broedvogels. Voornamelijk voor de Natura 2000-gebieden Rijntakken, Veluwe en de Veluwerandmeren is het belangrijk om de effecten van sterfte te beoordelen, voor wanneer vogels tegen de turbines aan vliegen. Vanwege de ligging van het Kamperveen relatief dichtbij de Veluwe en de slechte staat van instandhouding van de Wespandief vormt externe werking in ieder geval een aandachtspunt. In elk geval geldt dat significante gevolgen niet op voorhand uitgesloten kunnen worden en dat een uitgebreidere ecologische beoordeling nodig is bij concrete planvorming voor plaatsing van windturbines.

Transitie extensievere en natuurinclusieve vormen van landbouw en agrarisch natuurbeheer - positieve bijdragen en/of geen significante gevolgen

De visie stimuleert de stapsgewijze transitie naar extensieve en natuurinclusieve vormen van landbouw en agrarisch natuurbeheer. Dit zorgt mogelijk voor een afname van stikstofdepositie, en een vermindering van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen wat voor zeer positieve gevolgen kan zorgen voor Natura 2000-gebieden. Of er positieve gevolgen zijn en hoe groot deze zijn, hangt echter af van waar de transitie plaatsvindt, en hoe groot de transitie is.

Al deze ontwikkelingen kunnen zorgen voor gevolgen op Natura 2000-gebieden in de omgeving van Kampen. Of het positieve of negatieve gevolgen zijn, hangt vaak af van de locatie van de ontwikkelingen, en het effectbereik van relevante effecttypen. Voor elk plan of project in is te allen tijde een ecologische beoordeling (een voortoets en waar nodig passende beoordeling) nodig.

Beschermde natuurgebieden (+)

De transitie naar extensievere en natuurinclusieve vormen van landbouw en agrarisch natuurbeheer zorgt in algemene zin voor afname van diverse drukfactoren op Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland. Hierbij gaat het om een afname van stikstofdepositie, vermindering nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen (biologische waterkwaliteit). De verschillende uitbreidingen van woon- en werkgebieden kunnen ook door hun externe werking indirect leiden tot verstoring of verlies van foerageermogelijkheden voor soorten die in de natuurgebieden beschermd worden. Een tweede Zuiderzeehaven kan bijvoorbeeld direct (ruimtebeslag of scheepvaart), maar ook indirect negatieve effecten hebben voor de omliggende natuurgebieden. Voor de windenergie in het Kamperveen geldt dat externe werking op met name vogels en in het bijzonder de Wespandief een risico inhoudt.

Soortbescherming en biodiversiteit (+)

Ook voor andere natuurgebieden en biodiversiteit in algemene zin gelden de kansen van de hiervoor geschetste landbouwtransitie, de verhoging van waterpeilen, de versterking van de groenblauwe dooradering en het terugbrengen van dynamiek in grote delen van het buitengebied. Er zijn mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer dat gebiedsspecifiek kan worden ingevuld, door soortenrijk grasland of

natuurvriendelijke oevers. De verruiming van het VAB-beleid en toenemende druk door recreatie kan daarentegen nieuwe vormen van verstoring en verlies van leefgebied veroorzaken. Ook zijn er ook diverse risico's op direct (bijvoorbeeld door ruimtebeslag) en indirecte (bijvoorbeeld door verstoring, afname foerageermogelijkheden) in met name in het gebied ten westen van de N50. Daarbij gaat het om de tweede Zuiderzeehaven en bedrijventerrein Melmerpolder, de uitbreiding Reeve Noord en het zoekgebied windenergie in het Kamperveen en mogelijk ook de Melmerpolder (weidevogels en vleermuizen). Het vergroenen van de bestaande bebouwde gebieden biedt veel kansen, maar is sterk afhankelijk van de uitwerking.

Het is niet goed te beoordelen of de gebieden voor natuurcompensatie ten westen en noorden van Grafhorst en ten oosten van de N50 daadwerkelijk effectief kunnen worden ingezet als compensatie voor de verstedelijking. De habitats die verloren gaan door de verstedelijking kunnen niet vanzelfsprekend op de andere plek gerealiseerd worden en kunnen er zelfs afbreuk aan doen. Bijvoorbeeld als de natuurcompensatie leefgebied verbetert voor soorten die prederen op weidevogels.

Tabel 6.7 Beoordeling van het thema natuur

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	Toekomstbeelden (2050)			Omgevingsvisie (2050)
	Beoordeling staat		Beoordeling effect			
Aspect			1	2	3	
beschermde natuurgebieden			-	---	++	+
soortenbescherming en biodiversiteit			+	-	++	+

6.3.7 Landschap en cultuurhistorie

Cultuurlandschap (+)

De omgevingsvisie besteed veel aandacht aan het beschermen, ontwikkelen en beleefbaar maken landschappelijke waarden. De wijze waarop hangt sterk af van de specifieke gebiedskenmerken. De inzet op het behoud van landschappelijke waarden door het versterken van historische landschapselementen zoals dijken, weteringen en verkavelingspatronen biedt aanzienlijke voordelen. Echter, de toename van woningen en infrastructuur kan leiden tot verrommeling en verlies van open, groene landschappen, vooral in buitenwijken en aan de randen van dorpen. Nieuwe wegen en verbreding van bestaande infrastructuur kunnen landschappelijke waarden aantasten en de ecologische netwerken verminderen. Transitie in het buitengebied bieden bij nieuwe verdienmodellen als agrarische natuur- en landschapsbeheer kansen voor behoud en herstel van landschapselementen passend bij de gebiedskenmerken. Bij kreekherstel op Kampereiland wordt de vrijgekomen grond **mogelijk** gebruikt om terpen te versterken en wegen op te hogen, wat kan bijdragen aan versterking van landschappelijke waarden, mits juist uitgevoerd.

De mogelijke uitbreidingen van Reeve Noord, de Melmerpolder en de tweede Zuiderzeehaven leiden tot verlies van een groot deel van het kleipolderlandschap ten zuidwesten van Kampen. De gerichte uitbreiding rondom kleine kernen kan bijdragen aan behoud en versterking van de landschapskenmerken, bijvoorbeeld op de hogere gronden in het rivierlandschap. Het nationaal landschap IJsseldelta wordt gerespecteerd. Over het algemeen zijn de effecten op landschap positief.

Beschermde gezichten en gebouwde monumenten (+)

Het behoud en de herbestemming van erfgoed, zoals religieuze en historische monumenten, door ondersteuning en het bieden van planologische ruimte, draagt bij aan de instandhouding en beleefbaarheid van cultuurhistorische waarden. Investerings in het versterken van de cultuurhistorische waarden van Kampen, zoals de Hanzestad-identiteit, dorpslinten en historische dijken, dragen bij aan een herkenbare en

beleefbare historische context. Echter, herbestemming en verduurzaming van erfgoed kunnen leiden tot conflicten tussen moderne gebruikseisen en het behoud van historische waarden. Het is cruciaal om lokale gemeenschappen te betrekken bij plannen voor herbestemming en behoud van erfgoed om draagvlak en betrokkenheid te vergroten. Er moet ook een balans worden gevonden tussen moderniseringsbehoeften en behoud van cultuurhistorische waarden. De bescherming van historische landschapselementen en structuren, zoals verkavelingspatronen, kronkelende polderdijkjes en erfbeplanting, moet een integraal onderdeel zijn van ruimtelijke plannen.

De omgevingsvisie besteed veel aandacht aan het beschermen, ontwikkelen en beleefbaar maken cultuurhistorische waarden. De wijze waarop hangt sterk af van de specifieke gebiedskenmerken. Het beschermen van monumenten en het stadsgezicht van Kampen en het erfgoed in het algemeen zorgt ervoor dat inbreiding niet ten koste gaat van cultuurhistorische waarden en deze mogelijk kan versterken.

Transities in het buitengebied bieden bij nieuwe verdienmodellen als agrarische natuur- en landschapsbeheer kansen voor behoud en herstel van landschapselementen passend bij de gebiedskenmerken. Hetzelfde geldt voor de verruiming van de VAB, al kan dit ook averechts werken, afhankelijk van de uitwerking als (niet formeel beschermde) cultuurhistorisch waardevolle bebouwing of erven verdwijnen als gevolg van deze regelingen. Bij de verruiming van VAB-regelingen moet het behoud en de integratie van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing en erven een essentieel onderdeel zijn van de ruimtelijke ontwikkeling, waarbij zorgvuldig wordt omgegaan met de historische context en de landschappelijke identiteit van het gebied. Echter zijn de effecten op beschermde gezichten en gebouwde monumenten over het algemeen positief.

Archeologie (-)

In de omgevingsvisie wordt niet specifiek ingegaan op archeologie. Bij (her)ontwikkeling in bestaand bebouwd gebied dient hiermee rekening gehouden te worden. Een bijzonder aandachtspunt voor archeologie vormt het uitbreiden rondom de kleine dorpen en het kreekherstel op Kampereiland, omdat hier vaak hogere archeologische verwachtingswaarden aanwezig zijn. Er worden geen concrete maatregelen of ingrepen genoemd met betrekking tot het beschermen of versterken van archeologische waarden.

Conclusie

Tabel 6.8 toont de beoordeling van het VKA voor het thema landschap en cultuurhistorie in vergelijking met de beoordeling van de huidige staat, de referentiesituatie en de beoordeling van de effecten van de toekomstbeelden.

Tabel 6.8 Beoordeling van het thema duurzame landschap en cultuurhistorie

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	Toekomstbeelden (2050)			Omgevingsvisie (2050)
	Beoordeling staat		Beoordeling effect			
Aspect			1	2	3	
cultuurlandschap			++	-	+	+
beschermde gezichten en gebouwde monumenten			++	+	+	+
archeologie			-	0	-	-

6.3.8 Bodem en klimaat(adaptatie)

Bodem en ondergrond (0)

Er zijn nauwelijks effecten. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen moeten voldoen regelgeving met betrekking tot bodemverontreinigingen en kunnen leiden tot een versnelde sanering van bestaande beheerste risico's.

Bodemdaling en samenstelling wordt onder andere aspecten beoordeeld (wateroverlast en droogte). Relevante maatregelen zijn het inzetten op (gefaseerde) vernatting in veengebieden. Daarbij worden gebruiksfunctie als landbouw en ook de woningbouwopgave aangepast aan het water en bodemsysteem. Ook zorgt de bufferzone tussen de Masterbroekpolder en de Koekoekspolder voor remming van de bodemdaling op korte termijn.

Waterveiligheid (0)

Bij nieuwe ontwikkelingen wordt rekening gehouden met de bestaande en toekomstige waterveiligheidsrisico's in algemene zin. Zo is er een bewuste strategie (waterbewust bouwen) om met waterveiligheidsrisico's om te gaan op Kampereiland door strenge eisen aan bebouwingsmogelijkheden buiten terpen en met aandacht voor evacuateroutes. Ook voor de kleinere kernen geldt dat rekening gehouden wordt met waterveiligheid. Daarnaast is er een ruimtereservering opgenomen ten zuiden van het Reevediep om waar nodig aanvullende waterveiligheidsmaatregelen te treffen.

Daarentegen zijn de nieuwe woongebieden als Reeve Noord en de oostzijde van IJsselmuiden vanuit waterveiligheid niet de optimale locaties. Deze locaties liggen onder NAP en hebben bij een dijkdoorbraak een maximale overstromingsdiepte van ruim 3 meter bij een redelijk hoge overstromingskans van 1/30-1/300 per jaar. Nieuwe werklocaties in de Melmerpolder liggen boven NAP met een minder hoge maximale overstromingsdiepte van 2-3 meter.

Waterkwaliteit en duurzame watervoorziening (++)

In de omgevingsvisie wordt met extensivering van de landbouw en natuurinclusieve landbouw en nieuwe teelwijzen ingezet op het verlagen van drukfactoren voor chemische en biologische waterkwaliteit. Ook zorgt de gefaseerde peilverhoging in het buitengebied, de natuurontwikkeling in zones langs de KRW-watgangen en het langer vasthouden van water in stedelijk gebied voor meer infiltratie van water. Dit alles komt de (grond)waterkwaliteit en op (zeer) lange termijn de drinkwaterwinning ten goede.

Het mogelijk starten met drinkwaterwinning in de Koppelerwaard op initiatief van provincie Overijssel en Vitens kan gezien worden als het verlies van een drinkwaterreserve. De vraag of dit daadwerkelijk duurzaam is, ligt buiten de competentie en bevoegdheid van de gemeente en raakt aan het bredere vraagstuk van doelmatig en duurzaam omgaan met natuurlijke hulpbronnen. wordt geïnitieerd door provincie en waterschap.

Hittestress (+)

De omgevingsvisie zet volop in op het reduceren van de risico's op hittestress door vergroenen van de gebouwde omgeving, zowel op kleine schaal als door grotere structuren. Ook de daaraan gekoppelde wateropvang kan een verkoelend effect geven.

Voor de gebieden Brunnepe/De Greente/Haatland die momenteel al een groter risico op hittestress hebben door bebouwing, bevolkingssamenstelling en afwezigheid van grotere groenstructuren (koele plekken binnen ca. 300 meter) ontbreken specifieke maatregelen.

Wateroverlast en droogte (++)

In stedelijk gebied zorgt de extra waterberging op gebouwen en in de openbare ruimte en bijbehorende infiltratie en vertraging van afvoer voor een afname van risico's op wateroverlast. Dit vraagt wel zorgvuldige inpassing omdat het langer vasthouden in specifieke gevallen juist nieuwe risico's kan opleveren.

Door de (gefaseerde) vernatting van veengebieden worden de droogterisico's in een groot deel van het buitengebied en voor de landbouw verkleind. Tegelijkertijd nemen de risico's op wateroverlast toe voor agrariërs en andere gebruiksfuncties in deze gebieden (waaronder de kleinere kernen en IJsselmuiden). Veel hangt af van de uitwerking en de wijze van omschakeling naar andere teelten en werkwijzen. De risico's op

verschilzetting nemen met name in IJsselmuiden en Grafhorst af door de hogere grondwaterpeilen in de veenpolders.

Conclusie

Tabel 6.9 toont de beoordeling van het VKA voor het thema bodem en klimaat(adaptatie) in vergelijking met de beoordeling van de huidige staat, de referentiesituatie en de beoordeling van de effecten van de toekomstbeelden.

Tabel 6.9 Beoordeling van het thema bodem en klimaat(adaptatie)

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	Toekomstbeelden (2050)			Omgevingsvisie (2050)
	Beoordeling staat		Beoordeling effect			
Aspect			1	2	3	
bodem en ondergrond			0	0	0	0
waterveiligheid			0	+	++	0
waterkwaliteit en duurzame watervoorziening			+	0	++	++
hittestress			++	-	+	+
wateroverlast en droogte			+	-	++	++

6.3.9 Duurzame energie en circulariteit

Duurzame energie(opwekking) (+)

Kampen wil in 2050 aan de klimaatdoelen voldoen en zet daarom in op het opwekken van voldoende hernieuwbare energie. Voor elektriciteit is dat met de RES en aanvullende ambities voor zon op (kleinschalig) dak voor woningen en bedrijventerreinen, grootschalige zon op veld en diverse locaties voor windenergie (Kamperveen en eventueel Melmerpolder) zicht op het bereiken van doelen ook na 2030. De ambities om 'net-bewust' te bouwen is belangrijk ook vanwege het indirect materiaalgebruik bij veel (net-)infrastructuur, maar uitwerking in de vorm van ruimtereserveringen of strategieën voor afvlakken pieken ontbreken. Expliciete strategieën voor minimaliseren van energiebehoefte ontbreken (trias energetica).

Voor de warmtetransitie wordt de ambitie benoemd om alle wijken aardgasvrij te hebben in 2050 en ook gebruik te maken van bijvoorbeeld aquathermie. Deze kant van de energietransitie blijft in de omgevingsvisie nog onderbelicht terwijl het wel boven- en ondergrondse ruimteclaims kan hebben. Dit is ook met het oog op het warmtevraagstuk van de Koekoekspolder en de hoge potentie voor aardwarmte (geothermie) een belangrijke opgave om nader uit te werken. Niet voor niets wordt er sinds 2012 al aardwarmte ingezet in de Koekoekspolder.

Uitstoot broeikasgassen (+)

Naast opwekken van hernieuwbare energie draagt ook de transitie van de landbouw (o.a. methaan) en het verhogen van de waterpeilen/de bufferzone rondom de Koekoekspolder (minder veenoxidatie), en de mobiliteitstransitie (minder brandstof en elektriciteit) bij aan het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen. Maatregelen voor energiebesparing in bestaande bebouwde omgeving ontbreken.

Circulariteit (grondstoffengebruik, afval)(0)

In 2050 wil Kampen een circulaire samenleving zijn waarin grondstoffen hun waarde behouden en kringlopen zo kort mogelijk zijn. Bestaande bedrijventerreinen en met name de mogelijke tweede

Zuiderzeehaven kunnen een rol spelen in het bereiken van een circulaire economie. Een verdere uitwerking van ruimtelijke reservering en randvoorwaarden voor circulariteit, grondstoffen- en materiaalgebruik en hergebruik ontbreekt. Er wordt vooral een koppeling gemaakt met de energietransitie. Voor recycling is energie in de vorm van elektriciteit en warmte inderdaad een belangrijke randvoorwaarde. Ook vormt kringlooplandbouw een belangrijk element in de transitie in het landelijk gebied. Vanwege de algemeenheid van de ambitie en onzekerheid vanwege de verkennende status van gebieden als de Zuiderzeehaven, worden effecten als neutraal beoordeeld.

Conclusie

Tabel 6.10 toont de beoordeling van het VKA voor het thema duurzame energie en circulariteit in vergelijking met de beoordeling van de huidige staat, de referentiesituatie en de beoordeling van de effecten van de toekomstbeelden.

Tabel 6.10 Beoordeling van het thema duurzame energie en circulariteit

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	Toekomstbeelden (2050)			Omgevingsvisie (2050)
	Beoordeling staat		Beoordeling effect			
Aspect			1	2	3	
duurzame energie(opwekking)			0	0	+	+
uitstoot broeikasgassen			0	-	++	+
circulariteit (grondstoffengebruik, afval)			0	0	0	0

6.3.10 Beoordeling van het voorgenomen beleid op hoofdlijnen

De omgevingsvisie Kampen bevat op de verschillende aspecten van de fysieke leefomgeving duidelijke beleidsambities. De visie zet in op behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteit, gemeenschappen en stimuleert brede welvaart. Ook is er oog voor opgaven rondom woningbouw, klimaat en biodiversiteit en de transitie in natuur, landbouw, water- en bodemsysteem, mobiliteit, circulariteit en energie. De richting en intentie van beleid is daarbij helder en heeft in beginsel een overwegend positief effect op de leefomgeving. Tegelijkertijd bestaat er nog veel onzekerheid over deze uitkomsten. Bijvoorbeeld omdat bepaalde keuzes niet in de omgevingsvisie maar in vervolgbesluiten gemaakt moeten worden. Of omdat gemeente afhankelijk is van samenwerking met andere overheden en partijen. Hierdoor is het moeilijk om te overzien wat de uiteindelijke (cumulatieve) effecten zijn van de omgevingsvisie. Het risico bestaat dat de positieve effecten kleiner zijn of ongewenste neveneffecten ontstaan. Veel van de aanbevelingen in hoofdstuk 7 van het OER zijn daarom gericht op het concreter uitwerken van de omgevingsvisie in vervolgbesluiten volgens de beleidscyclus, met daarbij oog voor de in het OER gesignaleerde kansen en risico's.

De effecten worden hieronder op hoofdlijnen per thema uit het beoordelingskader toegelicht. Binnen de thema's zijn diverse aspecten beoordeeld op hun effecten in 5 beoordelingsklassen: zeer negatief (--), negatief (-), neutraal (0), positief (+) en zeer positief (++). Per thema wordt de bandbreedte van de scores op de onderliggende aspecten getoond.

Wonen en woonomgeving (+/++)

De beoordeling van wonen en woonomgeving bespreekt het woningaanbod, voorzieningen en openbare ruimte. Er is een geplande groei van 3.850 woningen tussen 2032 en 2050, met aandacht voor locaties zoals Zalk en 's-Heerenbroek. Dit diversifieert de woonmarkt en ondersteunt doorstroming, vooral voor jongeren en ouderen. Het toevoegen van compacte, betaalbare woningen kan jongeren aantrekken, hoewel deze niet altijd aansluiten bij huidige woonvoorkeuren.

Voorzieningen worden beter toegankelijk door clustering, wat de sociale infrastructuur versterkt via multifunctionele accommodaties. Dit kan demografische diversiteit bevorderen, hoewel vergrijzing en bevolkingskrimp uitdagingen vormen voor rendabiliteit.

De openbare ruimte wordt verbeterd met natuur- en klimaatvriendelijke maatregelen, die sociale interactie en gezondheid bevorderen. Gebruikersparticipatie bij de inrichting helpt conflicten te minimaliseren en zorgt voor optimale benutting van de ruimte.

Economie (0/+)

De economische vooruitzichten zijn positief, dankzij de uitbreiding van bedrijventerreinen en de versterking van het MKB, wat kan leiden tot meer lokale werkgelegenheid. Innovatiehubs rond stationsgebieden bieden kansen voor de kennisindustrie en kunnen de regio aantrekkelijker maken voor jonge professionals. Voor de landbouwsector is de transitie naar duurzame en alternatieve verdienmodellen van groot belang. Hoewel dit op lange termijn de sector kan versterken, brengt het ook onzekerheid met zich mee, vooral door de vernatting van veenpolders die traditionele landbouwmethoden kan bemoeilijken.

Samenleving (+/++)

Op maatschappelijk vlak legt de omgevingsvisie een sterke nadruk op samenredzaamheid en gemeenschappen. Omgevingsbeleid ondersteunt dit door versterking van dorps- en wijkhartes met toegankelijke voorzieningen en de inrichting van de openbare ruimte gericht op bewegen en ontmoeten. Er is ook specifiek aandacht voor de jongeren en studenten en woon-zorgvoorzieningen voor onder andere ouderen.

Gezondheid (0/+)

Wat gezondheid betreft, draagt de visie bij aan het welzijn van de inwoners door een gezonde leefstijl te stimuleren met groene en recreatieve ruimtes en (fiets)routes. Vermindering van gemotoriseerd verkeer, vooral rondom binnenstad en stations, kan milieugezondheidsrisico's zoals geluid en luchtverontreiniging verminderen. Aandachtspunt is de combinatie van wonen en werken in gebieden zoals Haatland, waar milieugezondheidsrisico's kunnen toenemen tijdens de transformatie van het gebied.

Mobiliteit (+/++)

Op het gebied van mobiliteit bevordert de omgevingsvisie multimodale bereikbaarheid, waarbij het STOMP-principe centraal staat. De ontwikkeling van knooppunten zoals Kampen en Kampen Zuid, gecombineerd met autoluwe gebieden en verbeterde fietsroutes, stimuleert actief transport. Echter, concrete maatregelen om autobereikbaarheid te ontmoedigen blijven beperkt, wat de effectiviteit van de mobiliteitstransitie kan belemmeren.

Natuur (+)*

Het in samenwerking en stapsgewijs stimuleren van de transitie naar extensievere en natuurinclusieve landbouw biedt kansen voor het verminderen van de druk op beschermde natuurgebieden en het versterken van biodiversiteit. Ook natuurinclusieve verstedelijking en mobiliteitstransitie bieden kansen. Daarentegen zijn er risico's verbonden aan de uitbreiding van woon- en werkgebieden en bijbehorende (gemotoriseerde) mobiliteit, die verstoring, verlies van leefgebied en externe werking kunnen veroorzaken, vooral rondom een tweede Zuiderzeehaven en windenergie in het Kamperveen.

*Kanttekening: hoewel per saldo een positief effect wordt verwacht, kunnen specifieke maatregelen (zeer) negatieve effecten op natuur veroorzaken en zijn significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden niet uit te sluiten.

Landschap en cultuurhistorie (-/+)

Het behoud van cultuurhistorische waarden door herbestemming van erfgoed en landschapselementen wordt positief beoordeeld, mits dit zorgvuldig gebeurt volgens de principes uit de gebiedsgerichte uitwerkingen. Aantasting van archeologische waarden bij kreekherstel Kampereiland vormt een risico.

Bodem en (klimaat)adaptatie (0/+ +)

Op het vlak van bodem en klimaat(adaptatie) is er aandacht voor het verminderen van bodemdaling door vernatting in veengebieden (onder meer door de bufferzone Koekoekspolder) en het aanpassen van landbouwmethoden aan het water- en bodemsysteem. De mate, schaal en tempo waarin deze transitie plaatsvinden is bepalend voor het bereiken van verschillende ambities. Hoewel de omgevingsvisie inzet op vergroening om hittestress te verminderen ook in de zogeheten schilwijken, ontbreken specifieke maatregelen voor gebieden met een hoger risico, zoals Brunnepe.

Duurzame energie en circulariteit (0/+)

Tenslotte zijn er duidelijke ambities op het gebied van duurzame energie en circulariteit, met het doel om in 2050 aan de klimaatdoelen te voldoen. De focus ligt op het koppelen van energietransitie aan circulaire economie, maar verdere uitwerking en concrete strategieën voor energiebesparing, warmtetransitie en ruimtelijke reservering zijn noodzakelijk.

6.4 Doelbereik van het voorgenomen beleid

Tabel 6.10 toont de beoordeling van het voorgenomen beleid (75 %-versie van de omgevingsvisie, het voorkeursalternatief in dit MER, zie bijlage III) aan de hand van de hoofddoelen van gemeente Kampen. Deze beoordeling is tot stand gekomen aan de hand van de ingrepen in het VKA en in de toelichting wordt verder ingegaan op het doelbereik van de onderliggende doelen (zie tabel 2.13). De hoogte van het koggeschip op de IJssel symboliseert de mate van doelbereik.

Tabel 6.11 De beoordeling van het doelbereik voor de hoofddoelen van de gemeente Kampen

Opgaven	Hoofddoel	Beoordeling	Toelichting
werken aan duurzaamheid: Kampen energieneutraal, klimaatbestendig en circulair	de gemeente voorziet in de behoefte van het heden zonder daarbij de mogelijkheden van latere generaties om in hun behoeften te voorzien te beperken		beperkte potentie voor behalen doel. De visie stelt ambitieuze doelen zoals energieneutraliteit in 2035 voor elektriciteit en in 2050 voor warmte, evenals klimaatbestendigheid en een circulaire economie in 2050. De plannen omvatten een uitwerking van de ambities voor klimaatadaptatie en verduurzaming (elektriciteit en isolatie), maar blijven op het gebied van circulariteit en warmtetransitie nog wat algemener. De realisatie van de doelen is bovendien afhankelijk van factoren zoals bovenlokale investeringen in energienetwerken, spelregels voor de circulaire economie en klimaatadaptatieve maatregelen op systeemniveau (o.a. peil IJsselmeer en afvoerverdeling IJssel). Deze onzekerheden, afhankelijkheden en de noodzaak voor aanzienlijke investeringen beperken de potentie voor het behalen van het doel
werken aan vitale woonwijken en dorpen	een aantrekkelijke woon- en leefomgeving, en inwoners en bedrijven aan de gemeente te blijven binden		hoge potentie voor behalen doel. De visie richt zich op het creëren van gemengde en vitale wijken met een evenwichtige mix van woningen voor verschillende doelgroepen, waaronder jongeren, ouderen, en zorgvragers. Plannen voor nieuwe woningbouwlocaties, zowel binnen bestaande wijken als aan de randen, zijn bedoeld om de woonbehoefte te vervullen. Daarnaast wordt er geïnvesteerd in voorzieningencusters, groene ruimtes, en ontmoetingsplekken die de sociale cohesie bevorderen. Deze maatregelen, samen met een focus op duurzame en natuurinclusieve bouw, dragen sterk bij aan een aantrekkelijke en leefbare woonomgeving, wat de hoge potentie voor het behalen van dit doel verklaart
werken aan een sterke economie	een robuuste en vitale economische structuur die voldoende en gevarieerde werkgelegenheid oplevert voor onze inwoners		beperkte potentie voor behalen doel. De visie omvat plannen voor de uitbreiding van bedrijventerreinen, revitalisering van bestaande werklocaties, en de ontwikkeling van innovatiehubs. Er wordt ingezet op sectoren zoals de maakindustrie, duurzame bouw, en de circulaire economie. Echter, de economische transitie en de haalbaarheid van de circulaire economie brengen onzekerheden met zich mee. Bovendien is de uitbreiding van de Zuiderzeehaven en het kenniscluster bij Kampen-Zuid afhankelijk van haalbaarheidsstudies die nog moeten worden uitgevoerd. Hoewel de plannen veel potentie hebben, zijn er risico's en afhankelijkheden die de realisatie van een robuuste economische structuur kunnen beïnvloeden
werken aan bereikbaarheid en (duurzame) mobiliteit	goede verbindingen van en naar de gemeente en binnen de gemeente		beperkte potentie voor behalen doel. De visie bevat ambitieuze plannen voor de verbetering van de bereikbaarheid door de ontwikkeling van mobiliteitshubs, fietssnelwegen, en kwalitatieve OV-assen. Er wordt ingezet op het STOMP-principe om duurzame mobiliteit te bevorderen en autoluwe zones in te richten. De plannen zijn echter nog onvoldoende

Opgaven	Hoofddoel	Beoordeling	Toelichting
werken aan een toekomstbestendige binnenstad	een aantrekkelijke en leefbare binnenstad waar ondernemers hun boterham kunnen verdienen en waar bezoekers en inwoners graag en vaak komen, waarbij het historische karakter behouden en versterkt wordt		concreet uitgewerkt, waardoor onzekerheid over haalbaarheid en effect groot is. Daarnaast vereisen maatregelen ook regionale samenwerking en aanzienlijke investeringen in infrastructuur. De haalbaarheid van verbeterde verbindingen, zoals de verbreding van de N50 en een extra IJsselverbinding, brengt onzekerheden met zich mee. Deze factoren beperken de potentie voor het behalen van het doel
werken aan een gezonde leefomgeving	een sociaal en fysiek gezonde leefomgeving waarin inwoners in staat zijn om gezonde keuzes te maken		hoge potentie voor behalen doel. De visie legt een sterke focus op het behoud en de ontwikkeling van de binnenstad als bruisend centrum voor cultuur, horeca, en evenementen. De mogelijke concurrentie met Kampen-Zuid is daarbij wel een aandachtspunt. Er zijn plannen voor de herbestemming van erfgoed, vergroening van de binnenstad, en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. De binnenstad wordt gepositioneerd als een plek waar moderne voorzieningen en historische charme samenkomen, wat bijdraagt aan de aantrekkelijkheid en leefbaarheid. Deze integrale aanpak en de concrete maatregelen vergroten de potentie voor het behalen van dit doel

AANBEVELINGEN, LEEMTEN IN KENNIS EN MONITORING

Onderstaande aanbevelingen zijn gebaseerd op de 75 %-versie van de visie uit februari 2025 (zie bijlage III). Mede op basis van de inzichten en aanbevelingen uit het concept-OER zijn in het voorjaar van 2025 nog diverse optimalisaties doorgevoerd in de zogeheten 90 %-versie die als ontwerp-omgevingsvisie ter inzage wordt gelegd. In het tekstkader eind paragraaf 7.1 worden de belangrijkste aanpassingen vanuit mer-optiek en hun gewijzigde effecten op de leefomgeving kort beschouwd.

7.1 Aanbevelingen: inzichten voor verdere besluitvorming

De omgevingsvisie Kampen bevat op de verschillende aspecten van de fysieke leefomgeving duidelijke beleidsambities. De visie zet in op behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteit, gemeenschappen en stimuleert brede welvaart. Ook is er oog voor opgaven rondom woningbouw, klimaat en biodiversiteit en de transities in natuur, landbouw, water- en bodemsysteem, mobiliteit, circulariteit en energie. De richting en intentie van beleid is daarbij helder en heeft in beginsel een overwegend positief effect op de leefomgeving. Tegelijkertijd bestaat er nog veel onzekerheid over deze uitkomsten. Bijvoorbeeld omdat bepaalde keuzes niet in de omgevingsvisie maar in vervolgbesluiten gemaakt moeten worden. Of omdat gemeente afhankelijk is van samenwerking met andere overheden en partijen. Hierdoor is het moeilijk om te overzien wat de uiteindelijke (cumulatieve) effecten zijn van de omgevingsvisie. Het risico bestaat dat de positieve effecten kleiner zijn of ongewenste neveneffecten ontstaan. Veel van de aanbevelingen in hoofdstuk 7 van het OER zijn daarom gericht op het concreter uitwerken van de omgevingsvisie in vervolgbesluiten volgens de beleidscyclus, met daarbij oog voor de in het OER gesignaleerde kansen en risico's.

Werk de mobiliteitsvisie uit in nauwe samenhang met de verstedelijkingsopgaven en andere ambities

De omgevingsvisie zet in op een mobiliteitstransitie en multimodale bereikbaarheid waarbij het STOMP-principe leidend is. De keuzes op het gebied van de verkeersstructuur en autoluwe gebieden (parkeernorm) worden echter nog niet in de visie gemaakt, maar nader 'verkend' of 'onderzocht op mogelijkheden'. Denk hierbij aan maatregelen als een extra verbinding over de IJssel, het afwaarderen van de bestaande Stadsbrug en de rondweg bij IJsselmuiden. Ook is het nog onduidelijk wat een mogelijke uitbreidingslocatie Reeve Noord en werklocaties Melmerpolder en een tweede Zuiderzeehaven betekenen voor de verkeersafwikkeling en bijvoorbeeld de capaciteit van aansluiting 32 op de N50. Daarnaast bepaalt de mate en wijze van het ontmoedigen van autogebruik ook in sterke mate de haalbaarheid en het draagvlak voor de beoogde HOV-lijnen.

De omgevingsvisie erkent deze aandachtspunten deels: *'we realiseren dat een gastvrije, autoluwe binnenstad enkel mogelijk is als het in samenhang is uitgevoerd met het gehele mobiliteitssysteem van Kampen.'* Het geldt echter niet alleen voor de binnenstad, maar ook voor de bredere ambities op gebied van verdichting, functiemenging, klimaatadaptatie en gezondheid in zowel bestaande als nieuwe woon- en werklocaties. Andere mobiliteit zorgt namelijk ook voor andere benuttingsmogelijkheden (meer ruimte, nieuwe functies, minder verharding) in de openbare ruimte en minder geluid en betere luchtkwaliteit. Het is daarom van belang dat de aanpassingen aan het mobiliteitssysteem spoedig nader onderzocht en uitgewerkt worden in afstemming met de verstedelijkingsopgave en andere ambities uit de omgevingsvisie. Gemeente Kampen is inmiddels gestart met een mobiliteitsvisie waarin deze integratie aangebracht kan worden.

Versterk samenwerking en vergroot inzicht in eigen handelingsperspectief bij de transities in het buitengebied

De omgevingsvisie zet in op een toekomstbestendige landbouw die in balans is met het bodem- en watersysteem, natuur en klimaat. In samenwerking met de landbouwsector en andere overheden stimuleert gemeente Kampen de transitie naar extensievere vormen van landbouw, nieuwe verdienmodellen en de gefaseerde verhoging van waterpeilen. De mate, schaal en tempo waarin deze transities plaatsvinden is bepalend voor het bereiken van verschillende ambities. Met name het herstel van biodiversiteit en voorkomen van effecten door bodemdaling (zettingen en veenoxidatie) en het verdienvermogen van agrariërs zijn hiervan afhankelijk. Gemeente Kampen kan dit vanzelfsprekend niet alleen en is sterk afhankelijk van maatschappelijke, lokale, regionale en nationale partners. Een analyse van de verschillende transitiepaden, de rol van Kampen hierbinnen en een gefaseerde en adaptieve uitrol van de beoogde transities kan bijdragen aan grip en sturing op deze complexe opgave. Mogelijke maatregelen ter uitwerkingen zijn:

Gebiedsgerichte aanpak

- maak gebiedsgerichte keuzes in het landelijk gebied, waarbij de landbouw als belangrijkste economische drager centraal staat;
- vernat veengebieden om bodemdaling tegen te gaan en verbeter de waterhuishouding door het creëren van bufferzones tussen Mastenbroekpolder en Koekoekspolder;
- onderzoek en implementeer duurzame (kringloop)landbouwvormen en alternatieve verdienmodellen die passen bij het unieke landschap en de bodem- en watersystemen van de diverse deelgebieden;
- bescherm historische landschapselementen en structuren om de cultuurhistorische waarde van het landschap te behouden;
- faciliteer samenwerking met agrariërs om duurzame landbouwpraktijken te implementeren en ondersteun hen bij de transitie naar extensieve landbouw en nieuwe verdienmodellen.

Transitiepaden en rol van gemeente Kampen

- voer een gedetailleerde analyse uit van de verschillende transitiepaden voor de landbouw, waarbij de rol van Kampen en de samenwerking met maatschappelijke, lokale, regionale en nationale partners wordt onderzocht;
- ontwikkel een gefaseerde en adaptieve uitrol van de beoogde transities, waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke kenmerken van de diverse deelgebieden en de behoeften van de agrariërs;
- stel duidelijke doelen en mijlpalen voor de landbouwtransitie en monitor de voortgang regelmatig om tijdig bij te sturen en successen te vieren.

Werk spelregels voor verruiming VAB-beleid zorgvuldig uit met oog voor kansen en risico's

De verruiming van het VAB (Vrijkomende Agrarische Bebouwing)-beleid kan enerzijds bijdragen aan het verminderen van ondermijning en leegstand in het buitengebied, ruimtelijke (cultuurhistorische) kwaliteit vergroten en bijdragen aan een toekomstbestendig buitengebied. Anderzijds kan het leiden tot verrommeling van het landschap en nieuwe conflicten tussen functies als wonen, landbouw en natuur. Het is op basis van de omgevingsvisie nog niet te beoordelen hoe deze kansen en risico's uitpakken. Werk spelregels zorgvuldig uit en met oog voor de kansen en risico's voor bestaande belangen en de toekomst van het buitengebied.

Zorg dat het innovatiecluster Kampen-Zuid en de binnenstad elkaar versterken

Beide locaties vormen brandpunten van ontwikkelingen en activiteiten. Het innovatiecluster Kampen-Zuid focust op onderwijs, kantoren en bedrijvigheid. Voor de binnenstad ligt het accent op detailhandel, horeca en culturele voorzieningen. Toch is overlap in aantrekkingskracht en onderlinge concurrentie niet ondenkbaar. Ontwikkel een helder profiel voor beide gebieden, zodat bij het beoordelen van concrete initiatieven duidelijkheid bestaat. Bijvoorbeeld als Kampen-Zuid horeca en detailhandel aantrekt als gevolg van de toestroom van jonge professionals die ook in hun direct woon- en werkomgeving rondom het station activiteiten willen ontplooiën. Of als onderwijsinstellingen of de dienstensector uit andere delen van Kampen zich concentreren rondom Kampen-Zuid. Gemeente Kampen stemt beide profielen op elkaar af in vervolgbesluiten zoals het Werkprogramma Binnenstad.

Heb bij meervoudige functies van groen en water ook oog voor functies die niet te combineren zijn

De omgevingsvisie bevat tal van maatregelen die groen en water toevoegen voor bijvoorbeeld verkoeling, waterberging, gezonde leefstijl (bewegen), sociale interactie, recreatie en natuur. Deze verschillende functies zijn in veel gevallen te combineren, maar niet altijd en overal.

Zorg voor een sociaal veilige groene inrichting

Sociale veiligheid is een randvoorwaarde voor het goed benutten van de potenties van een koele, aantrekkelijke groene omgeving die gericht is op ontmoeting en recreatie van bewoners en bezoekers. Besteed bij de inrichting van gebieden aandacht aan verlichting, duidelijke afbakening van publieke ruimtes en private ruimte en sociale controle overdag, in de avond en afhankelijk van het gebied ook in de nacht.

Behoud scheiding tussen recreatie en natuur langs de IJssel

Het risico van combinatie van recreatie en natuur speelt in het bijzonder bij het recreatieve parelsnoer langs de IJssel waar recreatiedruk te hoog kan worden. Zorg langs de IJssel voor een heldere fysieke en handhaafbare scheiding tussen plekken met rust en reuring, zodat verstoring op de natuurwaarden niet plaatsvindt.

Houd oog voor verschillende eisen aan leefgebieden van bepaalde plant- en diersoorten

Voor stedelijk groen geldt dat de beoogde positieve effecten sterk afhankelijk zijn van het type groen, de verbondenheid met andere typen leefgebied, de menselijke activiteit in het groen en het aanbod van verblijfplaatsen voor soorten. Goede verbondenheid (stapstenen) en voldoende rustige plekken zijn voorwaarden voor versterking van een ecologisch stedelijk netwerk. Niet alle soorten hebben behoefte aan een groene omgeving. Ook andere habitats (o.a. zand, oude bebouwing, enz.) die op het eerste gezicht weinig ecologische waarde hebben, kunnen van groot belang als leef- en foeragegebied.

Betrek hoogwaterveiligheid bij uitwerking van gebieden

Besteed aandacht aan een evacuatiestrategie bij overstromingen. Denk hierbij ook na in de ruimtelijke inrichting van gebieden als Reeve Noord door hoger gelegen locaties en infrastructuur te maken of te integreren (denk aan bereikbaarheid bestaande dijken of nieuwe hogere terreinen) of bepaalde evacuateroutes te ontwikkelen. Dit is voor Kampen relevant omdat de overstromingsrisico's in vergelijking met veel andere locaties in Nederland relatief groot zijn.

Werk bovenwettelijke ambities op het gebied van gezondheidsbescherming en omgevingsveiligheid uit

Er is veel aandacht voor voldoen aan de wettelijke normen voor luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid. Verdergaande maatregelen om hogere ambities te behalen ontbreken. Bijvoorbeeld het behalen van de WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit die passen bij het door gemeente Kampen ondertekende Schone Luchtakkoord. Overweeg deze hogere ambities alsnog in de uit- of doorwerking van de Omgevingsvisie mee te nemen. Houd daarbij ook rekening met de stapeling van verschillende vormen van gezondheids- en veiligheidsrisico's waarvoor vaak geen normen bestaan.

Overweeg aanvullende maatregelen voor gebieden met hoge risico's voor hittestress

Voor de gebieden Brunnepe/De Greente/Haotland die momenteel al een groter risico op hittestress hebben door bebouwing, bevolkingssamenstelling en afwezigheid van grotere groenstructuren (koele plekken binnen ca. 300 meter) ontbreken specifieke maatregelen. In de gebiedsspecifieke uitwerking van de schilwijken zijn weliswaar ambities op het gebied van klimaatadaptatie opgenomen, maar juist in deze wijken is de kwetsbaarheid (van inwoners en omgeving) het hoogst en de (openbare) ruimte het meest beperkt. Het is onwaarschijnlijk dat generieke ambities en kleine, stapsgewijze aanpassingen op lokaal niveau door individuele initiatieven voldoende effect hebben. Overweeg daarom aanvullende (grootschaliger) maatregelen voor specifiek deze gebieden.

Werk warmteambities nader uit met oog voor integrale leefomgevingseffecten

In de omgevingsvisie blijft de warmtetransitie onderbelicht. De ambities zijn hoog en het belang van bijvoorbeeld ruimtereserveringen worden benoemd. Dit wordt echter niet geconcretiseerd. Ook de potentie van geothermie wordt niet nader benoemd, terwijl dit voor de huidige bedrijvigheid, glastuinbouw en beoogde transitie naar een circulaire economie van groot belang kan zijn. Gemeente Kampen werkt aan een warmteprogramma en bijbehorende uitvoeringsprogramma's die nadere uitwerking geven aan deze

ambities. Zorg dat daarbij ook andere milieu- en leefomgevingsbelangen betrokken worden en structurerende keuzes waar nodig opnieuw verankerd worden in het integrale omgevingsbeleid

Werk het beleid voor de circulaire economie nader uit

De omgevingsvisie zet in op een circulaire economie door ruimte te bieden aan circulaire bedrijvigheid en verduurzaming van bedrijventerreinen ten behoeve van de lokale economie. Echter, de complexiteit van de overgang naar een circulaire economie kan leiden tot implementatieproblemen en mogelijke weerstand van traditionele bedrijven. Ook is het nog onduidelijk hoe circulariteit wordt gedefinieerd in Kampen en wanneer bedrijven worden gezien als circulair. Actieve ondersteuning van bedrijven in de overgang naar een circulaire economie is noodzakelijk om de overgang soepel te laten verlopen. Bedrijven moeten worden geholpen bij het implementeren van circulaire initiatieven om een duurzame en economisch vitale toekomst te waarborgen.

Reflectie op het nader geoptimaliseerde voorkeursalternatief bij de ontwerp-omgevingsvisie

In het OER is de 75 %-versie van de omgevingsvisie beoordeeld als voorkeursalternatief. Mede op basis van de inzichten en aanbevelingen uit het concept-OER zijn nog diverse optimalisaties doorgevoerd in de zogeheten 90 %-versie die als ontwerp-omgevingsvisie ter inzage wordt gelegd. In dit tekstkader worden de belangrijkste aanpassingen vanuit mer-optiek en hun gewijzigde effecten op de leefomgeving kort beschouwd. Daarbij wordt soms verwezen naar concrete paginanummers in de 90 %-verse van de omgevingsvisie:

- 1 water en bodem leidend is duidelijker als vertrekpunt opgenomen (p. 11). Gemeente Kampen volgt hierin de kaders van het Rijk, de provincie en het waterschap om lokaal afwegingen te maken. Dit werkt door in de gebiedsgerichte uitwerkingen waar zoveel mogelijk waterbewust gebouwd wordt op hogere zandruggen of terpen. Daarnaast worden plekken in de binnenstad waar hittestress en wateroverlast een belangrijke rol spelen nadrukkelijker geadresseerd;
- 2 verduurzaming is nader uitgewerkt op verschillende onderdelen: gebouwde omgeving (p. 19, 24), concretere kaders voor zonneparken en windenergie (p. 20) en de ambitie om aan te sluiten op het waterstofnetwerk (p. 53);
- 3 het belang van een gezonde en veilige leefomgeving wordt beter benadrukt (p. 24): voorkomen van nieuwe geluidhinder en veiligheidsrisico's, het verbeteren van luchtkwaliteit volgens ambities uit het Schone Luchtakkoord (p. 27, 44) en via meer aandacht voor een gezonde voedselomgeving (p. 50);
- 4 voorzieningenaanbod: nadruk gelegd op wat haalbaar is in (kleine) kernen: streven naar een ontmoetingsplek, basisschool en (kleinschalig) welzijnspunt. Daarnaast ligt er meer nadruk op ontmoeting bij sport- en sociale voorzieningen, ook in dorps- en wijkhartes;
- 5 concretisering van principe mobiliteitstransitie (p. 43-44) door onder andere te verduidelijken dat fietser sneller/concurrerender moet zijn ten opzichte van de auto en via veilige en comfortabele routes moet kunnen rijden, de aanscherping van het doel en netwerkfunctie HOV-assen, het aanscherpen van het doel voor parkeernormen rondom hubs en in wijken, aandacht voor verduurzaming van de logistiek in de binnenstad, focus op het afremmen van de groei van autoverkeer op de Stadsbrug/Molenbrug/N764, en het opnemen van vraaggestuurd OV voor reizigers met indicatie, hulpdiensten, groepen met beperkingen en ouderen;
- 6 in de visie wordt onderkend dat er onzekerheden bestaan rondom keuzes voor verstedelijking en economische ontwikkeling, die mogelijk op gespannen voet staan met de biodiversiteit en deze zelfs kunnen belemmeren (p. 14). Dit komt onder meer concreet naar voren in de relatie tot Natura 2000-gebieden en het behoud van weidevogels. Er wordt erkend dat natuurcompensatie niet overal realiseerbaar is. Daarom is het behouden van een goede balans tussen rust en reuring een belangrijk uitgangspunt bij de ontwikkeling van het recreatieve parelsnoer langs de IJssel (p. 70);
- 7 verschillende belangen en aandachtspunten bij een actief VAB-beleid zijn duidelijker naar voren gebracht (p. 31).
- 8 bij ecologische verbindingen is speciale aandacht nodig voor de verbondenheid met andere leefgebieden, de mate van menselijke activiteit in het gebied, en de aanwezigheid van voldoende groen, rust- en verblijfplaatsen voor diersoorten;
- 9 aandacht voor archeologische waarden in het bijzonder bij het kreekherstel Kampereiland (p. 65).

Bovenstaande aanpassingen in de 90 % zorgen ervoor dat risico's die in de effectbeoordelingen en aanbevelingen worden gesignaleerd kleiner worden. Ook is de kans groter dan de kansen en positieve effecten bereikt worden.

7.2 Leemten in kennis

Bij het opstellen van het omgevingseffectrapport voor de gemeente Kampen zijn er enkele punten waar leemten in kennis en informatie bestaan. Deze leemten kunnen bij besluitvorming over de visie en bij vervolgbesluiten betrokken worden.

Er is bijvoorbeeld geen gedetailleerd verkeersmodel beschikbaar, wat belangrijk is om de effecten van mobiliteitsmaatregelen, zoals eenrichtingsverkeer over de Stadsbrug of het opnemen van een parkeernorm in bepaalde gebieden, goed te kunnen inschatten. Zonder dit model kunnen de gevolgen voor verkeersstromen en bereikbaarheid alleen algemeen worden ingeschat, wat de precisie van de analyse beperkt. Ook uitspraken over van mobiliteit afgeleide effecten als gezondheid of ruimtebeslag zijn hiermee beperkt in hun precisie.

Het water- en bodemsysteem vraagt om verder onderzoek om de interacties tussen verschillende factoren, zoals waterpeilen, bodemdaling en klimaatverandering, beter te begrijpen. Dit vraagt om een gezamenlijke informatiebasis die consistent en betrouwbaar is voor alle betrokkenen.

Daarnaast is het inschatten van de effecten van bestaand beleid op het buitengebied lastig, vooral op de thema's water- en bodemsysteem, natuur, landschap en landbouw. De huidige data en modellen geven onvoldoende diepgang om de gevolgen van beleidsmaatregelen nauwkeurig te voorspellen.

Er ontbreekt ook een duidelijke analyse van de sterkte en zwakte van Kampen in termen van verschillende soorten werkgelegenheid. Dit maakt het moeilijk om de ontwikkeling van de innovatiehub Kampen-Zuid en de ontwikkeling van de haven en overgang naar een circulaire economie te beoordelen en bij te sturen.

7.3 Monitoring en evaluatie

Monitoring en evaluatie zijn belangrijke onderdelen van de omgevingseffectrapportage om de voortgang en effectiviteit van de omgevingsvisie bij te houden en bij te sturen waar nodig. Belangrijke thema's om te monitoren zijn:

- verstedelijkingsopgave Reevedelta: Monitoring van de innovatiehub Kampen-Zuid is van belang om vast te stellen of dit gebied zich op de beoogde wijze ontwikkelt in aanvulling op de binnenstad en met een bijdrage aan de brede welvaart van Kampen als geheel. Bijvoorbeeld door te monitoren of de juiste woon- en leefmilieus zich ontwikkelen, de beoogde doelgroepen, onderwijsvoorzieningen en banen voor kenniswerkers ontstaan;
- vrijetijdseconomie: Door de vrijetijdseconomie te monitoren, kan de gemeente inzicht krijgen in de effectiviteit van maatregelen om leegstand in de binnenstad tegen te gaan en het type detailhandel dat zich ontwikkelt;
- mobiliteitstransitie: Het is essentieel om het autobezit, het gebruik van OV-routes, en de frequentie van gebruik van belangrijke fietspaden te volgen. Dit helpt om te begrijpen hoe succesvol de mobiliteitstransitie is en waar bijsturing nodig is;
- wijken met aandachtspunten: Specifieke wijken zoals Flevowijk, Hanzewijk/Greente en Brunnepe vragen om monitoring op verschillende aspecten, zoals sociaaleconomische positie, gezondheid en voorzieningen. Extra aandacht is nodig voor klimaatadaptatie en hittestress in deze gebieden;
- landelijk gebied: basisinformatie over natuurlijke systemen en de landbouwsector zijn van groot belang in het uitvoeren van gebiedsprocessen in samenwerking de verschillende overheden en partijen. Deze informatie kan gebruikt worden bij het bepalen van transitiepaden en keuzemomenten (zie aanbeveling);
- economische ontwikkeling.

Bijlage(n)

BIJLAGE: STAAT VAN DE LEEFOMGEVING KAMPEN

OER Kampen

Staat van de Leefomgeving

Gemeente Kampen

14 mei 2025

Project	OER Kampen
Opdrachtgever	Gemeente Kampen
Document	Staat van de Leefomgeving
Status	Definitief 02
Datum	14 mei 2025
Referentie	141689/25-007.603
Projectcode	141689
Projectleider	P.A. Feij MSc
Projectdirecteur	A.M. Springer-Rouwette MSc

Auteur(s)	M.D. van Dijk MSc
Gecontroleerd door	P.A. Feij MSc
Goedgekeurd door	P.A. Feij MSc

Paraaf

Adres	Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. Leeuwenbrug 8 Postbus 233 7400 AE Deventer +31 (0)570 69 79 11 www.witteveenbos.com KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos, noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Tekst- en datamining van (delen van) dit document, evenals enige verwerking of reproductie ervan door middel van kunstmatige intelligentie technologieën is uitdrukkelijk niet toegestaan, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Dit document (of delen ervan) mag niet worden veeleenvoudigd en/of anderszins worden gebruikt op enigerlei wijze voor het trainen van kunstmatige intelligentie technologieën, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	6
1.1	Aanleiding	6
1.2	Doel Staat van de Leefomgeving	7
1.3	Leeswijzer	7
2	BEOORDELINGSKADER EN WIJZE VAN BEOORDELEN	8
2.1	Beoordelingskader	8
2.2	Wijze van beoordelen	10
3	WONEN EN WOONOMGEVING	11
3.1	Inleiding	11
3.2	Woningaanbod	11
3.3	Voorzieningenaanbod	13
3.4	Openbare ruimte	17
3.5	Conclusie	22
4	ECONOMIE	25
4.1	Inleiding	25
4.2	Werkgelegenheid	25
4.3	Landbouw	29
4.4	Conclusie	30
5	SAMENLEVING	32
5.1	Inleiding	32
5.2	Sociaaleconomische positie	32
5.3	Inclusieve samenleving	34
5.4	Conclusie	36

6	GEZONDHEID	37
6.1	Inleiding	37
6.2	Gezonde leefstijl	37
6.3	Milieu	41
6.4	Omgevingsveiligheid	45
6.5	Conclusie	47
7	MOBILITEIT	49
7.1	Inleiding	49
7.2	Bereikbaarheid (per modaliteit)	49
7.3	Toegang tot mobiliteitsdiensten en -voorzieningen	57
7.4	Verkeersveiligheid	59
7.5	Conclusie	61
8	NATUUR	63
8.1	Inleiding	63
8.2	Beschermde natuurgebieden	63
8.3	Soortenbescherming en biodiversiteit	66
8.4	Conclusie	69
9	LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE	71
9.1	Inleiding	71
9.2	Cultuurlandschap	71
9.3	Beschermde gezichten en gebouwde monumenten	72
9.4	Archeologie	74
9.5	Conclusie	77
10	BODEM EN KLIMAATADAPTATIE	79
10.1	Inleiding	79
10.2	Bodem en ondergrond	79
10.3	Waterveiligheid	81
10.4	Waterkwaliteit en duurzame watervoorziening	84
10.5	Hittestress	88
10.6	Wateroverlast en droogte	89
10.7	Conclusie	91

11	DUURZAME ENERGIE EN CIRCULARITEIT	93
11.1	Inleiding	93
11.2	Duurzame energieopwekking	93
11.3	CO ₂ emissies	97
11.4	Circulariteit	98
11.5	Conclusie	101
12	HUIDIGE STAAT VAN DE LEEFOMGEVING VAN KAMPEN	103
12.1	De Staat van Kampen	103
	Laatste pagina	104
	Bijlage(n)	Aantal pagina's
I	Referentielijst	4

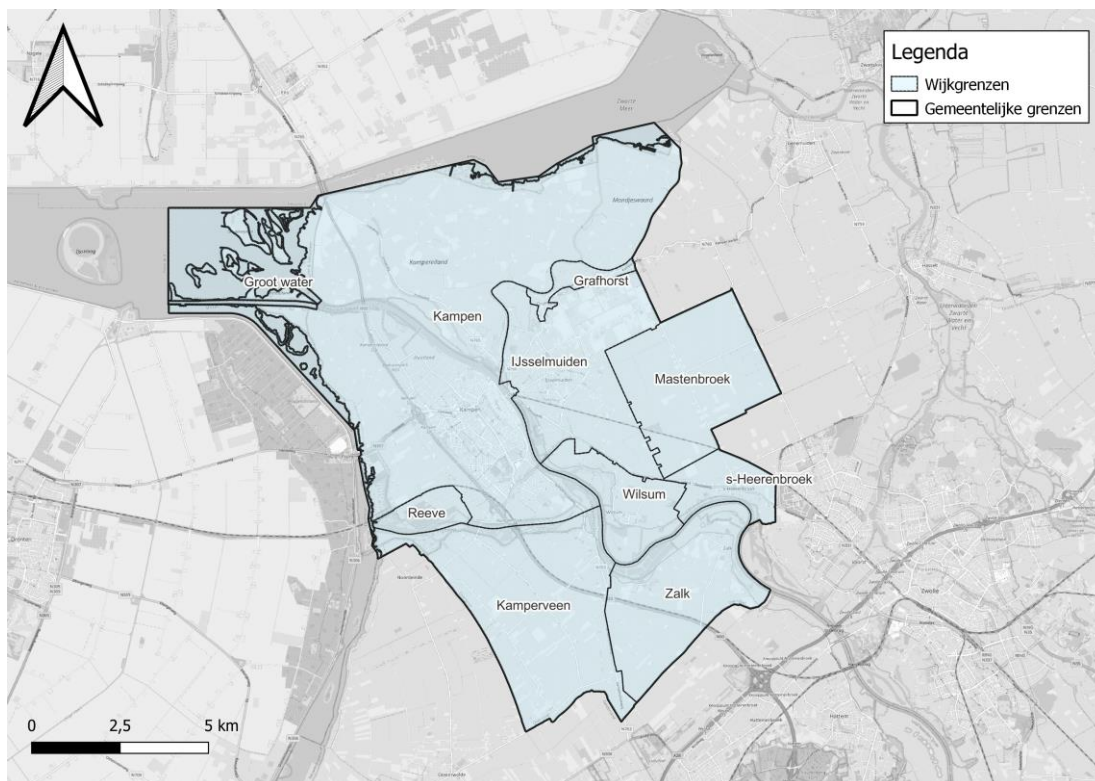
1

INLEIDING

1.1 Aanleiding

Kampen stelt een nieuwe omgevingsvisie op om verder te bouwen op het 'verhaal van Kampen' en integrale verbindingen te leggen met andere beleids- en visie documenten, waaronder de Koers voor Kampen 2040 en de vorige omgevingsvisie. In die omgevingsvisie zijn onder andere de kernwaarden, bouwstenen en integrale opgaven benoemd waar de gemeente de komende jaren mee en aan wil werken. De nieuwe omgevingsvisie gaat op een inspirerende, sturende en gebiedsgerichte wijze richting geven aan de ruimtelijke ontwikkeling van de kernen en het buitengebied, door middel van een constructieve dialoog tussen de samenleving, ketenpartners, bestuur en politiek. Bij het opstellen van de nieuwe omgevingsvisie wordt de mer-procedure gevolgd om het milieubelang volwaardig en vroegtijdig in plan- en besluitvorming te betrekken, met als resultaat een Omgevingseffectrapport (OER). De eerste stap van het OER is het schetsen van de huidige situatie in het gebied. Daarvoor dient deze Staat van de Leefomgeving. In afbeelding 1.1 is de gemeente Kampen met de bestaande deelgebieden wijknamen en -grenzen weergegeven.

Afbeelding 1.1 Gemeente Kampen met de wijknamen

1.2 Doel Staat van de Leefomgeving

De Staat van de Leefomgeving Kampen is een achtergronddocument bij de Omgevingsvisie Kampen 2050. De Staat van de Leefomgeving geeft aan de hand van verschillende thema's een beeld van de huidige situatie en kwaliteit van de leefomgeving van Kampen. Door middel van kaarten, tabellen en andere gegevens wordt informatie in kaart gebracht die van belang is voor ruimtelijke keuzes in de omgevingsvisie. Ook vormt de Staat van de Leefomgeving de basis voor sturing en monitoring van toekomstig beleid voor de fysieke leefomgeving.

Per aspect wordt naast de huidige situatie, ook de referentiesituatie beschreven en er wordt een beoordeling aan deze referentiesituatie gegeven. De referentiesituatie is de situatie die tot en met 2050 zou ontstaan als gevolg van de zogeheten autonome ontwikkelingen. Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die zich ook zouden voordoen als de nieuwe omgevingsvisie niet wordt gerealiseerd. Hierbij valt onderscheid te maken tussen generieke (exogene) autonome ontwikkelingen (algemene trends en ontwikkelingen als klimaatverandering of vergrijzing die Kampen als het ware overkomen en waarop de gemeente niet of nauwelijks invloed heeft), autonoom omgevingsbeleid (voorzetting van het huidige (sectorale) beleid) en autonome projecten (bouw- en infraprojecten waarover al definitieve besluitvorming heeft plaatsgevonden maar die nog niet uitgevoerd zijn). Voor het jaar 2050 is vaak beperkte informatie beschikbaar en bestaat de nodige onzekerheid over autonome ontwikkelingen. In het OER wordt aangegeven welke bronnen zijn gebruikt voor het schetsen van de referentiesituatie en of bijvoorbeeld prognoses tot 2040 zijn geëxtrapoleerd naar 2050.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt eerst het beoordelingskader en de wijze waarop de huidige staat beoordeeld wordt toegelicht. Daarna volgt per beoordelingsthema van het beoordelingskader een hoofdstuk waarin dat thema behandeld wordt. Per aspect volgt een beschrijving van de huidige situatie en elk hoofdstuk eindigt met een samenvatting waarin de huidige situatie wordt beoordeeld. Als laatste toont hoofdstuk 12 een totaaloverzicht van de beoordeling van de Staat van de Leefomgeving van Kampen.

2

BEOORDELINGSKADER EN WIJZE VAN BEOORDELEN

2.1 Beoordelingskader

Het beoordelingskader uit tabel 2.1 vormt het vertrekpunt voor de beschrijving van de huidige situatie van de gemeente Kampen. Dit beoordelingskader is opgebouwd uit de volgende 9 thema's uit zowel het fysieke als het sociale domein:

- wonen en woonomgeving;
- economie;
- samenleving;
- gezondheid;
- mobiliteit;
- natuur;
- landschap en cultuurhistorie;
- bodem en klimaat(adaptatie);
- duurzame energie en circulariteit.

De thema's zijn verder uitgewerkt in aspecten, doelen en indicatoren. Indicatoren zijn en maken het doel meetbaar, worden gebruikt om effecten te beschrijven en kunnen gezamenlijk iets zeggen over een overkoepelend thema. De indicatoren kunnen in het vervolg gebruikt worden om de ambities uit de omgevingsvisie te monitoren.

Tabel 2.1 Beoordelingskader voor de huidige staat van de leefomgeving van Kampen

Beoordelingsthema's	Aspecten	Indicator
wonen en woonomgeving	woningaanbod	- huishoudens naar grootte en type - woningen naar type en eigendom - besteedbaar inkomen per huishouden - woondruk-index
	voorzieningenaanbod	- tevredenheid met voorzieningen - nabijheid voorzieningen - leegstandspercentage
	openbare ruimte	- fysieke kwaliteit - type groen in de openbare ruimte - beweegvriendelijkheid - aantal vernielingen - veiligheidsgevoel - leefbaarometer
economie	werkgelegenheid	- beroepsbevolking en werkloosheid - onderwijsniveau van de beroepsbevolking - aantal banen - banen naar sector
	landbouw	- banen in de landbouwsector - agrarisch grondgebruik

Beoordelingsthema's	Aspecten	Indicator
samenleving	sociaaleconomische positie	- sociaaleconomische status
	inclusieve samenleving	- leefbaarheid in de buurt - sociale samenhang - eenzaamheid - vrijwilligerswerk
gezondheid	gezonde leefstijl	- beweegrichtlijnen - rookgedrag - overgewicht - alcoholgebruik - ervaren gezondheid - broze gezondheid onder ouderen
	milieu	- milieugezondheidsrisico (MGR) - geluidhinder - luchtkwaliteit - (ervaren) hinder door geur - lichtemissie - hemelhelderheid
	omgevingsveiligheid	- overlast - veelvoorkomende criminaliteit - ondermijnende criminaliteit - Veiligheidsbeleving?
mobiliteit	bereikbaarheid (per modaliteit)	- bereikbaarheid gemotoriseerd verkeer - bereikbaarheid openbaar vervoer - bereikbaarheid fietsers - bereikbaarheid voetgangers
	toegang tot mobiliteitsdiensten en -voorzieningen	- aanbod en vervoerkeuze auto, OV en fiets - parkeerdruk - aanbod deelmobiliteit en mobiliteitshubs
	verkeersveiligheid	- aantal verkeersongelukken - fietsveiligheid
natuur	beschermde natuurgebieden	- Natura 2000-gebieden - Natuurnetwerk Nederland - stikstofdepositie
	soortbescherming en biodiversiteit	- habitatrictlijnen - niet-vrijgestelde andere soorten - weidevogelgebieden
landschap en cultuurhistorie	cultuurlandschap	- landschapstypen - (kleine) landschapselementen - karakteristieke erven
	beschermde gezichten en gebouwde monumenten	- beschermde stads- en dorpsgezichten - gemeentelijke en rijksmonumenten
	archeologie	- ontwikkeling op de verwachtingenkaart
bodem en klimaat(adaptatie)	bodem en ondergrond	- bodemtypen - bodemverontreiniging - bodemdaling
	waterveiligheid	- maximale waterdiepte bij een dijkdoorbraak - overstromingskans per jaar - prognose status primair waterkeringen
	waterkwaliteit en duurzame watervoorziening	- biologische waterkwaliteit - chemische waterkwaliteit - grondwaterkwaliteit - grondwaterbescherming
	hittestress	- hittestresskaart
	wateroverlast en droogte	- watersysteem

Beoordelingsthema's	Aspecten	Indicator
duurzame energie en circulariteit	duurzame energie(opwekking)	- wateroverlast bij hevige neerslag
		- verschilzetting
	CO ₂ emissies	- energietransitie
		- elektriciteit
		- opwekking duurzame energie
		- CO ₂ emissies
	circulariteit (grondstoffengebruik, afval)	- hoeveelheid huishoudelijk afval
		- hoeveelheid afval dat gerecycled wordt

2.2 Wijze van beoordelen

Bij beschouwing van de indicatoren wordt een kwalitatieve beoordeling gegeven van de huidige staat. Indien van toepassing, worden gestelde normen gehanteerd als maatlat voor de beoordeling. In andere gevallen worden gemeentelijke beleidsdoelen gebruikt. Als een normering of gemeentelijk beleidsdoel niet van toepassing is, wordt er een vergelijking gemaakt met provincie Overijssel en/of Nederland. Voor de beoordeling van de huidige situatie wordt een driepuntschaal gebruikt (zie tabel 2.2). Per indicator wordt beschreven ten opzichte van wat de beoordeling plaats vindt. Indien er geen beleid of referentie beschikbaar is, wordt de staat van de leefomgeving van Kampen wel beschreven, maar wordt er geen beoordeling gegeven.

Tabel 2.2 Beoordelingsschaal voor de staat van de leefomgeving van Kampen

Score	Beoordeling van de huidige staat en kwaliteit van de leefomgeving
	de staat is overwegend goed , lokaal zijn er wel wat knelpunten maar over het algemeen doet Kampen het beter ten opzichte van het Nederlands gemiddelde
	de staat is redelijk , verspreid zijn er knelpunten en Kampen presteert over het algemeen vergelijkbaar aan het Nederlands gemiddelde
	de staat is matig , er zijn redelijk wat knelpunten en Kampen presteert over het algemeen minder goed ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde

3

WONEN EN WOONOMGEVING

3.1 Inleiding

Tabel 3.1 laat de aspecten en indicatoren zien voor het thema wonen en woonomgeving. Deze aspecten en indicatoren worden gebruikt om de huidige staat van Kampen te beschrijven.

Tabel 3.1 Aspecten en indicatoren voor het thema wonen en woonomgeving

Aspecten	Indicator
woningaanbod	- huishoudens naar grootte en type; - woningen naar type en eigendom; - besteedbaar inkomen per huishouden; - woondruk-index
voorzieningenaanbod	- tevredenheid met voorzieningen; - nabijheid voorzieningen; - leegstandspercentage
openbare ruimte	- fysieke kwaliteit; - type groen in de openbare ruimte; - beweegvriendelijkheid; - aantal vernielingen; - veiligheidsgevoel; - leefbaarometer

3.2 Woningaanbod

Woningen

In 2023 woonden er 56.177 personen in Kampen, verdeeld over 22.841 huishoudens. De verdeling naar type huishoudens in Kampen kent een iets hoger percentage (39 % t.o.v. respectievelijk 34 % en 32 %) aan huishoudens met kinderen en een iets lager percentage eenpersoonshuishoudens (33 % t.o.v. respectievelijk 36 % en 40 %) vergeleken met de rest van Overijssel en Nederland. Dit is ook terug te zien in de gemiddelde huishoudensgrootte van Kampen, die hoger is dan de Overijsselse en Nederlandse gemiddelden (zie tabel 3.2).

Tabel 3.2 Inwoners en huishoudens naar grootte en type, in het jaar 2023 (bron: CBS, 2024a)

	Kampen	Overijssel	Nederland
aantal inwoners	56.177	1.189.033	17.942.942
aantal huishoudens	22.841	523.617	8.270.244
eenpersoonshuishoudens	33 %	36 %	40 %
huishoudens zonder kinderen	29 %	30 %	29 %
huishoudens met kinderen	39 %	34 %	32 %
gemiddelde huishoudensgrootte	2,4 personen	2,2 personen	2,1 personen

In 2023 waren er in Kampen 23.340 woningen. In tabel 3.3 zijn enkele eigenschappen van de woningvoorraad beschreven. Er zijn in Kampen relatief gezien meer eengezinswoningen (77 %) dan in Nederland (64 %), en daarom logischerwijs relatief minder meergezinswoningen (23 %) dan in Nederland (36 %). Dat lijkt op het eerste gezicht aan te sluiten bij het type en de grootte van de huishoudens in Kampen. In Kampen is het percentage koopwoningen ten opzichte van het aantal huurwoningen iets groter dan in de rest van Overijssel en Nederland (CBS, 2024b). Verder zijn er minder huurwoningen in het bezit van een woningcorporatie vergeleken met de rest van Overijssel en Nederland. De voorraad huurwoningen in bezit van de woningcorporatie in verhouding tot de doelgroep is negatief. Dat betekent dat er minder corporatiewoningen beschikbaar zijn dan het aantal huishoudens dat hier aanspraak op kan maken. Het tekort van deze voorraad is kleiner dan in de rest van Overijssel en Nederland, maar het is nog steeds een relatief groot tekort (0,85 t.o.v. respectievelijk 0,81 en 0,79 in Overijssel en Nederland).

De WOZ-waarde in Kampen bedroeg in 2023 ongeveer 370.000 euro. Dat is lager dan de rest van Overijssel en significant lager dan het landelijk gemiddelde. De gemiddelde vraagprijs per vierkante meter is vergelijkbaar met de rest van Overijssel maar is ook significant lager dan het landelijk gemiddelde. In 2023 was de betaalbaarheidsgrens voor woningen vastgesteld op 355.000 euro (Volkshuisvesting Nederland, 2024). Hoewel de gemiddelde woningprijs in Kampen dus een stuk lager ligt dan het landelijk gemiddelde, is deze dus gemiddeld nog wel boven de betaalbaarheidsgrens.

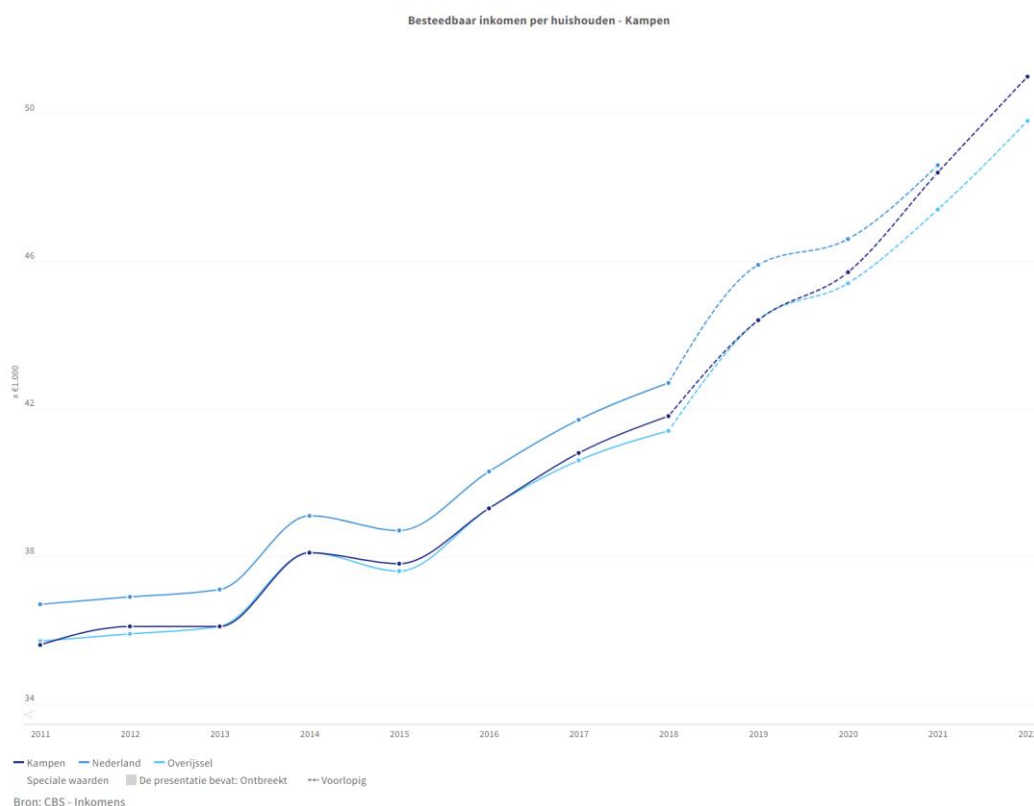
Tabel 3.3 Woningen naar type, eigendom en vraagprijs, in het jaar 2023 (bron: Waarstaatjegemeente, 2024a; CBS, 2024b)

	Kampen	Overijssel	Nederland
totaal aantal woningen	23.340	522.916	8.125.177
eengezinswoningen	77 %	75 %	64 %
meergezinswoningen	23 %	25 %	36 %
koopwoningen	63 %	61 %	57 %
huurwoningen	37 %	39 %	43 %
huurwoning in bezit van woningcorporatie	25 %	27 %	28 %
huurwoning overige verhuurder	12 %	12 %	14 %
voorraad corporatiewoningen in verhouding tot doelgroep	0,85	0,81	0,79
WOZ-waarde koopwoningen (2023)	EUR 370.000	EUR 391.000	EUR 439.000
gemiddelde vraagprijs per m ² (2021)	EUR 2.633	EUR 2.634	EUR 3.179

Op afbeelding 3.1 is het besteedbaar inkomen per huishouden in de periode 2011 - 2022 weergegeven voor Kampen, Overijssel en Nederland. Te zien is dat de besteedbare inkomens redelijk dicht bij elkaar liggen en dat de groei van het besteedbaar inkomen van Kampenaren redelijk gelijk is gestegen met de gemiddelden van Overijssel en Nederland tot 2020. Vanaf 2020 is de groei van het besteedbaar inkomen in Kampen groter

geweest dan in de rest van Overijssel en Nederland, waardoor het besteedbaar inkomen in Kampen nu gemiddeld hoger is dan in zowel Overijssel als in Nederland.

Afbeelding 3.1 Besteedbaar inkomen per huishouden (x € 1.000) in de periode 2011 - 2022 (CBS, 2023a)

Woondruk-index

De woondruk-index (Atlas research, 2022) geeft een beeld van de krapte op de woningmarkt in Kampen in vergelijking met andere gemeenten in Nederland. Bij een index van 100 is aanbod en vraag in balans. Kampen heeft een index van 105, wat aangeeft dat er een licht bovengemiddelde woondruk is. Gemeenten ten oosten van Kampen als Zwolle (119) en Oldebroek (131) kennen een hogere woondruk, terwijl andere omringende gemeenten Dronten (78), Noordoostpolder (81) en Zwartewaterland (88) een lagere woondruk hebben. Veel gemeenten in de randstad hebben een woondruk van 100-150 of hoger.

3.3 Voorzieningenaanbod

De term 'voorzieningen' omvat een grote groep van diverse soorten functies, waarbij onderscheid kan worden gemaakt naar openbare voorzieningen en bijzondere voorzieningen. Een deel van de openbare en bijzondere voorzieningen behoort tot de maatschappelijke voorzieningen.

- **openbare voorzieningen** bieden diensten en/of goederen aan die een 'basisbehoefte' vormen en moeten daarom voor eenieder toegankelijk zijn. In de regel worden dit soort voorzieningen aangeboden of door de overheid zelf, of door niet-commerciële instellingen (non-profit). Zij kunnen zowel kleinschalig (buurt-, wijk- of stadsdeelniveau) als grootschalig (stadsdeel overschrijdend, stedelijk en regionaal niveau) zijn. Voorbeelden van kleinschalige openbare voorzieningen zijn buurt- en wijkcentra, basis- en voortgezet onderwijs, centrum voor gezondheidszorg, huisarts, kinderopvang, opvang van bepaalde doelgroepen en gemeentelijke instellingen en diensten zoals een wijkvoorziening van het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI). Voorbeelden van grootschalige openbare voorzieningen zijn middelbaar en hoger onderwijs, centraal-stedelijk bestuur en gemeentelijke diensten zoals een hoofdbureau van politie, een ziekenhuis of openbare nutsbedrijven;

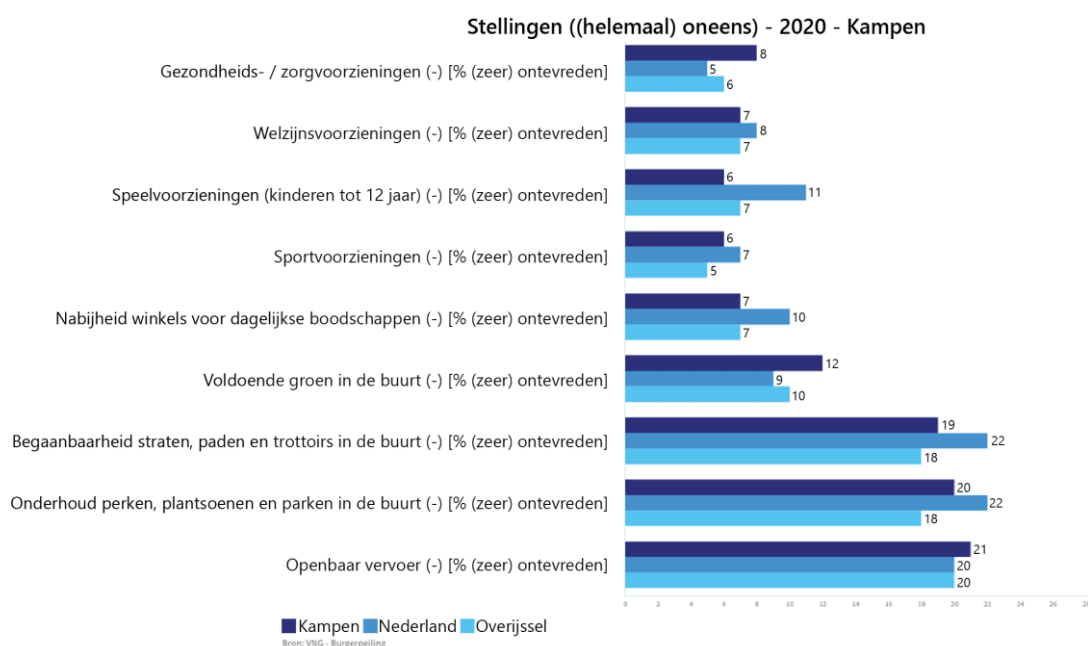
- **bijzondere voorzieningen** hebben veelal een culturele doelstelling, zowel in de betekenis van het informeren, verspreiden, tentoonstellen en/of opvoeren van kunst, ontspanning en vermaak, als in de zin van het uiting geven aan waarden en normen (voorzieningen met een ideële, religieuze en/of levensbeschouwelijke doelstelling). Ook de bijzondere voorzieningen kunnen zowel kleinschalig als grootschalig zijn. Voorbeelden van kleinschalige bijzondere voorzieningen zijn een buurttheater of een kerkgenootschap. Voorbeelden van grootschalige bijzondere voorzieningen zijn theaters, musea, recreatieve voorzieningen, bioscopen, tentoonstellingsruimten, sporthallen. De aangeboden diensten en goederen behoren in het algemeen niet tot de basisbehoeften. Voor deze voorzieningen geldt bovendien dat zij niet alleen worden aangeboden door de overheid of door niet-commerciële instellingen, maar ook door commerciële ondernemingen;
- **maatschappelijke voorzieningen** zijn voorzieningen die voor de samenleving onmisbaar zijn of die daaraan een belangrijke bijdrage leveren. Dit maatschappelijk belang komt vaak tot uiting in de exploitatievorm (en vaak ook in de vorm van specifiek geformuleerd beleid). Bij de maatschappelijke voorzieningen gaat het dus in het algemeen om voorzieningen die worden aangeboden:
  - door de overheid zelf en/of;
  - door niet-commerciële, door de overheid of uit algemene middelen gesubsidieerde instellingen.

Voorbeelden van maatschappelijke voorzieningen zijn openbare voorzieningen als onderwijs, gezondheidszorg en kinderopvang, en bijzondere voorzieningen als bibliotheken, gesubsidieerde musea, lokale media of media met een bijzondere doelgroep, zwembaden en sporthallen. Daarnaast behoren winkels voor dagelijks en niet-dagelijkse boodschappen, horeca en retail ook tot het voorzieningenaanbod van een gemeente.

Tevredenheid

Op afbeelding 3.2 is te zien hoeveel procent van de inwoners van Kampen in 2020 ontevreden waren over verschillende typen voorzieningen in de nabije omgeving. Deze percentages zijn vergeleken met het Overijsselse en het Nederlandse gemiddelde.

Afbeelding 3.2 Percentage inwoners dat (zeer) ontevreden is over het voorzieningenniveau in de nabije omgeving in 2020 (VNG, 2023)

Inwoners van Kampen zijn het meest ontevreden over het openbaar vervoer, de staat van de perken, plantsoenen in Parken en de toegankelijkheid van de straten, paden en trottoirs in de buurt. De scores wijken echter nauwelijks af van het landelijk gemiddelde en zijn vaak beter dan het gemiddelde in Overijssel. Alleen voor de gezondheidszorg, voldoende groen in de buurt en het openbaar vervoer scoort Kampen hoger met betrekking tot ontevredenheid, maar zelfs hier is veruit de meerderheid van de mensen niet (zeer) ontevreden over.

Nabijheid

Tabel 3.4 geeft de nabijheid van voorzieningen weer in Kampen vergeleken met de provincie Overijssel en met Nederland.

Tabel 3.4 Nabijheid voorzieningen in 2022 (bron: CBS, 2024c)

	Kampen	Overijssel	Nederland
afstand tot huisartsenpraktijk (km)	1,5	1,3	1,1
afstand tot huisartsenpost (km)	16,0	9,0	6,9
afstand tot apotheek (km)	1,4	1,4	1,3
afstand tot ziekenhuis (km)	2,7	5,4	4,9
afstand tot grote supermarkt (km)	1,1	1,1	0,9
afstand tot winkels met overige dagelijkse levensmiddelen (km)	1,2	1,0	0,8
aantal winkels met overige dagelijkse levensmiddelen binnen 5 km (aantal)	41,6	43,0	102,8
cafés binnen 5 km (aantal)	32,4	39,0	89,2
restaurants binnen 5 km (aantal)	35,3	50,9	143,4
hotels binnen 5 km (aantal)	2,8	3,5	17,2

In vergelijking met het provinciaal of landelijk niveau zijn er niet heel veel grote verschillen in de nabijheid van voorzieningen. Hoewel huisartsenpraktijken en -posten gemiddeld verder zijn dan in de rest van Nederland en Overijssel, is het ziekenhuis weer dichterbij. Het Antonius Ziekenhuis in Kampen is echter geen volledig ziekenhuis. Het maakt deel uit van de Isala groep, die ook een groot ziekenhuis in Zwolle omvat. Het Antonius Ziekenhuis biedt wel een aantal medische diensten en specialismen, maar voor meer gespecialiseerde zorg en complexe behandelingen worden patiënten vaak doorverwezen naar het Isala Ziekenhuis in Zwolle. Het Antonius Ziekenhuis fungeert dus meer als een regionaal ondersteunend ziekenhuis binnen de Isala zorgorganisatie.

Verder is de afstand tot een supermarkt of winkel vergelijkbaar met Nederland en Overijssel, al is het aantal winkels en supermarkten in zowel Kampen als Overijssel aanzienlijk lager in vergelijking met de rest van Nederland. Ook is het aantal cafés, restaurants, en hotels aanzienlijk lager in Kampen in vergelijking tot Nederland en iets lager vergeleken met de rest van Overijssel. In hoofdstuk 4 wordt verder ingegaan op het aantal banen per sector en hieruit blijkt ook dat het aantal banen in de sector recreatie en toerisme aanzienlijk lager is dan in andere sectoren.

Tabel 3.5 Afstand tot belangrijke voorzieningen in de wijken in Kampen in 2021 (CBS, 2021)

Wijk	Afstand tot huisartsenpraktijk (km)	Afstand tot grote supermarkt (km)	Afstand tot kinderdagverblijf (km)
Kampen	1,2	0,8	0,6
IJsselmuiden	1,2	0,7	0,7
Zalk	7,5	7,0	0,9

Wijk	Afstand tot huisartsenpraktijk (km)	Afstand tot grote supermarkt (km)	Afstand tot kinderdagverblijf (km)
Wilsum	5,7	5,5	0,6
Grafhorst	2,7	1,1	0,4
Kamperveen	5,9	5,0	3,5
Heerenbroek	3,1	3,4	0,6
verspreide huizen	5,1	5,1	3,1

In tabel 3.5 is de afstand tot een huisartsenpraktijk, een grote supermarkt en een kinderdagverblijf weergegeven per wijk in Kampen. Hieruit blijkt dat men name in de wijken Zalk, Kamperveen, Wilsum en de verspreide huizen de afstand tot een huisartsenpraktijk en een grote supermarkt significant groter is dan in het gemiddelde van Kampen. Verder is de afstand tot een kinderdagverblijf in de wijken Kamperveen en de Verspreide huizen ook significant groter ten opzichte van de andere wijken.

Leegstand

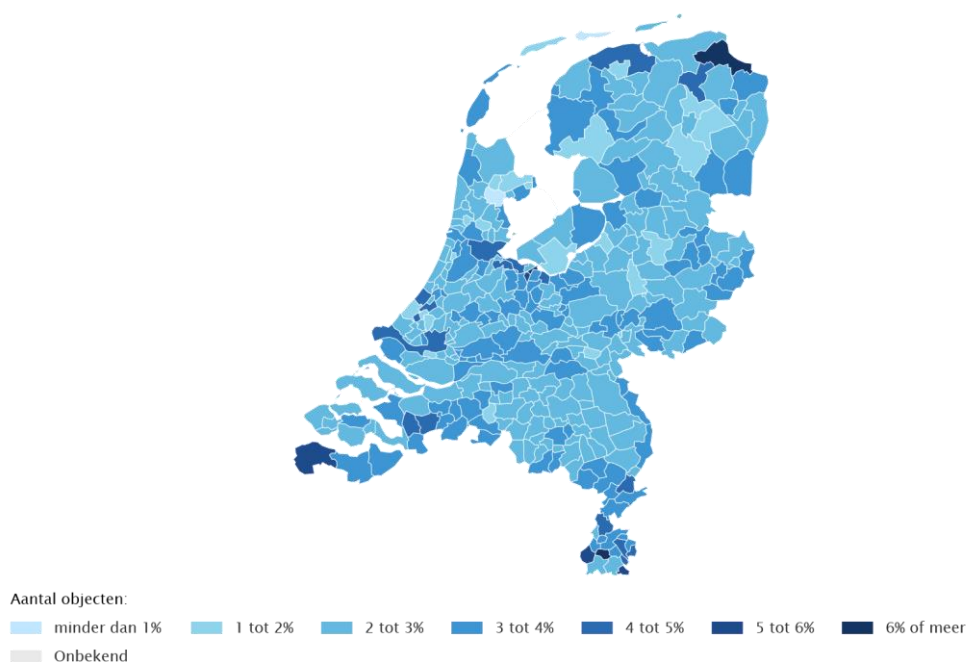
In de Koers van Kampen 2040 (Bureau BUITEN & MUST stedenbouw, 2023) heeft de gemeente aangegeven leegstand, van bijvoorbeeld cultureel erfgoed, te willen voorkomen, door gebouwen een nieuwe betekenis te geven en functies te combineren.

Op afbeelding 3.3 is de gemiddelde leegstand per gemeente op 1 januari 2023 weergegeven naar cijfers van het CBS (2023b). Op 1 januari 2023 had Kampen een totaal van 26.390 verblijfsobjecten en hiervan stond 2,56 % (in totaal 690 verblijfsobjecten) leeg. Dit percentage is iets hoger dan op 1 januari 2022, toen het percentage 2,31 % was. Echter is het percentage leegstand in Kampen flink gestegen sinds 2020, toen dit percentage nog 1,35 % was. Op 1 januari 2023 stond 2,46 % van het aantal verblijfsobjecten in Nederland leeg en in de provincie Overijssel was dit 2,25 %. In de gemeente Kampen staat dus ook een hoger percentage van het totale aantal verblijfsobjecten leeg dan in de rest van Overijssel en Nederland (CBS, 2023b).

Afbeelding 3.3 Leegstand per gemeente op 1 januari 2023 (bron: CBS, 2023b)

Leegstand (%), 2023

Selectie: Totaal verblijfsobjecten

Het CBS (2023b) heeft de leegstandcijfers ook uitgesplitst naar verschillende functies, zoals sport, gezondheid, onderwijs en winkels (zie tabel 3.6). Op het gemeentelijk niveau kan een vergelijking worden gemaakt voor het leegstandspercentage van gebruiksfuncties, en wat opvalt is dat het grootste leegstandspercentage te zien is in verblijfsobjecten die als functie industrie of kantoren hebben. Hoewel deze gebruiksfuncties ook de grootste leegstandspercentages kennen in de rest van Overijssel en Nederland, is het percentage in Kampen aanzienlijk hoger.

Tabel 3.6 Leegstandspercentage van aantal objecten in voorraad in 2023 (bron: CBS, 2023b)

Gebruiksfunctie	Kampen	Overijssel	Nederland
woningen	2 %	2 %	2,3 %
winkels	9 %	8 %	7,4 %
industrie	13 %	8 %	6,9 %
kantoren	11 %	7 %	8,1 %
totaal logies, bijeenkomsten, onderwijs, gezondheid en sport	4 %	4 %	2,0 %

In tabel 3.7 is het leegstandspercentage van het totale aantal verblijfsobjecten in de periode van 2015 tot 2023 weergegeven voor Kampen, Overijssel en Nederland. Hieruit blijkt dat het leegstandspercentage van Kampen vrijwel altijd onder het Nederlands gemiddelde heeft gelegen, en in 4 jaren ook onder het Overijsselse gemiddelde. Sinds de Covid-19 pandemie is er echter een stijgende lijn te zien in het leegstandspercentage van Kampen vergeleken met de gemiddelden in Overijssel en Nederland, en in 2023 was het leegstandspercentage van Kampen voor het eerst hoger dan het Nederlands gemiddelde.

Tabel 3.7 Leegstandpercentage totaal verblijfsobjecten in de periode 2015 - 2023 (bron: CBS, 2023b)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kampen	1,7 %	1,6 %	1,7 %	1,6 %	1,3 %	1,3 %	2,4 %	2,3 %	2,6 %
Overijssel	1,8 %	1,7 %	1,6 %	1,5 %	1,6 %	1,3 %	2,2 %	2,1 %	2,3 %
Nederland	1,8 %	1,7 %	1,8 %	1,7 %	1,7 %	1,6 %	2,5 %	2,4 %	2,5 %

3.4 Openbare ruimte

De openbare ruimte behelst de ruimte die voor iedereen vrij toegankelijk is. Denk aan straten, parken, parkeerplaatsen en sportvelden. Volgens de Gezonde Leefomgeving (2023) heeft een openbare ruimte van goede kwaliteit meerdere voordelen:

- stimulering om te bewegen;
- positieve beïnvloeding van het welbevinden;
- positieve bijdrage aan de veiligheid en/of de beleving daarvan;
- verhoging van de sociale cohesie.

Fysieke kwaliteit

In afbeelding 3.2 is de ontevredenheid van inwoners van Kampen met betrekking tot de nabijheid en de staat van de voorzieningen weergegeven. Voor de fysieke kwaliteit van de openbare ruimte is het belangrijk dat er voldoende groen is in de buurt, de straten, paden en trottoirs toegankelijk zijn en dat de perken, plantsoenen en parken in een goed onderhouden staat verkeren. Uit cijfers van het VNG (2023) blijkt dat in Kampen 12 % van de inwoners (zeer) ontevreden is over de hoeveelheid groen in de buurt en dit is hoger dan het Nederlands gemiddelde. Met betrekking tot de toegankelijkheid van de straten, paden en trottoirs gaven 19 % van de inwoners van Kampen aan dat ze (zeer) ontevreden waren, wat redelijk overeen komt

met het landelijk gemiddelde. Verder gaf 20 % van de inwoners van Kampen aan dat ze (zeer) ontevreden waren met de staat van het onderhoud van de perken, plantsoenen en parken, wat ook overeen komt met het landelijk gemiddelde. Hoewel Kampen dus over het algemeen hetzelfde of een iets hoger percentage ontevredenheid heeft over deze onderwerpen dan het gemiddelde in Nederland, betekent het wel dat het grootste deel van de inwoners niet (zeer) ontevreden is.

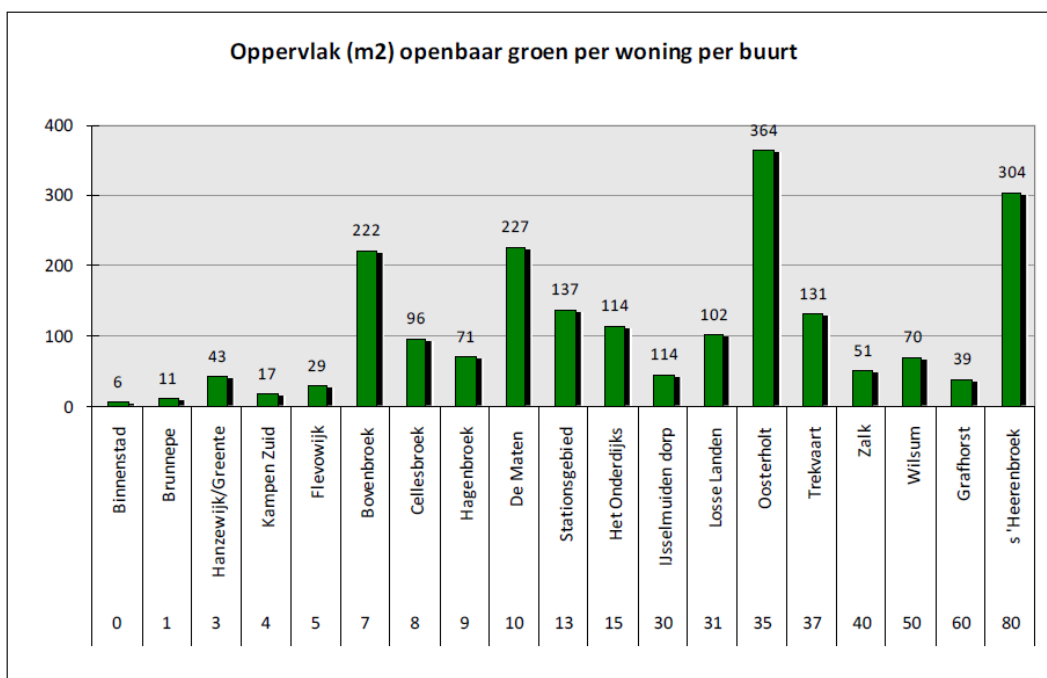
De groenkaart van Kampen en omgeving is weergegeven in afbeelding 3.4. Hierin zijn duidelijk de Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland (NNN) gebieden te zien rond Kampen. Verder is een groot deel van het groen in de gemeente Kampen agrarisch gebied, en zijn er een aantal overige groene gebieden verspreid over het stedelijk gebied. Wat opvalt is dat er voornamelijk in het Industrierrein Kampen en in de Koekoek een lage hoeveelheid groen is.

Afbeelding 3.4 Groen in Kampen en omgeving (bron: RIVM, 2022c)

In de groenstructuurvisie van 2012 (Eco consult, 2012) heeft de gemeente Kampen ook laten uitzoeken hoeveel oppervlak openbaar groen er per woning per buurt is in Kampen (zie afbeelding 3.5). Hoewel het document al wat ouder is, laat het wel zien dat er een aantal buurten zijn die minder openbaar groen hebben per woning dan anderen. Dit zijn voornamelijk de wat oudere woonbuurten, maar die hebben, met name in de kernen een grotere hoeveelheid privaat groen. Daarnaast worden vrijwel alle buurten met een lage hoeveelheid openbaar groen per woning omringd door buurten met een hogere hoeveelheid openbaar groen.

Afbeelding 3.5 Oppervlak (m²) openbaar groen per woning per buurt in Kampen (Eco consult, 2012)

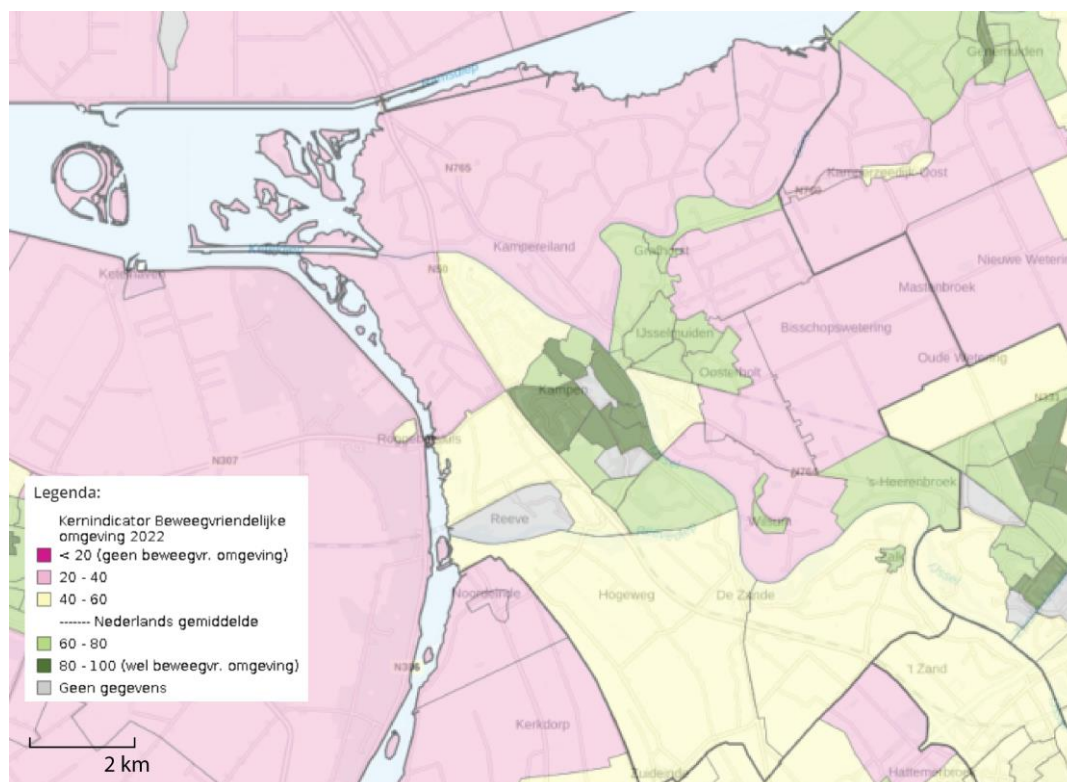

Beweegvriendelijkheid is ook een belangrijke indicator voor de fysieke kwaliteit van de openbare omgeving. In afbeelding 3.6 is de beweegvriendelijkheid in de verschillende buurten van Kampen weergegeven. Deze kaart is opgesteld door het Mulier instituut (2022), en is gebaseerd op de hoeveelheid sportaccommodaties, sport- en speelplekken, voorzieningen en recreatief groen en blauw er is in de buurt. Ook het aantal en de lengte van de fiets- en wandelpaden in de buurt tellen mee. Hoe hoger het aantal voorzieningen, de hoeveelheid groen en blauw, en de lengte van de fiets- en wandelpaden, hoe hoger de score (van 0 tot 100).

Wat opvalt op afbeelding 3.6 is dat vooral in de buitengebieden, de beweegvriendelijkheid onder het landelijk gemiddelde ligt, terwijl de beweegvriendelijkheid in de stedelijke gebieden over het algemeen boven het landelijk gemiddelde ligt. De lage beweegvriendelijkheid in de buitengebieden komt voornamelijk door de lage hoeveelheid sportaccommodaties, de hoeveelheid sport- en speelplekken en de nabijheid van voorzieningen. Echter scoren de buitengebieden wel in alle gevallen erg hoog op de indicator 'de hoeveelheid recreatief groen en blauw' (scores van 84/100 - 100/100).

De gemiddelde beweegvriendelijkheid van de gemeente Kampen ligt met een score van 72/100 boven het landelijk gemiddelde en heeft het ook een hogere score dan de meeste andere gemeenten in Overijssel.

Abbeelding 3.6 Beweegvriendelijkheid in Kampen en omgeving (Mulier instituut, 2022)

Verder is een onderdeel van de kwaliteit van de openbare ruimte de mate waarin vernielingen optreden. Onder vernielingen vallen de vernielingen van/aan openbaar vervoer/abri, vernieling van/aan openbare gebouwen, vernieling van overige objecten en openlijke geweldpleging tegen goederen. Tabel 3.8 geeft het aantal vernielingen per 10.000 inwoners weer tussen 2019 en 2023. Kampen heeft in vergelijking met Overijssel en Nederland te maken met de minste vernielingen per 10.000 inwoners. Hoewel er in 2021 een piek was met betrekking tot vernielingen, is het aantal vernielingen per 10.000 inwoners verder redelijk gelijk gebleven (Politie, 2024a).

Tabel 3.8 Aantal vernielingen c.q. zaakbeschadiging per 10.000 inwoners, in de periode van 2019 tot 2023 (bron: politie, 2024a)

	Kampen	Overijssel	Nederland
2019	28,26	36,53	44,50
2020	28,35	37,01	45,05
2021	31,21	36,33	41,22
2022	28,29	35,22	40,39
2023	27,33	32,79	39,32

Veiligheidsgevoel

De onveiligheidsbeleving bestaat uit onveiligheidsgevoelens, vermijdingsgedrag en de onveiligheidsperceptie. Onveiligheidsgevoelens gaan over of personen wel eens een gevoel van onveiligheid ervaren. Vermijdingsgedrag gaat erover of iemand 's avonds bijvoorbeeld omloopt, vooral deze factor is voor de beoordeling van de openbare ruimte van belang. Onveiligheidspercepties gaan over de ervaren hoeveelheid criminaliteit in de buurt (Veiligheidsmonitor, 2024). De uitgangspositie van de index is het jaar 2014. Toen is de waarde van de index vastgesteld op 100. Hoe lager het cijfer nu is, hoe sterker de verbetering is ten opzichte van 2014.

Uit tabel 3.9 blijkt dat de onveiligheidsgevoelens en de onveiligheidsperceptie zowel in Kampen als in de rest van Overijssel en Nederland sterk gedaald zijn vergeleken met 2014, en dat de onveiligheidsperceptie in Kampen significant lager is dan in de rest van Overijssel en Nederland (Veiligheidsmonitor, 2024). Echter is het vermijdingsgedrag, wat betekent dat inwoners bepaalde straten of gebieden mijden door het gebrek aan (ervaren) veiligheid, sterk toegenomen in Kampen vergeleken met 2014, en is deze index ook hoger dan in de rest van Overijssel en Nederland.

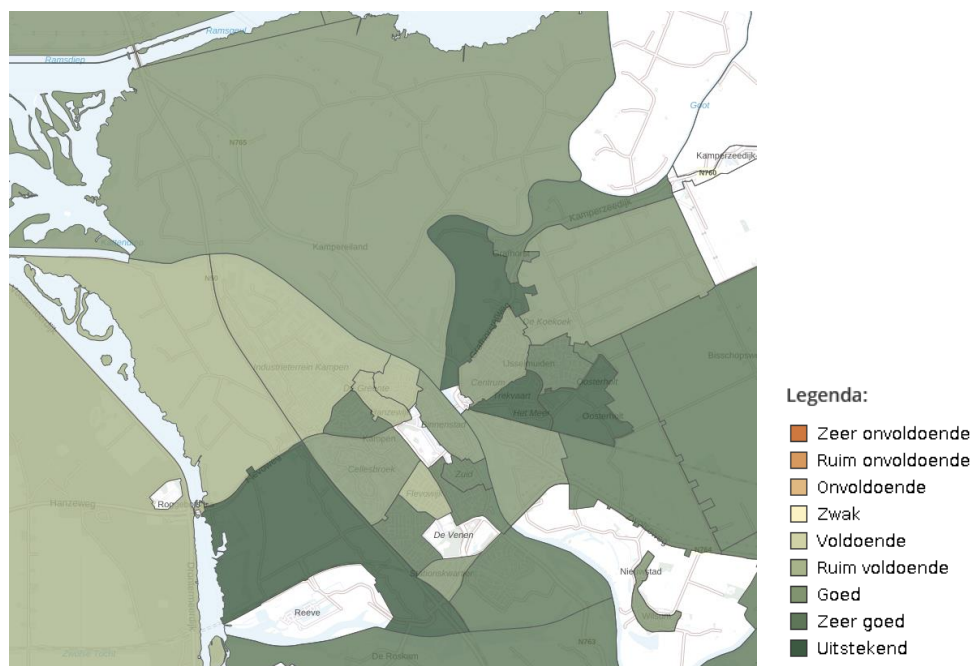
Tabel 3.9 Index onveiligheidsbeleving in 2021 (bron: Veiligheidsmonitor, 2024)

	Kampen	Overijssel	Nederland
onveiligheidsgevoelens	84	84	87
onveiligheidsperceptie	62	75	85
vermijdingsgedrag	139	103	94

Leefbaarometer

Op afbeelding 3.7 is de leefbaarheidsscore te zien die bewoners van Kampen aan hun buurt geven. Hoe groener de kleur, hoe beter de omgeving aansluit bij wat mensen nodig hebben om er te wonen of te werken. Op de kaart is te zien dat de inwoners van Kampen de leefbaarheid in hun buurt overal op zijn minst als voldoende ervaren, en vaak zelfs beter dan voldoende.

Afbeelding 3.7 Leefbaarometer 2022 op buurtniveau (bron: Atlas van de Leefomgeving, 2022)

Op afbeelding 3.8 is de score op de leefbaarometer op landelijk niveau zichtbaar. Hierop is te zien dat Kampen gemiddeld ruim voldoende scoort als gemeente. Dit is redelijk gelijk met de omringende gemeenten in Overijssel en beter dan de omringende gemeenten in Flevoland.

Afbeelding 3.8 Leefbaarometer 2022 op landelijk niveau (bron: Atlas van de Leefomgeving, 2022)

3.5 Conclusie

Huidige staat

Tabel 3.10 toont een samenvatting van de staat van het thema wonen en woonomgeving in Kampen.

Tabel 3.10 Samenvatting huidige staat van het thema wonen en woonomgeving in Kampen

Aspect	Beoordeling	Toelichting
Woningaanbod	☹️	de staat is redelijk. Op basis van de woningvoorraad, de woningprijs het besteedbaar inkomen en de woondruk-index lijkt het woningaanbod in Kampen redelijk te zijn. De betaalbaarheid en het aanbod staan onder druk, maar niet duidelijk meer dan gemiddeld in Nederland
Voorzieningenaanbod	😊	de staat is overwegend goed. De inwoners van de gemeente Kampen zijn over het algemeen niet (zeer) ontevreden over de lokale voorzieningen en de tevredenheid is vergelijkbaar met de rest van Nederland. Verder wijken de afstanden tot voorzieningen niet veel af van het Overijsselse en landelijk gemiddelde, en zijn dus redelijk laag, hoewel er wel significant minder winkels en horeca gelegenheden zijn in een straal van 5 kilometer. De nabijheid van belangrijke voorzieningen in de wijken Zalk, Kamperveen, Wilsum en de Verspreide huizen is echter wel een stuk vergeleken met andere wijken in Kampen
Openbare ruimte	😊	de leegstand in de gemeente Kampen is over het algemeen laag vergeleken met Overijssel en Nederland, maar de afgelopen jaren is er wel een stijgende trend (ook vergeleken met de Overijsselse en Nederlandse gemiddelden)
		de staat is overwegend goed. De inwoners van de gemeente Kampen zijn over het algemeen niet (zeer) ontevreden over de voorzieningen die te maken hebben met de openbare ruimte. Ook is flink wat groen in veel

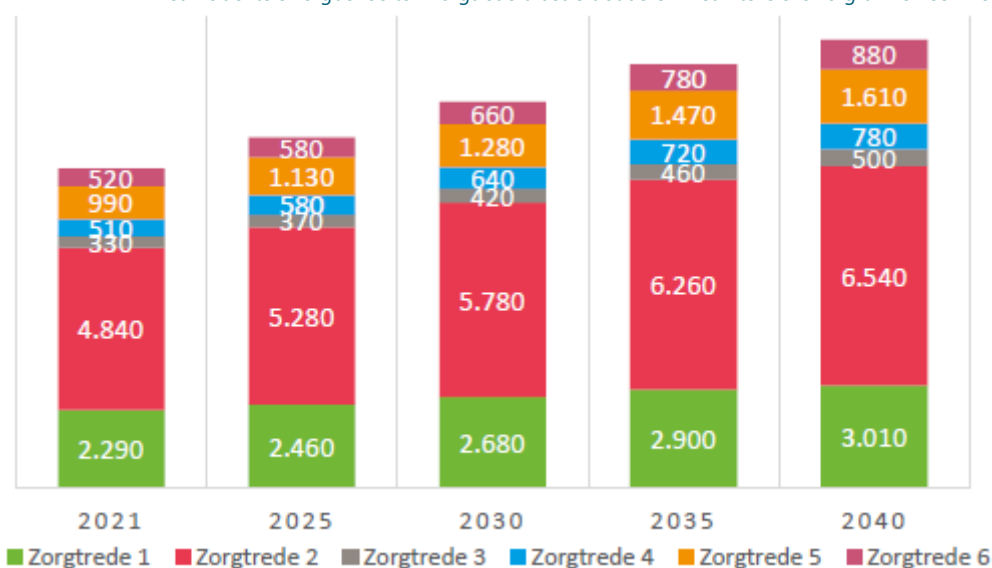
Aspect	Beoordeling	Toelichting
		wijken van de gemeente. Echter zijn er bepaalde buurten zoals het industrieterrein van Kampen, de Koekoek, Brunnepe, Kampen-Zuid en de binnenstad met weinig (hoogwaardig) groen. Verder is de beweegvriendelijkheid gemiddeld hoger dan het landelijk gemiddelde, maar is deze vooral in de buitengebieden onder gemiddeld. Het aantal vernielingen is significant lager dan het provinciaal en landelijk gemiddelde, de onveiligheidsperceptie is laag, maar de vermijdingsdrang is hoog, waardoor er extra aandacht nodig is op dit thema. Als laatste laat de Leefbaarometer zien dat de leefbaarheid in de buurten van de gemeente Kampen overal op zijn minst voldoende is, en vaak zelfs beter

Referentiesituatie

Om de woonvoorraad ook in de toekomst te vergroten en in te spelen op het landelijke woningtekort, heeft gemeente Kampen in de omgevingsvisie 1.0 (Gemeente Kampen, 2022) aangegeven om tot 2030 ongeveer 4.000 woningen extra te realiseren, wat neerkomt op een groei van meer dan 17 %. De verdeling hiervan is 30:40:30 voor, respectievelijk, goedkope (20 % sociale huur en 10 % koop), betaalbare en dure woningen. Een groot deel van deze woningen wordt gerealiseerd in Reevedelta, waar tot 2032 3200-3600 woningen zijn gepland in de Gebiedsvisie Reevedelta. Daarnaast zijn er enkele kleinere inbreidings- en uitleglocaties in Kampen, IJsselmuiden en diverse kernen.

Demografische prognoses wijzen uit dat Kampen ten opzichte van 2021 tot 2035 met 9 % groeit en vanaf 2035 tot 2050 naar verwachting met nog eens 3 %. Het aantal huishoudens stijgt echter sterker door huishoudensverdunding: van circa 23.000 naar 28.000 huishoudens in 2050 (ABF research, 2024). Ook de vergrijzing neemt toe, maar minder sterk dan gemiddeld in Nederland (CBS/PBL, 2022). Verder is de verwachting dat het aantal ouderen in Kampen tot 2040 stijgt van 9.500 in 2021 naar 13.300 in 2040. De zorgvraag van deze ouderen neemt daarmee ook toe, ook in zwaarte (afbeelding 3.9). Hierdoor driegt een tekort aan 24-uurszorg (100-270 plekken), geclusterde woningen (130-350) en ook levensloopbestendige woningen. Daarnaast zijn mogelijk ook tekorten aan woningen voor lichamelijk of verstandelijk gehandicapten of groepen met psychische of psychosociale problematiek. (Companen, 2021). Hierdoor wordt er bij het realiseren van nieuwe woningen ingezet op het woningen met nultrede, geclusterde woonvormen en zorggeschikte woningen (Kampen Live, 2022).

Afbeelding 3.9 Prognose zorgvraag ouderen in Kampen naar zorgtrede (in personen); zorgtrede 1 zijn thuiswonende ouderen met incidentele zorgbehoefte - zorgtrede 6 betreft ouderen met intensieve zorg binnen een instelling

In tabel 3.11 is een beoordeling gegeven aan de referentiesituatie voor het thema wonen en woonomgeving.

Tabel 3.11 Beoordeling van het thema wonen en woonomgeving

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	
Aspect	Beoordeling	Toelichting	Beoordeling
woningaanbod	😐	demografische prognoses wijzen uit dat de groei van gemeente Kampen na 2035 afneemt. Door de relatief jonge bevolking zijn de gevolgen van vergrijzing minder ingrijpend dan gemiddeld in Nederland, maar vormen ze nog steeds een forse opgave. Met de ontwikkeling van Reevedelta is er tot circa 2035 voldoende ruimte voor het toevoegen van woningen in uitleggebieden. Hoewel inbreiding, bouwen voor juiste doelgroepen, het vergroten van diversiteit van woonvormen en betaalbaarheid aandachtspunten vormen is de een uitgangssituatie voor een passend woningaanbod op langere termijn matig. Na 2035 is er nog geen zicht op concrete locaties voor de circa 4.000 woningen die gelet op demografische prognoses nodig zijn	😐
voorzieningenaanbod	😊	het aanbod van (grootschalige) maatschappelijke en commerciële voorzieningen staat onder druk door schaalvergroting en concentratie, en online aankopen (retail). Dit betekent onder andere dat de binnenstad een nieuw profiel met andere functies nodig heeft. In het kader van de bovengemiddelde vergrijzing is Kampen is het belangrijk dat er voorzieningen in de nabije omgeving komen. Dit ook in het kader van het gegeven dat ook ouderen langer thuis moeten wonen en er een groter beroep wordt gedaan op de zelfredzaamheid en samenredzaamheid van inwoners	😐
openbare ruimte	😊	de openbare ruimte van Kampen heeft een goede uitgangspositie. Vergrijzing vraagt wel om een andere inrichting van de openbare ruimte, bijvoorbeeld dementievriendelijk. Bij vergroening van de openbare ruimte vraagt sociale veiligheid aandacht	😊

4

ECONOMIE

4.1 Inleiding

Tabel 4.1 laat de aspecten en indicatoren zien voor het thema economie. Deze aspecten en indicatoren worden gebruikt om de huidige staat van Kampen te beschrijven.

Tabel 4.1 Aspecten en indicatoren voor het thema economie

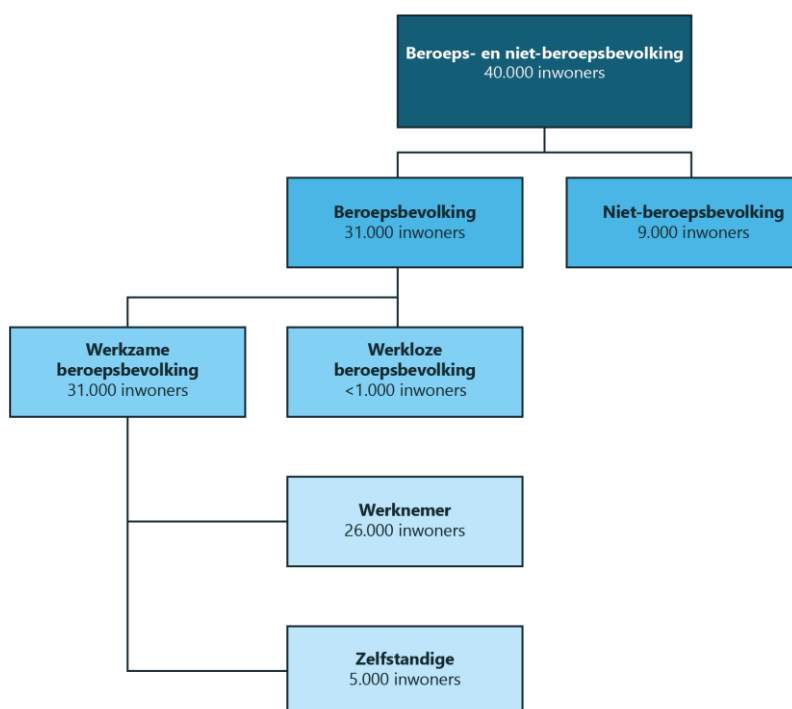
Aspecten	Indicator
werkgelegenheid	- beroepsbevolking en werkloosheid; - onderwijsniveau van de beroepsbevolking; - aantal banen; - banen naar sector
landbouw	- banen in de landbouwsector; - agrarisch grondgebruik

4.2 Werkgelegenheid

Beroepsbevolking en werkloosheid

De bevolking bestaat uit de beroepsbevolking en de niet-beroepsbevolking. De beroepsbevolking bestaat volgens de definitie van het CBS uit iedereen tussen de 15 tot 74 jaar die betaald werk heeft (de werkzame beroepsbevolking) of die werkloos zijn (werkloze beroepsbevolking). De niet-beroepsbevolking bestaat uit iedereen tussen de 15 en 74 jaar die geen betaald werk hebben, niet recent naar werk hebben gezocht en/of daarvoor niet direct beschikbaar zijn. Op afbeelding 4.1 is te zien dat de totale beroepsbevolking in Kampen (beroeps- en niet-beroepsbevolking) ongeveer 40.000 inwoners bedraagt. Daarvan bestaat de beroepsbevolking uit 31.000 inwoners, en de niet-beroepsbevolking uit 9.000 inwoners.

In tabel 4.2 zijn de percentages voor arbeidsparticipatie en werkloosheid in 2023 te vinden voor Kampen, Overijssel en Nederland (CBS, 2024d). De bruto-arbeidsparticipatie is het aandeel van de beroepsbevolking in de beroeps- en niet-beroepsbevolking. De bruto-arbeidsparticipatie bedroeg in Kampen in 2023 78,8 %. Dat is iets meer dan het provinciale en het landelijk gemiddelde. Het aandeel van enkel de werkzame beroepsbevolking in beroeps- en niet-beroepsbevolking heet de netto-arbeidsparticipatie. De netto-arbeidsparticipatie bedroeg in Kampen in 2023 76,4 %. Net zoals bij de bruto-arbeidsparticipatie is dit percentage hoger dan in Overijssel en in de rest van Nederland.

Verder is het verschil tussen de bruto- en de netto-arbeidsparticipatie klein, wat ook terug te zien is in het werkloosheidspercentage van de gemeente Kampen dat op ongeveer 3,0 % neerkwam in 2023 (CBS, 2024d). Het werkloosheidspercentage in Kampen is ook lager dan in Overijssel en in de rest van Nederland.

Tabel 4.2 Arbeidsparticipatie en werkloosheidspercentage, in het jaar 2023 (bron: CBS, 2024d)

	Kampen	Overijssel	Nederland
bruto arbeidsparticipatie	78,8 %	76,6 %	75,8 %
netto arbeidsparticipatie	76,4 %	74,1 %	73,1 %
werkloosheidspercentage	3,0 %	3,3 %	3,6 %

Beroepsbevolking per opleidingsniveau

In tabel 4.3 is de beroepsbevolking uitgesplitst naar het onderwijsniveau. Hierin is te zien dat het percentage van de beroepsbevolking met een laag en middelbaar onderwijsniveau een stuk hoger ligt dan de Overijsselse en Nederlandse gemiddelden en dat het percentage van de beroepsbevolking met een hoog onderwijsniveau ongeveer gelijk is aan het Overijsselse gemiddelde, maar een stuk lager dan het landelijk gemiddelde. Dit kan een risicofactor zijn richting de toekomst. Door een eenzijdige inrichting van de

arbeidsmarkt kan het zo zijn dat hooggeschoolde personen op een andere arbeidsmarkt een plek vinden, of een beroep verrichten waarbij een lager onderwijsniveau benodigd is.

Tabel 4.3 Beroepsbevolking per 1.000 inwoners naar onderwijsniveau in 2023 (bron: CBS, 2024k)

	Kampen	Overijssel	Nederland
laag onderwijsniveau	197	158	156
middelbaar onderwijsniveau	344	326	286
hoog onderwijsniveau	270	272	307

Aantal banen

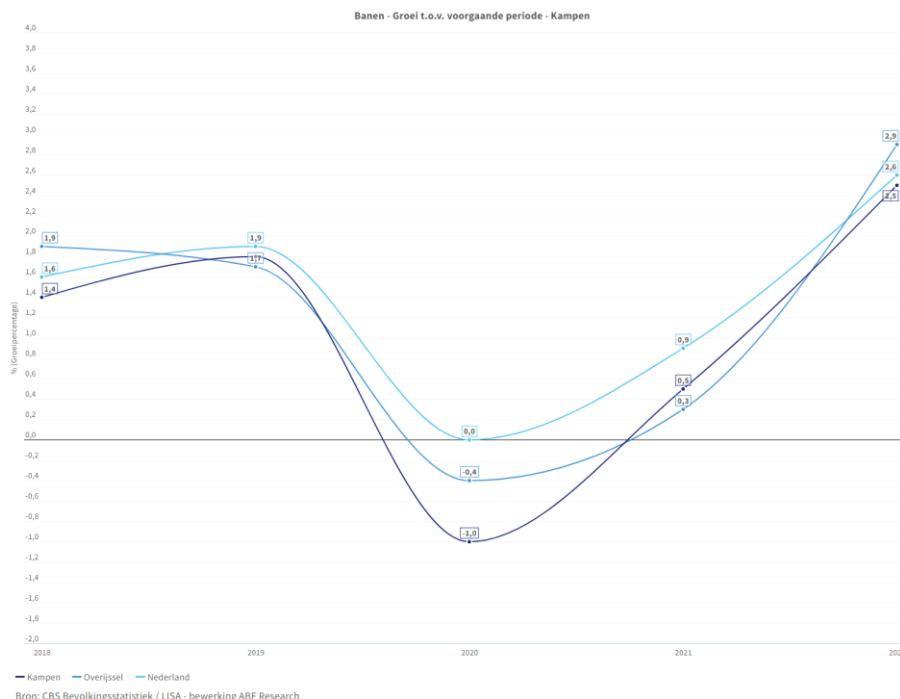
In 2022 waren er in Kampen in totaal 23.790 banen, terwijl er een beroepsbevolking van ongeveer 31.000 personen was (LISA, 2023a). Echter, zoals hiervoor besproken, is het werkloosheidspercentage in Kampen redelijk laag. Verder geeft tabel 4.4 het aantal banen per 1.000 inwoners die tussen de 15 en 74 jaar zijn weer. Uit de tabel blijkt dat Kampen in vergelijking met Overijssel en Nederland het laagste aantal banen per 1.000 inwoners heeft. Gebaseerd op de cijfers van de hoeveelheid banen en het werkloosheidspercentage lijkt het erop dat de gemeente Kampen een wat minder sterke werkgemeente is.

Tabel 4.4 Aantal banen per 1.000 inwoners tussen de 15 en 74 jaar, in het jaar 2022 (bron: LISA, 2023a)

	Kampen	Overijssel	Nederland
banen per 1.000 inwoners tussen de 15 en 74 jaar	592 banen	727 banen	704 banen

In afbeelding 4.2 is de procentuele groei van het aantal banen ten opzichte van het voorgaande jaar in beeld gebracht. Uit de afbeelding blijkt dat de banen richting 2020 een krimp laten zien met als dieptepunt het jaar 2020, waarin COVID-19 van invloed was. Dit dieptepunt is in Kampen sterker zichtbaar dan in de rest van de provincie en Nederland (LISA, 2023a). Na 2020 herstelt de banenmarkt echter weer en neemt de groei langzaam toe. Echter is de groei in Kampen niet zo groot als de groei in de rest van het land.

Abbeelding 4.2 Groei banen ten opzichte van het voorgaande jaar in % in de periode 2018 - 2022 (bron: LISA, 2023a)

Banen naar sector

In tabel 4.5 staan het aantal banen binnen de verschillende sectoren in Kampen in het jaar 2022 en 2023. De meeste banen bevinden zich in de collectieve dienstverlening, de industrie, de handel en de zakelijke dienstverlening. Het aantal banen in de landbouw, recreatie & toerisme en in de overige dienstverlening is echter een stuk lager. De opbouw van het aantal banen per sector sluit redelijk aan bij de kenmerken van de beroepsbevolking naar onderwijsniveau (tabel 4.3). Daarnaast is een groei van het aantal banen in vrijwel elke sector zichtbaar van 2022 tot 2023, behalve in de overige dienstverlening en de landbouw. In de overige dienstverlening blijft het aantal banen gelijk terwijl het aantal banen in de landbouwsector een kleine daling laat zien.

Tabel 4.5 Aantal banen in de verschillende sectoren, in het jaar 2022 en 2023 (LISA, 2024)

Sector	2022	2023
landbouw	1.830	1.800
industrie	5.550	5.710
handel	5.260	5.370
collectieve dienstverlening	6.180	6.430
zakelijke dienstverlening	4.750	5.030
overige dienstverlening	500	500
recreatie en toerisme	1.070	1.130

In tabel 4.6 is het percentage van het totaal aantal banen per sector weergegeven voor Kampen, Overijssel en Nederland. Wat opvalt is dat er in Overijssel en Nederland gemiddeld een veel lager percentage banen in de landbouw is vergeleken met Kampen. Daarnaast is het percentage banen in de industrie en handel in Kampen hoger dan in Overijssel en Nederland. In de collectieve dienstverlening, zakelijke dienstverlening en recreatie en toerisme heeft Kampen weer een lager percentage banen vergeleken met Overijssel en Nederland.

Tabel 4.6 Percentage van het totaal aantal banen per sector in Kampen, Overijssel en Nederland in 2023 (LISA, 2024)

Sector	Kampen	Overijssel	Nederland
landbouw	7,2 %	3,3 %	2,3 %
industrie	23,0 %	20,1 %	15,9 %
handel	21,6 %	18,5 %	17,0 %
collectieve dienstverlening	25,9 %	30,9 %	30,8 %
zakelijke dienstverlening	20,2 %	25,2 %	31,7 %
overige dienstverlening	2,0 %	1,9 %	2,2 %
recreatie en toerisme	4,5 %	6,0 %	6,6 %

4.3 Landbouw

In de Koers van Kampen 2040 (Bureau BUITEN & MUST stedenbouw, 2023) staat beschreven dat er de komende jaren een transitie plaats zal vinden met betrekking tot de agrarische sector en landbouwgronden. Het document beschrijft dat op sommige plekken, zoals in de polders, het misschien niet langer houdbaar zal blijven om de landbouw als economische drager te houden en dat er een transitie nodig zal zijn naar andere teelten en verdienmodellen. Daarom wordt in deze sectie gekeken naar de huidige staat van de landbouw in de gemeente Kampen met betrekking tot het grondgebruik en de verdeling van het aantal banen in de sectoren akker- en tuinbouw en veeteelt.

Agrarisch grondgebruik en banen

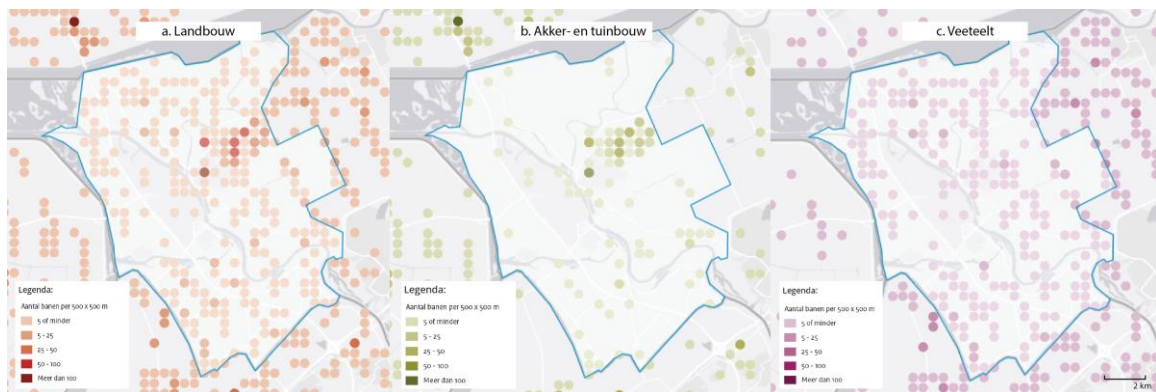
Afbeelding 4.3 laat zien dat het agrarisch grondgebruik rond Kampen vooral wordt gebruikt als grasland en maïsteelt. Verder zijn er sporadisch gronden met overige akkerbouwteelten. In de buurt de Koekoek is er ingezet op glastuinbouw en in het zuiden van de buurt het Onderdijs is er een cluster van akkerbouw.

Afbeelding 4.3 Agrarisch grondgebruik Overijssel (bron: Nationaal Georegister, 2024)

Zoals beschreven weergegeven in tabel 4.5 is het aantal banen in de landbouwsector 1.800 (LISA, 2023a). Afbeelding 4.4 laat de verdeling van het aantal banen in de landbouw over de gemeente zien (zie afbeelding 4.4a), inclusief een opdeling in akker- en tuinbouw (zie afbeelding 4.4b) en veeteelt (zie afbeelding 4.4c). Zoals ook naar voren kwam uit de kaart met agrarisch grondgebruik in afbeelding 4.3, is het aantal banen in de akker- en tuinbouw vooral hoog in de Koekoek en het Onderdijks, met nog een aantal eilandjes verspreid over de gemeente. Veruit de meeste banen in de landbouw zijn echter in de veeteelt sector, waarvan de banen ook vrij evenredig verspreid zijn over de hele gemeente (behalve in de stedelijke gebieden).

Afbeelding 4.4 Banen in de landbouw per 500 x 500 meter in de gemeente Kampen in 2018 (bron: LISA, 2018)

4.4 Conclusie

Huidige staat

Tabel 4.7 toont een samenvatting van de staat van de economie in Kampen. Het aspect werkgelegenheid in Kampen is redelijk omdat, hoewel de werkloosheid lager is dan het provinciaal en landelijk gemiddelde, het aantal banen per 1.000 inwoners relatief gezien erg laag is. Verder is het aspect landbouw niet beoordeeld, maar beschouwend beschreven.

Tabel 4.7 Samenvatting huidige staat van het thema economie in Kampen

Aspect	Beoordeling	Toelichting
Werkgelegenheid	😊	de staat is redelijk. De gemeente Kampen heeft relatief hoge percentages bruto- en netto arbeidsparticipatie en ook een laag werkloosheidspercentage. Het onderwijsniveau van de beroepsbevolking is over het algemeen lager dan het landelijk gemiddelde, maar dit sluit in zekere zin wel aan bij de hoeveelheid banen per sector. Echter is het aantal banen per 1.000 inwoners significant lager in de gemeente vergeleken met het provinciaal en landelijk gemiddelde. Dit betekent dat een groot deel van de beroepsbevolking een baan heeft buiten Kampen
Landbouw	😊	de staat is redelijk. Het grootste gedeelte van de agrarische gronden wordt gebruikt als grasland en maïsteelt. Echter zijn er ook een aantal clusters voor (glas)tuinbouw en akkerbouw in de Koekoek en het Onderdijks. Deze gegevens zijn ook terug te vinden in de ruimtelijke verdeling van het aantal banen in de verschillende sub-sectoren, waar het aantal banen in de veeteelt het aantal banen in de akker- en tuinbouw flink overstijgt. Daarnaast is er een lichte afname van het aantal banen in de landbouw tussen 2022 en 2023

Referentiesituatie

In tabel 4.8 is een beoordeling gegeven aan de referentiesituatie voor het thema economie.

Tabel 4.8 Beoordeling van het thema economie

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	
Aspect	Beoordeling	Toelichting	Beoordeling
Werkgelegenheid	😐	de werkgelegenheid binnen de gemeente is relatief beperkt. Het is onzeker of werkgelegenheid in de toekomst binnen de gemeente toe of afneemt. Bereikbaarheid van banen, ook in de regio blijft belangrijk	😐
Landbouw	😐	op basis van historische trend en toekomstige verwachtingen neemt het belang van de landbouw in de economie en werkgelegenheid verder af. De gevolgen van de landbouwtransitie zijn onzeker, maar leiden naar verwachting tot extensivering van de veeteelt. De toekomst van het glastuinbouwcluster in de Koekoekspolder is een onzekerheid en kan veel impact hebben op werkgelegenheid. Het behouden van voldoende schaal, duurzame energievoorziening en bodemdaling in combinatie met waterhuishouding vormen hier opgaven	😐

5

SAMENLEVING

5.1 Inleiding

Tabel 5.1 laat de aspecten en indicatoren zien voor het thema samenleving. Deze aspecten en indicatoren worden gebruikt om de huidige staat van Kampen te beschrijven.

Tabel 5.1 Aspecten en indicatoren voor het thema samenleving

Aspecten	Indicator
sociaaleconomische positie	- sociaaleconomische positie
inclusieve samenleving	- leefbaarheid in de buurt; - sociale samenhang; - eenzaamheid; - vrijwilligerswerk

5.2 Sociaaleconomische positie

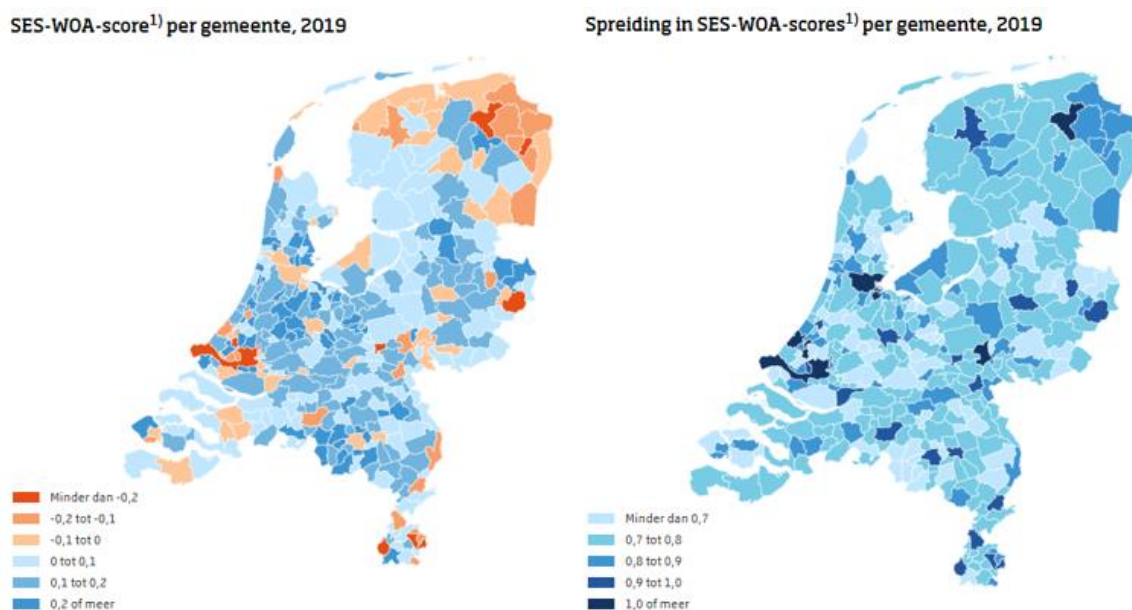
Sociaaleconomische status

Welvaart, opleidingsniveau en arbeidsmarktdeelname zijn belangrijk factoren in bestaanszekerheid, kansengelijkheid en gezondheid van mensen. Samen vormen ze de sociaaleconomische status (SES) van mensen. Als een gemeente of wijk een hoge score heeft, betekent dit dat de inwoners welvarender en/of hoger opgeleid en/of langduriger aan het werk zijn dan in andere gemeenten of wijken. Naast verschillen tussen gemeenten, buurten en wijken, heeft het CBS (2022a) ook uitgerekend hoeveel spreiding er binnen gemeenten, wijken en buurten bestaat qua SES-WOA-scores. Hoe hoger deze score, hoe meer spreiding. Dit houdt in dat inwoners sterker van elkaar verschillen qua welvaart en/of opleidingsniveau en/of arbeidsmarktdeelname.

Inwoners van Kampen hebben een iets hogere sociaaleconomische status (SE) in vergelijking met het Nederlands gemiddelde, namelijk 0,038. Tussen inwoners van Kampen zijn geen grote verschillen in sociaaleconomische status. Kampen heeft namelijk een SES-WOA spreiding van 0,775 (CBS, 2022a). Op afbeelding 5.1 is de totale SES-WOA score per gemeente en de spreiding in SES-WOA per gemeente te zien.

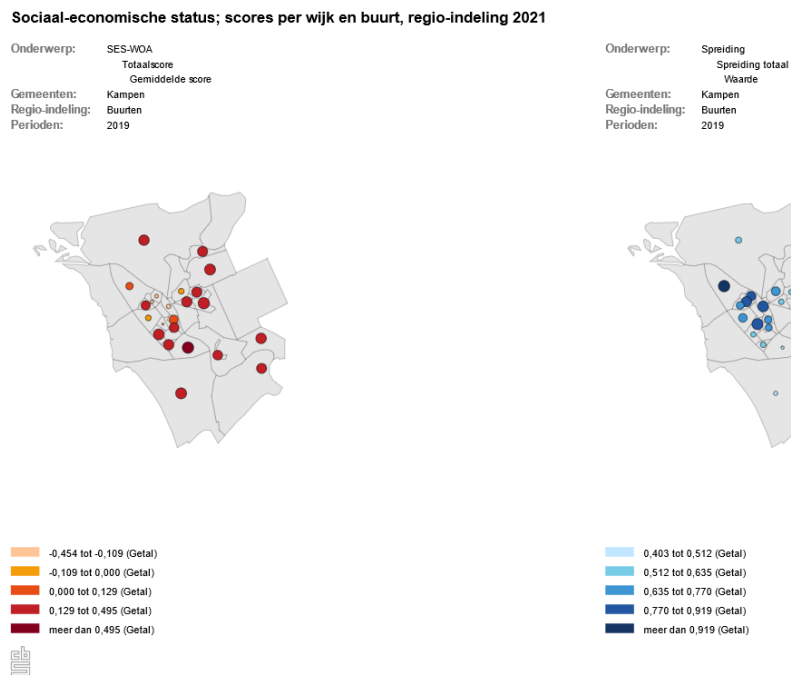

Afbeelding 5.1 Sociaaleconomische status per gemeente (bron: CBS, 2022a)

Op afbeelding 5.2 wordt ingezoomd op de gemeente en worden verschillen tussen buurten uitgelicht. Binnen Kampen zijn er redelijk wat verschillen tussen de buurten in de SES-WOA score. De SES-WOA is over het algemeen hoger in het buitengebied en lager in de stedelijke kernen van Kampen en IJsselmuiden. Verder is er in de buitengebieden een redelijk lage spreiding in SES-WOA scores tussen de verschillende buurten, maar is er in het centrum van Kampen en het industrieterrein Kampen wel een redelijk grote spreiding in deze score.

Afbeelding 5.2 Sociaaleconomische verschillen tussen buurten en binnen buurten, in het jaar 2019 (bron: CBS, 2022b)

5.3 Inclusieve samenleving

Leefbaarheid in de buurt

In tabel 5.2 zijn verschillende burgeropinions weergegeven die te maken hebben met de leefbaarheid in de buurten van Kampen. Voor alle 4 de stellingen scoort Kampen beter dan het Nederlandse gemiddelde en een hoger percentage van de mensen in Kampen zou niet zo snel weggaan uit hun buurt vergeleken met het Overijsselse gemiddelde. Hoewel Kampen voor de andere 3 stellingen iets lager scoort dan het Overijsselse gemiddelde, is dit verschil maar minimaal.

Tabel 5.2 Opinions woon- en leefomgeving in 2022 [% (helemaal) mee eens] (VNG, 2024)

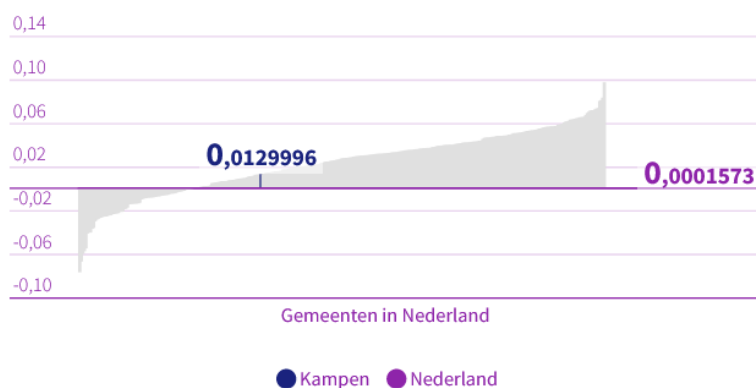
	Kampen	Overijssel	Nederland
voelt zich thuis in de buurt (+)	87 %	89 %	84 %
zou niet zo snel weggaan uit de buurt (+)	78 %	77 %	71 %
buurtbewoners gaan op een prettige manier met elkaar om (+)	79 %	81 %	76 %
buurtbewoners staan voor elkaar klaar (+)	65 %	70 %	61 %

Sociale samenhang

In afbeelding 5.3 is de sociale samenhang van Kampen weergegeven vergeleken met het landelijk gemiddelde. De sociale samenhang is een onderdeel van de Leefbaarometer 3.0 en bestaat uit de indicatoren: (diversiteit naar) levensfase, sociale cohesie, mutatiegraad, dichtheid aan inwoners en bevolkingsontwikkeling. In de afbeelding is te zien dat de sociale samenhang van Kampen iets hoger is dan het Nederlands gemiddelde.

Afbeelding 5.3 Sociale samenhang van Kampen vergeleken met het landelijk gemiddelde in 2020 (BZK/WB, 2020)

Sociale samenhang score (afwijking landelijk gemiddelde)

Eenzaamheid

Bij het aspect inclusieve samenleving wordt ook gekeken naar het onderwerp eenzaamheid (zie tabel 5.3). Voor het meten van de mate van eenzaamheid gebruikt de Gezondheidsmonitor (GGD IJsselland, 2020) een eenzaamheidsschaal; een vragenlijst om eenzaamheid te meten die bestaat uit meerdere uitspraken over emotionele eenzaamheid en sociale eenzaamheid. Een uitspraak voor het meten van emotionele eenzaamheid is bijvoorbeeld 'Ik mis een echte goede vriend of vriendin'. Bij sociale eenzaamheid hebben mensen minder contact met anderen dan ze wensen. Sociale eenzaamheid wordt gemeten met onder andere de uitspraak: 'Wanneer ik daar behoefte aan heb, kan ik altijd bij mijn vrienden terecht'.

Tabel 5.3 Eenzaamheid - Gezondheidsmonitor Regio IJsselland (bron: GGD IJsselland, 2020)

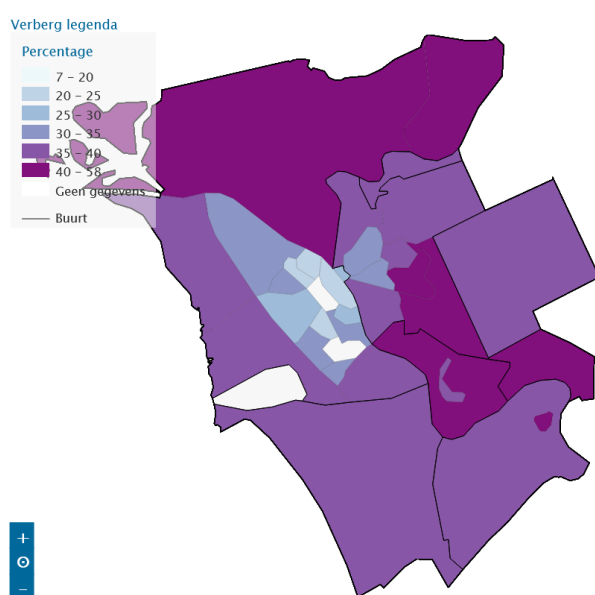
Toelichting (percentage bevolking)		Kampen		IJsselland	
		Leeftijd 18-65 jaar	Leeftijd >65 jaar	Leeftijd 18-65 jaar	Leeftijd >65 jaar
eenzaamheid	eenzaam	44 %	48 %	43 %	48 %
	emotioneel eenzaam	29 %	25 %	27 %	25 %
	sociaal eenzaam	30 %	32 %	30 %	32 %

Uit tabel 5.3 blijkt dat zowel in Kampen, als in de regio IJsselland iets minder dan de helft van de personen tussen de 18 - 65 jaar oud en bijna de helft van de mensen boven de 65 jaar oud zich eenzaam voelt. Bij personen boven de 65 jaar oud is dit met name sociale eenzaamheid. Over het algemeen zijn de percentages redelijk gelijk tussen Kampen en IJsselland, al voelt een iets hoger percentage van de personen in Kampen tussen de 18 en 65 jaar oud zich eenzaam en/of emotioneel eenzaam vergeleken met de rest van de regio. Er liggen op dit thema dus uitdagingen om ernaar te streven dat zo min mogelijk mensen zich eenzaam voelen.

Vrijwilligerswerk

Voor een inclusieve samenleving is vrijwilligerswerk een belangrijk aspect. Het RIVM (2022d) heeft een kaart gemaakt met de gegevens voor vrijwilligerswerk per buurt. Dit is het percentage personen van 18 jaar en ouder dat de vraag 'Doet u vrijwilligerswerk? Hieronder wordt verstaan: werk dat in georganiseerd verband (bijvoorbeeld sportvereniging, kerkbestuur, school) onbetaald wordt uitgevoerd' met 'ja' beantwoordt. Over het algemeen doet 30 % van de inwoners in de gemeente Kampen aan vrijwilligerswerk, wat een stuk hoger is dan het landelijk gemiddelde van 23,8 %. Van de inwoners tussen de 18 en 65 doet 29,1 % wel eens vrijwilligerswerk (tegenover het landelijk gemiddelde van 22,3 %) en van de 65+'ers doet 33,1 % van de inwoners wel eens aan vrijwilligerswerk (tegenover het landelijk gemiddelde van 28,1 %). In afbeelding 5.4 is het vrijwilligerspercentage per buurt in de gemeente Kampen weergegeven. Wat duidelijk naar voren komt in de kaart is het feit dat het vrijwilligerspercentage in de buitengebieden significant hoger is dan het vrijwilligerspercentage in de stedelijke gebieden. Het laagste percentage vrijwilligers is te vinden in de buurt Flevowijk, met 22,2 %, en het hoogste percentage in de buurt Oosterholt, met een percentage van 43,1 %.

Afbeelding 5.4 Het percentage van de inwoners die wel eens aan vrijwilligerswerk doet in 2022 per buurt (bron: RIVM, 2022d)

5.4 Conclusie

Huidige staat

Tabel 5.4 toont een samenvatting van de staat van de samenleving in Kampen. De sociaaleconomische positie van Kampen en de inclusiviteit van de samenleving zijn overwegend goed.

Tabel 5.4 Samenvatting huidige staat van de samenleving in Kampen

Aspecten	Beoordeling	Toelichting
Sociaaleconomische positie	😊	de staat is overwegend goed. Over het algemeen heeft Kampen een iets hoger gemiddelde SES-WOA score dan het landelijk gemiddelde. Er zit echter wel een verschil tussen de buurten, met een lagere score in de centrumbuurten van Kampen en IJsselmuiden en een hogere score in de buitengebieden. Daarnaast is de spreiding in het centrum van Kampen en het industriegebied Kampen hoger dan in de andere buurten
Inclusieve samenleving	😊	de staat is overwegend goed. Voor zowel de leefbaarheid in de buurten als de sociale samenhang scoort Kampen beter dan het Nederlands gemiddelde. Qua eenzaamheid scoort Kampen ongeveer gelijk aan het regionale gemiddelde en voor sommige categorieën wat hoger. Echter is het percentage vrijwilligers wel significant hoger dan het landelijk gemiddelde. Het percentage vrijwilligers verschilt daarentegen erg per buurt, met een hoog percentage in de buitengebieden en een relatief laag percentage in de centrumgebieden

Referentie situatie

In tabel 5.5 is een beoordeling gegeven aan de referentiesituatie voor het thema samenleving.

Tabel 5.5 Beoordeling van het thema samenleving

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	
Aspect	Beoordeling	Toelichting	Beoordeling
sociaaleconomische positie	😊	ondanks de overwegend goede uitgangspositie zijn er enkele ontwikkelingen die ervoor zorgen dat de sociaaleconomische positie van Kampen op termijn onder druk staat. Denk hierbij aan het relatief lage aantal banen binnen de gemeente, het vertrek van kennisinstellingen en toenemende centralisatie van (onderwijs)voorzieningen en banen in grotere agglomeraties. Dit alles kan opleidingsniveau, inkomen en vermogen op termijn onder druk zetten. Daarnaast nemen verschillen tussen groepen (en wijken) binnen Kampen naar verwachting toe	😞
inclusieve samenleving	😊	net als in heel Nederland zorgt toenemende individualisering en vergrijzing (met meer kans op eenzaamheid) voor druk op sociale samenhang. Daarnaast wordt er meer verwacht van inwoners op het gebied van zelfredzaamheid en samenredzaamheid	😞

6

GEZONDHEID

6.1 Inleiding

Voor het thema gezondheid is het volgende beoordelingskader gebruikt (zie tabel 6.1). Hierin zijn 3 aspecten opgenomen met daarbij behorende indicatoren. Het aspect gezonde leefstijl gaat in op de (ervaren) gezondheid van inwoners en hun leefstijl. Daarbij speelt de leefomgeving een indirecte rol. Het aspect milieu gaat juist wel in op milieufactoren als geluid en luchtkwaliteit. Het aspect omgevingsveiligheid gaat zowel in op de externe veiligheidsrisico's in de leefomgeving als veiligheid in algemene zin.

Tabel 6.1 Aspecten en indicatoren voor het thema gezondheid

Aspecten	Indicator
gezonde leefstijl	- beweegrichtlijnen; - rookgedrag; - overgewicht; - alcoholgebruik; - ervaren gezondheid; - broze gezondheid onder ouderen
Milieu	- milieugezondheidsrisico (MGR) door geluid en licht; - geluidhinder; - luchtkwaliteit; - (ervaren) hinder door geur; - Lichtemissie; - hemelhelderheid
omgevingsveiligheid	- externe veiligheid (risicobronnen en -contouren); - meldingen van overlast en hinder; - misdrijven en ondermijnende criminaliteit

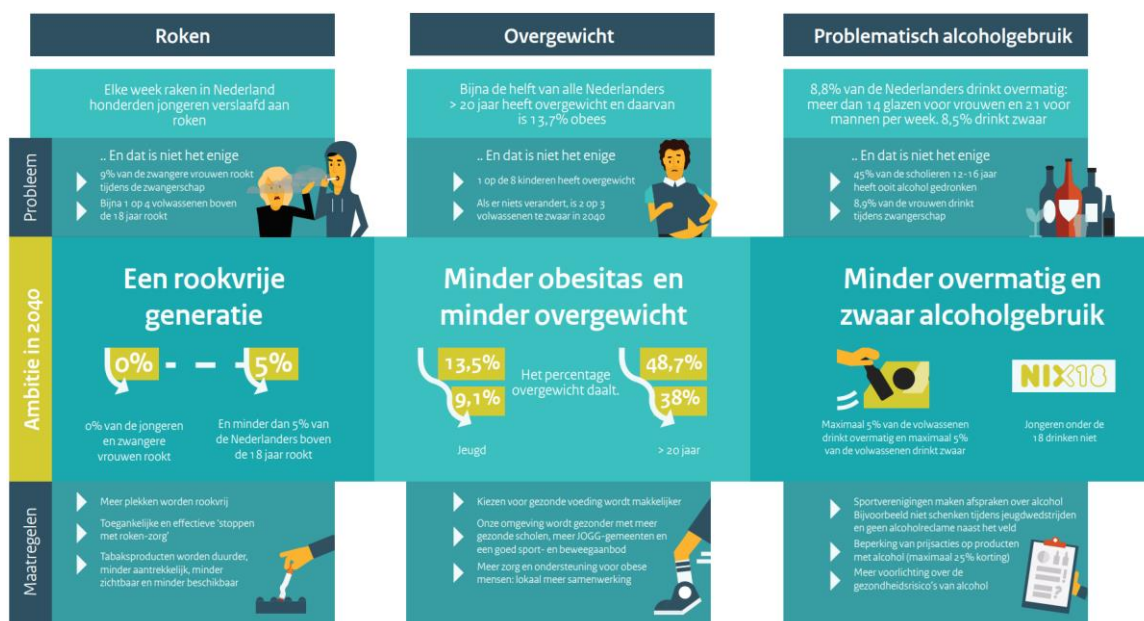
6.2 Gezonde leefstijl

Dit aspect gaat in op de (ervaren) gezondheid van inwoners en ouderen in Kampen en de mate waarin aan de leefstijldoelen uit het preventieakkoord wordt voldaan.

In het Nationaal Preventieakkoord (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2018a) staan afspraken om Nederlanders gezonder te maken door roken, problematisch alcoholgebruik en overgewicht terug te dringen (zie afbeelding 6.1). De doelen in het akkoord richten zich op het jaar 2040:

- een rookvrije generatie;
- minder overgewicht (van 50 % naar 38 % van de volwassenen);
- minder overmatig alcoholgebruik (van 8,9 % naar 5 %).

Abbeelding 6.1 Infographic Nationaal Preventieakkoord (bron: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2018b)

Beweegrichtlijnen

De Beweegrichtlijn is opgesteld door de gezondheidsraad. Het doel van de Rijksoverheid is dat in 2040 ruim 75 % van de Nederlandse bevolking aan de Beweegrichtlijn voldoet. De Beweegrichtlijn houdt in dat personen vanaf 18 jaar ten minste 2,5 uur per week matig intensieve inspanning verrichtten, verspreid over diverse dagen. Bijvoorbeeld wandelen en fietsen. Daarnaast wordt aanbevolen dat personen vanaf 18 jaar ten minste tweemaal per week spier- en botversterkende activiteiten verrichten (RIVM, 2020a).

Uit tabel 6.2 blijkt dat het percentage van de personen vanaf 18 jaar dat voldoet aan de beweegrichtlijnen in Kampen iets hoger is dan in de rest van Overijssel en Nederland, echter wordt het landelijke doel van 75 % nog niet gehaald in Kampen (of in Overijssel of Nederland). Verder is het aantal personen dat minstens een keer per week aan sport doet lager dan in Overijssel en Nederland.

Tabel 6.2 Percentage personen vanaf 18 jaar dat voldoet aan de beweegrichtlijnen en wekelijks sporten, in het jaar 2022 (bron: RIVM, 2024a)

	Kampen	Overijssel	Nederland
percentage personen vanaf 18 jaar dat voldoet aan de Beweegrichtlijnen	50,1 %	49,9 %	47,5 %
percentage personen van 18 jaar en ouder dat minstens een keer per week aan sport doet	46,9 %	52,9 %	53,6 %

Rookvrije generatie

In Nederland sterven ieder jaar meer dan 20.000 mensen aan de gevolgen van (mee)roken. Roken is daarmee de nummer 1 van een te voorkomen doodsoorzaak (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2018a). Volgens het Nationaal Preventieakkoord moeten in 2040 alle kinderen opgroeien zonder contact met rokers en rook. Dat betekent dat er geen kinderen of zwangere vrouwen zijn die roken en dat maximaal 5 % van de volwassenen rookt. Uit tabel 6.3 blijkt dat het percentage rokers in Kampen vergelijkbaar is met dat van de rest van Overijssel en Nederland.

Tabel 6.3 Percentage van personen boven de 18 dat wel eens rookt, in het jaar 2022 (bron: RIVM, 2024b)

Onderwerp	Toelichting	Kampen	Overijssel	Nederland
roken	percentage rokers	16,2 %	16,7 %	16,6 %

Hoewel Kampen iets beter scoort dan op provinciaal/landelijk niveau, is het doel van maximaal 5 % rokende volwassenen nog niet bereikt.

Overgewicht

Overgewicht en obesitas¹ zijn na roken de belangrijkste oorzaak van ziekten en zijn verantwoordelijk voor ruim 10 % van de incidentie van chronisch hartfalen, 15 % van de gevallen van hart- en vaatziekten en 40 % van de gevallen van diabetes mellitus type II (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2018a). Op dit moment heeft ongeveer 50 % van de bevolking overgewicht. Dit percentage moet volgens het Nationaal Preventieakkoord verminderen naar 38 % in 2040. In 2020 heeft iets meer dan 50 % van de inwoners van Kampen overgewicht (zie tabel 6.4). Kampen scoort daarbij nagenoeg gelijk aan het landelijk gemiddelde, wat betekent dat het doel van 38 % nog niet gehaald is. Van alle inwoners van Kampen is bij 15,7 % sprake van obesitas (of: ernstig overgewicht). Dit percentage ligt iets onder het provinciale gemiddelde en is gelijk aan het landelijk gemiddelde.

Tabel 6.4 Percentage van personen vanaf 18 jaar oud met overgewicht, in het jaar 2022 (bron: RIVM, 2024c)

Toelichting	Kampen	Overijssel	Nederland
percentage bevolking met overgewicht	50,7 %	51,6 %	50,3 %
percentage bevolking met matig overgewicht	35,0 %	35,6 %	34,6 %
percentage bevolking met ernstig overgewicht	15,7 %	16,0 %	15,7 %

Alcoholgebruik

Problematisch alcoholgebruik leidt tot maatschappelijke kosten; het kan immers zorgen voor o.a. productiviteitsverlies, vroegtijdig overlijden, verkeersongevallen, ziekte en verslaving (en dus ook zorgkosten), kosten voor politie en justitie en problemen in de persoonlijke levenssfeer (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2018a). Onder problematisch alcoholgebruik vallen onder andere het overmatig drinken en het zwaar drinken. Overmatig drinken wil zeggen meer dan 14 glazen per week voor vrouwen en meer dan 21 glazen voor mannen. Zwaar drinken wil zeggen minstens 1 keer per week 4 glazen voor vrouwen en 6 glazen voor mannen op 1 gelegenheid. Volgens het Nationaal Preventieakkoord moet zowel het percentage overmatige drinkers als het percentage zware drinkers verminderd worden naar 5 % van de bevolking. In tabel 6.5 is af te lezen dat het percentage zware drinkers in Kampen boven de 5 % ligt (8 %), maar onder het gemiddelde niveau uit de regio.

¹ Er is sprake van overgewicht bij een Body Mass Index (BMI) ≥ 25 . Bij een BMI ≥ 30 is sprake van obesitas (of: ernstig overgewicht).

Tabel 6.5 Percentage van drinkers en niet drinkers vanaf 18 jaar oud, in het jaar 2022 (bron: GGD IJsselland, 2023a)

	Kampen	IJsselland
percentage niet-drinkers (of maximaal 1 glas per dag)	12 %	18 %
percentage drinkers (in afgelopen 12 maanden)	78 %	80 %
percentage zware drinkers (minstens 1 keer per week, 6 (m) of 4 (v) of meer glazen per dag)	8 %	11 %

Ervaren gezondheid

In Kampen ervaart 71 % van de inwoners een goede gezondheid (zie tabel 6.6). Dit is hoger dan het Nederlands gemiddelde van 69 %. De ervaren gezondheid is het laagst in de wijken Flevowijk en Hanzewijk/Greente en hoog in het buitengebied.

Tabel 6.6 Percentage inwoners dat aangeeft een goede ervaren gezondheid te hebben/aandeel ouderen met een Broze gezondheid (RIVM, 2020)

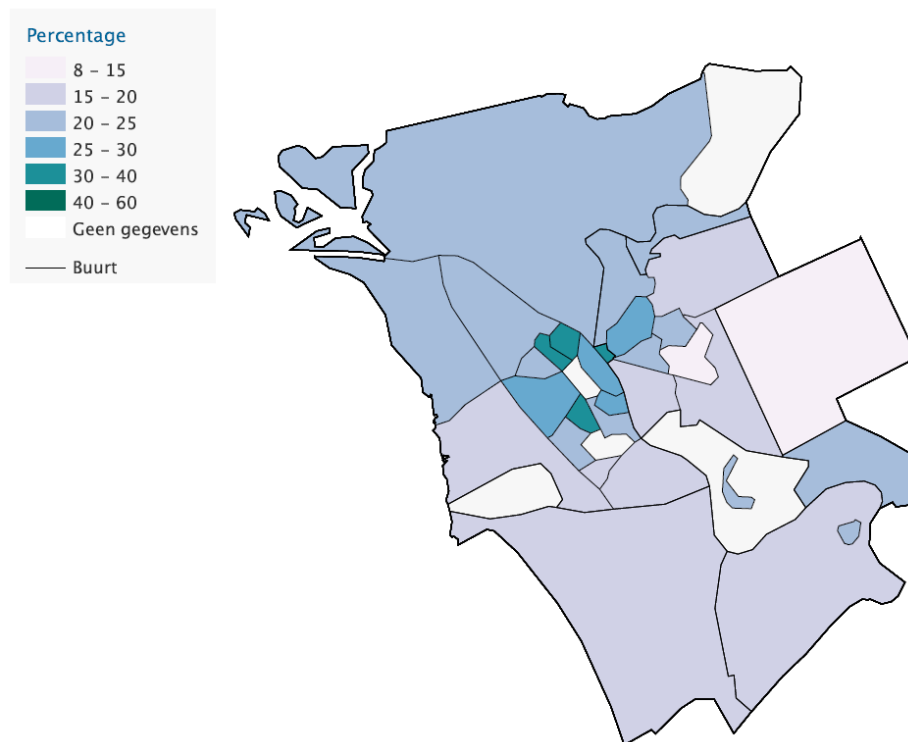
	Kampen	Nederland
ervaren gezondheid	71 %	69 %
broze gezondheid onder ouderen	27,3 %	28,1 %

Broze gezondheid onder ouderen

Een vergelijkbaar beeld geldt voor ouderen met een 'broze gezondheid' (frailty index). Kampen scoort Broosheid is het hoogste in de Flevowijk, Hanzewijk/Greente en Brunnepe. Broosheid verwijst naar een toenemende kwetsbaarheid bij ouderen doordat er sprake is van een verminderde 'reservecapaciteit' (zie afbeelding 6.2). Daardoor kunnen kleine kwalen of, normaal gesproken, onschuldige incidenten, zoals een toevallige valpartij, eenvoudig uitgroeien tot grote gezondheidsproblemen. In Kampen is dit percentage met 27,3 % iets lager dan het landelijk gemiddelde van 28,1 % (zie tabel 6.5).

Broze gezondheid (frailty) in Kampen

65 jaar en ouder, per buurt, 2020

6.3 Milieu

Dit aspect gaat in op milieugezondheidsrisico's door luchtverontreiniging en geluid. Daarnaast worden hinder door geur en licht behandeld.

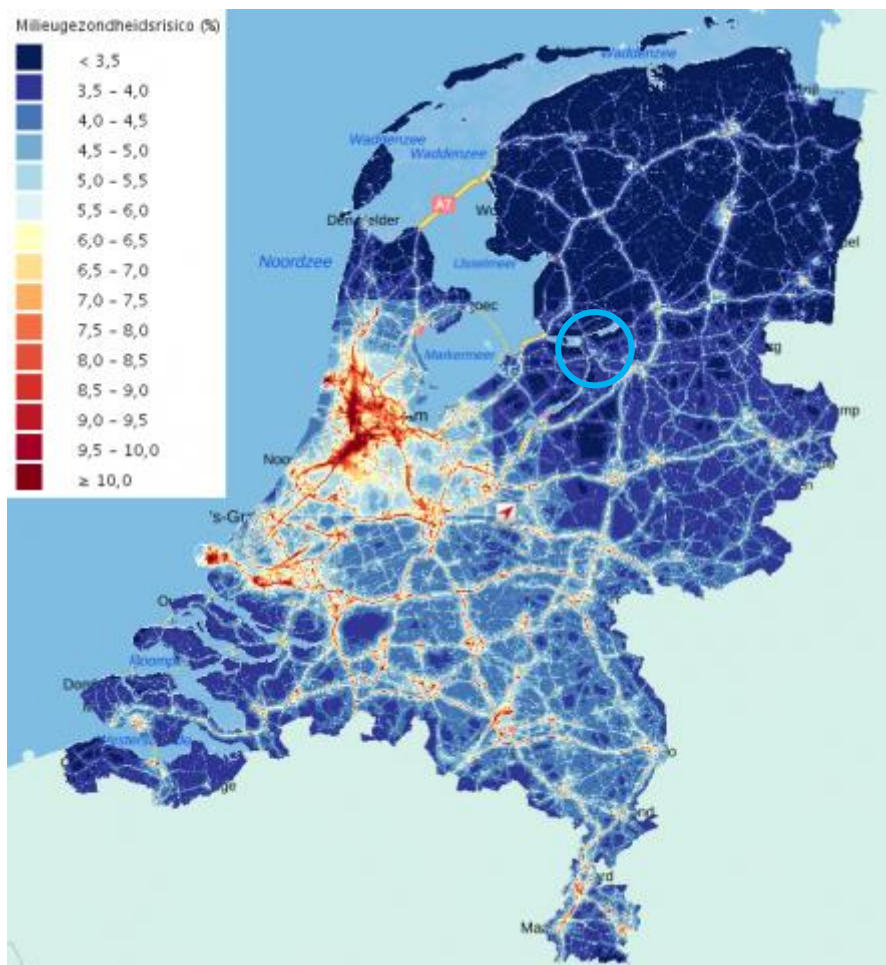
Milieugezondheidsrisico

Het milieugezondheidsrisico (MGR) aan welk deel van de totale ziektelast¹ naar schatting door omgevingsgeluid en luchtvervuiling veroorzaakt wordt. Omdat de MGR de optelsom van verschillende geluidbronnen en luchtverontreinigende stoffen toont geeft het in 1 oogopslag een goede indicatie van milieugezondheidsrisico's. Afbeelding 6.3 laat zien dat deze risico's vooral in de Randstad en rondom drukke wegen en vliegvelden hoog is. Richting het noorden en oosten van Nederland is de MGR lager. Dit komt voornamelijk door betere luchtkwaliteit.

¹ Ziektelast is het aantal verloren levensjaren plus jaren geleefd met gezondheidsproblemen.

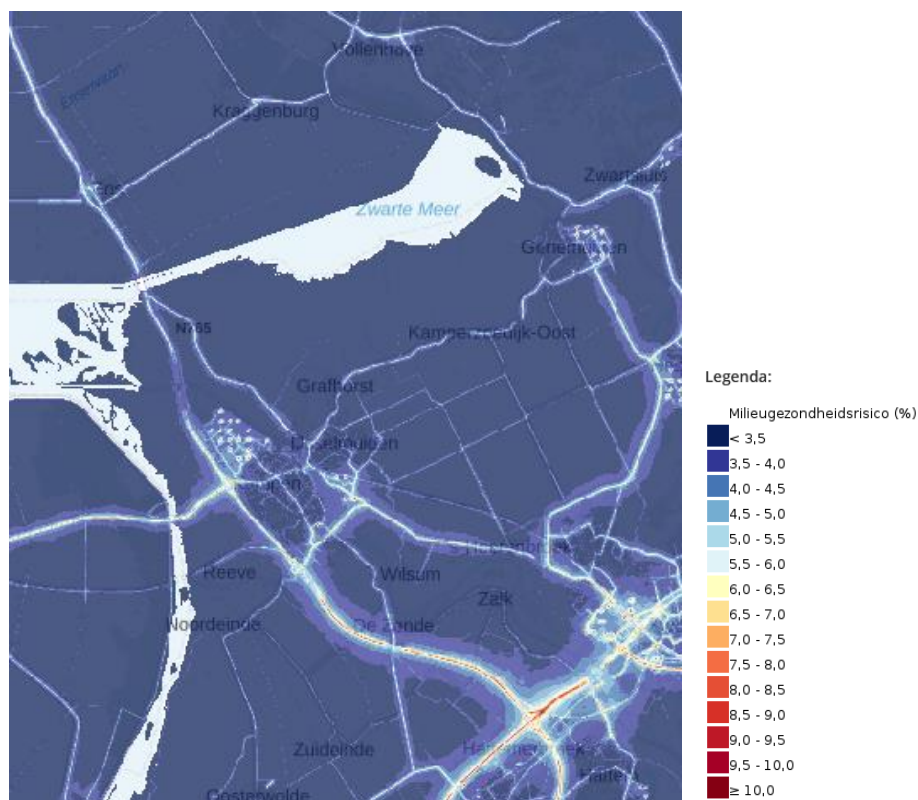

Afbeelding 6.3 Milieugezondheidsrisico's in Nederland (RIVM, 2020b)

Afbeelding 6.4 laat zien dat de MGR binnen gemeente Kampen relatief laag is en zich met name langs de hoofdwegen en op de bedrijventerreinen concentreert.

Afbeelding 6.4 Milieugezondheidsrisico (bron: RIVM, 2020b)

Geluidhinder

De MGR houdt geen rekening met ernstige geluidshinder, maar alleen de resulterende ziektelast. Daarom worden hiervoor aanvullende gegevens uit de gezondheidsmonitor gebruikt. Aan de deelnemers van de gezondheidsmonitor is gevraagd om met een getal van 0 tot 10 aan te geven in welke mate geluid van verschillende bronnen hen in de afgelopen 12 maanden hinderde, stoorde of ergerde wanneer zij thuis waren. Deelnemers die een geluidbron hoog scoorden (met het cijfer 8 of meer) worden aangemerkt als deelnemers die ernstig worden gehinderd. In tabel 6.7 is te zien dat gekeken is naar geluidhinder door wegverkeer van wegen met een maximumsnelheid van 50 km/uur of meer, wegen met een maximumsnelheid van minder dan 50 km/uur, treinverkeer, vliegverkeer en geluidhinder door burelen.

Tabel 6.7 Geluidshinder voor ouderen (65+), in het jaar 2020 (bron: GGD IJsselland, 2023b)

Geluidhinder (%)	Kampen	IJsselland
geluidhinder door buren	6	6
geluidhinder door wegverkeer <50 km/h	4	5
geluidhinder door wegverkeer >50 km/h	3	3
geluidhinder door treinverkeer	1	1
geluidhinder door vliegverkeer	2	2

Tabel 6.8 laat zien dat het percentage van de bevolking waar de geluidsbelasting van hoger dan 60 dB is aan de gevel beduidend lager is dan in zowel Overijssel als in Nederland.

Tabel 6.8 Geluidsbelasting aan gevel, in het jaar 2021 (bron: RIVM, 2023a)

	Kampen	Overijssel	Nederland
geluidsbelasting aan gevel hoger dan 60 dB	3,4 %	7,5 %	10,2 %

Luchtkwaliteit

Het RIVM berekende in 2018 dat luchtverontreiniging behoort tot een van de belangrijkste risicofactoren voor de gezondheid, luchtverontreiniging neemt namelijk zo'n 3,5 % van de ziektelast voor zijn rekening (RIVM, 2023b). Deze grote gezondheidsschade door luchtverontreiniging in Nederland treedt op terwijl de luchtkwaliteit bijna overal aan de wettelijke normen voldoet. De luchtkwaliteit van Kampen wordt daarom in tabel 6.9 vergeleken met de luchtkwaliteit in Overijssel en in Nederland en afgezet tegen zowel de EU-grenswaarden en de WHO-advieswaarden¹.

Tabel 6.9 Luchtkwaliteit Kampen, in het jaar 2021 (bron: RIVM, 2023b)

	Kampen	Overijssel	Nederland	Norm
blootstelling NO ₂ (µg/m ³)	10,2	10,6	14,2	EU-grenswaarde 40 µg/m ³ WHO advieswaarde 10 µg/m ³
blootstelling PM10 (µg/m ³)	14,3	15,0	16,4	EU-grenswaarde 40 µg/m ³ WHO advieswaarde 15 µg/m ³

De berekende jaargemiddelde concentratie stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM10) in Kampen is lager dan zowel het provinciale als het landelijk gemiddelde. Bovendien zijn de concentraties stikstofdioxide en fijnstof in Kampen lager dan de EU-grenswaarden, en zijn de concentraties lager (fijnstof) of bijna gelijk (stikstofdioxide) aan de WHO-advieswaarden. Het gezondheidsrisico van luchtvervuiling waar inwoners van Kampen aan worden blootgesteld, is daarmee lager dan het gemiddelde in Nederland.

Geurhinder

Volgens de GGD Noord- en Oost-Gelderland (2023), speelt geur een belangrijke rol in de kwaliteit van de leefomgeving. Geurhinder kan bijvoorbeeld veroorzaakt worden door industrie, wegverkeer, veehouderij of burens en kan de ervaren kwaliteit van de leefomgeving nadelig beïnvloeden. Daarnaast kan geurhinder ook een nadelig effect hebben op de gezondheid, door ergernis of ongerustheid te veroorzaken bij inwoners, wat kan leiden tot stress, hoofdpijn, misselijkheid en slapeloosheid. Verder kan geurhinder personen ertoe zetten om ongezond gedrag te vertonen en zelfs het sociale leven van mensen verstoren.

De grootste geurhinder in de hele regio Oost wordt ervaren door vuurkorven/barbecues/terrashaarden (18 %), gevolgd door openhaarden/houtkachels (16 %), landbouw- en veeteeltactiviteiten (10 %), riolering/zuivering (10 %), bedrijven/industrie (6 %) en vliegverkeer (4 %) (GGD Noord- en Oost-Gelderland, 2023). Tabel 6.10 laat zien dat het percentage inwoners dat geurhinder ervaart ongeveer gelijk is met de regio IJsselland. Dit is echter wel hoger dan het landelijk gemiddelde van 5 % (voor ernstige geurhinder) (Compendium voor de Leefomgeving, 2023).

Tabel 6.10 Geurhinder in het jaar 2022 (bron: GGD IJsselland, 2024)

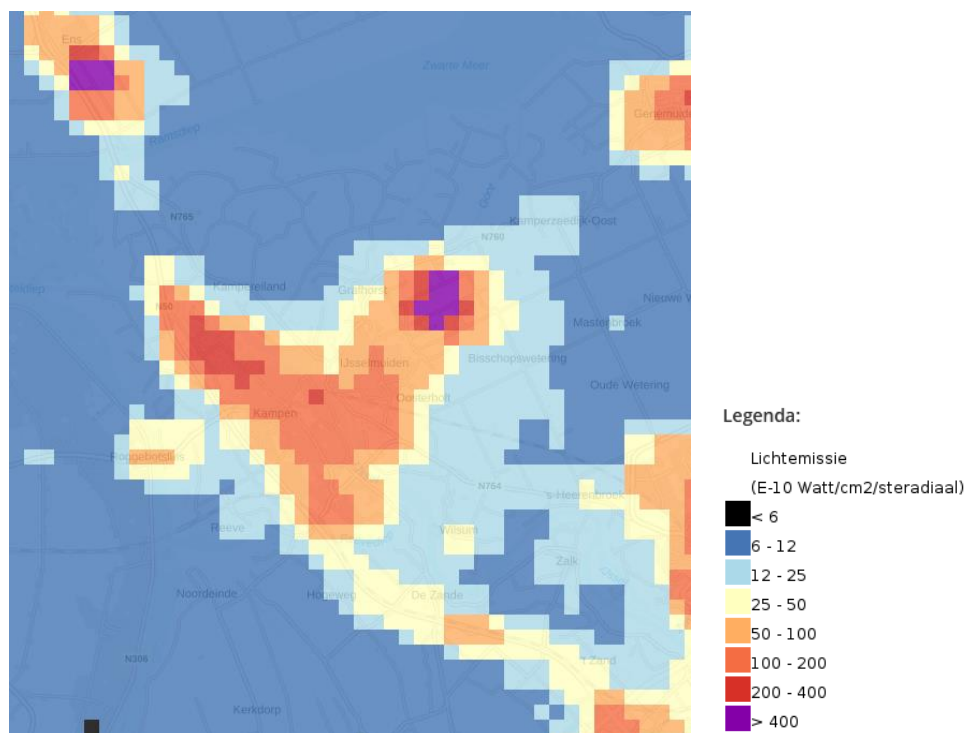
Geurhinder (%)	Kampen	IJsselland
geurhinder van minimaal 1 geurbron, tussen 18 en 65 jaar	8	7
geurhinder van minimaal 1 geurbron, tussen 65 en 74 jaar	8	8

¹ De Wereldgezondheidsorganisatie hanteert zogenaamde advieswaarden: deze zijn strenger dan de Nederlandse normen.

Lichthinder

Licht biedt veiligheid en geeft de mogelijkheid om dingen te ondernemen als het donker wordt, maar mensen en dieren hebben het donker nodig voor een gezond bioritme. Als het donker wordt, maken mensen het hormoon melatonine aan om te gaan slapen. Te weinig melatonine zorgt voor gezondheidsklachten (Atlas van de Leefomgeving, 2023).

Afbeelding 6.5 Lichtemissie 2022 (RIVM, 2022)

Op afbeelding 6.5 is te zien hoeveel licht er 's nachts te zien was in Kampen in 2022 (van bovenaf gezien), uitgedrukt in 10^{-10} Watt per cm^2 per steradiaal. De NOAA (National Oceanic and Atmospheric Administration) heeft de satellietgegevens wereldwijd op de kaart gezet. Het RIVM heeft daarvan een kaart van Nederland gemaakt. Vooral in het centrum van Kampen is de lichtemissie hoog en in de Koekoek is de lichtemissie maximaal door de tuinbouw. Vergeleken met de rest van Nederland heeft Kampen een gemiddelde lichtemissie, al zorgt de piek bij de Koekoek ervoor dat de lichtemissie in Kampen een van de hoogste is in Overijssel.

6.4 Omgevingsveiligheid

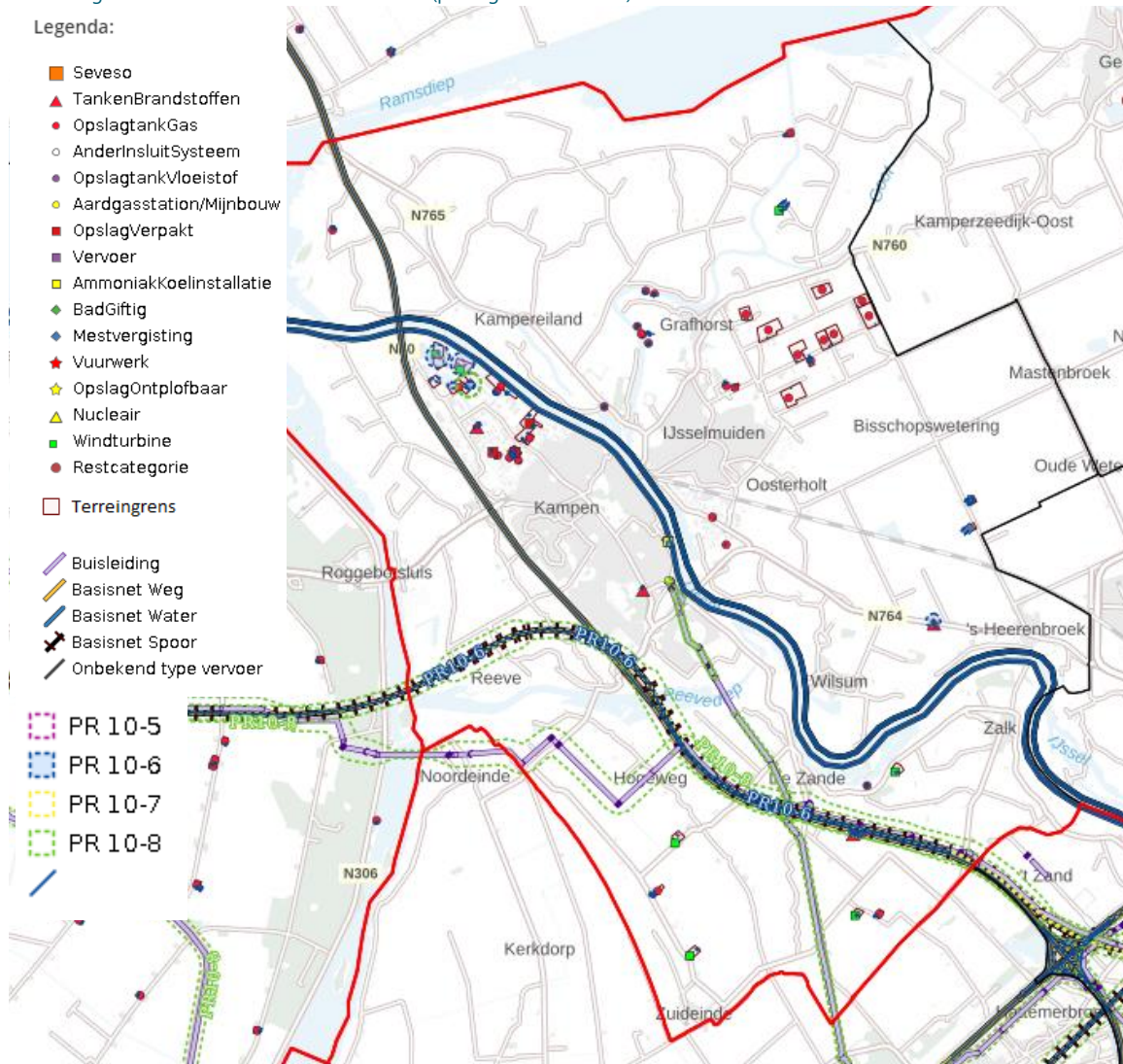
Onder dit aspect worden zowel externe veiligheidsrisico's uit de leefomgeving als het aantal misdrijven en meldingen van overlast en hinder beschrijven.

Externe veiligheid

Externe veiligheid gaat over de risico's voor mens en milieu bij gebruik, opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen. Onderstaande afbeelding (afbeelding 6.6) toont de risicobronnen in gemeente Kampen. De risicobronnen concentreren zich op het haven- en industriegebied (windmolens, zware bedrijvigheid en opslagtanks), in de Koekoekspolder (opslagtanks) en langs het spoor, de IJssel en de N50 die onderdeel zijn van het zogeheten basisnet voor vervoer van gevaarlijke stoffen. De plaatsgebonden risicocontouren zijn over het algemeen beperkt in omvang. Wel reiken de PR10-8-contouren rondom het spoor en de buisleidingen tot in de wijken Het Onderdijs en Stationskwartier.

Abbeelding 6.6 Risicobronnen en risicocontouren (plaatsgebonden risico)

Meldingen van overlast en hinder

In Kampen is het aantal meldingen van overlast en hinder over het algemeen lager of vergelijkbaar met Overijssel en Nederland (zie tabel 6.11). Meldingen van geluidshinder door horeca en overlast door jeugd vallen op door het hogere percentage.

Tabel 6.11 Meldingen van verschillende soorten overlast per 10.000 inwoners, in het jaar 2023 (bron: Politie, 2024b)

	Kampen	Overijssel	Nederland
overlast door verward persoon	71,56	74,77	79,57
overlast jeugd	56,10	49,58	46,99
overlast i.v.m. drugs	31,65	33,51	33,37
overlast zwervers	7,37	16,46	22,75
overige delicten openbare orde	1,08	2,49	3,39
geluidshinder horeca	2,70	1,82	1,81
geluidshinder evenementen	1,08	1,11	0,74
geluidshinder overig	64,91	59,24	60,75

Misdrijven

Over het algemeen is het aantal misdrijven in Kampen duidelijk lager dan gemiddeld in Overijssel en Nederland. Dit geldt ook voor alle verschillende typen misdrijven, zoals te zien is in tabel 6.12. Ook voor ondermijnende criminaliteit, zoals drugshandel en wapenhandel, is het aantal misdrijven lager dan de gemiddelden van Overijssel en Nederland (zie tabel 6.13).

Tabel 6.12 Misdrijven per type, per 10.000 inwoners, in het jaar 2023 (bron: Politie, 2024c)

	Kampen	Overijssel	Nederland
totaal misdrijven	294,89	364,11	450,97
drugsmisdrijven	1,80	4,77	7,69
gewelds- en seksuele misdrijven	23,56	28,40	38,96
misdrijven overige wetten	0,90	1,44	2,42
verkeersmisdrijven	48,01	61,97	73,94
vermogensmisdrijven	172,80	207,04	257,38
vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	40,10	52,12	61,91
wapenhandel	1,80	3,26	3,74

Tabel 6.13 Ondermijnende criminaliteit per type, per 10.000 inwoners, in het jaar 2023 (bron: Politie, 2024d)

	Kampen	Overijssel	Nederland
drugshandel	1,80	4,73	7,59
wapenhandel	1,80	3,26	3,74

6.5 Conclusie

Huidige staat

Samenvattend zijn presteert Kampen goed op milieugezondheidsrisico's en omgevingsveiligheid, maar blijft gezonde leefstijl een aandachtspunt (zie tabel 6.14).

Tabel 6.14 Beoordeling van het thema gezondheid

Aspect	Beoordeling	Toelichting
Gezonde leefstijl	☹️	de staat is redelijk, Kampen presteert over het algemeen vergelijkbaar of net iets beter dan het Nederlands gemiddelde. Dit geldt voor de (ervaren) gezondheid, broosheid van ouderen, beweging, overgewicht en roken. Opvallend is relatief lage alcoholgebruik. In met name de wijken Flevowijk, Hanzewijk/Greente en Brunnepe vormt gezondheid een aandachtspunt
Milieugezondheidsrisico's	😊	de staat is overwegend goed. De milieugezondheidsrisico's zijn in Kampen lager dan het Nederlands gemiddelde en voldoen voor luchtkwaliteit bijna aan de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie. Lichthinder door met name de glastuinbouw vormt een aandachtspunt
Omgevingsveiligheid	😊	de staat is overwegend goed. Op het gebied van criminaliteit en misdrijven scoort Kampen duidelijk beter dan de rest van Nederland. Dit geldt in mindere mate ook voor overlast en hinder. Op het gebied van externe veiligheid is een directe vergelijking met Nederland niet goed mogelijk. Er zijn diverse risicobronnen maar de risicocontouren zijn beperkt of vallen niet over gebieden waar hoge personendichtheden zijn. De invloed van het basisnet over het spoor en de buisleidingen voor de Stationskwartier en Het

Aspect	Beoordeling	Toelichting
		Onderdijs in Kampen-Zuid vormen een aandachtspunt. Hoewel de kans op een calamiteit uiterst klein zijn, kan de impact bij het optreden van een calamiteit groot zijn

Referentiesituatie

In tabel 6.15 is een beoordeling gegeven aan de referentiesituatie voor het thema gezondheid.

Tabel 6.15 Beoordeling van het thema gezondheid

	Huidige Staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	
Aspect	Beoordeling	Toelichting	Beoordeling
Gezonde leefstijl	☹️	trends op gebied van overgewicht, roken en andere leefstijlfactoren ontwikkelen zich ongunstig, demografische ontwikkelingen zorgen voor een groter aandeel kwetsbare ouderen	☹️
Milieu-gezondheidsrisico's	😊	milieugezondheidsrisico's nemen naar verwachting per saldo af door verbetering van luchtkwaliteit, wel een toename van geluidhinder onder andere nabij Reevedelta. Lichthinder en geur zijn onzeker.	😊
Omgevingsveiligheid	😊	veiligheidsrisico's (criminaliteit) onzeker. Risico op toename externe veiligheidsrisico's door o.a. toename personendichtheid Reevedelta (basisnet), activiteiten i.v.m. circulariteit (havengebied), energietransitie (waterstof/windturbines)	☹️

7

MOBILITEIT

7.1 Inleiding

Voor het thema mobiliteit is het volgende beoordelingskader gebruikt (zie tabel 7.1). Hierin zijn 3 aspecten opgenomen met daarbij behorende doelen en indicatoren.

Tabel 7.1 Aspecten en indicatoren voor het thema mobiliteit

Aspecten	Indicator
bereikbaarheid (per modaliteit)	- autobezit; - bereikbaarheid gemotoriseerd verkeer; - bereikbaarheid openbaar vervoer; - bereikbaarheid fietsers; - bereikbaarheid voetgangers
toegang tot mobiliteitsdiensten en -voorzieningen	- aanbod en vervoerkeuze auto, OV en fiets; - parkeerdruk; - aanbod deelmobiliteit en mobiliteitshubs
verkeersveiligheid	- aantal verkeersongelukken; - fietsveiligheid

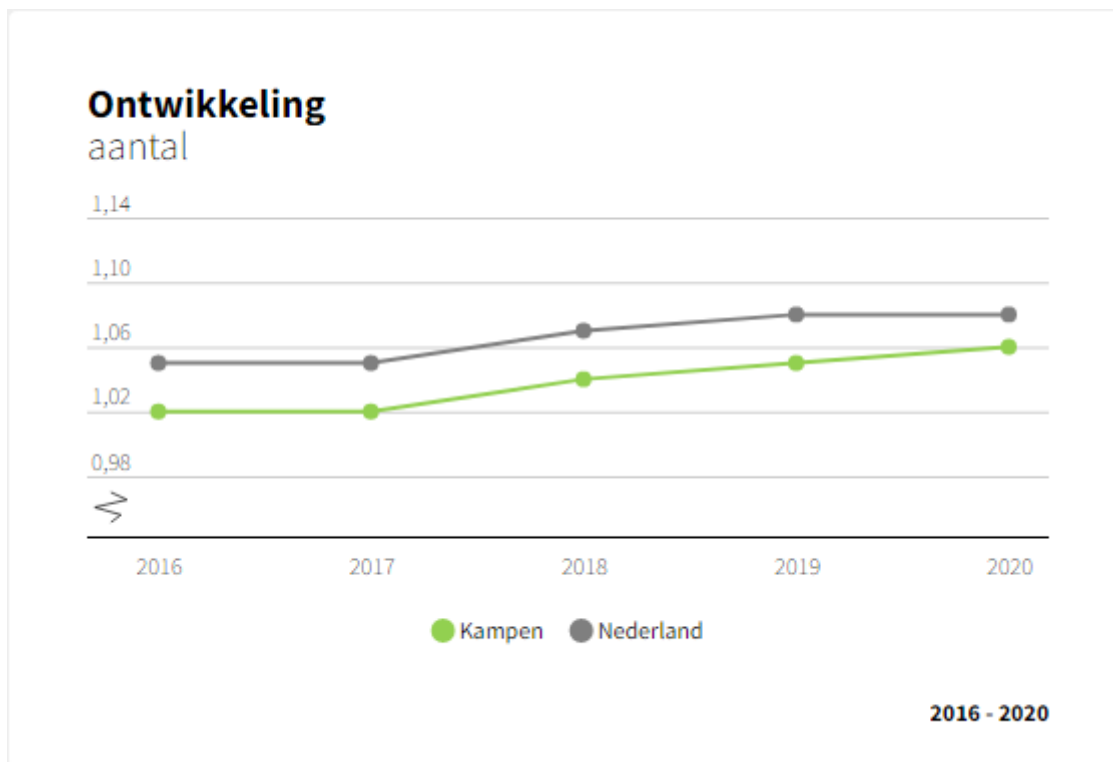
7.2 Bereikbaarheid (per modaliteit)

Autobezit

Het autobezit in Kampen is met 1,06 vergelijkbaar tot iets lager dan het Nederlands gemiddelde van 1,08. Dit wijst op vergelijkbaar tot iets minder hoog autogebruik ten opzichte van het Nederlands gemiddelde en mogelijk een groter aantal verplaatsingen met het OV, de fiets en lopend. Het autobezit neemt over de jaren licht toe (afbeelding 7.1).

Afbeelding 7.1 Autobezit per huishouden 2016 - 2020 (CBS, 2020)

Bereikbaarheid gemotoriseerd verkeer

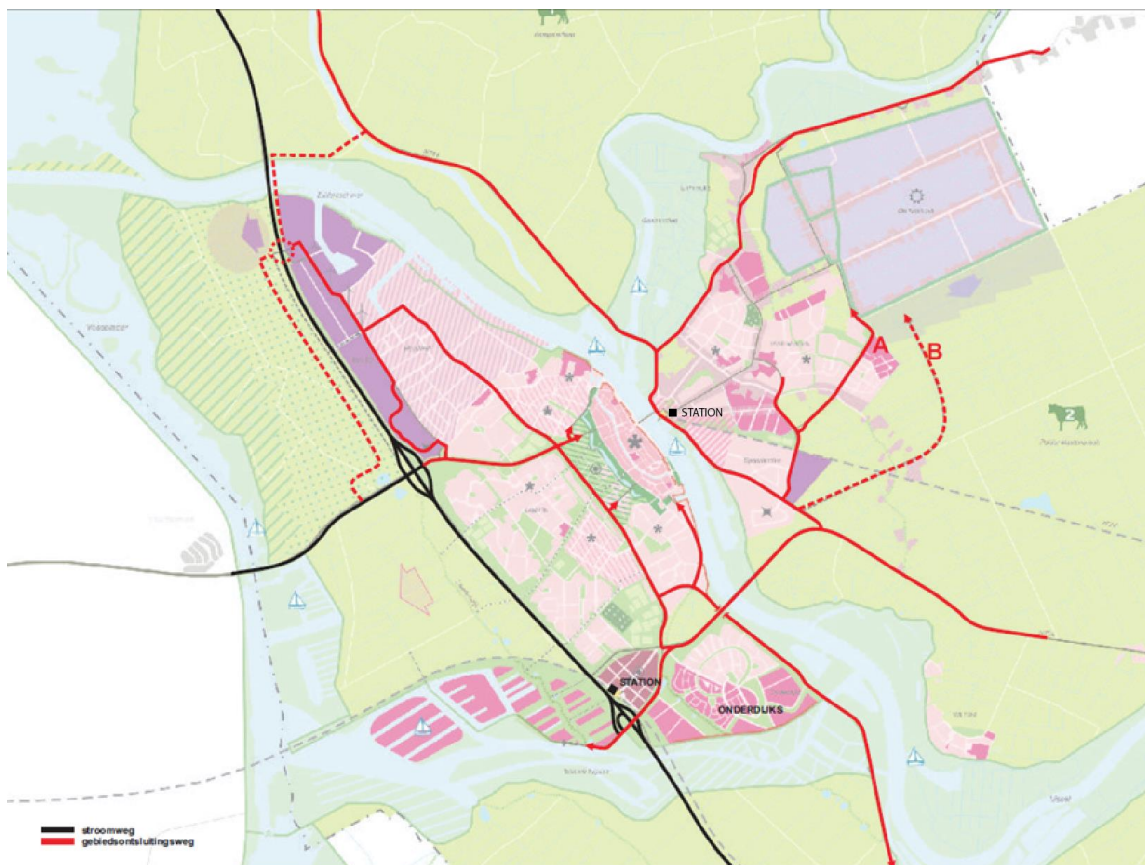
De gemiddelde afstand voor gemotoriseerd verkeer tot de oprit van een hoofdverkeersweg is weergegeven in tabel 7.2. Deze afstand is kleiner dan zowel het Overijsselse gemiddelde als het Nederlands gemiddelde.

Tabel 7.2 Afstand voor gemotoriseerd verkeer tot oprit hoofdverkeersweg, in het jaar 2022 (bron: CBS, 2024e)

	Kampen	Overijssel	Nederland
afstand tot oprit hoofdverkeersweg (km)	1,5	1,7	1,9

In afbeelding 7.2 zijn de belangrijkste wegencategorieën weergegeven in de gemeente Kampen. De gebiedsontsluitingswegen lopen door vrijwel de hele gemeente en komen uit op de N50 stroomweg in het westen van de gemeente. Beide treinstations (Kampen en Kampen Zuid) zijn ook goed bereikbaar via deze wegen: Kampen Zuid ligt vrijwel direct aan de N50 (via de N764) en Kampen ligt aan de gebiedsontsluitingsweg Zwolseweg.

Afbeelding 7.2 Wegencategorisering Kampen

Bereikbaarheid openbaar vervoer

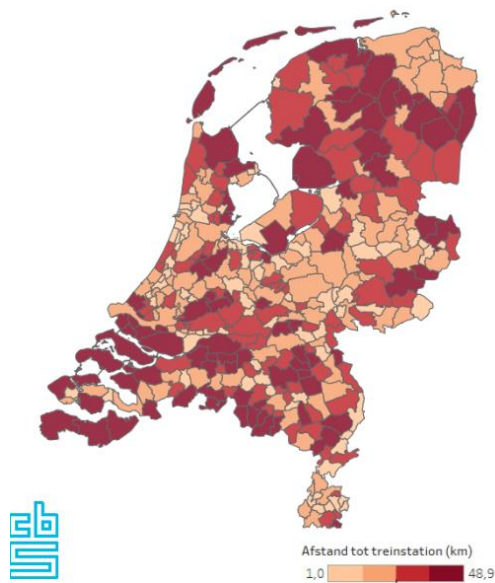
In tabel 7.3 zijn een aantal gegevens over de bereikbaarheid van het openbaar vervoer in de gemeente Kampen weergegeven vergeleken met de gemiddelden van de rest van Overijssel en Nederland. De gemiddelde loop-/fietsijd naar een bushalte of treinstation is in de gemeente Kampen 5,1 minuten, wat iets langer is vergeleken met de rest van Overijssel en Nederland, maar wel redelijk vergelijkbaar. Treinstations zijn daarentegen gemiddeld veel dichterbij dan in de rest van Overijssel en Nederland (zie ook afbeelding 7.3).

Verder geeft de PTAL-score een indicatie van de ontsluiting per openbaar vervoer op basis van de looptijd naar een halte/fietsijd naar een station, het aantal en het soort modaliteiten, de frequentie van de modaliteiten en de betrouwbaarheid van de modaliteit. Hieruit blijkt dat Kampen gemiddeld lager scoort dan Overijssel en Nederland.

Tabel 7.3 Afstand tot openbaar vervoer en PTAL-score (bron: CBS, 2024f; CROW, 2021; CROW, 2022)

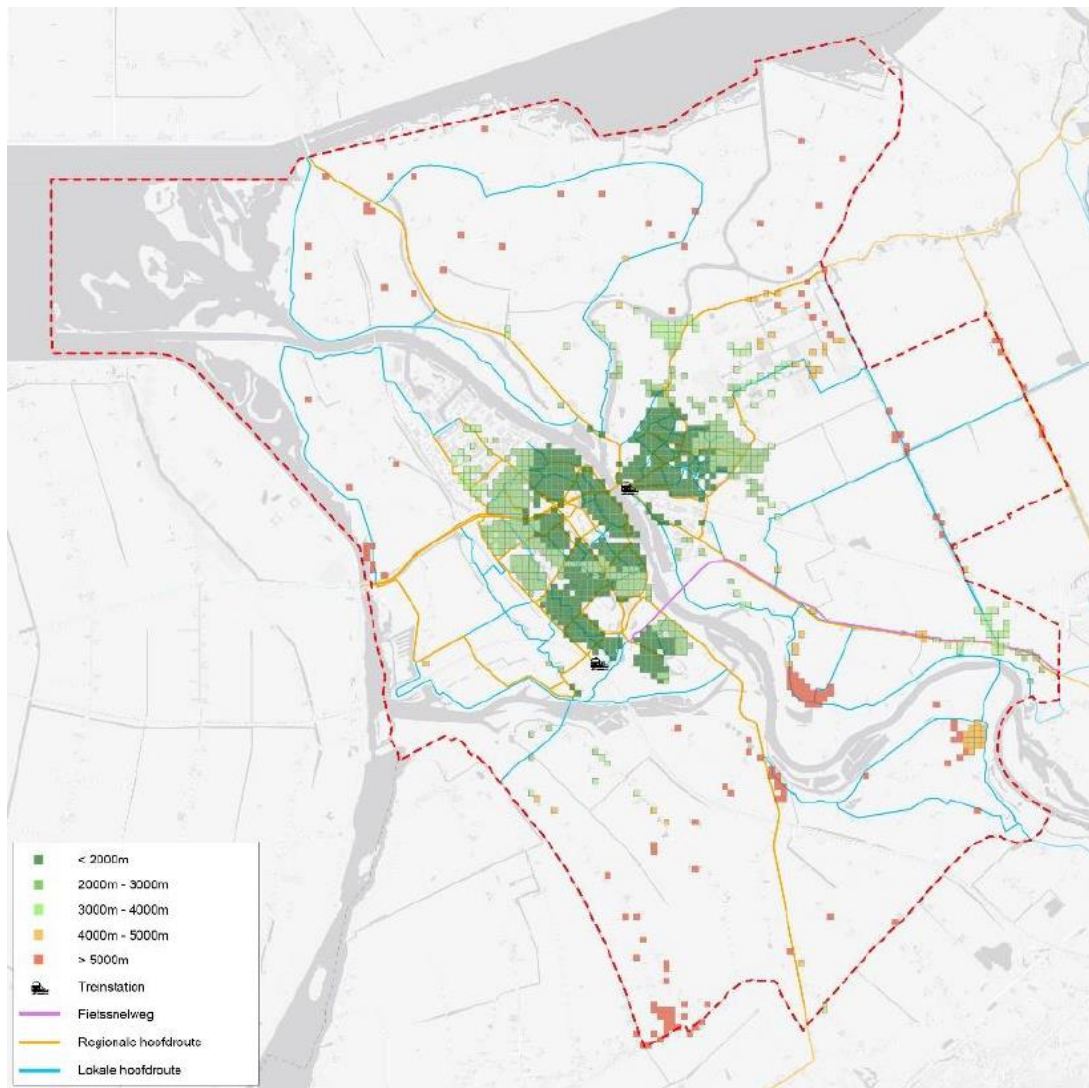
	Kampen	Overijssel	Nederland
afstand tot treinstations totaal (km) [2022]	2,2	3,9	5,1
loop-/fietsijd naar OV (minuten) [2022]	5,1	4,8	4,8
PTAL score [2021]	4,97	6,03	7,26

Afbeelding 7.3 Gemiddelde afstand tot een treinstation in kilometers per gemeente in 2020 (bron: CBS, 2020)

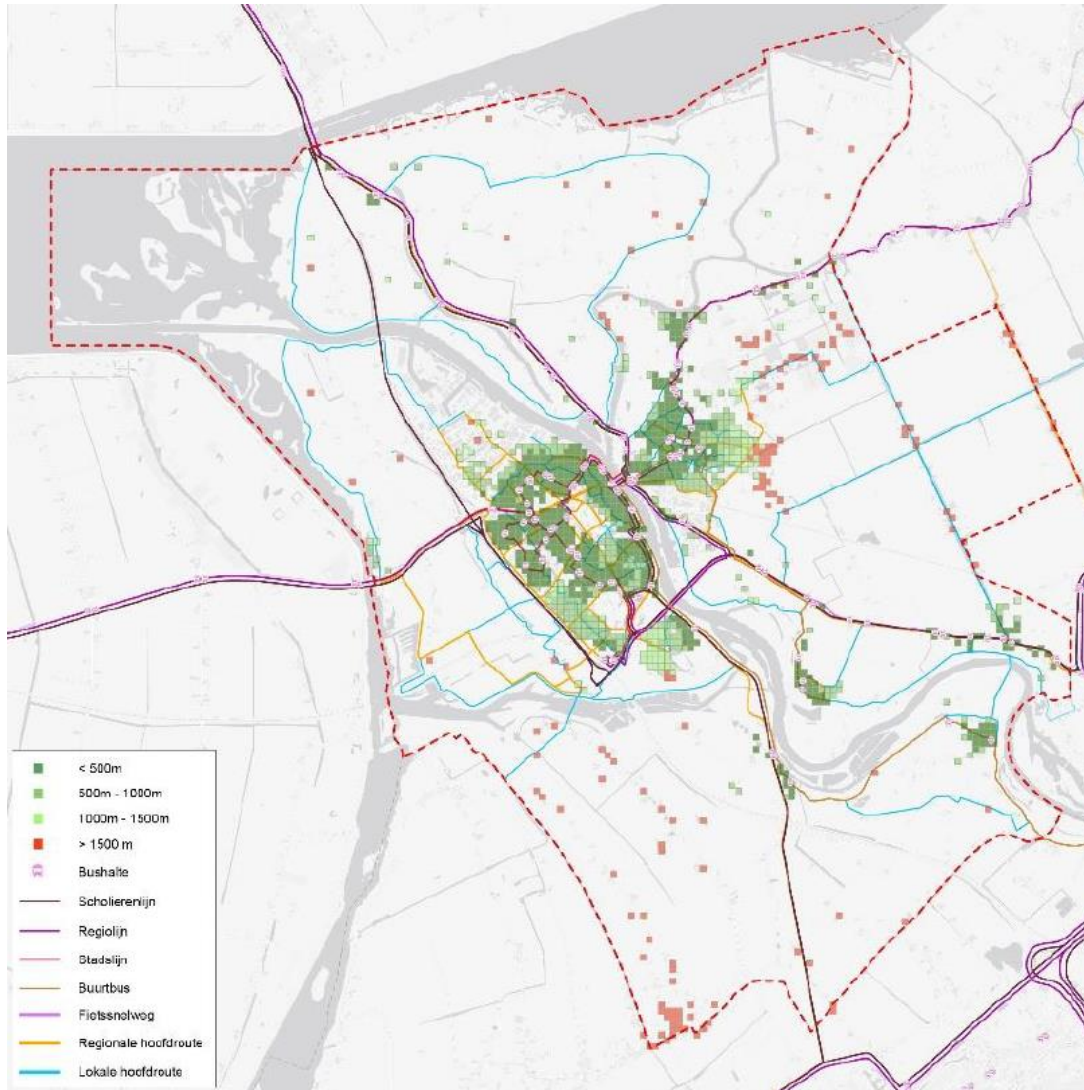

In afbeelding 7.4 en 7.5 zijn de gemiddelde (fiets)afstand van iedere (woon)locatie in de gemeente Kampen tot een treinstation en een bushalte weergegeven. Uit de afbeeldingen blijkt dat een overgroot gedeelte van de inwoners van de gemeente Kampen binnen acceptabele (fiets)afstand van een treinstation of een bushalte woont. Volgens het fietsplan (Gemeente Kampen, 2023) is het utilitaire fietsnetwerk hiermee van groot belang, omdat de fiets vaak wordt gebruikt om naar treinstations of bushaltes te gaan en bij aankomst op het station van bestemming is de fiets een veel gebruikt middel van transport.

Afbeelding 7.4 Afstand tot een treinstation per buurt (Gemeente Kampen, 2023)

Afbeelding 7.5 Afstand tot een bushalte in Kampen (Gemeente Kampen, 2023)

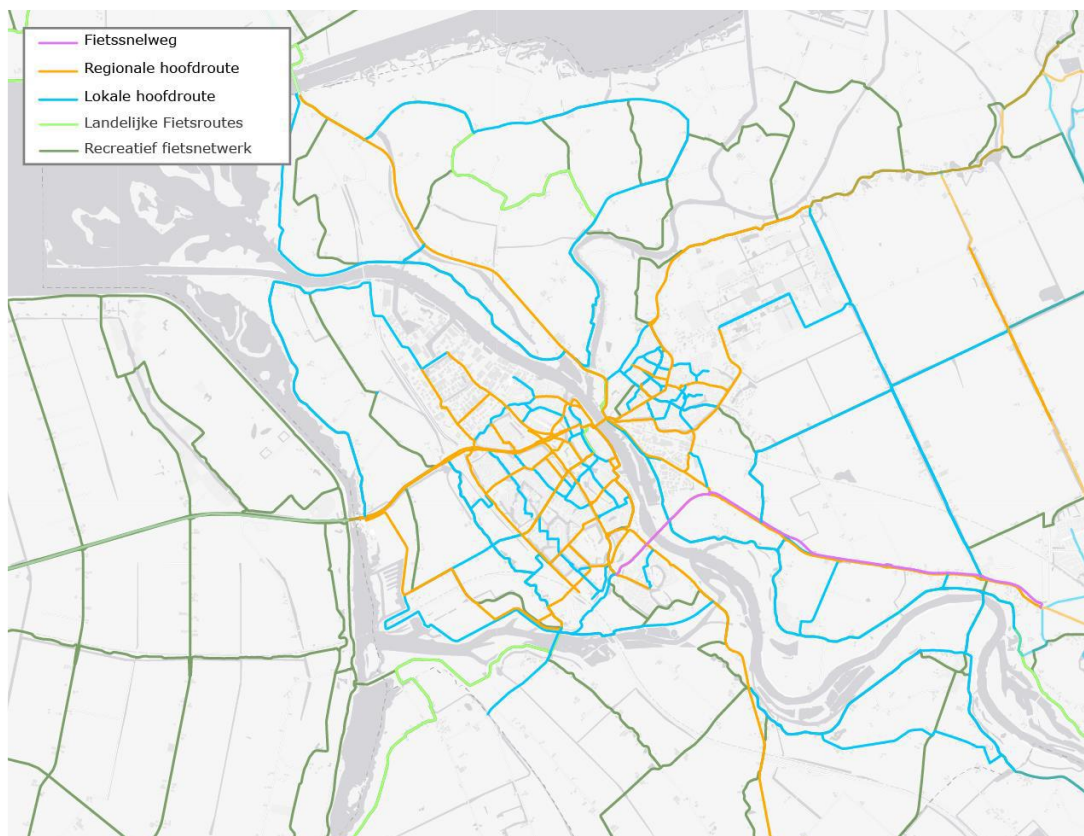
Bereikbaarheid langzaam verkeer

Fietsers

Volgens het fietsplan (Gemeente Kampen, 2023) is de kwaliteit van het fietsnetwerk in Kampen is hoog en wordt door gebruikers gewaardeerd met een gemiddelde score van 7,3. Het netwerk is dekkend en sluit goed aan op veelgebruikte bestemmingen. De gemeente heeft aanzienlijke investeringen gedaan in fietsvoorzieningen, zoals nieuwe recreatieve fietspaden, het verbeteren van bestaande routes en het verhogen van de fietsveiligheid. In afbeelding 7.6 is het huidige fietsnetwerk van Kampen weergegeven.

Afbeelding 7.6 Fietsnetwerk gemeente Kampen (Gemeente Kampen, 2023)

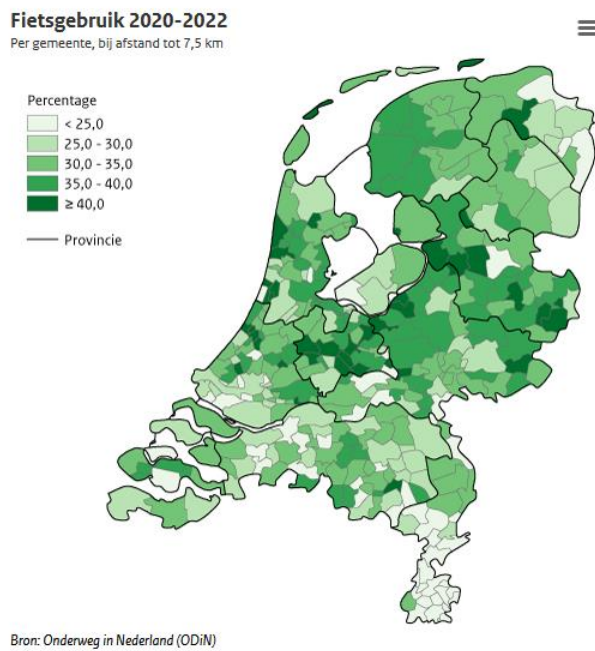
In tabel 7.4 is de beoordeling van de kwaliteit van de fietsvoorzieningen weergegeven voor de gemeente Kampen, Overijssel en Nederland in het jaar 2020. Deze beoordeling is uitgevoerd door de fietsersbond en geeft verschillende onderdelen van de fietsvoorzieningen een cijfer op een schaal van 1 tot 5 (Fietsersbond, 2020). Hieruit blijkt dat de beoordeling over het algemeen iets hoger is dan de gemiddelde beoordeling in Nederland en iets lager dan de gemiddelde beoordeling in Overijssel.

Tabel 7.4 Beoordeling kwaliteit fietsvoorzieningen, in het jaar 2020 (Fietsersbond, 2020)

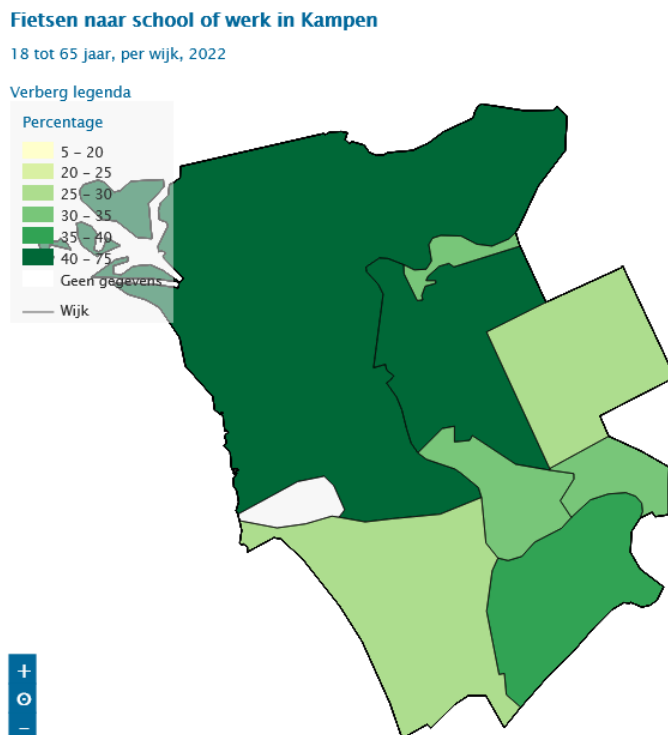
	Kampen	Overijssel	Nederland
fietsnetwerk	3,9	4,1	3,9
fietsinfrastructuur	3,6	3,8	3,5
omrijdfactor	2,6	2,7	2,4
onderhoud	3,7	3,8	3,5

Het fietsgebruik in de gemeente Kampen tussen 2020 en 2022 is echter erg hoog vergeleken met andere gemeenten in Nederland (zie afbeelding 7.7). In de gemeente Kampen gebruikt 46,7 % van de inwoners de fiets bij een afstand tot 7,5 kilometer. Vooral in de centrum-wijken is het percentage inwoners dat de fiets naar werk of school neemt hoog (zie afbeelding 7.8), en over het algemeen neemt 39,6 % van de inwoners de fiets naar werk of school vergeleken met 37,9 % van de Nederlanders. Dit hoge percentage in de centrum-wijken Kampen en IJsselmuiden zou kunnen komen doordat de stedelijke centrum-buurtten ook bij deze wijken horen.

Afbeelding 7.7 Fietsgebruik in de periode 2020 - 2022 per gemeente, bij een afstand tot 7,5 kilometer (bron: RIVM, z.d.)

Afbeelding 7.8 Fietsen naar school of werk in Kampen, per wijk (bron: RIVM, 2022a)

Voetgangers

Het aantal inwoners van Kampen dat per voet naar school of werk gaat, is echter iets lager dan het landelijk gemiddelde. Waar 20,4 % van de Nederlanders naar werk of school loopt, is dat in Kampen 16,6 %. Dit zou te maken kunnen hebben met het feit dat veel Kampenaren de fiets pakken en de beweegvriendelijkheid, vooral in de buitengebieden, iets onder het landelijk gemiddelde ligt. Wat opvalt is dat voornamelijk

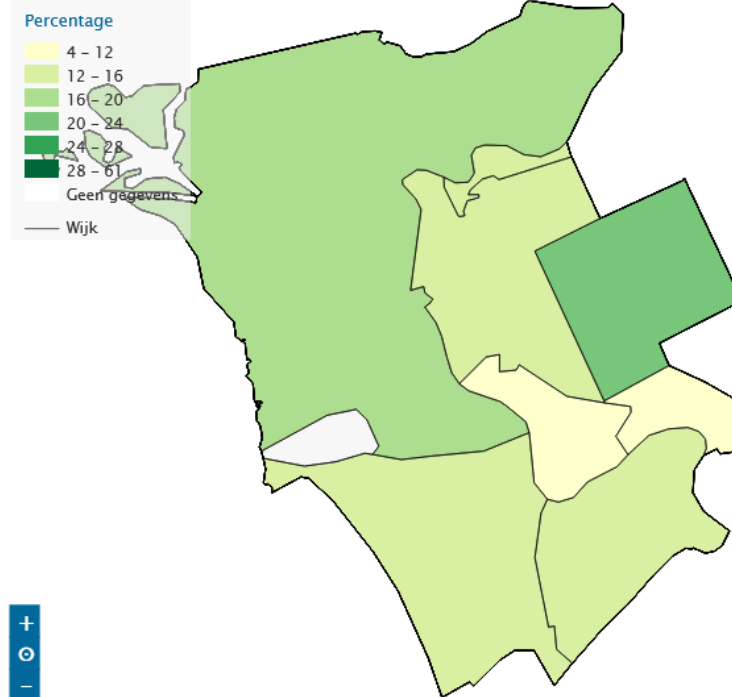
inwoners van de wijk Mastenbroek naar school of werk lopen (23,1 %). Dit zou te maken kunnen hebben met het feit dat er voornamelijk agrariërs wonen die makkelijker naar hun werk kunnen lopen.

Afbeelding 7.9 Lopen naar school of werk in Kampen, per buurt (bron: RIVM, 2022b)

Lopen naar school of werk in Kampen

18 tot 65 jaar, per wijk, 2022

Verberg legenda

7.3 Toegang tot mobiliteitsdiensten en -voorzieningen

Aanbod en vervoerkeuze auto, OV en fiets

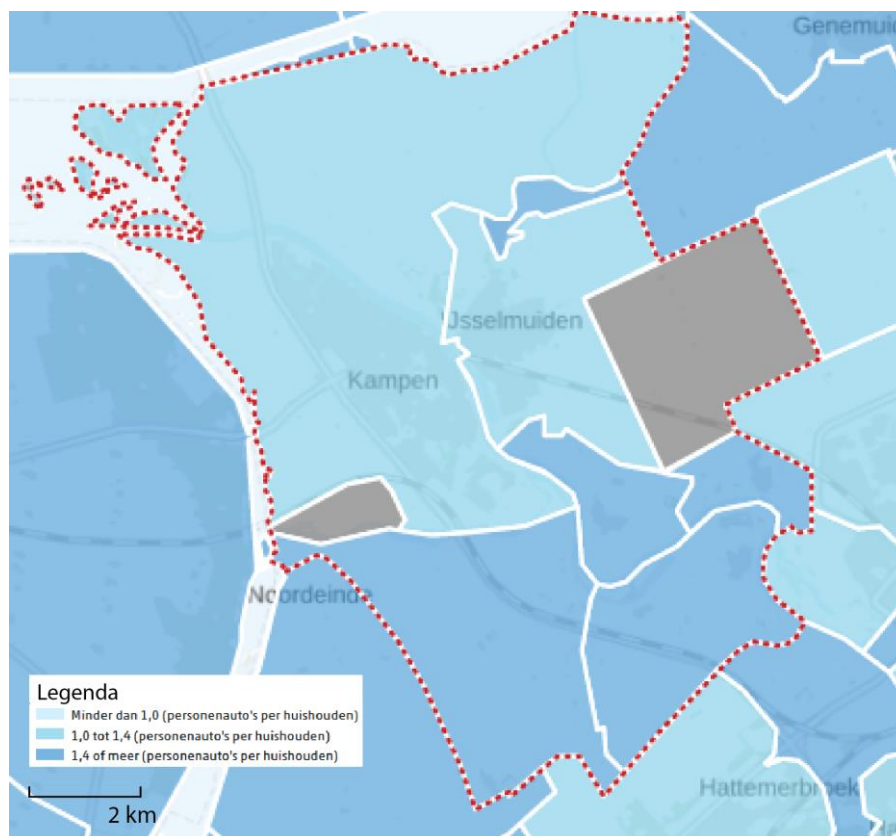
In 2020 was het gemiddelde aantal personenauto's per huishouden in Nederland 1,0 (CBS, 2020). In de gemeente Kampen was het aantal personenauto's per huishouden ook 1,0. Alleen de gemeente Zwolle heeft een lager gemiddelde (0,8) van alle buurtgemeenten van Kampen.

In afbeelding 7.10 is ingezoomd op de verschillende wijken van Kampen en de gemiddelde hoeveelheid personenauto's per huishouden. In de wijk Kampen is het aantal personenauto's per huishouden gemiddeld het laagst (1,0), wat kan worden verklaard met het feit dat het stedelijke centrum van Kampen in die wijk aanwezig is en de afstand tot voorzieningen laag is (zie tabel 3.5). Daarnaast fietsen mensen in deze wijk ook het meest naar school of werk.

In de wijken Zalk en Kamperveen is het aantal personenauto's per huishouden het grootst (1,6 en 1,5 respectievelijk). In deze wijken was de afstand tot voorzieningen (zie tabel 3.5) ook één van de grootste binnen de gemeente.

Afbeelding 7.10 Gemiddeld aantal personenauto's per huishouden per wijk in de gemeente Kampen in 2022 (bron: CBS, 2024I)

Uit het Fietsplan (Gemeente Kampen, 2023) van Kampen blijkt dat, ondanks de promotie van fietsen en openbaar vervoer, de auto nog steeds vaak wordt gebruikt voor dagelijkse verplaatsingen. Ongeveer 79 % van de inwoners vindt de auto handig, vooral voor het vervoeren van spullen of kleine kinderen. Twee derde gebruikt de auto regelmatig vanwege het weer, en 28 % geeft aan dat de auto sneller is. Dit wijst erop dat de auto nog steeds een veelgebruikte modaliteit is in Kampen en voor dagelijks vervoer nog meer wordt gebruikt dan het openbaar vervoer.

Voor korte afstanden is de fiets echter de dominante modaliteit (Gemeente Kampen, 2023). De fiets is het meest gebruikte vervoermiddel is voor ritten tot 7,5 kilometer. Dit wordt ondersteund door de hoge score van Kampen in de fietsbalans en het hoge aandeel fietsverkeer in vergelijking met vergelijkbare gemeenten. Het fietsnetwerk in Kampen is uitgebreid en goed verbonden met belangrijke bestemmingen, wat bijdraagt aan de populariteit van de fiets als vervoermiddel.

Parkeerdruk

Volgens de Nota Parkeernormen (Gemeente Kampen, 2020), is de huidige parkeerdruk in de gemeente, met name in de binnenstad, significant (zie tabel 7.5). In openbare ruimtes, waar straatparkeren ook onder valt, wordt een parkeerdruk van 85 % of meer als hoog beschouwd, terwijl deze grens in parkeergarages op 95 % ligt. Wanneer de parkeerdruk hoog is, leidt dit tot zoekverkeer en verhoogde congestie. De binnenstad en omliggende gebieden (binnenstad plus) ervaren een toenemende druk door de realisatie van nieuwe wooneenheden. Dit gebied is begrensd door de Burgel en de rivier de IJssel, inclusief de Vloeddijk, en verder door het Groene Hart, Boven Havenstraat en Bolwerk.

De gemeente Kampen heeft parkeernormen opgesteld om de parkeerbehoefte bij nieuwe ontwikkelingen te reguleren en te voorkomen dat de parkeerdruk wordt afgewenteld op het openbaar gebied (Gemeente Kampen, 2020). De normen zijn gebaseerd op de landelijke CROW-publicatie en houden rekening met factoren zoals autobezit, fietsgebruik en het aanbod van openbaar vervoer. De minimale parkeernorm wordt

toegepast in het centrum van Kampen, terwijl voor andere gebieden de gemiddelde norm wordt gehanteerd.

Daarnaast is er een nulvergunningregeling voor kleinschalige ontwikkelingen, waarbij geen parkeervergunningen worden afgegeven voor de eerste en tweede auto van bewoners. Dit moet bijdragen aan het verlagen van de parkeerdruk en het bevorderen van andere vormen van mobiliteit. In dit kader monitort de gemeente jaarlijks de parkeerdruk om te beoordelen of de beschikbare capaciteit nog voldoet (zie tabel 7.5).

De gemeente hanteert ook een systeem waarbij ontwikkelaars kunnen afwijken van de parkeernormen door een storting in het reservefonds voor parkeergelegenheden te doen, waarmee de gemeente de verplichting overneemt om compenserende parkeervoorzieningen aan te leggen.

Tabel 7.5 Parkeerdruk in de verschillende gebieden in Kampen (Gemeente Kampen, 2020)

Gebied	Parkeerdruk
binnenstad	hoogste parkeerdruk (vaak boven 85 %)
binnenstad plus (rondom de binnenstad incl. de Burgel en de IJssel)	verhoogde parkeerdruk
schil rondom de binnenstad	gematigde parkeerdruk
rest van de bebouwde kom	lagere parkeerdruk

Aanbod deelmobiliteit en mobiliteitshubs

In de gemeente Kampen is deelmobiliteit nog in ontwikkeling, met enkele belangrijke initiatieven en plannen. Er is een pilotproject voor deelauto's in de binnenstad, waarbij 5 deelauto's worden geïntroduceerd om de parkeerdruk te verminderen. Deze deelauto's kunnen naar verwachting 5 tot 10 privéauto's vervangen (Gemeente Kampen, 2024).

Daarnaast is er een deelfietsprogramma opgezet, bedoeld om de duurzaamheidsambities van de gemeente te ondersteunen. Deelfietsen worden gepromoot als ideaal vervoermiddel voor het laatste deel van reizen, vooral in combinatie met openbaar vervoer en parkeerfaciliteiten. Het station Kampen-Zuid fungeert als een belangrijke mobiliteitshub, waar extra voorzieningen voor deelmobiliteit, zoals deelfietsen en deelauto's, worden gerealiseerd om het gebruik van duurzaam vervoer te stimuleren (Gemeente Kampen, 2023).

7.4 Verkeersveiligheid

In tabel 7.6 en 7.7 zijn een aantal gegevens over de verkeersongevallen in de gemeente Kampen, Overijssel en Nederland weergegeven. Zoals te zien is in tabel 7.6 is het aantal verkeersongevallen per 100.000 inwoners in de gemeente Kampen significant lager dan in zowel Overijssel als in Nederland. De meeste verkeersongevallen liepen uit in materiële schade (zie tabel 7.7) en het aantal verkeersongevallen dat uitliep in letsel is significant lager dan in Overijssel en Nederland. Echter is het aantal ongevallen met een dodelijke afloop wel een stuk hoger dan in Overijssel en Nederland.

Tabel 7.6 Aantal verkeersongevallen per 100.000 inwoners, in het jaar 2022 (bron: SWOV, 2024a)

	Kampen	Overijssel	Nederland
verkeersongevallen	565,8	646,8	693,8

Tabel 7.7 Verkeersongevallen naar zwaarte per 100.000 inwoners, in het jaar 2022 (bron: SWOV, 2024b)

	Kampen	Overijssel	Nederland
materiële schade	485,5	532,1	563,7
letsel	73,0	110,1	126,1
dodelijke afloop	7,3	5,5	4,0

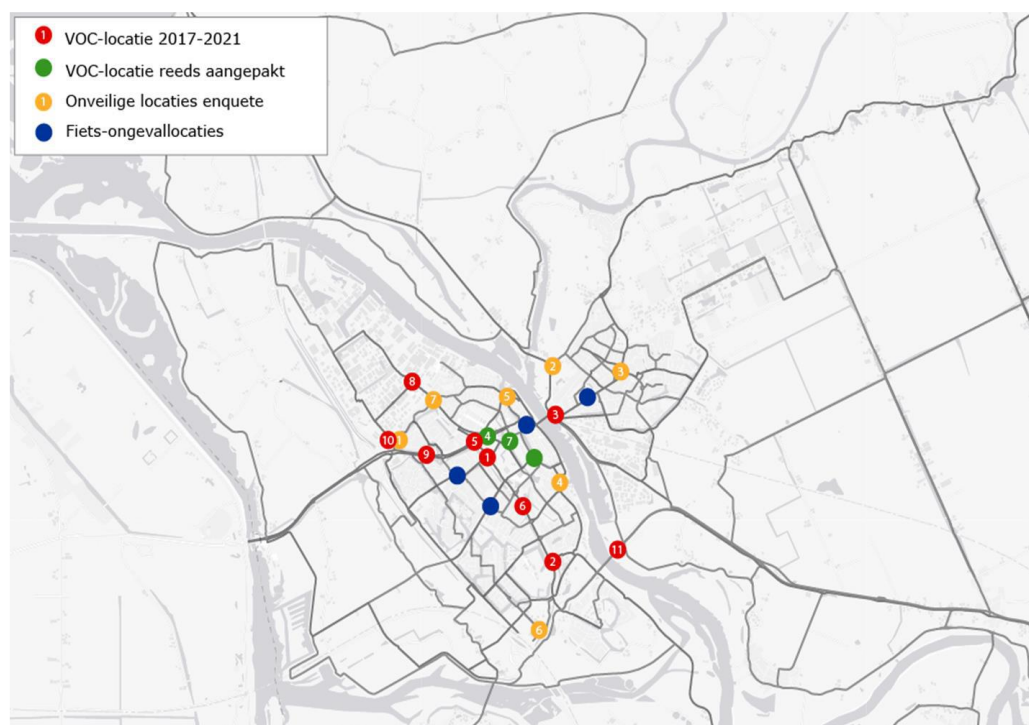
In tabel 7.8 is het aantal wegen zonder geslotenverklaring voor fietsers weergegeven in 2020 voor Kampen, Overijssel en Nederland. Wegen zonder geslotenverklaring voor fietsers hebben geen aparte (beschermd) paden voor fietsers, waardoor ze minder veilig zijn dan wegen met geslotenverklaring. Zoals te zien is in de tabel zijn er zowel minder 50 km/u en 80 km/u wegen in Kampen zonder geslotenverklaring dan gemiddeld in Nederland, en zijn er minder 50 km/u wegen zonder geslotenverklaring in Kampen dan in Overijssel. Hoewel het aantal 80 km/u wegen zonder geslotenverklaring wel hoger is dan in Overijssel, is dit percentage vrij vergelijkbaar.

Tabel 7.8 Wegen zonder geslotenverklaring voor fietsers in percentages, in het jaar 2020 (bron: De Fietsersbond, 2023b).

	Kampen	Overijssel	Nederland
50 km/u wegen zonder geslotenverklaring voor fietser	63,2 %	66,5 %	66,0 %
80 km/u wegen zonder geslotenverklaring voor fietsers	20,0 %	18,4 %	36,1 %

In afbeelding 7.11 zijn de verkeersongevallenconcentratie-locaties (VOC-locaties) en andere onveilige/ongevallen locaties weergegeven in het centrum van Kampen. Zoals te zien is in de afbeelding, zijn de locaties redelijk verspreid over het gebied. Hoewel er al een aantal VOC-locaties zijn aangepakt, zijn er nog steeds veel locaties waar relatief veel ongelukken gebeuren of die als onveilig worden gezien door de inwoners. Er is dus nog een opgave voor de gemeente om deze locaties aan te pakken.

Afbeelding 7.11 Fietsveiligheid in Kampen (Gemeente Kampen, 2023)

7.5 Conclusie

Huidige staat

Tabel 7.9 toont een samenvatting van de staat van de mobiliteit in Kampen. De bereikbaarheid van Kampen is overwegend goed, en de toegang tot mobiliteitsdiensten en -voorzieningen en de verkeersveiligheid zijn redelijk. De gemeente Kampen onderneemt verschillende acties om deze laatste twee aspecten te verbeteren, maar er zijn nog een aantal belangrijke aandachtspunten.

Tabel 7.9 Beoordeling van het thema mobiliteit

Aspect	Beoordeling	Toelichting
Bereikbaarheid (per modaliteit)		de staat is overwegend goed. Gemiddeld is de afstand tot een oprit van een hoofdverkeersweg lager dan Nederland en de stations zijn goed bereikbaar via de hoofdwegen. De afstand tot een treinstation is ook lager dan in Overijssel en Nederland en het OV is goed bereikbaar per fiets (maar wel minder in de buitengebieden). De kwaliteit van het fietsnetwerk is erg hoog, hierdoor is het fietsgebruik in Kampen ook erg hoog. Gemiddeld zijn er minder voetgangers dan in de rest van Nederland
Toegang tot mobiliteitsdiensten en -voorzieningen		de staat is redelijk. Kampenaren hebben gemiddeld evenveel auto's als het Nederlands gemiddelde en dit is ook het meest gebruikte vervoersmiddel voor dagelijkse verplaatsingen. Voor korte afstanden is de fiets echter dominant. Op dit moment is er nog een hoge parkeerdruk in Kampen, vooral in de centrumgebieden. Daarnaast zijn er op dit moment pilots voor deelmobiliteit, met station Kampen-Zuid als belangrijke mobiliteitshub
Verkeersveiligheid		de staat is redelijk. Het aantal verkeersongevallen in Kampen is significant lager dan in Nederland en Overijssel en het grootste gedeelte van de ongevallen loopt uit in materiële schade. Echter zijn er wel meer dodelijke verkeersongevallen per 100.000 inwoners in Kampen vergeleken met Nederland en Overijssel. Gemiddeld zijn er minder wegen zonder geslotenverklaring voor fietsers dan in Nederland, maar er zijn nog wel veel verkeersongevallenconcentratie-locaties die aangepakt moeten worden

Referentiesituatie

In tabel 7.10 is een beoordeling gegeven aan de referentiesituatie voor het thema mobiliteit. Er zijn tal van trends en ontwikkelingen in mobiliteit gaande (Mobiliteitsalliantie, 2019). Uit een analyse van veranderingen in toegang tot voorzieningen de afgelopen 10 jaar is te zien dat het afschalen van openbaar vervoer heeft geleid tot afname bereikbaarheid voorzieningen en banen en dat de bereikbaarheidsverschillen tussen hoogopgeleiden en middel- en laagopgeleiden toegenomen zijn (PBL, 2024).

Tabel 7.10 Beoordeling van het thema mobiliteit

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	
Aspect	Beoordeling	Toelichting	Beoordeling
Bereikbaarheid (per modaliteit)		de ligging van Kampen centraal structuren als hoofdwegen, vaarwegen en spoorwegen biedt een goede uitgangssituatie voor bereikbaarheid. De capaciteit van het netwerk is op middellange termijn een aandachtspunt. Bijvoorbeeld de capaciteit van de N50 of de plek in de lijnvoering van het spoorwegennet. Door onder meer de geplande verbreding van de N50 tussen Kampen en Kampen-Zuid is het aannemelijk dat de auto ook in de toekomst dominant blijft in het bereiken van voorzieningen en banen. OV (in combinatie met fiets) kunnen moeilijk concurreren met de auto waardoor multimodale bereikbaarheid afneemt en bereikbaarheidsverschillen kunnen toenemen	
Toegang tot mobiliteitsdiensten en -voorzieningen		de transitie van bezit naar gebruik (als dienst) zal naar verwachting sterk toenemen. Dit vindt grotendeel autonoom plaats, maar kan met ruimtelijk-, mobiliteits- en ander flankerend beleid wel versterkt en versneld worden	
Verkeersveiligheid		verkeersveiligheid verbetert landelijk afgelopen jaren niet verder. Toenemende vergrijzing en gebruikt van de e-bike en meer conflicten tussen een steeds meer vervoerwijzen in stedelijke gebieden zorgen voor een toename van risico's	

8

NATUUR

8.1 Inleiding

Voor het thema natuur is het volgende beoordelingskader gebruikt (zie tabel 8.1). Hierin zijn twee aspecten opgenomen met daarbij behorende doelen en indicatoren.

Tabel 8.1 Aspecten en indicatoren voor het thema natuur

Aspecten	Indicator
beschermde natuurgebieden	- Natura 2000-gebieden; - Natuurnetwerk Nederland; - stikstofdepositie
soortbescherming en biodiversiteit	- habitatrichtlijnen; - niet-vrijgestelde andere soorten; - weidevogelgebieden

8.2 Beschermde natuurgebieden

Voor het beoordelen van het aspect 'beschermde natuurgebieden' is gekeken naar het voorkomen van Natura 2000- en Natuur Netwerk Nederland (NNN) gebieden. Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In deze Natura 2000-gebieden worden bepaalde flora en fauna en hun habitats beschermd om de biodiversiteit te behouden. NNN is een netwerk van natuurgebieden met als doel om de versnippering van leefgebieden van flora en fauna te beperken en dus de biodiversiteit te borgen.

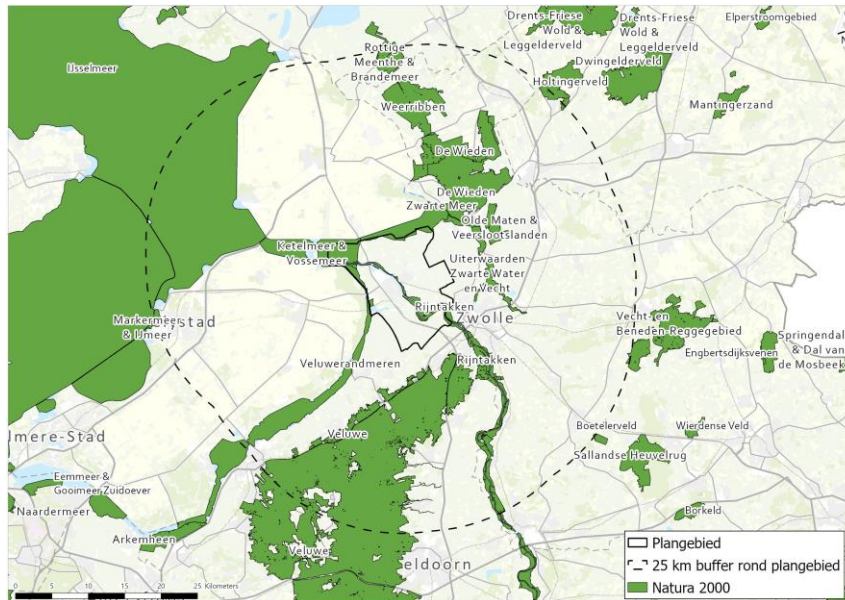
Natura 2000

In en rondom de gemeente Kampen bevinden zich een aantal Natura 2000-gebieden. Op afbeelding 8.1 zijn deze gebieden weergegeven en is er een buffer van 25 kilometer om de gemeente Kampen gemaakt om nabijgelegen gebieden te laten zien. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden voor Kampen zijn de Rijntakken, het Ketelmeer & Vossemeer, het Zwartemeer en de Veluwerandmeren. Gebaseerd op onderzoek van de Ecologische Autoriteit (Ecologische Autoriteit, 2024) zijn dit de 3 grootste opgaven per Natura 2000-gebied:

- Rijntakken:
  - waterkwaliteit verbeteren: het verminderen van de nutriëntenbelasting;
  - habitatherstel: het herstellen van rivier- en oeverstructuren;
  - beheer van waterstanden: het optimaliseren van peilbeheer voor natuurwaarden;
- Ketelmeer & Vossemeer:
  - sedimentbeheer: het beheersen van verontreinigde sedimenten;
  - habitatverbetering: het verbeteren van leefomgevingen voor vis- en vogelsoorten;
  - waterkwaliteit: het verminderen van verontreiniging en eutrofiëring;
- Zwarte meer:
  - waterbeheer: het beheer van de waterstanden en de waterkwaliteit;
  - habitatbescherming: de bescherming en het herstel van moeras- en rietgebieden;

- biodiversiteitsbehoud: het bevorderen van soortenrijkdom;
- Veluwerandmeren:
  - waterkwaliteit: het verminderen van nutriënten en verontreinigingen;
  - recreatiedruk: beheren en beperken van recreatieve verstoring;
  - habitatverbetering: het versterken van de leefomgevingen voor kwetsbare soorten.

Afbeelding 8.1 Ligging Natura 2000-gebieden in en rond Kampen

Natuurnetwerk Nederland

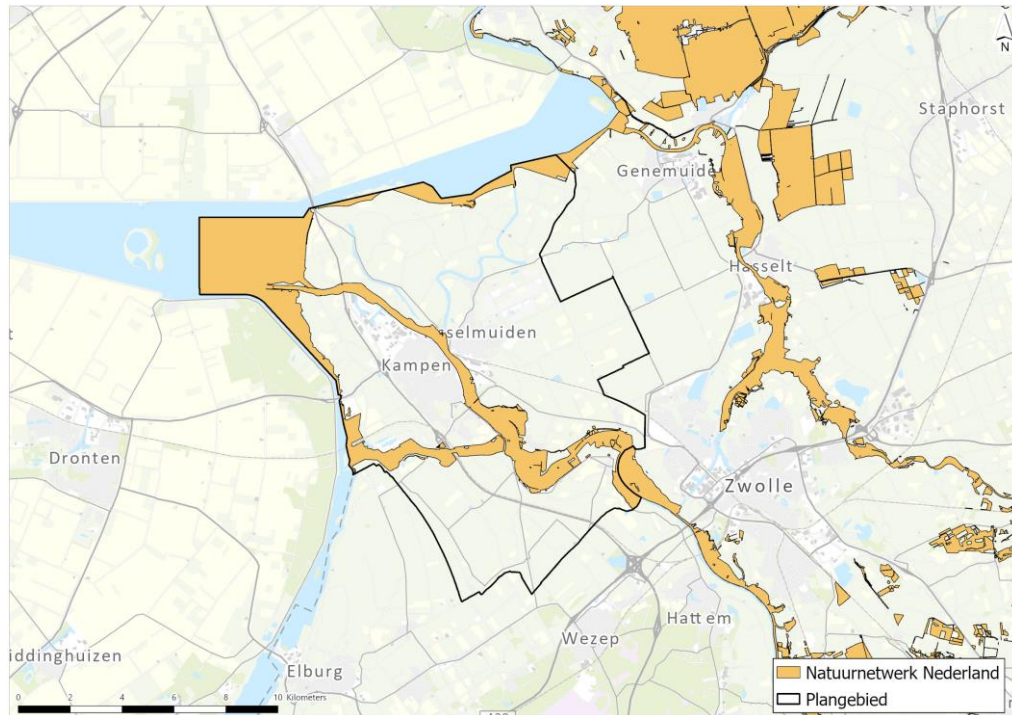
In en rond de gemeente Kampen zijn er diverse Natuurnetwerk Nederland (NNN) gebieden die een cruciale rol spelen in de ecologische verbindingzones van Nederland. De belangrijkste gebieden zijn het Zalkerbos, het Reevediep, en de Mandjeswaard. Deze gebieden zijn essentieel voor de biodiversiteit en waterbeheer. De beheertypen binnen deze gebieden variëren, maar omvatten voornamelijk:

- 1 **natuurlijke graslanden:** dit type beheer richt zich op het behoud van soortenrijke graslanden die belangrijk zijn voor talrijke planten- en diersoorten;
- 2 **moerasgebieden:** deze gebieden worden beheerd om de waterkwaliteit te verbeteren en leefgebieden te bieden voor moerasvogels en amfibieën;
- 3 **bossen:** beheer van deze gebieden richt zich op het behoud en de versterking van inheemse boomsoorten en het creëren van een diverse bosstructuur;
- 4 **open wateren en waterkanten:** gericht op het behoud van waterkwaliteit en ecologische verbindingroutes voor watergebonden fauna.

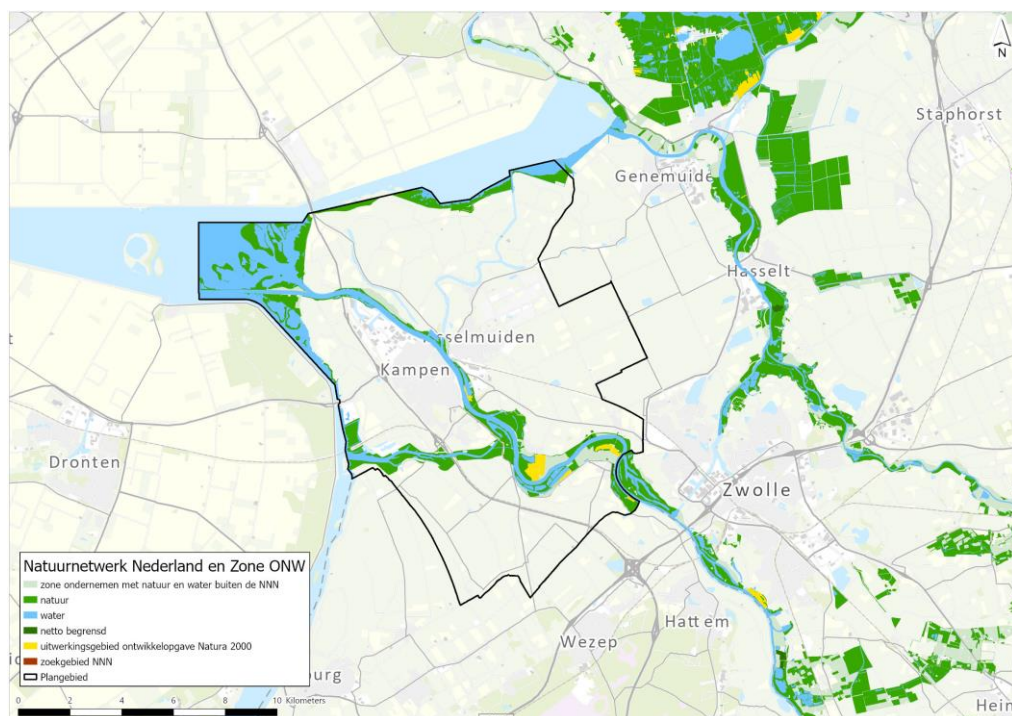
Deze beheertypen dragen bij aan de biodiversiteit en ecologische duurzaamheid in de regio. In afbeelding 8.2 zijn de NNN gebieden in en rond de gemeente Kampen weergegeven. Verder laat afbeelding 8.3 de zone 'Ondernemen met Natuur en Water' zien. Dit concept is bedoeld om duurzame economische activiteiten te integreren met natuur- en waterbeheer. Hieronder vallen bijvoorbeeld duurzame landbouw en veeteelt, natuur-inclusieve landbouw, innovatief waterbeheer en het ontwikkelen van recreatieve voorzieningen die de natuurwaarden respecteren en benutten.

Afbeelding 8.2 Natuurnetwerk Nederland

Afbeelding 8.3 Natuurnetwerk Nederland en zone ondernemen natuur en water in en rond Kampen

Stikstofdepositie (in en rond natuurgebieden)

Op afbeelding 8.4 is de grootschalige stikstofdepositiekaart van het RIVM afgebeeld, waarbij is ingezoomd op de gemeente Kampen (RIVM, 2018). De depositie van stikstofverbindingen in Nederland wordt gemeten met een ruimtelijke resolutie van 1x1 km. De depositiewaarden, vooral die voor natuurgebieden zoals de Natura 2000-gebieden, worden toegepast in de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). De PAS is opgezet om onder andere te voldoen aan de Vogel- en Habitatrichtlijn. De neerslag van stikstof is in veel gebieden

Op de kaart is te zien dat de stikstofdepositiewaarde in het grootste gedeelte van de gemeente Kampen redelijk laag zijn (tussen de 1.000 en 1.500 mol/ha/jaar). Echter zijn de depositiewaarde in en rond de stad Kampen aanzienlijk hoger, met een piek van ongeveer 2.800 mol/ha/jaar in het centrum. Omdat de IJssel, die door de stad loopt, als Natura 2000-gebied is gerekend (Rijntakken) en vervolgens ook uitloopt in het Ketelmeer & Vossemeer, is dit een aandachtspunt voor de gemeente. Het is dus een opgave voor de gemeente om de stikstofdepositie in Kampen te verlagen, met extra aandacht voor de hoge stikstofdepositie in de binnenstad.

Legenda:

Stikstofdepositie 2018 (Ntot)
(mol/ha/jaar)

< 1000
1000 - 1500
1500 - 2000
2000 - 2500
2500 - 3000
3000 - 3500
≥ 3500

2 km

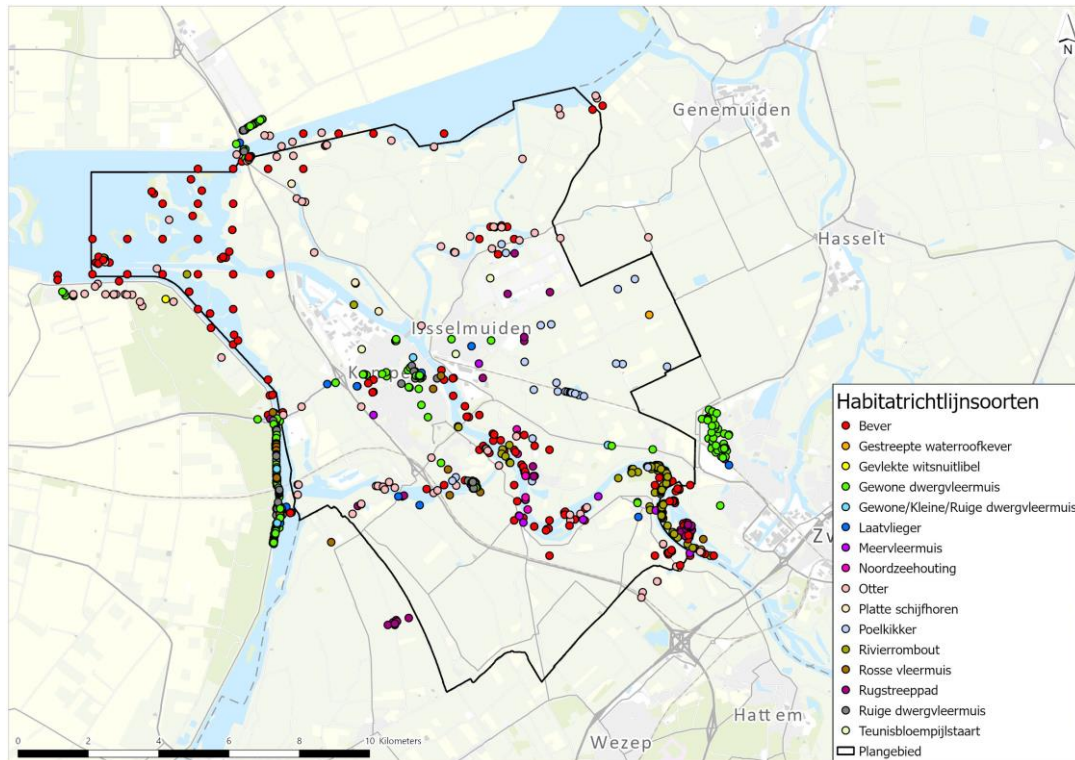
Aantal soorten

In afbeelding 8.5 zijn de Habitatrichtlijnsoorten weergegeven in en rond een straal van 1 kilometer om Kampen. Het betreft voornamelijk waarnemingen van de gewone dwerggleermuis en de bever. Ook zijn er waarnemingen van amfibieën, reptielen en ongewervelden. Let wel, er is hier hoogstwaarschijnlijk sprake van een waarnemerseffect: op locaties waar meer mensen komen worden ook meer waarnemingen gedaan, waardoor de hoeveelheid waarnemingen niet representatief is voor de daadwerkelijke dichtheid van soorten. Het is dan ook niet mogelijk om op voorhand uitspraken te doen over het verwachte aantal en soortensamenstelling van soorten in de omgeving en de verschillen hierin tussen verschillende gedeelten van het plangebied te kwantificeren.

66 | 104 Witteveen+Bos | 141689/25-007.603 | Definitief 02

bedreigen de inheemse flora en fauna, en er is een voortdurende behoefte aan het versterken van ecologische verbindingen tussen natuurgebieden. Lokale initiatieven en beleidsmaatregelen, zoals de Subsidieregeling Natuur voor Elkaar, ondersteunen de verbetering van biodiversiteit, maar verdere actie is nodig om de natuurkwaliteit te optimaliseren (Gemeente Kampen) (Overheid.nl, 2023).

Afbeelding 8.5 Habitatrichtlijnsoorten in een straal van 1 km rondom het plangebied (bron: NDFF, 2019 - 2024)¹

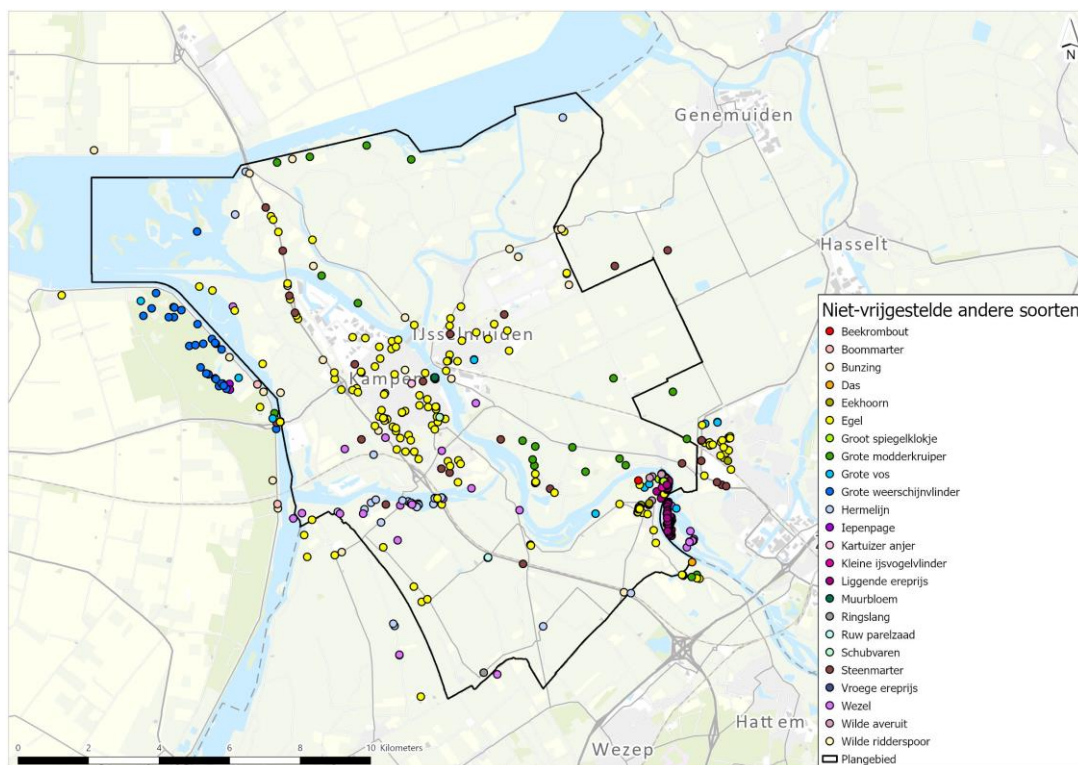

Niet-vrijgestelde andere soorten

In afbeelding 8.6 zijn de niet-vrijgestelde 'Andere soorten' in en rond een straal van 1 kilometer om Kampen weergegeven. In de Omgevingswet is de natuurwetgeving gedecentraliseerd. Hierdoor ontstaan er verschillen tussen provincies met betrekking tot de vrijgestelde en niet-vrijgestelde Andere soorten. Ook op deze kaart kan er sprake zijn van het waarnemerseffect, maar wederom geeft het een beeld van de soorten die voorkomen in de gemeente.

¹ (1) Deze informatie is afkomstig uit NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. (2) Wees alert met het gebruik van puntwaarnemingen, een punt is niet per se een waarneming op die plek.

Afbeelding 8.6 Niet-vrijgestelde Andere soorten in een straal van 1 km rondom het plangebied (bron: NDFF, 2019 - 2024)¹

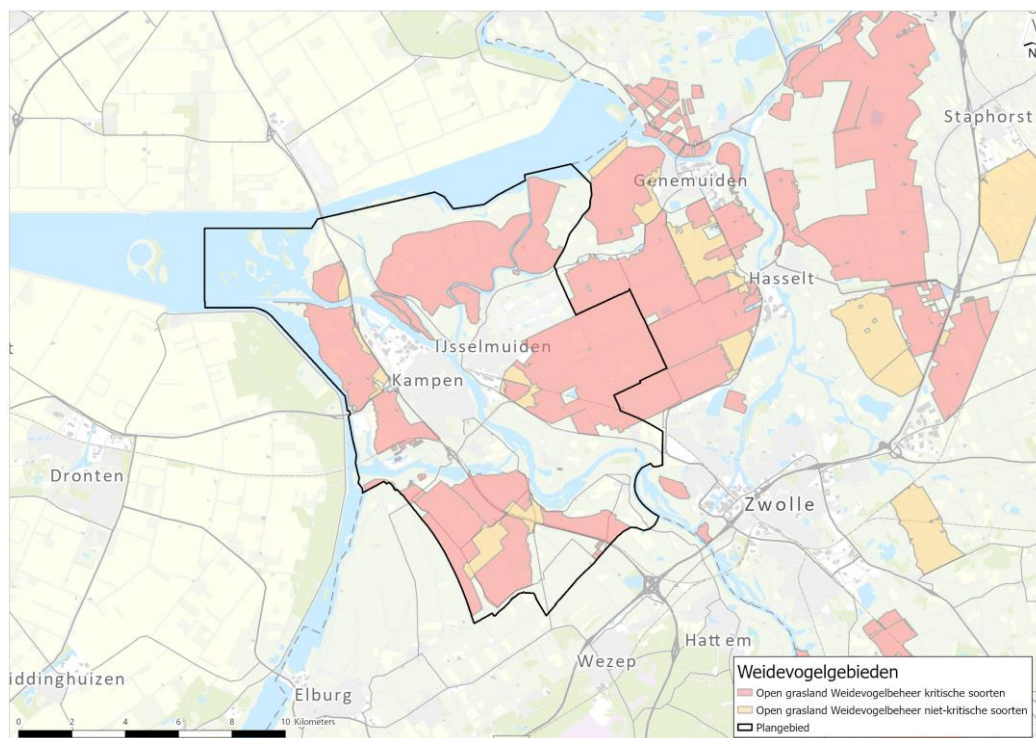

Weidevogelgebieden

In afbeelding 8.7 zijn de weidevogelgebieden in en rond de gemeente Kampen weergegeven. De weidevogelgebieden in en rond Kampen zijn van groot belang voor de bescherming en het behoud van verschillende weidevogelsoorten zoals de grutto, kievit, tureluur en scholekster. Deze gebieden bieden essentiële broed- en foerageerplaatsen voor deze soorten. Zoals de afbeelding laat zien, zijn er voornamelijk weidevogelgebieden voor kritische soorten. Volgens de Vogelbescherming (Vogelbescherming Nederland) is het voor effectief beheer van deze gebieden cruciaal om ecologische randvoorwaarden zoals een hoge mate van openheid, een hoog grondwaterpeil en kruiden- en insectenrijke graslanden centraal te laten staan in het landschap.

¹ (1) Deze informatie is afkomstig uit NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. (2) Wees alert met het gebruik van puntwaarnemingen, een punt is niet per se een waarneming op die plek.

Afbeelding 8.7 Weidevogelgebieden in en rond de gemeente Kampen

8.4 Conclusie

Huidige staat

Tabel 8.2 toont een samenvatting van de staat van de natuur in Kampen. Voor zowel de beschermde natuurgebieden en soortbescherming en biodiversiteit is de staat als redelijk beoordeeld, omdat er nog een aantal belangrijke aandachtspunten zijn.

Tabel 8.2 Beoordeling van het thema natuur

Aspect	Beoordeling	Toelichting
Beschermde natuurgebieden	☹️	de staat is matig. In en rond de gemeente Kampen zijn veel natuurgebieden die zowel deel uitmaken van Natura 2000 als NNN. Echter zijn er nog redelijk veel opgaven die moeten worden aangepakt om de natuurdoelstellingen te halen, waaronder waterbeheer, stikstofdepositie, habitatverbetering en agrarisch natuurbeheer
Soortbescherming en biodiversiteit	😐	de staat is redelijk. Er zijn veel weidevogelgebieden in en rond Kampen en er zijn verschillende soorten van de habitatrichtlijnsoorten (en andere soorten) waargenomen in het gebied. Ook doet de gemeente veel voor soortbescherming en biodiversiteit, zoals het geven van subsidies. Echter zijn er nog wel veel uitdagingen zoals stikstofdepositie, verdroging en habitatfragmentatie, op het gebied van soortbescherming en biodiversiteit

Referentiesituatie

In tabel 8.3 is een beoordeling gegeven aan de referentiesituatie voor het thema natuur.

Tabel 8.3 Beoordeling van het thema natuur

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	
Aspect	Beoordeling	Toelichting	Beoordeling
Beschermde natuurgebieden		er zijn vanuit de provincie en de gemeente al een aantal programma's opgestart, zoals Ondernemen met Natuur en Water (ONW), om de druk op de natuur te verminderen, natuur te herstellen en ontwikkelen. Veel hangt echter af van provinciale en landelijke transitie in bijvoorbeeld de landbouw. Op termijn zullen deze de drukfactoren op de natuur naar verwachting verminderen en zullen natuurwaarden van onder andere het Reevediep zich verder ontwikkelen	
Soortbescherming en biodiversiteit		zie de toelichting hierboven. In aanvulling hierop zorgen de ontwikkeling van Reevedelta en de energietransitie, en dan voornamelijk in de vorm van nieuwe windturbines, een extra risico op verlies aan habitat voor (weide)vogels ¹ . Met name door verstoring en aanvaringsslachtoffers als gevolg van de plaatsing van extra windturbines tot 2030 en eventueel na 2030 met het oog op de klimaatdoelen voor 2050	

¹ Dit geldt specifiek ook voor de Wespandief, een kwetsbare roofvogel met een instandhoudingsdoelstelling onder Natura 2000-gebied Veluwe die ook foerageert in het zuidelijk deel van de gemeente Kampen. Zie voor meer informatie: https://www.commissiener.nl/projectdocumenten/013469_3759_PlanMER_Gelders_milieuonderzoek_wind_Veluwe.pdf

9

LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE

9.1 Inleiding

Voor het thema landschap en cultuurhistorie is het volgende beoordelingskader gebruikt (zie tabel 9.1). Hierin zijn 3 aspecten opgenomen met daarbij behorende doelen en indicatoren.

Tabel 9.1 Aspecten en indicatoren voor het thema landschap en cultuurhistorie

Aspecten	Indicator
cultuurlandschap	- Landschapstypen; - (kleine) landschapselementen
beschermd gezichten en gebouwde monumenten	- beschermd stads- en dorpsgezichten; - gemeentelijke en rijksmonumenten
archeologie	- ontwikkeling op de verwachtingenkaart

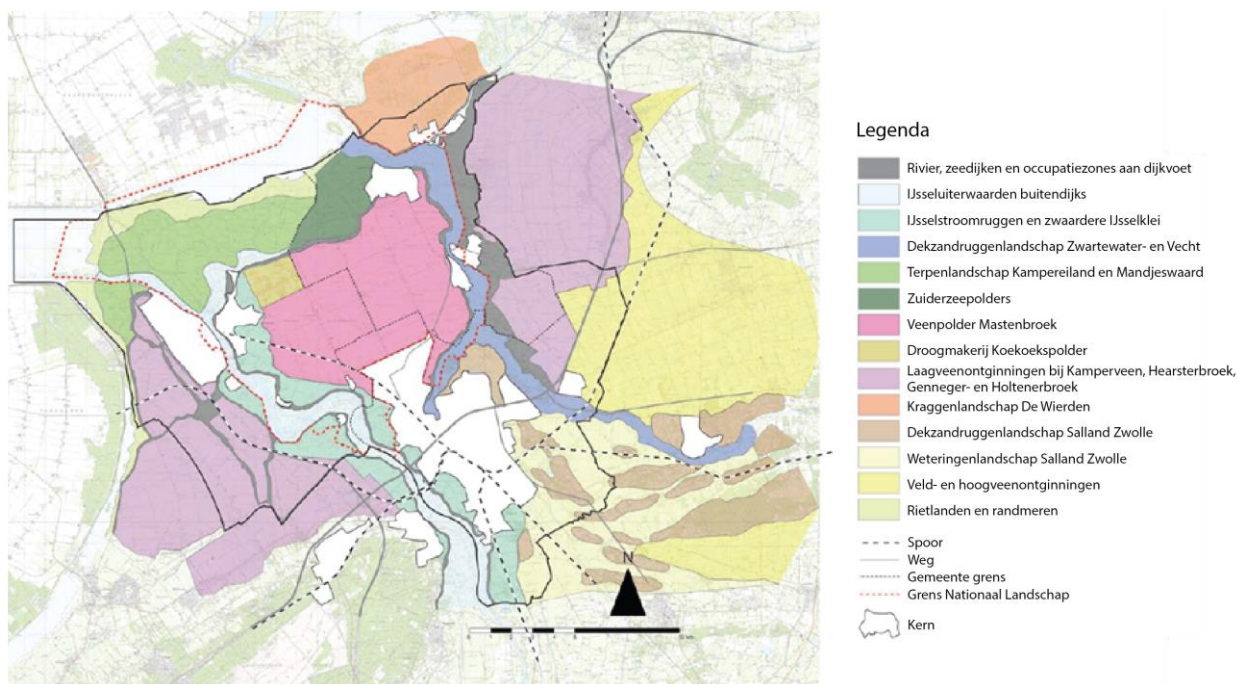
9.2 Cultuurlandschap

Het landschap van Kampen is door de eeuwen heen gevormd door zowel natuurlijke processen als menselijke activiteiten, en maakt deel uit van het Nationaal Landschap IJsseldelta. Oude abiotische patronen en cultuurhistorische lagen zijn nog zichtbaar in het landschap, dat grotendeels is bepaald door water. Dit water heeft een cruciale rol gespeeld in de ontstaansgeschiedenis van de regio, die een belangrijk deel vormt van de dynamische delta rondom de rivier de IJssel. Polders zoals Mastenbroek en Kamperveen hebben een regelmatige structuur door de aanleg van rechte weteringen en poldervaarten, typerend voor het polderlandschap dat kenmerkend is voor de IJsseldelta.

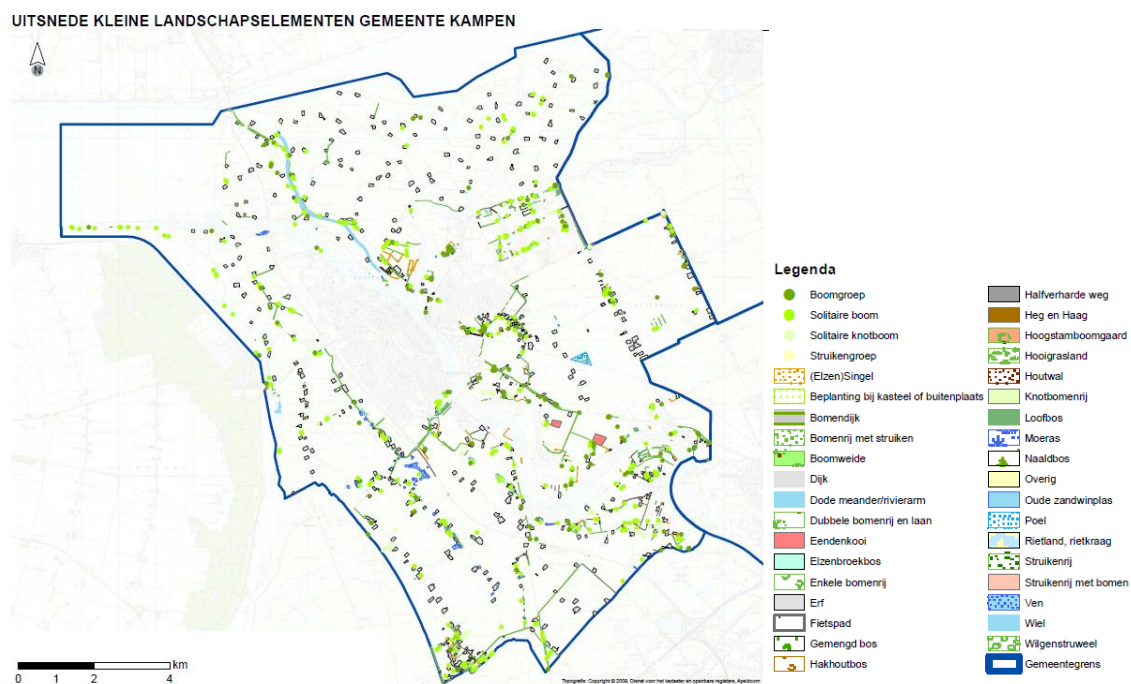
Terpen, dijken en nederzettingen zijn prominente kenmerken, met veel terp-erven voor melkveehouderij en woonboerderijen in de Mastenbroek, Kampereiland en Mandjeswaard. Langs oude dijken zijn doorbraakkolken te vinden, ontstaan door dijkdoorbraken, wat eveneens onderdeel is van de typische waterbeheersing in dit nationale landschap. In de 20e eeuw hebben ruimtelijke ontwikkelingen, zoals schaalvergroting in de landbouw en infrastructuurprojecten, het historische landschap deels veranderd, wat zichtbaar is in de grootschalige stedelijke uitbreidingen en industriële landschappen rondom Zwolle en Kampen. Toch blijft de unieke combinatie van natuur, waterbeheer en cultuurhistorie in de IJsseldelta bewaard als een essentieel onderdeel van het gebied. In afbeelding 9.1 zijn de belangrijkste landschapstypen in en rond de gemeente Kampen weergegeven (RoyalHaskoningDHV, 2010).

In afbeelding 9.2 is een uitsnede van de kleine landschapstypen in de gemeente Kampen weergegeven. Hierin zijn een aantal elementen geïnventariseerd die het huidige landschap binnen de gemeente kleuren. Hieronder vallen recreatieve elementen, infrastructuur, landbouwgrond, type natuurgebied, water, en bossen en beplanting (waaronder struiken, bomen en beplanting).

Afbeelding 9.1 Landschapstypenkaart (RoyalHaskoningDHV, 2010)

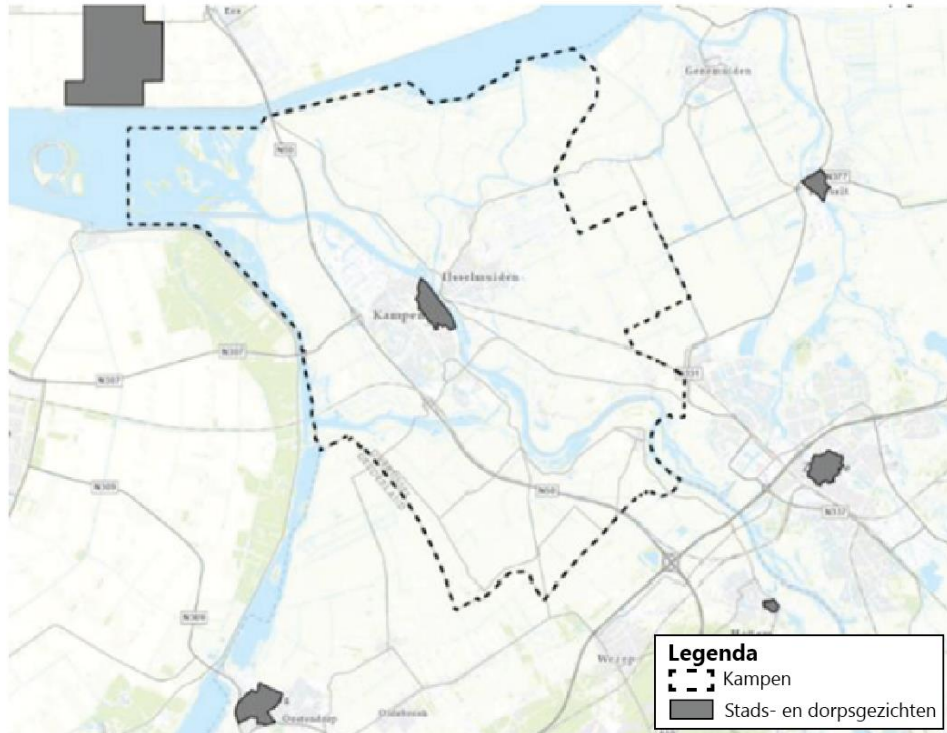

Afbeelding 9.2 Uitsnede kleine landschapselementen gemeente Kampen (RoyalHaskoningDHV, 2010)

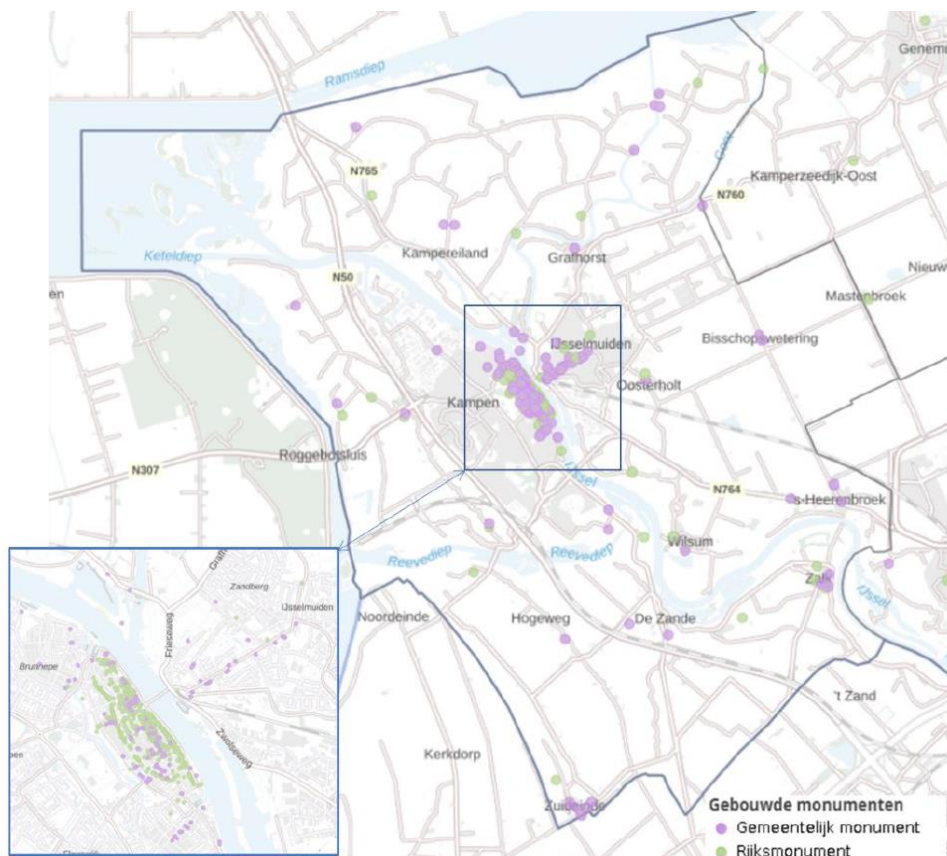
9.3 Beschermde gezichten en gebouwde monumenten

Kampen heeft een rijke historie als Hanzestad, zichtbaar in het beschermde stadsgezicht van het centrum (zie afbeelding 9.3). De gemeente kent diverse rijks- en gemeentelijke monumenten (zie afbeelding 9.4), hoewel er geen werelderfgoed is. De cultuurhistorische waarden worden verder bepaald door de eeuwenoude strijd tegen het water, zichtbaar in de veenpolders zoals Mastenbroekerpolder, met hun karakteristieke verkavelingspatronen en terpen. Dijken langs de oude Zuiderzeekust en rivieren, met

Afbeelding 9.4 Gemeentelijke- en Rijksmonumenten binnen de gemeente Kampen (Atlas van Overijssel)

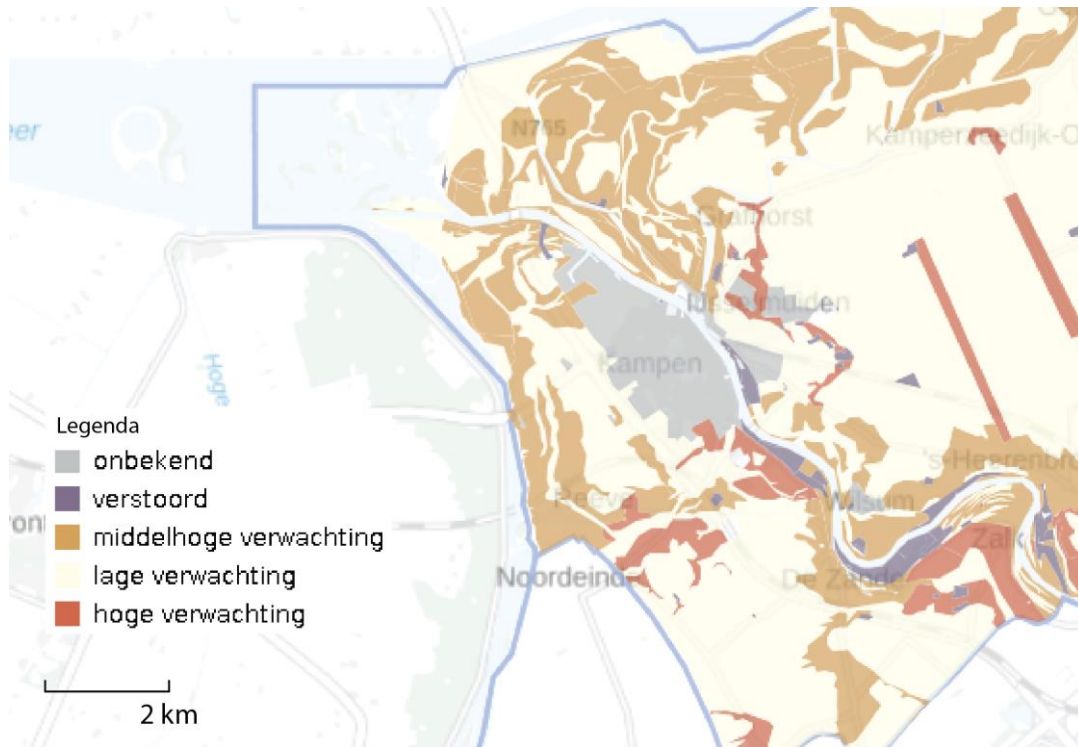

9.4 Archeologie

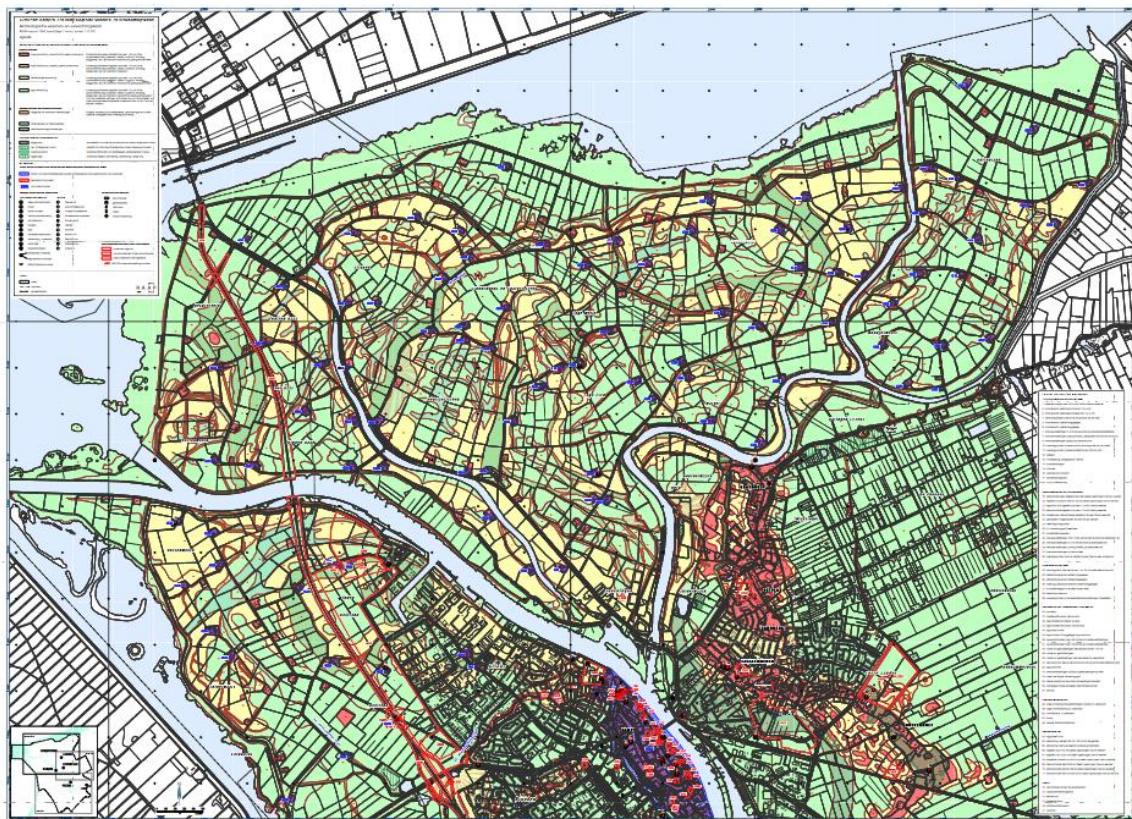
Kampen heeft erg gedetailleerde kaarten met betrekking tot de archeologische waarden- en verwachtingen (Gisnet). Deze kaarten bieden een overzicht van gebieden met hoge, middelhoge en lage trefkans op archeologische resten. Ze zijn essentieel voor ruimtelijke ordening en voor het behoud van archeologische informatie in de bodem. De gemeente Kampen heeft duidelijke wetten op het gebied van archeologisch terrein, waardoor de archeologische waarden behouden kunnen blijven (Overheid.nl, 2011).

In afbeelding 9.5 is de archeologische verwachtingenkaart in de gemeente Kampen weergegeven. Zoals te zien is zijn er door een groot gedeelte van de gemeente middelhoge verwachtingen voor archeologische vondsten en zijn er op sommige plekken, met name in het zuiden van de gemeente, zelfs hoge verwachtingen. Echter zijn er ook op sommige plekken, voornamelijk langs de rivier plekken verstoord waar archeologische vondsten verwacht konden worden. In afbeelding 9.6, 9.7, 9.8 en 9.9 zijn gedetailleerde archeologische waarden- en verwachtingenkaarten weergegeven, vanwege de grootte van de bestanden wordt voor een duidelijkere afbeelding gerefereerd naar de bron (Gisnet).

Afbeelding 9.5 Archeologische verwachtingenkaart (bron: Atlas van Overijssel, 2022a)

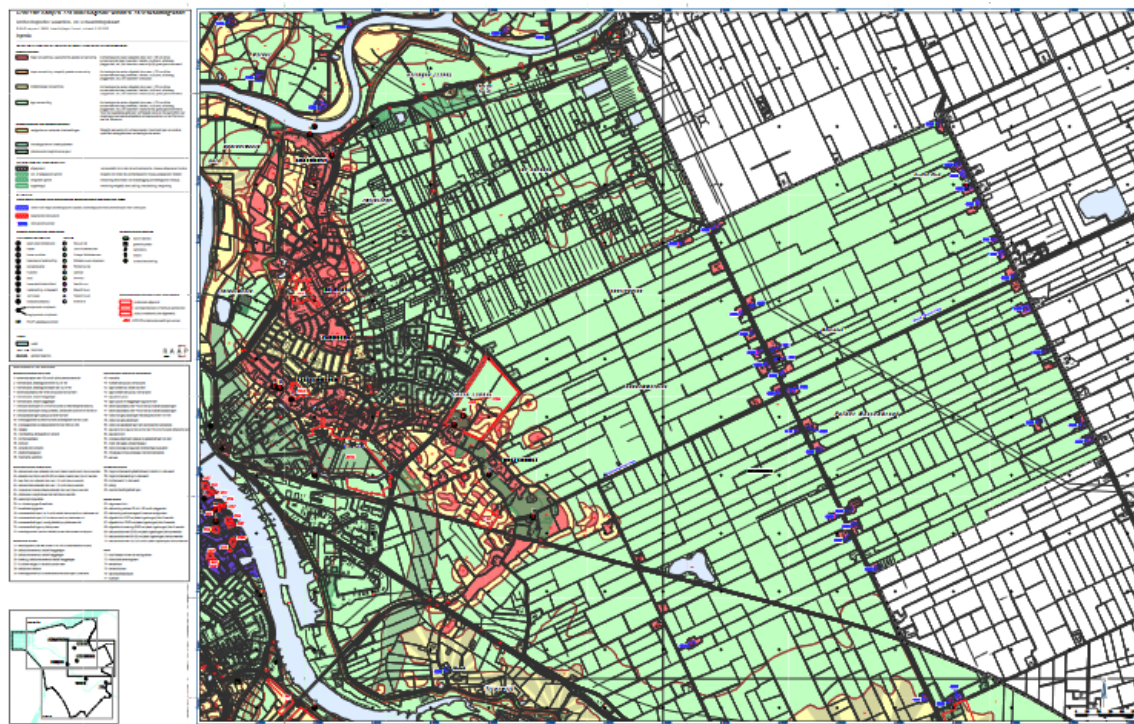

Afbeelding 9.6 Archeologische waarden- en verwachtingenkaart Kampen Noord (Gisnet)

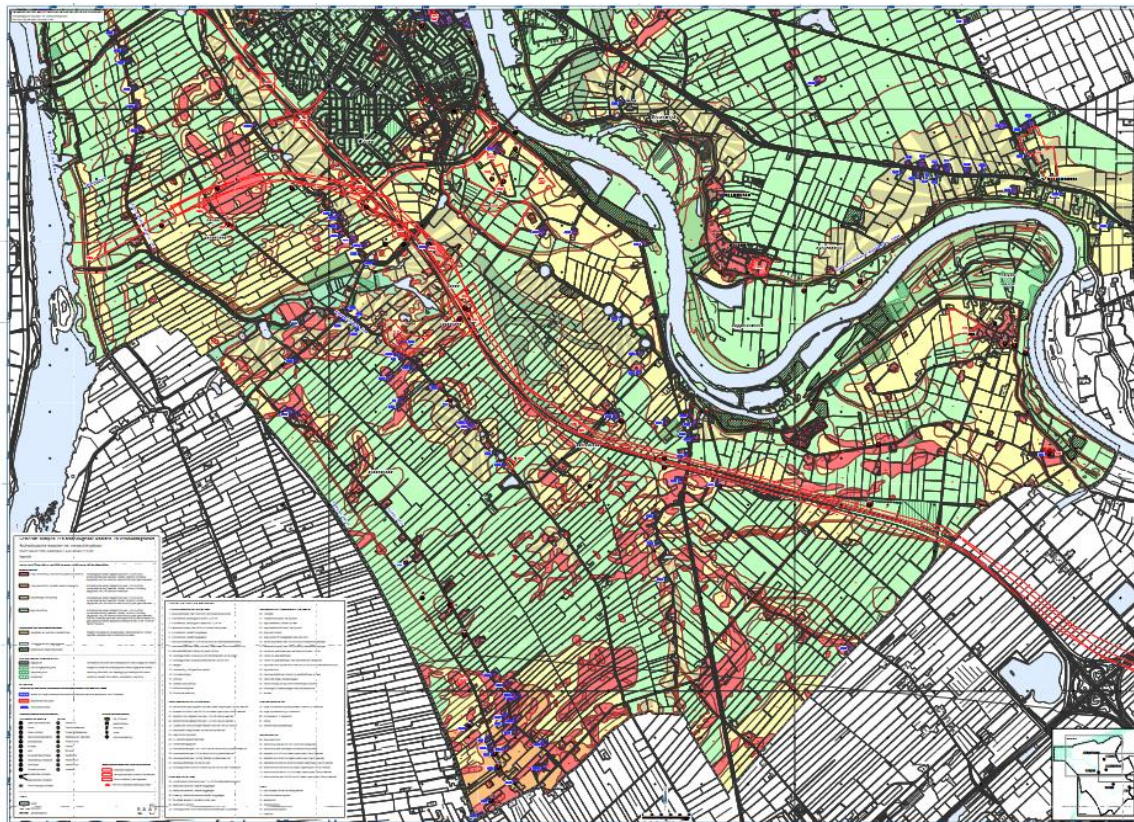

Afbeelding 9.7 Archeologische waarden- en verwachtingenkaart Kampen Oost (Gisnet)

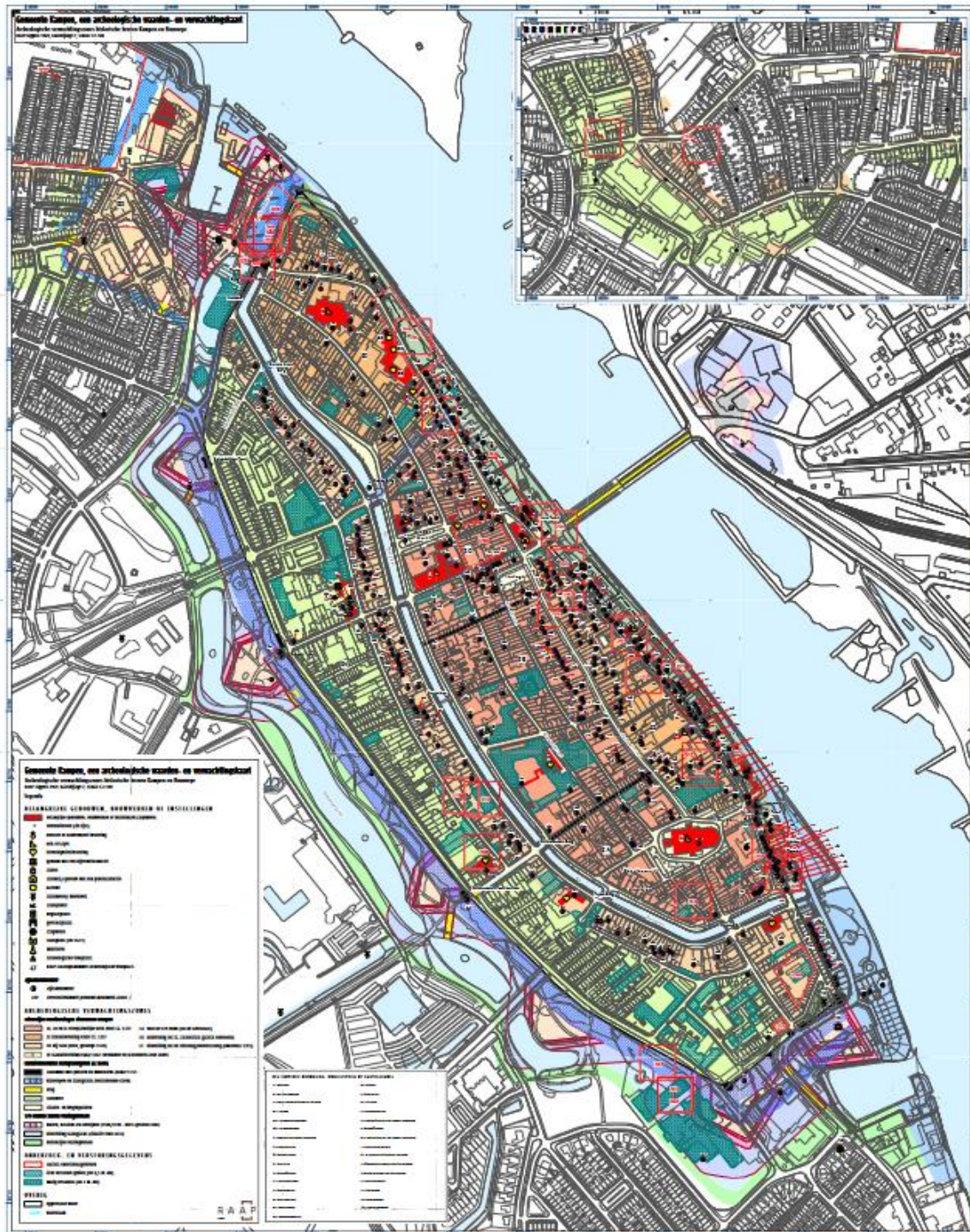

Afbeelding 9.8 Archeologische waarden- en verwachtingenkaart Kampen Zuid (Gisnet)

Abbeelding 9.9 Archeologische waarden- en verwachtingenkaart Kampen Binnenstad (Gisnet)

9.5 Conclusie

Huidige staat

Tabel 9.2 toont een samenvatting van de staat van het landschap en de cultuurhistorie in Kampen. Op het gebied van landschap zijn er nog een aantal belangrijke vraagstukken, waardoor de staat als redelijk is beoordeeld, maar voor cultuurhistorie en archeologie is de staat als overwegend goed beoordeeld.

Tabel 9.2 Beoordeling van het thema landschap en cultuurhistorie

Aspect	Beoordeling	Toelichting
Cultuurlandschap		de staat is redelijk. Hoewel er aanzienlijke inspanningen worden geleverd om het landschap van Kampen te behouden en te verbeteren, blijven er uitdagingen bestaan. De druk van verstedelijking door onder andere de doorontwikkeling van Reevedelta, de intensieve landbouw en het verlies van kleine landschapselementen zijn factoren die de landschapskwaliteit bedreigen
Beschermde gezichten en gebouwde monumenten		de staat is overwegend goed. Kampen heeft een goed ontwikkelde infrastructuur voor de bescherming en instandhouding van zijn cultuurhistorische waarde, ondersteund door zowel rijks- als gemeentelijk beleid. Dit maakt de stad een voorbeeld van hoe historische en moderne elementen kunnen samengaan om een rijke culturele omgeving te behouden en te versterken
Archeologie		de staat is overwegend goed. Kampen heeft duidelijk in beeld waar de archeologisch waarde- en verwachtingsvolle locaties zijn. De gemeente heeft ook duidelijke regelgeving om ervoor te zorgen dat de archeologische waarden niet verloren gaan

Referentiesituatie

In tabel 9.3 is een beoordeling gegeven aan de referentiesituatie voor het thema landschap en cultuurhistorie.

Tabel 9.3 Beoordeling van het thema duurzame landschap en cultuurhistorie

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	
Aspect	Beoordeling	Toelichting	Beoordeling
Cultuurlandschap		de druk van verstedelijking door onder andere Reevedelta, de intensieve landbouw en het verlies van kleine landschapselementen zijn factoren die de landschapskwaliteit bedreigen. Er zijn veel risico's en grote onzekerheid	
Beschermde gezichten en gebouwde monumenten		vanwege de extremen van klimaatverandering en veen in grote delen van de ondergrond is erfgoed wellicht kwetsbaar voor periodes van droogte	
Archeologie			

10

BODEM EN KLIMAATADAPTATIE

10.1 Inleiding

Voor het thema bodem en klimaatadaptatie is het volgende beoordelingskader gebruikt (zie tabel 10.1). Hierin zijn 5 aspecten opgenomen met daarbij behorende doelen en indicatoren.

Tabel 10.1 Aspecten en indicatoren voor het thema bodem en klimaatadaptatie

Aspecten	Indicator
bodem en ondergrond	- Bodemtypen; - Bodemverontreiniging; - bodemdaling
waterveiligheid	- maximale waterdiepte bij een dijkdoorbraak; - overstromingskans per jaar; - prognose status primair waterkeringen
waterkwaliteit en duurzame watervoorziening	- biologische waterkwaliteit; - chemische waterkwaliteit; - grondwaterkwaliteit; - grondwaterbescherming
hittestress	- hittestresskaart
wateroverlast en droogte	- watersysteem; - wateroverlast bij hevige neerslag; - verschilzetting

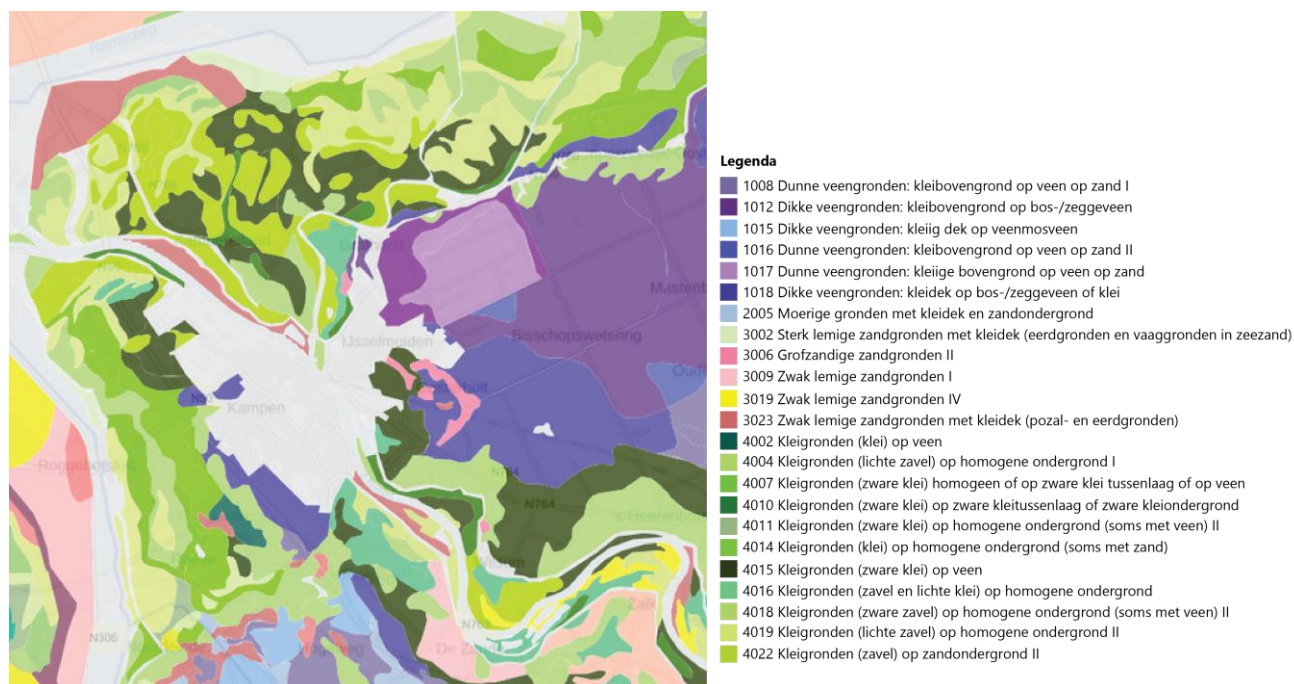
10.2 Bodem en ondergrond

Bodemtypen

In afbeelding 10.1 zijn de verschillende bodemtypen in de gemeente Kampen weergegeven. Het noorden en westen van de gemeente bestaat uit kleigronden met hier en daar wat lemige zandgronden. In het oosten zijn daarentegen voornamelijk veengronden te vinden. In het zuiden zijn zowel klei-, veen- en zandgronden te vinden.

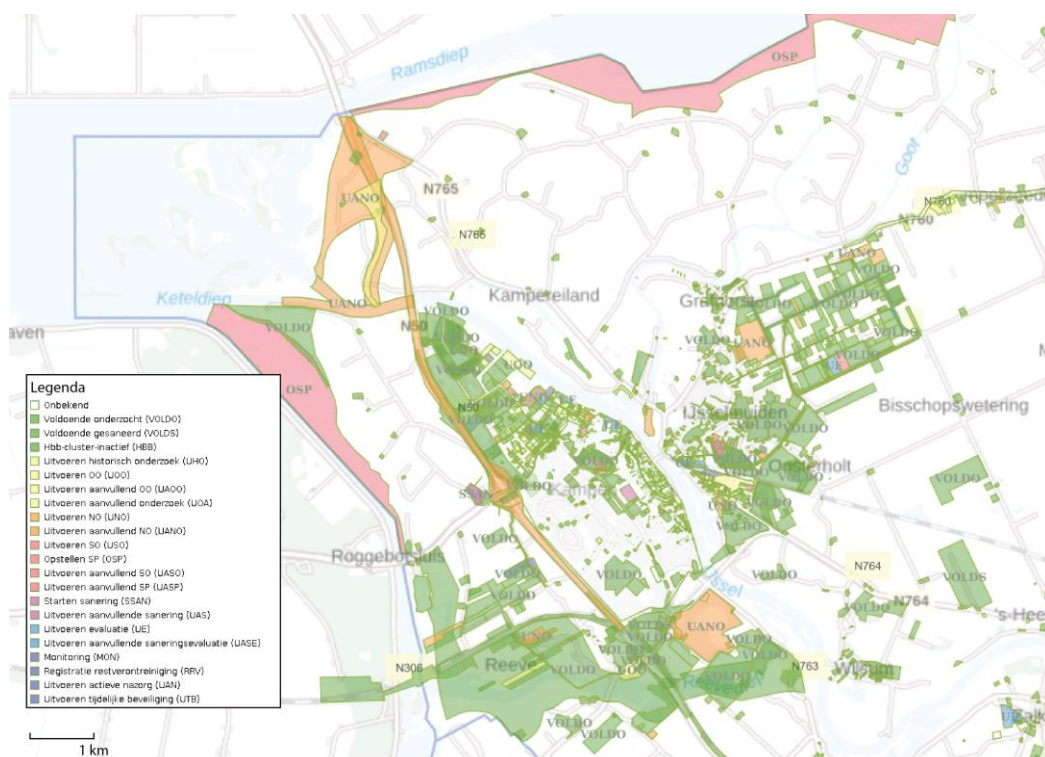
Afbeelding 10.1 Bodemsoorten in en rond de gemeente Kampen (bron: Atlas van Overijssel, 2021)

Bodemkwaliteit

Afbeelding 10.2 toont de bodemverontreinigingen in Kampen, inclusief hun huidige status. Verspreid over de gemeente zijn er nog enkele locaties waar nader onderzoek of sanering nodig is. De laatste spoedeisende bodemsanering, uitgevoerd bij de voormalige chemische wasserij aan de Blekerijweg in IJsselmuiden, heeft de eerste fase succesvol afgerond. De voorbereidingen voor fase 2 van deze sanering zijn momenteel in volle gang.

Afbeelding 10.2 Bodemverontreiniging (bron: Atlas van Overijssel, z.d.a)

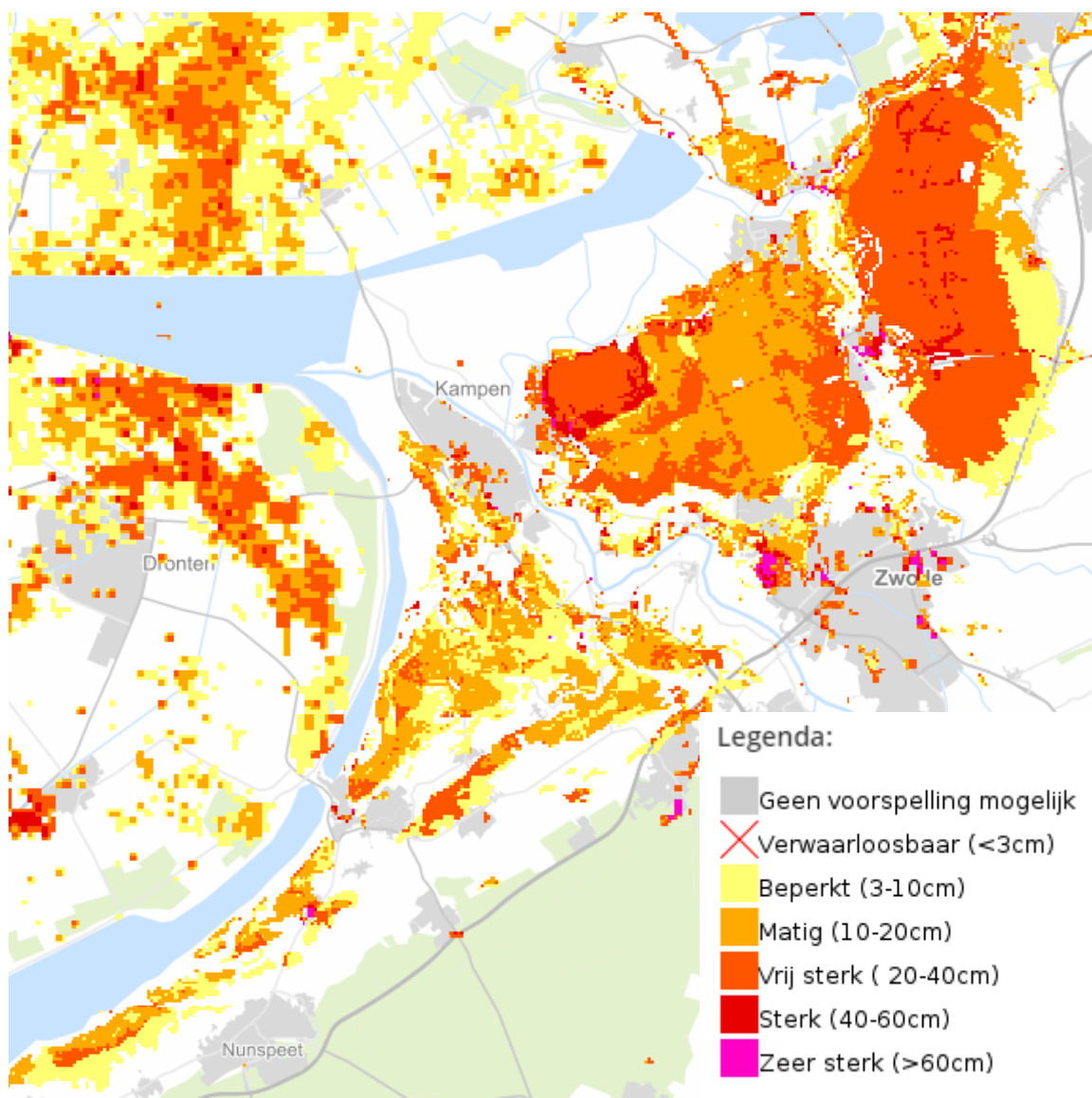

Bodemdaling

Afbeelding 10.3 laat zien dat er in het buitengebied van Kampen sprake is van matige tot sterke bodemdaling in delen van het buitengebied van Kampen. In het bijzonder in de Koekoekspolder en de daaraan grenzende Mastenbroekpolder. Door bemaling van het veenpakket in deze laaggelegen polders oxideert het veen (bijdrage aan klimaatverandering) en nemen risico's op droogteschade voor landbouw en infrastructuur toe. Ook vergroot de bodemdaling in combinatie met weersextremen de overstromingsrisico's. In het Kamperveen ten zuiden van Kampen speelt deze problematiek met name op het gebied van verdroging. De verkenning bodemdaling veenweidegebied Overijssel bevat meer informatie over deze problematiek (Van Staverden et al. , 2020).

Afbeelding 10.3 Bodemdaling 2020 - 2025 hoog scenario (Deltares, WenR & TNO, 2021)

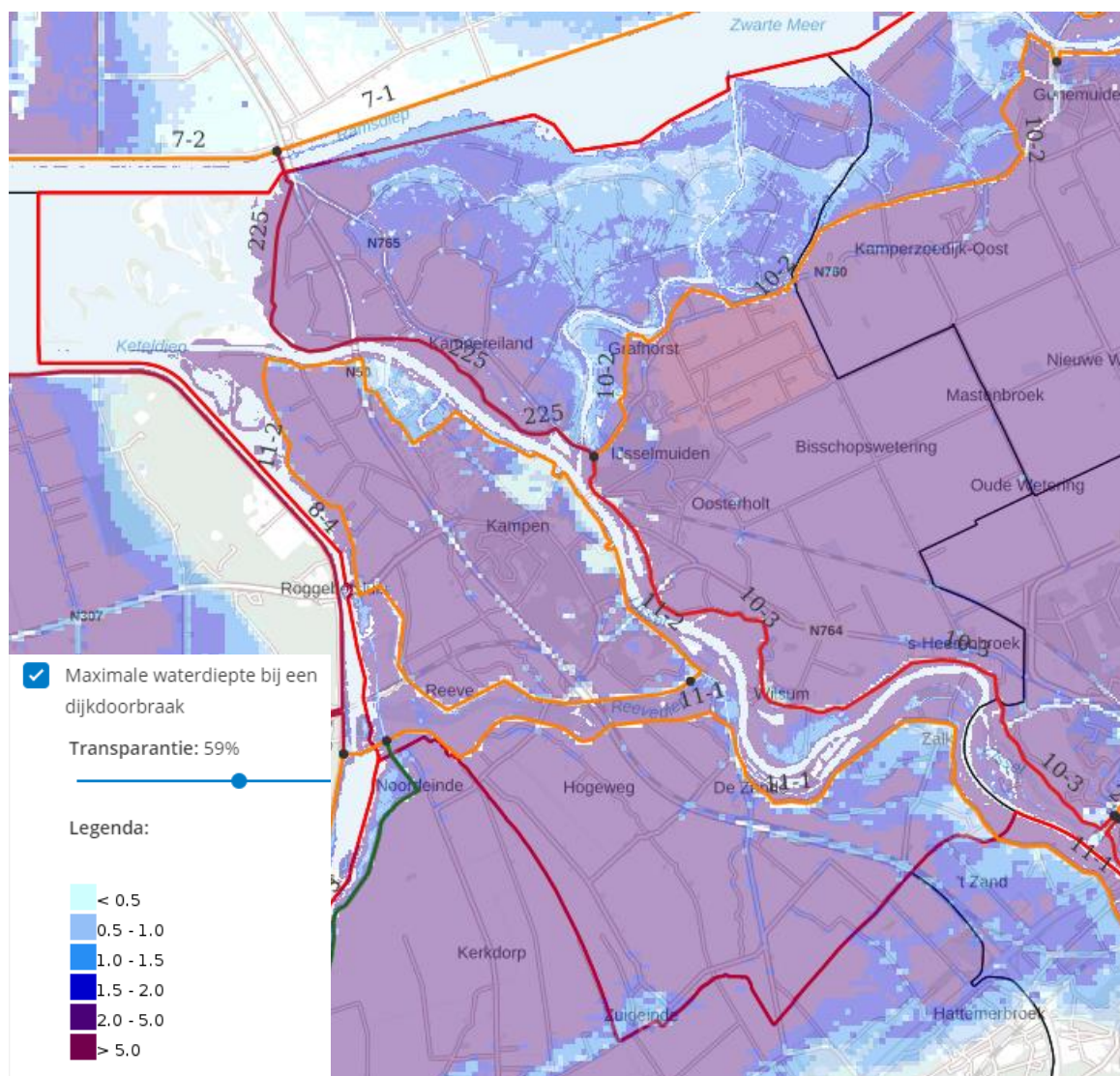
10.3 Waterveiligheid

Gemeente Kampen wordt voor een groot deel beschermd door zogeheten primaire waterkeringen. Dit zijn de dijken die ook van nationaal belang zijn voor de waterveiligheid in Nederland. Dit is nodig omdat een groot deel van de gemeente bij een dijkdoorbraak enkele meters onder water kan komen te staan. Dit varieert van 0-1 meter in de binnenstad en het havengebied van Kampen en het Kampereiland tot circa

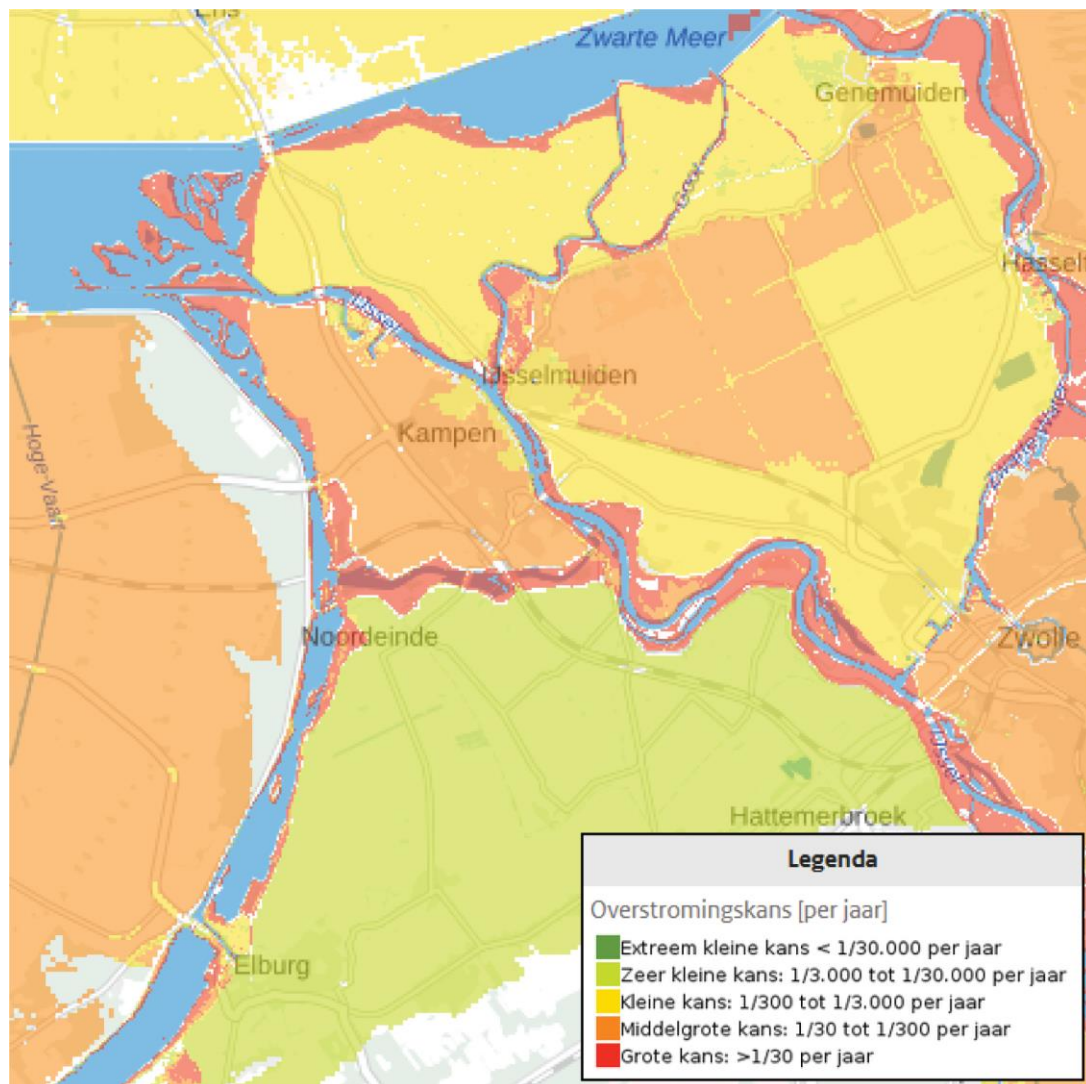
5 meter in de Koekoekspolder (zie afbeelding 10.4) Om deze reden kent Kampen gelden er strenge normen aan de waterkeringen. De overstromingskans bedraagt 1/30 jaar tot 1/30.000 per jaar voor het grootste deel van de gemeente (zie afbeelding 10.5). De waterkeringen worden regelmatig getoetst aan de nieuwste normen. Hieruit blijkt dat een groot deel van de waterkeringen niet voldoet aan de gestelde norm en dus versterkt wordt of moet worden om ook in de toekomst te voldoen aan de veiligheidseisen (zie afbeelding 10.6). Dit geldt overigens voor een groot deel van waterkeringen in Nederland en levert geen acuut veiligheidsrisico op.

Verder wordt het Kampereiland niet beschermd door primaire waterkeringen. De waterkering aan de westzijde van het Kampereiland vormt een primaire waterkering, terwijl de overige keringen rondom het gebied regionale waterkeringen zijn. Regionale waterkeringen hebben een lagere veiligheidsnorm in vergelijking met primaire waterkeringen, waardoor het Kampereiland kwetsbaarder is voor overstromingen. Dit betekent dat het gebied een groter risico loopt bij extreme weersomstandigheden dan de binnendijks gelegen gebieden, die doorgaans worden beschermd door robuustere dijkstelsels. De lagere bescherming van regionale waterkeringen maakt het essentieel om continue aandacht te hebben voor waterveiligheid en risicomanagement in dit gebied.

Afbeelding 10.4 Maximale waterdiepte bij een dijkdoorbraak en overstromingskans per jaar (Rijkswaterstaat, 2022)

Afbeelding 10.5 Overstromingskansen actueel 2022 (Rijkswaterstaat, 2024)

Afbeelding 10.6 Prognose status primaire waterkeringen (Waterveiligheidsportaal, n.d.)

10.4 Waterkwaliteit en duurzame watervoorziening

Watersysteem

Buitendijks vormen grote wateren als de randmeren, het Zwarte Meer en de IJssel en het Ganzendiep belangrijke structuren in het watersysteem. Afbeelding 10.7 toont het watersysteem van primaire en secundaire watergangen. Via diverse stuwen en gemalen wordt hiermee het watersysteem geregeld.

Afbeelding 10.7 Watersysteemkaart (Waterschap Drents Overijsselse Delta, n.d.)

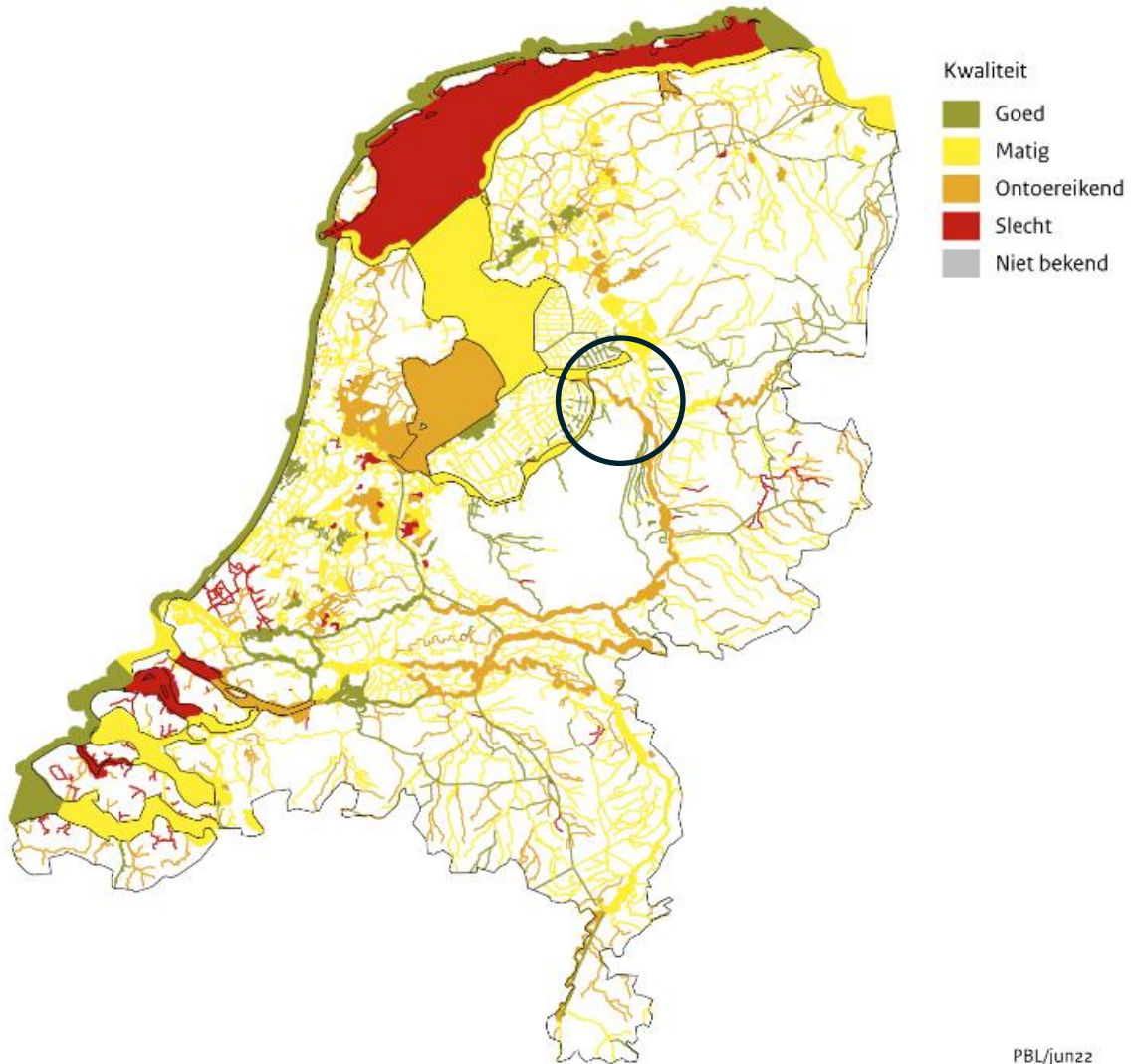

Waterkwaliteit oppervlaktewater

De waterkwaliteit van het oppervlaktewater is een aandachtspunt in heel Nederland, ook voor gemeente Kampen. De biologische waterkwaliteit van zogeheten KRW-waterlichamen is matig tot ontoereikend (afbeelding 10.8). Dit komt vaak door een overschot aan voedingsstoffen en bestrijdingsmiddelen uit de landbouw, beperkte mogelijkheden voor vismigratie en een onnatuurlijke inrichting van het water (strakke, rechte oevers). De meeste grote waterlichamen in Kampen hebben een relatief natuurlijke inrichting. Met name het Reevediep, de IJssel en randmeren.

Voor de chemische waterkwaliteit van het oppervlaktewater geldt een vergelijkbaar beeld voor zowel Kampen als geheel Nederland (afbeelding 10.9). Het aantal stoffen dat niet voldoet is vergelijkbaar met andere locaties in Nederland.

Afbeelding 10.8 Biologische waterkwaliteit

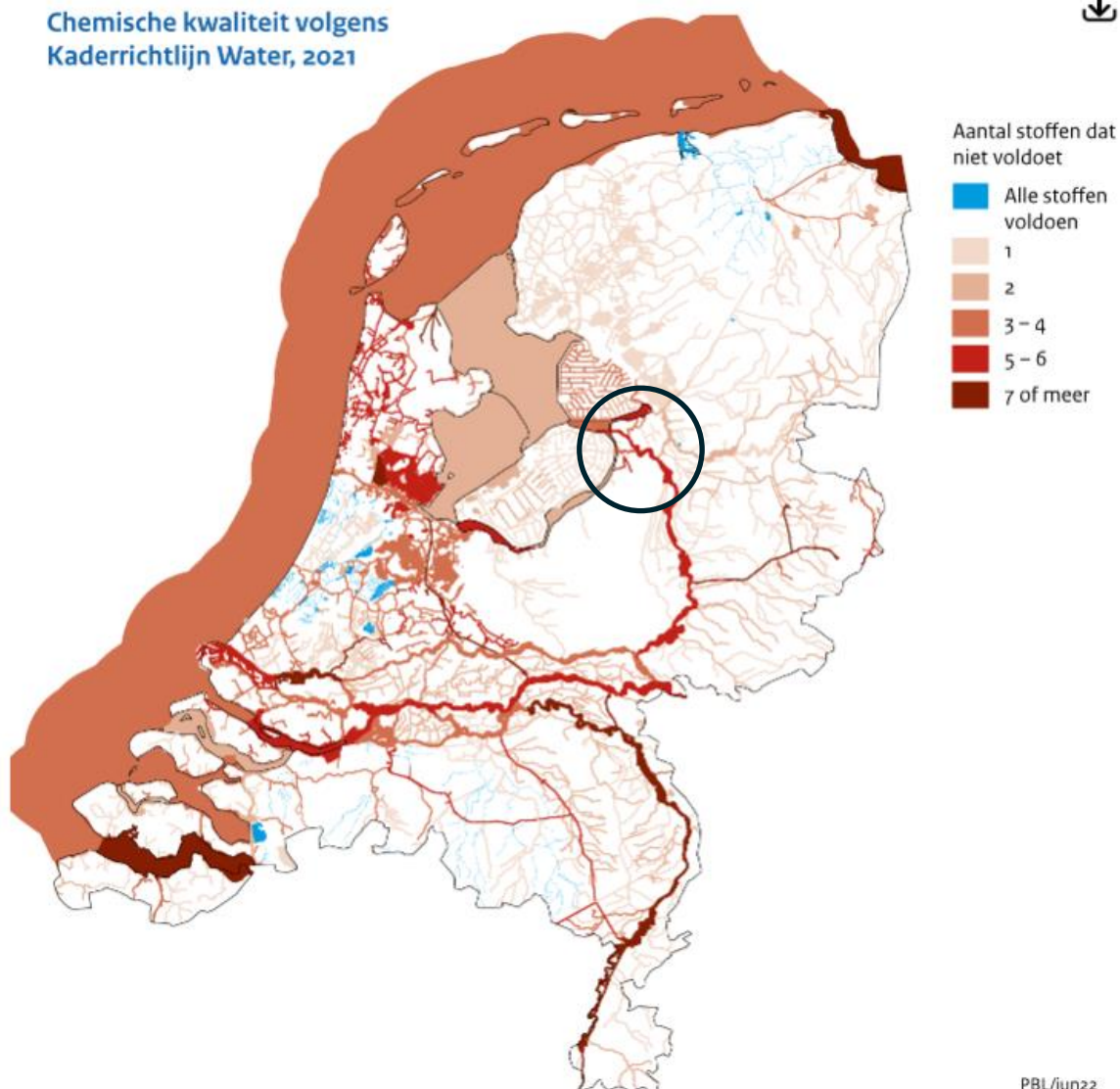

Bron: IHW (waterschappen, RWS); bewerkt door PBL

PBL/jun22
www.clo.nl/nl142005

Chemische kwaliteit volgens Kaderrichtlijn Water, 2021

Bron: IHW (waterschappen, RWS); bewerkt door PBL

PBL/jun22
www.clo.nl/nh56605

Grondwaterkwaliteit

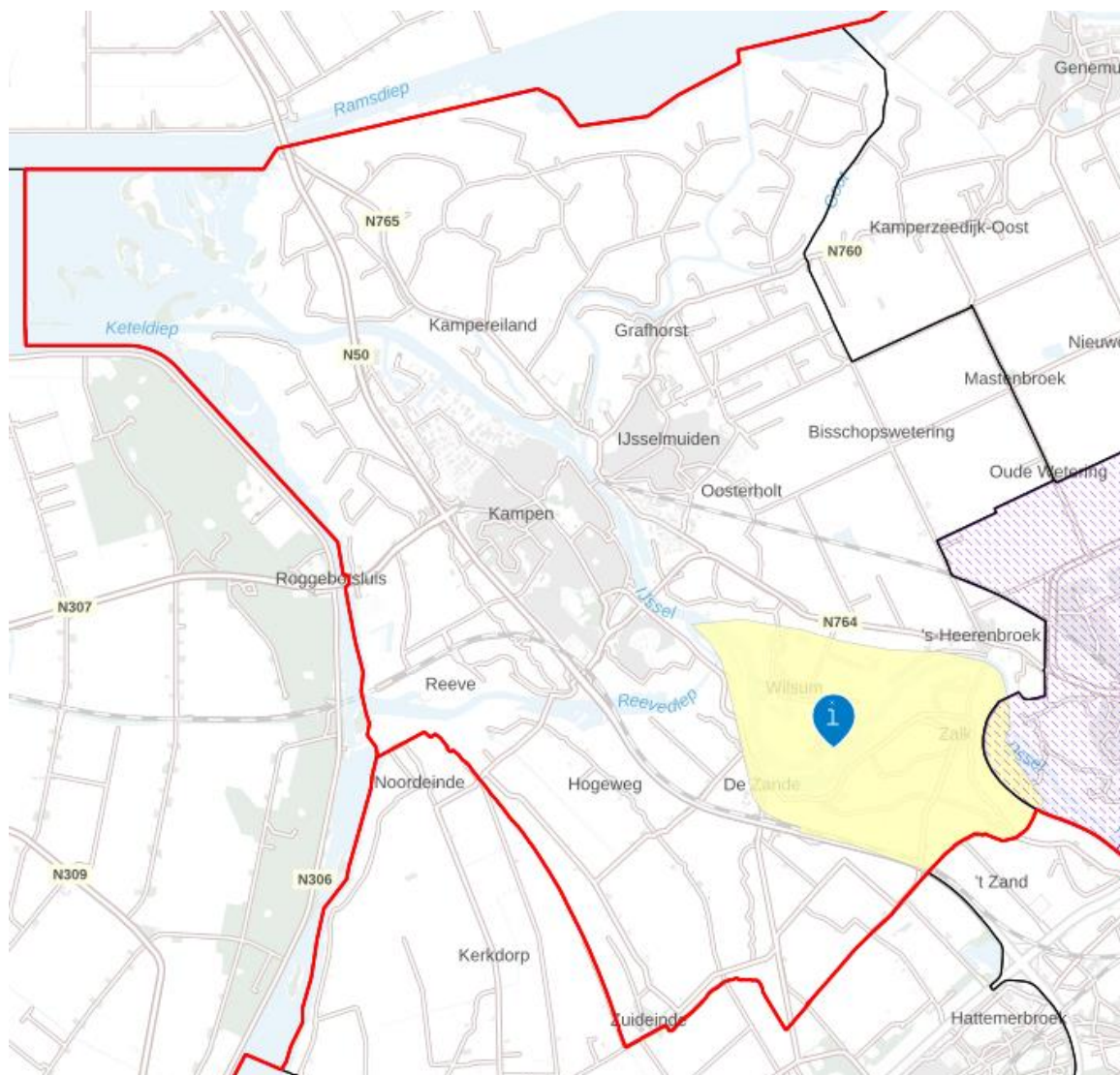
Ook grondwaterkwaliteit in Kampen is net als in veel andere gebieden in Nederland een aandachtspunt. Op alle meetpunten in de gemeente komt de signaleringswaarde boven de signaleringwaarde van 0,1 microgram/liter (KWR, n.d.). Het gaat hierbij om waarden voor bestrijdingsmiddelen, metaboliëten, geneesmiddelen en andere antropogene stoffen.

Grondwaterbeschermingsgebieden

De Koppelerwaard in het zuidoosten van de gemeente is een zogeheten intrekgebied waar grondwaterreserves gericht op mogelijk toekomstige drinkwaterwinning (afbeelding 10.10). In specifiek dit gebied is waterkwaliteit een belangrijk aandachtspunt.

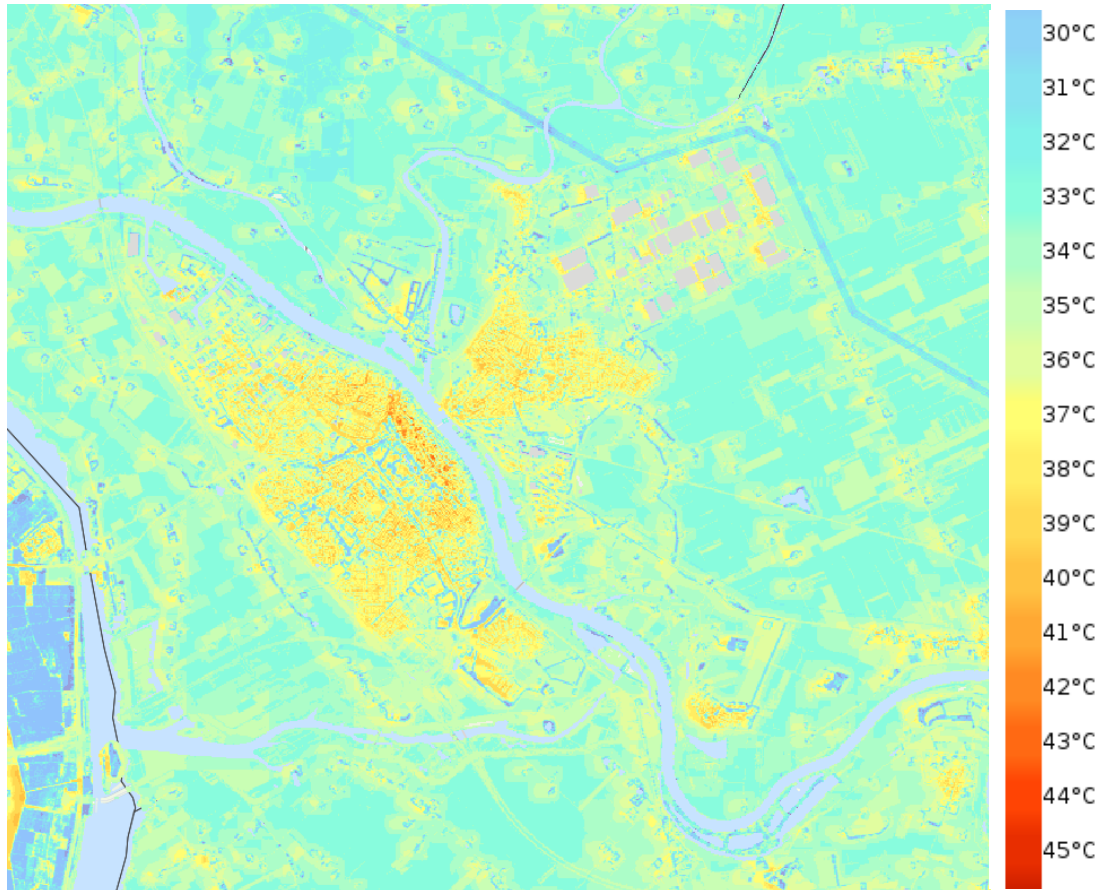
Afbeelding 10.10 Grondwaterbescherming rondom bronnen voor drinkwaterwinning (RIVM, 2024)

10.5 Hittestress

Gemeente Kampen is in vergelijking met andere gemeenten in Nederland minder gevoelig voor hittestress (zie afbeelding 10.11). De ligging aan de randmeren en het IJsselmeer zorgt doorgaans verkoeling en zorgt voor meer wind. Dat neemt niet weg dat de gevoelstemperatuur ook in het bebouwde gebied flink kan oplopen tijdens tropische dagen. Ook omdat het dan vaak weinig waait en wind bij heet weer meestal uit het zuiden of oosten komt. Dit komt omdat er in deze wijken weinig schaduwrijk groen aanwezig is in de vorm van koelteplekken en schaduwrijke wandel- en fietspaden. De binnenstad en de wijken Brunnepe en De Greente vallen hierbij op door gevoelstemperaturen tot boven de 40 graden in het huidige klimaat. Dit zijn plekken waar grote groepen mensen langdurig verblijven en ook 's nachts slapen. Ook zijn het buurten met een hoog aandeel ouderen die vatbaarder zijn voor hoge gevoelstemperaturen. Bovendien zijn de oude woningen relatief gevoelig voor hitte. De Singel biedt een mogelijkheid tot verkoeling, maar is voor bewoners aan de noord- en oostrand van de genoemde wijken niet op loopafstand (300 meter of meer).

Afbeelding 10.11 Hittestress (gevoelstemperatuur bij een extreme hete zomerdag in het huidige klimaat) (Witteveen+Bos, 2021)

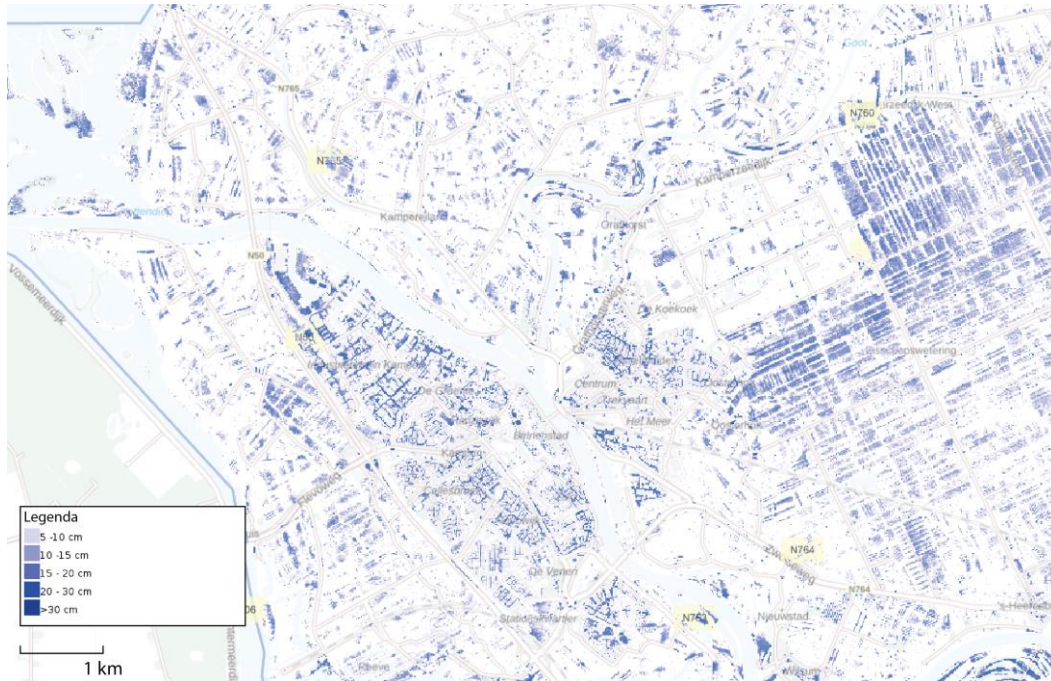

10.6 Wateroverlast en droogte

Wateroverlast bij hevige neerslag

Afbeelding 10.12 toont de waterdiepte op straat bij een kortdurende hevige neerslag die circa 1x in de 1.000 jaar voorkomt. Dit is met name voor de bebouwd omgeving de situatie die de meeste impact heeft. In het buitengebied is neerslag over meerdere dagen vaak maatgevend. Vrijwel alle delen van Kampen en IJsselmuiden zijn kwetsbaar. Delen van IJsselmuiden en het industrieterrein Kampen- vallen met name op.

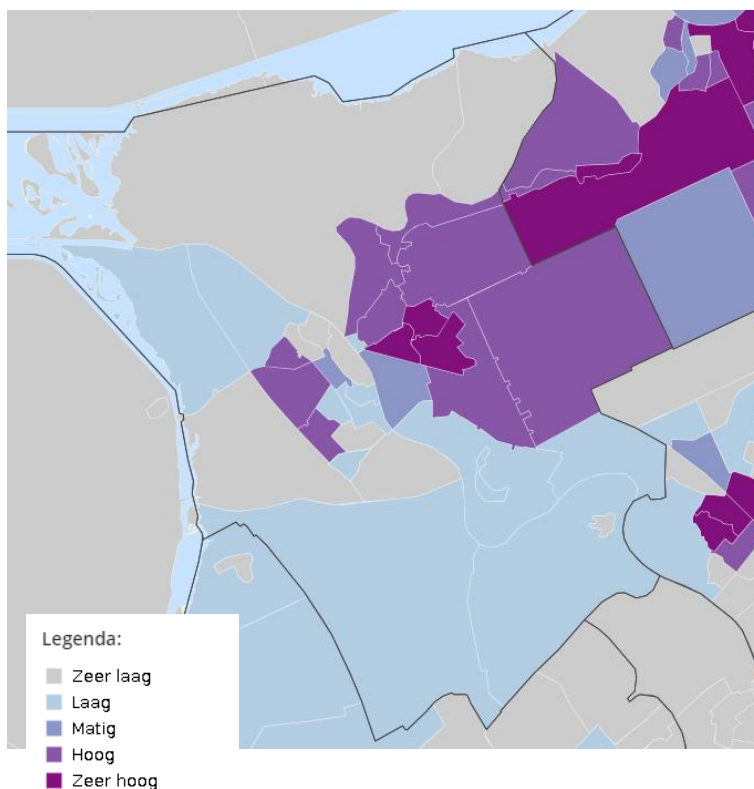
Afbeelding 10.12 Waterdiepte bui hevige neerslag 140 mm (bron: Atlas van Overijssel, z.d.b)

Risico vershilzetting

Door afwisseling van natte en droge periodes krimpt de ondergrond en zet deze uit. Bepaalde gronden zijn hier gevoeliger voor dan anderen. Ook maakt het uit welke fundering woningen hebben. Afbeelding 10.13 toont aan dat met name in IJsselmuiden een hoog risico op vershilzetting is door de toenemende klimaatverandering richting 2050. Het hoge aandeel veen in de ondergrond ligt hieraan ten grondslag (zie afbeelding 10.1).

Afbeelding 10.13 Risico vershilzetting in 2050 bij een hoog scenario (Deltares, 2021)

10.7 Conclusie

Huidige staat

Tabel 10.2 toont de samenvatting van de staat van de bodem en klimaatadaptatie in Kampen. Er zijn nog een aantal grote uitdagingen voor de gemeente, waarvan de grootste uitdagingen te vinden zijn voor de aspecten waterkwaliteit en duurzame watervoorziening en wateroverlast en droogte. Hierdoor zijn deze twee indicatoren als matig beoordeeld. Verder zijn er nog een aantal uitdagingen voor de aspecten bodem en ondergrond en waterveiligheid, waardoor deze als redelijk zijn beoordeeld. Voor het aspect hittestress scoort de gemeente matig. Er zijn nog een aantal opgaven in de binnenstad en enkele wijken.

Tabel 10.2 Beoordeling van het thema bodem en klimaatadaptatie in de huidige situatie

Aspect	Beoordeling	Toelichting
Bodem en ondergrond		de staat is redelijk. Er zijn diverse bodemverontreinigingen, maar deze zijn in aard of omvang niet anders dan in andere gemeenten in Nederland en leiden niet tot specifieke knelpunten. De gevolgen van bodemdaling en samenstelling wordt onder andere aspecten beoordeeld
Waterveiligheid		de staat is redelijk. Kampen is kwetsbaar bij een overstroming en de waterkeringen bieden in de huidige situatie een redelijke bescherming, waarbij de overschrijdingskans varieert tussen klein en middelgroot
Waterkwaliteit en duurzame watervoorziening		de staat is matig. Zowel de kwaliteit van het grondwater als het oppervlaktewater is een aandachtspunt net als veel andere gebieden in Nederland
Hittestress		de staat is redelijk. Hittestress is in de huidige situatie geen groot knelpunt. Dit komt doordat Kampen relatief koeler is dan andere steden door de strategische locaties met veel open wateren en groen. Wel vragen de binnenstad en enkele wijken aandacht
Wateroverlast en droogte		de staat is matig. Er treedt wateroverlast op bij extreme buien. Daarnaast vormt het risico op verschuiving aan de oostkant van de gemeente een aandachtspunt

Referentiesituatie

In tabel 10.3 is een beoordeling gegeven aan de referentiesituatie voor het thema bodem en klimaat(adaptatie).

Tabel 10.3 Beoordeling van het thema bodem en klimaatadaptatie in de referentiesituatie

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	
Aspect	Beoordeling	Toelichting	Beoordeling
Bodem en ondergrond	☹️	bodemverontreinigingen worden verder beheerst /of gesaneerd	😊
Waterveiligheid	☹️	door klimaatverandering met meer extremen, de ligging aan de delta van IJssel (en Vecht), in combinatie met bodemdaling vormt waterveiligheid op lange (2050) en vooral zeer lange termijn (2100 en verder) een aandachtspunt (HWBP)	☹️
Waterkwaliteit en duurzame watervoorziening	☹️	er is (landelijk) beleid om de kwaliteit van (grond)water te verbeteren en de duurzaam gebruik van drinkwater te vergroten. De effecten van dit beleid zijn echter nog onvoldoende zeker	☹️
Hittestress	☹️	de uitgangspositie van Kampen is redelijk. Door klimaatverandering (langere periodes van hitte) in combinatie met vergrijzing (meer kwetsbare personen) nemen de risico's van hittestress in Kampen toe	☹️
Wateroverlast en droogte	☹️	de risico's op verschildzetting en wateroverlast nemen door extremen in klimaat en grondwaterstand verder toe	☹️

11

DUURZAME ENERGIE EN CIRCULARITEIT

11.1 Inleiding

Voor het thema duurzame energie en circulariteit is het volgende beoordelingskader gebruikt (zie tabel 11.1). Hierin zijn 4 aspecten opgenomen met daarbij behorende doelen en indicatoren.

Tabel 11.1 Aspecten en indicatoren voor het thema duurzame energie en circulariteit

Aspecten	Indicator
duurzame energie(opwekking)	- Energieverbruik; - Elektriciteitsgebruik; - opwekking duurzame energie (wind, zon & warmte)
uitstoot broeikasgassen	- uitstoot CO₂(-equivalenten)
circulariteit (grondstoffengebruik, afval)	- materiaalstromen; - huishoudelijk afval

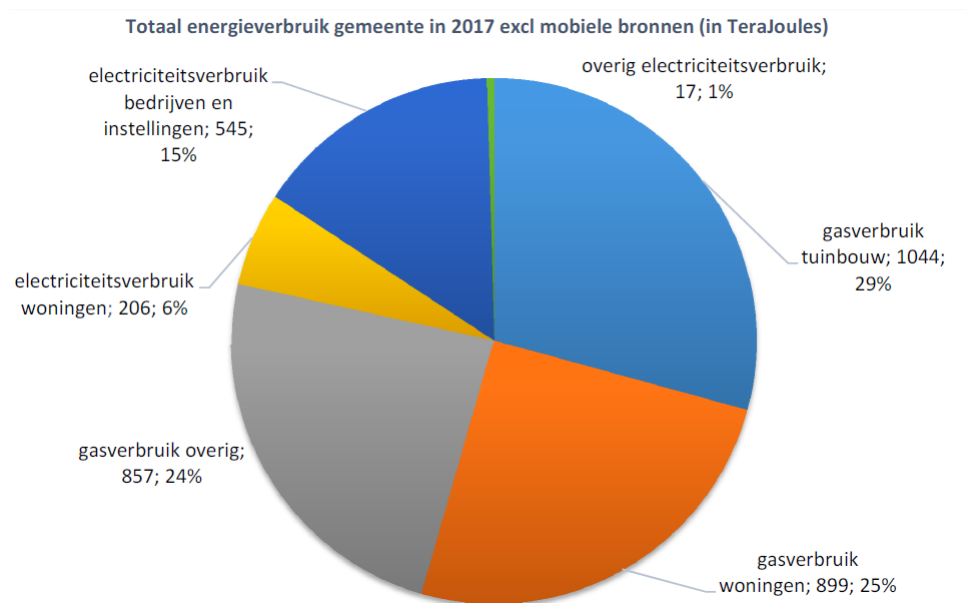
11.2 Duurzame energieopwekking

Energieverbruik

In afbeelding 11.1 is het totale energieverbruik van de gemeente in 2017 weergegeven. Hieruit blijkt dat voornamelijk het gasverbruik veel energie kost (78 %), waarvan het meeste (29 %) wordt verbruikt in de glastuinbouw. Elektriciteit wordt voornamelijk verbruikt door bedrijven en instellingen (15 %). Het totale energieverbruik in Kampen (exclusief mobiele bronnen) kwam in 2017 neer op ongeveer 3.568 Terra Joules.

Afbeelding 11.1 Totaal energieverbruik gemeente in 2017 excl. mobiele bronnen (Gemeente Kampen, 2020)

Tabel 11.2 laat het elektriciteitsverbruik per huishouden en de opgewekte hernieuwbare elektriciteit zien in Kampen, Overijssel en Nederland in 2020 en 2021. Over het algemeen is er in zowel Kampen, Overijssel en Nederland een stijgende lijn in het totale elektriciteitsverbruik per huishouden. Het elektriciteitsgebruik is in Kampen echter lager dan in Overijssel en in de rest van Nederland. In 2020 kwam 27,8 % van de verbruikte elektriciteit uit hernieuwbare bronnen, wat een hoger percentage was dan in de rest van Overijssel en Nederland, en in 2021 steeg dit naar 29,7 %. Dit was nog steeds hoger dan het gemiddelde percentage van Overijssel, maar lager dan het gemiddelde van Nederland.

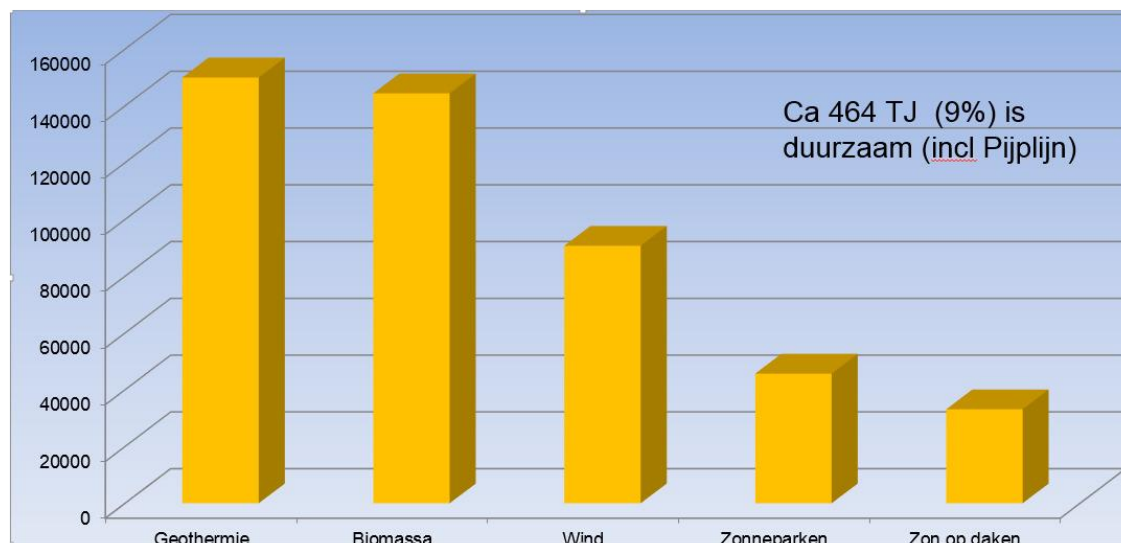
Tabel 11.2 Elektriciteitsverbruik per huishouden en hernieuwbare elektriciteit in Kampen (bron: CBS, 2024g; Waarstaatjegemeente, 2024b)

	Totaal bekend elektriciteitsverbruik per huishouden (kWh)		Opgewekte hernieuwbare elektriciteit (%)	
	2020	2021	2020	2021
Kampen	2.690	2.750	27,8	29,7
Overijssel	2.870	2.930	20,2	22,2
Nederland	2.760	2.810	26,9	33,1

Opwekking duurzame energie

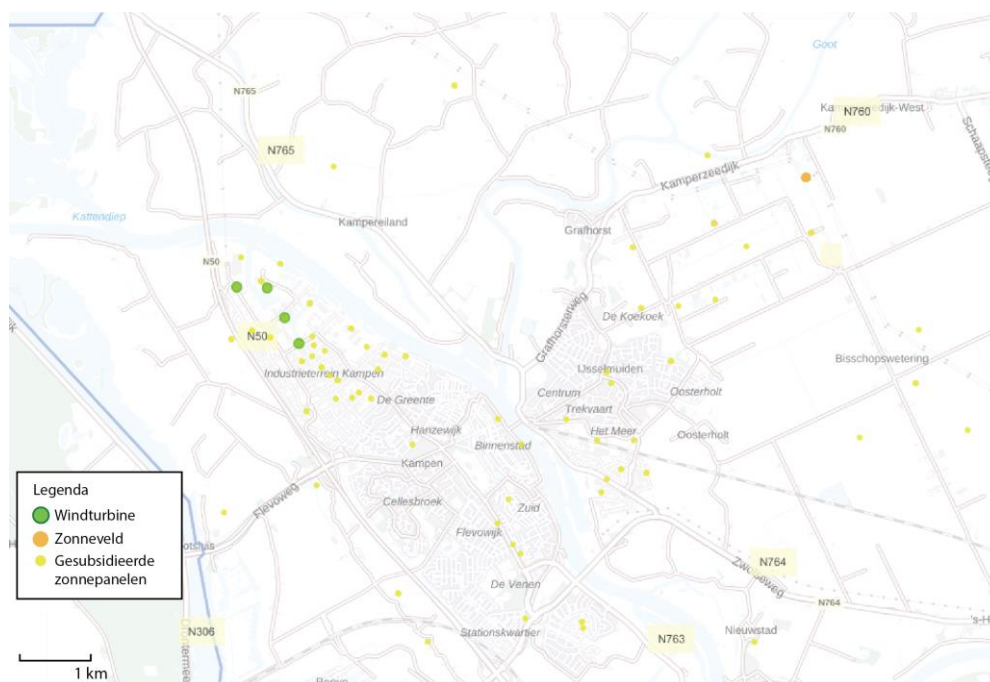
In 2017 was de totale opwek van duurzame energie goed voor ongeveer 9 % van het totale energieverbruik (Gemeente Kampen, 2020). Dit bestond uit 21 % van het elektragebruik en 8 % van het warmtegebruik. In afbeelding 11.2 is de opwek van duurzame energie per bron in 2017 weergegeven. Veruit het grootste gedeelte van de duurzame energie kwam uit geothermie en biomassa, gevolgd door wind, zonneparken en zon op daken.

Afbeelding 11.2 Opwek duurzame energie per bron (Gemeente Kampen, 2020)

Op afbeelding 11.3 staan de bronnen van duurzame elektriciteit weergegeven in de gemeente Kampen in 2022. Kampen telt 4 windturbines die allemaal in de buurt Industrierrein Kampen staan. Verder is er 1 zonneveld in de Mastenbroek polder en zijn er redelijk wat (gesubsidieerde) zonnepanelen verspreid over de gemeente.

Afbeelding 11.3 Opwek van duurzame elektriciteit (bron: Atlas van Overijssel, 2022c)

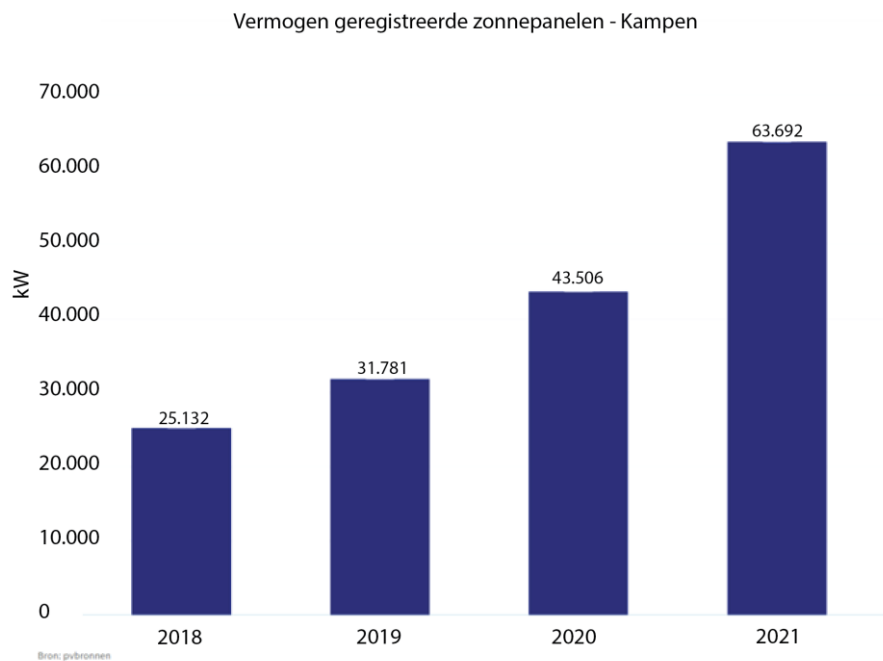

Zonnestroom

Op dit moment ligt de voorkeur voor de opwek van zonne-energie vooral bij het leggen van zonnepanelen op daken, zodat de gronden in de gemeente Kampen vooral voor andere bestemmingen, zoals landbouw, gebruikt kunnen worden. Er zouden echter nuances gemaakt kunnen worden waar nodig. Daarnaast is er een aanzienlijke potentie voor zon op daken, maar is de realisatie daarvan niet afdwingbaar.

In afbeelding 11.4 is het vermogen van de geregistreerde zonnepanelen in Kampen weergegeven van 2018 tot en met 2021. Deze afbeelding laat zien dat het vermogen uit zonnestroom meer dan verdubbeld is in 4 jaar tijd, met de grootste stijging tussen 2020 en 2021.

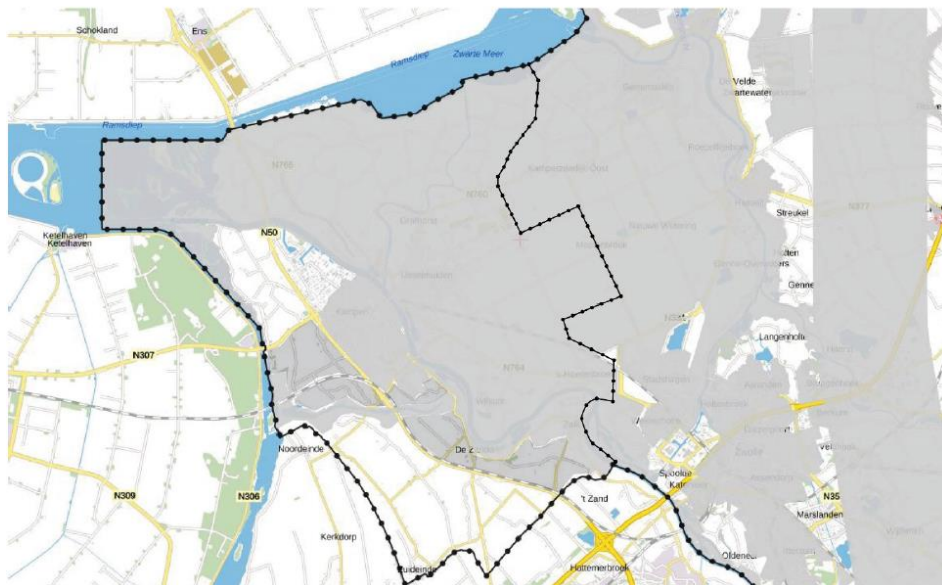
Afbeelding 11.4 Vermogen geregistreerde zonnepanelen in Kampen (kW) van 2018 t/m 2021 (bron: Waarstaatjegemeente, 2024c)

Windenergie

Op het gebied van windenergie is er de afgelopen jaren niet veel veranderd in de gemeente Kampen. Tussen 2015 en 2024 bleef het windvermogen op land 12,0 Mega Watt, opgewekt door 4 turbines (Windstats, 2024). Dit komt neer op een totaal van ongeveer 105 GWh per jaar, wat ongeveer 38.000 huishoudens van elektriciteit voorziet (met een gemiddeld gebruik per huishouden van 2.750 kWh). Er zijn echter plannen om 4 tot 7 windmolens extra te plaatsen in Kampen Zuid (Gemeente Kampen, 2024). Dit gebied is gekozen omdat de rest van de gemeente is uitgesloten van windenergie (zie afbeelding 11.5). Dit zou het vermogen kunnen verhogen met 140 GWh, waardoor er in totaal 245 GWh aan windenergie opgewekt kan worden per jaar. Hiervan zouden ongeveer 89.000 huishoudens van elektriciteit voorzien kunnen worden (met een gemiddeld gebruik per huishouden van 2.750 kWh).

Afbeelding 11.5 Uitsluitingsgebieden windenergie (Gemeente Kampen, 2020)

Hernieuwbare warmte

In tabel 11.3 is het percentage (bekende) hernieuwbare warmte van het totale warmte verbruik weergegeven voor Kampen, Overijssel en Nederland in de periode 2018 - 2021. Vergeleken met het gemiddelde van Overijssel loopt Kampen iets achter. Echter is het percentage warmte uit hernieuwbare bronnen in Kampen een stuk hoger dan gemiddeld in Nederland. Dit percentage is tussen 2018 en 2020 flink gestegen, maar in 2021 bleef het wat achter. Dit zou kunnen komen doordat de hoeveelheid hernieuwbare warmte hetzelfde bleef, maar het verbruik, net zoals bij elektriciteitsverbruik per huishouden (zie tabel 11.2), groeide.

Tabel 11.3 Percentage (bekende) hernieuwbare warmte (bron: Waarstaatjegemeente, 2024e)

	Kampen	Overijssel	Nederland
2018	8,3 %	10,6 %	5,6 %
2019	11,8 %	12,4 %	6,5 %
2020	12,2 %	12,3 %	6,8 %
2021	10,0 %	11,2 %	6,8 %

11.3 CO₂ emissies

CO₂ emissies

In tabel 11.4 is de totale uitstoot van broeikasgas weergegeven in Kampen en in de gemeenten Harderwijk en Nijkerk. Nijkerk en Harderwijk hebben een vergelijkbare bevolkingsomvang als Kampen en hebben ook alle twee een mix van stedelijke en landelijke gebieden, daarom kunnen ze worden gezien als vergelijkbare gemeenten. De tabel laat zien dat Kampen totaal een lagere uitstoot heeft dan zowel Harderwijk als Nijkerk. Dit komt voornamelijk omdat de CO₂ uitstoot significant lager is. De uitstoot van methaan, wat voornamelijk wordt veroorzaakt door veeteelt, is echter een stuk hoger dan in de andere gemeenten.

Tabel 11.4 Uitstoot broeikasgassen (totaal, in kg CO₂-eq per m²) in Kampen en vergelijkbare gemeenten in 2021 (CBS, 2022)

	Kampen	Harderwijk	Nijkerk
broeikasgassen totaal	2,57	4,79	3,62
CO ₂	1,63	4,22	2,86
lachgas	0,22	0,23	0,22
methaan	0,71	0,29	0,50

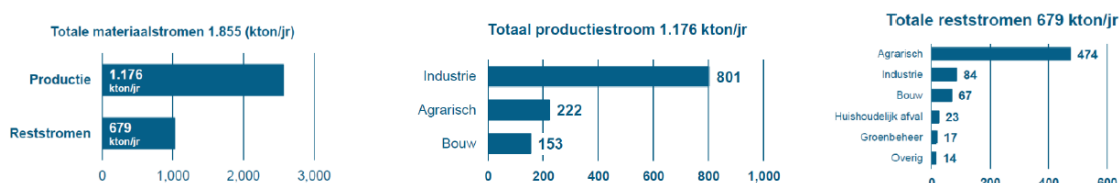
11.4 Circulariteit

Sectoren met impact

In afbeelding 11.6 zijn de totale materiaalstromen, productiestromen en reststromen in de verschillende sectoren in Kampen weergegeven. Deze gegevens komen uit een onderzoek dat is uitgevoerd in de zomer van 2020, voor het rapport Circulair Kampen 2050 (Gemeente Kampen, 2021). De verschillende stromen bestaan uit:

- **materiaalstromen:** materiaalstromen omvatten alle grondstoffen en materialen die binnen een systeem worden ingevoerd en gebruikt voor productie en consumptie. De gemeente Kampen maakt voornamelijk gebruik van primaire materialen, vooral in de grond-, weg- en waterbouw, waar veel materiaal wordt hergebruikt. Er is echter weinig gebruik van biobased grondstoffen. Belangrijke materiaalstromen omvatten biomassa en voedsel, kunststoffen, maakindustrie, bouw en consumptiegoederen;
- **productiestromen:** productiestromen verwijzen naar de materialen en grondstoffen die daadwerkelijk worden omgezet in producten tijdens het productieproces. De maakindustrie en de bouwsector hebben een significant aandeel in de productiestromen. In de maakindustrie zijn de grootste productiestromen afkomstig van de kunststofindustrie, chemie en drukkerijen. In de bouwsector zijn de productiestromen met name afkomstig van de toeleveranciers en de woningbouw;
- **reststromen:** reststromen zijn de bijproducten en afvalmaterialen die ontstaan na het productie- en consumptieproces. De grootste reststromen komen uit de agrarische sector (mest), de kunststofindustrie, chemie, drukkerijen en de bouwsector. Deze reststromen worden momenteel voornamelijk gecomposteerd of gerecycled, maar er zijn mogelijkheden om ze beter te benutten binnen een circulaire economie.

Afbeelding 11.6 De totale materiaalstromen, productiestromen en reststromen in verschillende sectoren in Kampen in 2020 (Gemeente Kampen, 2021)

Gebaseerd op het rapport (Gemeente Kampen, 2021) zijn er nog een aantal opgaven voor de gemeente Kampen voordat om de ambities op het gebied van circulariteit te halen. De grootste opgaven zijn:

- **biomassa en voedsel:** de agrarische sector produceert aanzienlijke reststromen zoals mest, waarvoor oplossingen zoals kringlooplandbouw en betere verwerking nodig zijn. Er is een behoefte aan het verminderen van voedselverspilling en het optimaliseren van de benutting van biomassa;
- **productie en afval in de maakindustrie:** de kunststofindustrie en chemische sector hebben grote productiestromen en reststromen. Er zijn initiatieven nodig om recycling en hergebruik van materialen te verbeteren. Ook de aanpak van plastic afval en vermindering van eenmalig gebruik is een belangrijke uitdaging;

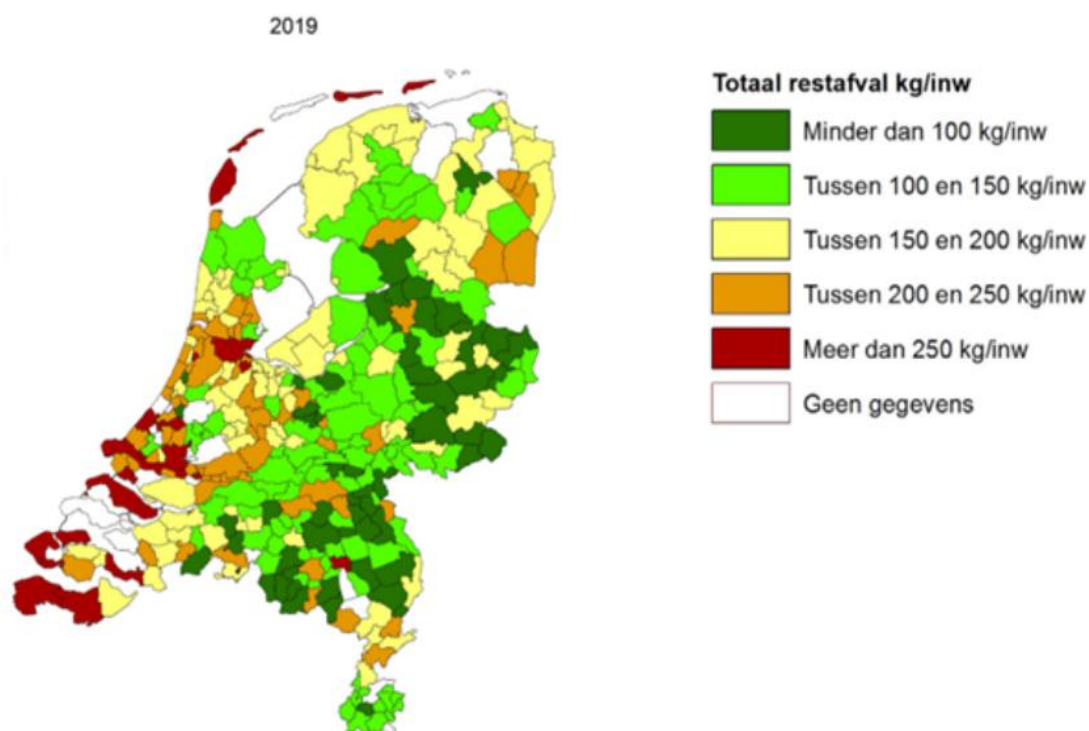
- **circulair bouwen:** de bouwsector is verantwoordelijk voor een groot deel van het materiaalgebruik en de afvalproductie. Er moet meer aandacht worden besteed aan het hergebruiken van sloopmaterialen en het bevorderen van circulaire bouwmethoden.

Hoeveelheid huishoudelijk afval

Volgens het document Circulair Kampen 2050 (Gemeente Kampen, 2021) zet de gemeente Kampen zich in voor een circulaire economie en richt zich op het optimaliseren van afvalbeheer en circulariteit. Er wordt jaarlijks ongeveer 22 kiloton huishoudelijk afval geproduceerd, waarvan een significant deel restafval en gft. Initiatieven zoals het inzamelen van gft bij flats, de inzet van afvalcoaches, en het programma Terugwinnaars van ROVA helpen de afvalscheiding en recycling te verbeteren. Er is aandacht voor het verhogen van de kwaliteit van ingezamelde materialen en het verminderen van restafval. Ook wordt er gewerkt aan nieuwe textielinzamelpunten en het ontwikkelen van een textielbeleid. Circulariteit wordt verder bevorderd door bewustwording en educatie.

Sinds 2015 en tot 2025 loopt er een landelijk programma, genaamd VANG-HHA (VANG Huishoudelijk afval), om de hoeveelheid restafval per inwoner te verminderen. Het programma had in 2020 als tussentijds doel om naar 100 kilo restafval per inwoner te gaan en 75 % van het huishoudelijk afval te scheiden. Afbeelding 11.7 laat de hoeveelheid restafval per inwoner zien in kilogrammen, en hieruit blijkt dat de gemeente Kampen dit doel (als een van de weinige gemeenten in Nederland) had gehaald.

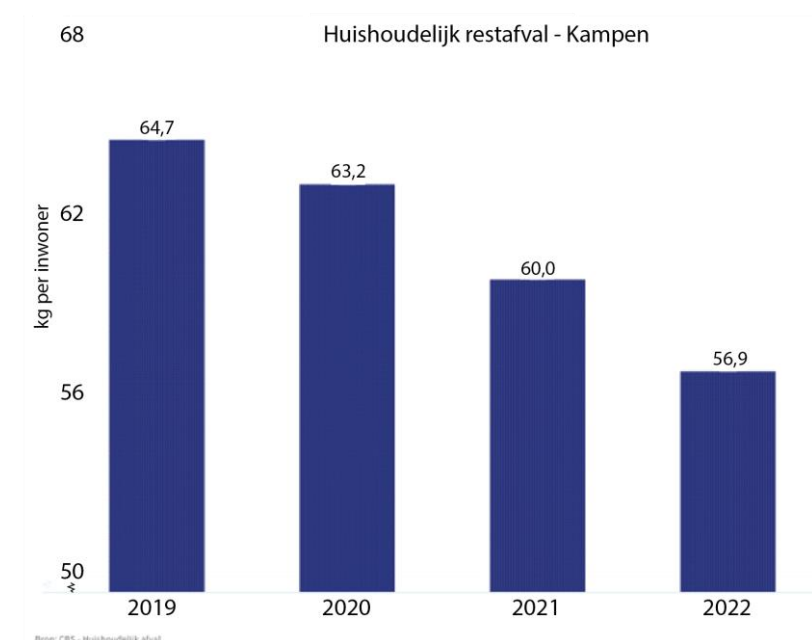
Afbeelding 11.7 Totaal restafval in kilogram per inwoner in 2019 (VANG Huishoudelijk afval)

Sinds 2019 is de hoeveelheid huishoudelijk restafval per inwoner in Kampen nog verder gedaald. Afbeelding 11.8 laat de hoeveelheid restafval per inwoner zien, en hieruit blijkt dat Kampen tussen 2019 en 2022 van 64,7 kilogram per inwoner naar 56,9 kilogram per inwoner is gegaan.

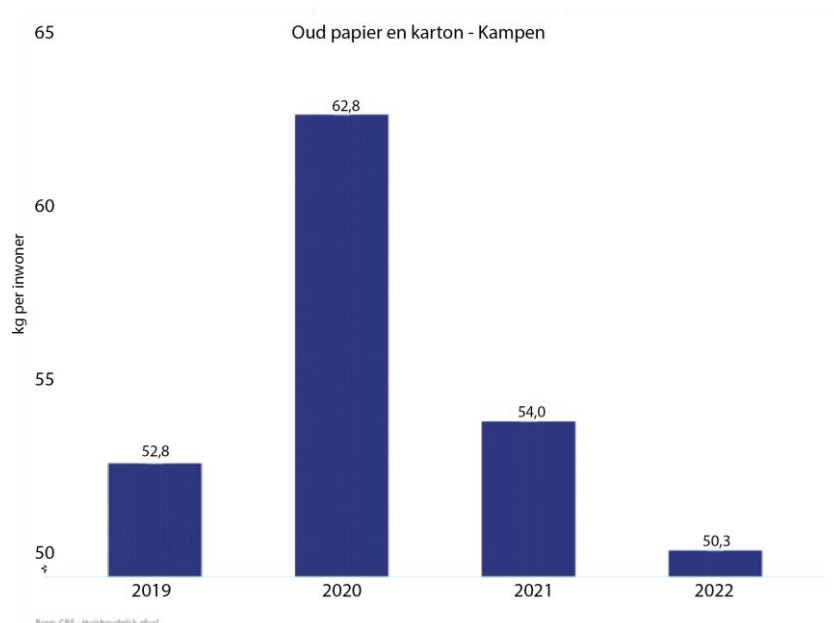

Afbeelding 11.8 Huishoudelijk restafval (kg) per inwoner in Kampen tussen 2019 en 2022 (bron: CBS, 2024h)

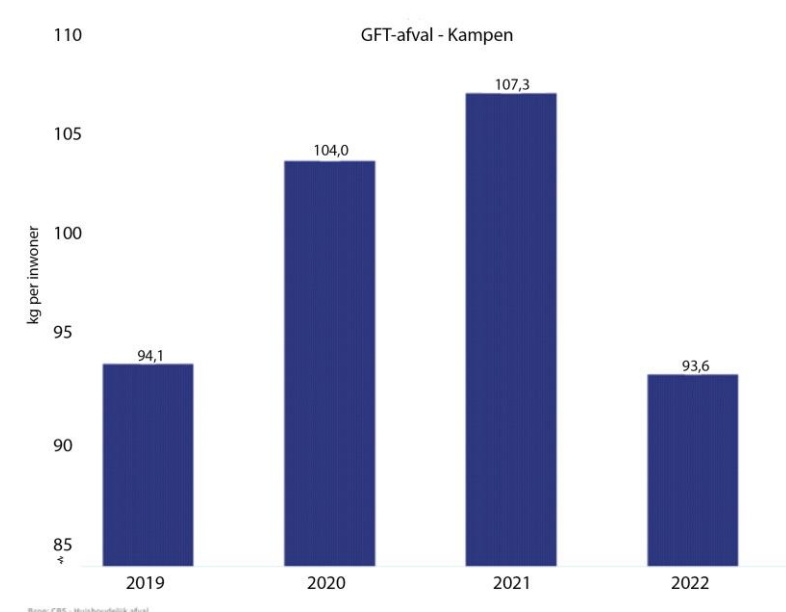
Afbeelding 11.9 laat de hoeveelheid gescheiden oud papier en karton per inwoner zien in Kampen tussen 2019 en 2022. Uit de afbeelding blijkt dat er een piek was voor de hoeveelheid gescheiden oud papier en karton in 2020, wat waarschijnlijk kwam door het begin van de Covid-19 pandemie. De hoeveelheid gescheiden oud papier en karton was in 2022 aanzienlijk minder dan in voorgaande jaren. Dit zou kunnen komen omdat mensen minder oud papier en karton verbruiken, aangezien de hoeveelheid restafval ook daalt.

Afbeelding 11.9 Gescheiden oud papier en karton (kg) per inwoner in Kampen tussen 2019 en 2022 (bron: CBS, 2024i)

Afbeelding 11.10 laat het gescheiden GFT-afval per inwoner van Kampen zien tussen 2019 en 2020. Ook in deze afbeelding blijkt dat er een piek was in 2020, maar ook in 2021. Dit zou kunnen komen doordat mensen meer in hun tuin bezig waren tijdens de Covid-19 pandemie. Tussen 2019 en 2022 was er daarnaast wel een daling in de hoeveelheid gescheiden GFT-afval. Dit heeft echter geen zichtbaar nadelig effect gehad op de hoeveelheid restafval per inwoner, wat kan betekenen dat mensen over het algemeen minder GFT-afval hadden.

Afbeelding 11.10 Gescheiden GFT-afval (kg) per inwoner in Kampen tussen 2019 en 2022 (bron: CBS, 2024j)

11.5 Conclusie

Huidige staat

Tabel 11.5 toont de samenvatting van de staat van de duurzame energie en circulariteit te zien in Kampen. Hoewel de gemeente veel acties onderneemt en ook redelijk goed op weg is vergeleken met de rest van Nederland, zijn er nog wel grote opgaven om de doelstellingen te halen. Daarom is de staat voor alle aspecten als matig of redelijk beoordeeld.

Tabel 11.5 Beoordeling van het thema duurzame energie en circulariteit

Aspect	Beoordeling	Toelichting
Duurzame energie(opwekking)	☹️	de staat is matig. Het energieverbruik in Kampen is lager dan het Nederlands gemiddelde, maar hoewel de hoeveelheid energie uit hernieuwbare bronnen toeneemt zijn er nog grote inspanningen nodig om energie-neutraal te worden en de klimaatdoelen te halen
Uitstoot broeikasgassen	☹️	de staat is matig. Kampen heeft ten opzichte van vergelijkbare gemeente een lagere uitstoot van broeikasgassen. Echter is de methaan-uitstoot wel hoog vergeleken met de vergelijkbare gemeenten als gevolg van de grote landbouwsector. De uitstoot moet substantieel verminderen en de gestelde klimaatdoelen te bereiken
Circulariteit (grondstoffengebruik, afval)	👤	de staat is redelijk. De hoeveelheid huishoudelijk reset afval per inwoner is redelijk laag in Kampen, terwijl de hoeveelheid gescheiden oud papier en karton en GFT-afval ook afneemt. Daarnaast zijn er nog wel grote opgaven met betrekking tot de grondstofketens in de verschillende sectoren, hoewel de gemeente al wel een aantal projecten en beleidsinitiatieven heeft lopen

Referentiesituatie

In tabel 11.6 is een beoordeling gegeven aan de referentiesituatie voor het thema duurzame energie en circulariteit.

Tabel 11.6 Beoordeling van het thema duurzame energie en circulariteit

	Huidige staat (2025)	Referentiesituatie (2050)	
Aspect	Beoordeling	Toelichting	Beoordeling
Duurzame energie(opwekking)		tot 2030 zijn er duidelijk plannen om via het RES-proces met onder andere 4-7 windturbine bij te dragen aan opwek van duurzame energie. De periode daarna is onzeker	
Uitstoot broeikasgassen		het relatief grote aandeel windenergie in gemeente kampen dat zich op basis van de RES ontwikkelt draagt positief bij aan evenwichtige beschikbaarheid van elektriciteit (wind is jaarrond beschikbaar, ook in de winter en als het donker is). De warmtetransitie, mobiliteitstransitie en transitie van de energie-intensieve (zware) bedrijvigheid en landbouw is nog onzeker, al lijkt bijvoorbeeld geothermie veel potentie te hebben	
Circulariteit (grondstoffengebruik, afval)		de ontwikkeling op het gebied van circulariteit is hoogst onzeker. De strategische ligging aan de IJssel en IJsselmeer, het haven- en industrieterrein en diverse spoorlijnen biedt mogelijkheden voor het ontwikkelen van kringlopen. Kampen wordt vooralsnog niet aangesloten op het landelijk waterstofnetwerk waardoor de ruimte voor energie-intensieve processen tot (her)gebruik niet voor de hand lijken te liggen	

12

HUIDIGE STAAT VAN DE LEEFOMGEVING VAN KAMPEN

12.1 De Staat van Kampen

In tabel 12.1 wordt een overzicht weergegeven van alle aspecten per thema en de beoordeling van de staat. Over het algemeen is de staat redelijk. Er zijn nog een aantal belangrijke opgaven die aangepakt moeten worden door de gemeente, maar veel van deze opgaven spelen ook op landelijk niveau zoals waterkwaliteit, wateroverlast en droogte, duurzame energie(opwekking) en CO₂ emissies.

Tabel 12.1 Beoordelingskader voor de huidige staat van de leefomgeving van Kampen

Beoordelingsthema's	Aspecten	Beoordeling van de huidige staat (2025)	beoordeling van de referentiesituatie (2050)
Wonen en woonomgeving	woningaanbod	redelijk	redelijk
	voorzieningenaanbod	overwegend goed	redelijk
	openbare ruimte	overwegend goed	overwegend goed
Economie	werkgelegenheid	redelijk	redelijk
	landbouw	redelijk	redelijk
Samenleving	sociaaleconomische positie	overwegend goed	redelijk
	inclusieve samenleving	overwegend goed	redelijk
Gezondheid	gezonde leefstijl	redelijk	matig
	milieu	overwegend goed	overwegend goed
	omgevingsveiligheid	overwegend goed	redelijk
Mobiliteit	bereikbaarheid (per modaliteit)	overwegend goed	redelijk
	toegang tot mobiliteitsdiensten en -voorzieningen	redelijk	overwegend goed
	verkeersveiligheid	redelijk	matig
Natuur	beschermde natuurgebieden	matig	matig
	soortenbescherming en biodiversiteit	redelijk	matig
Landschap en cultuurhistorie	cultuurlandschap	redelijk	matig
	beschermde gezichten en gebouwde monumenten	overwegend goed	redelijk
	archeologie	overwegend goed	redelijk

Beoordelingsthema's	Aspecten	Beoordeling van de huidige staat (2025)	beoordeling van de referentiesituatie (2050)
Bodem en klimaat(adaptatie)	bodem en ondergrond	redelijk	overwegend goed
	waterveiligheid	redelijk	matig
	waterkwaliteit en duurzame watervoorziening	matig	matig
	hittestress	overwegend goed	redelijk
	wateroverlast en droogte	matig	matig
Duurzame energie en circulariteit	duurzame energie(opwekking)	matig	redelijk
	Uitstoot broeikasgassen	matig	matig
	circulariteit (grondstoffengebruik, afval)	redelijk	redelijk

Bijlage(n)

BIJLAGE: REFERENTIELIJST

- Atlas van Overijssel. (2002). Landschapstypen Overijssel. Verkregen van <https://geo.overijssel.nl/viewer/app/master/v1?bookmark=c4785dc4a2434b5da46eace77dd17766>
- Atlas van Overijssel. (2021). Bodemfysische eenhedenkaart (BOFEK2020). Verkregen van <https://geo.overijssel.nl/viewer/app/master/v1?bookmark=76a703510d25445ab79cf9a36996f9d6>
- Atlas van Overijssel. (2022a). Archeologische verwachtingenkaart. Verkregen van <https://geo.overijssel.nl/viewer/app/master/v1?bookmark=c4785dc4a2434b5da46eace77dd17766>
- Atlas van Overijssel. (2022b). Hittestress Rivus. Verkregen van <https://geo.overijssel.nl/viewer/app/master/v1?bookmark=c4785dc4a2434b5da46eace77dd17766>
- Atlas van Overijssel. (2022c). Opwek duurzame energie. Verkregen van <https://geo.overijssel.nl/viewer/app/master/v1?bookmark=9a2198b52f9e4e77b1ecc900f633c2c8>
- Atlas van Overijssel. (2023a). Natuurnetwerk Nederland - vigerend. Verkregen van <https://geo.overijssel.nl/viewer/app/master/v1?bookmark=c4785dc4a2434b5da46eace77dd17766>
- Atlas van Overijssel. (2023b). Buitendijks gebied of winterbed. Verkregen van <https://geo.overijssel.nl/viewer/app/master/v1?bookmark=c4785dc4a2434b5da46eace77dd17766>
- Atlas van Overijssel. (z.d.a). Bodemverontreiniging. Verkregen van <https://geo.overijssel.nl/viewer/app/master/v1?bookmark=c4785dc4a2434b5da46eace77dd17766>
- Atlas van Overijssel. (z.d.b). Waterdiepte bui hevige neerslag 140mm. Verkregen van <https://geo.overijssel.nl/viewer/app/master/v1?bookmark=c4785dc4a2434b5da46eace77dd17766>
- Atlas van Overijssel. (z.d.c). Laagste grondwaterstand extreem droge zomer. Verkregen van <https://geo.overijssel.nl/viewer/app/master/v1?bookmark=c4785dc4a2434b5da46eace77dd17766>
- Atlas van de Leefomgeving. (2022). Leefbarometer 2022. Verkregen van <https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten?config=3ef897de-127f-471a-959b-93b7597de188&gm-z=6&gm-x=107200.15509707062&gm-y=571276.7200780362&gm-b=1544180834512,true,1;1544726567224,true,0.8&activateOnStart=layermanager&use=piwiksectorcode&layerFilter=Alles %20tonen>
- BAG. (2024). Woningen Kampen. Verkregen van https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer?workspace_guid=5a826e67-d55b-4d46-88aa-3f9beb84c80f
- CBS. (2020). Afstand tot het station en autobezit per gemeente. Verkregen van <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatschappij/verkeer-en-vervoer/ov-monitor/hoe-bereikbaar-is-het-ov/afstand-tot-het-station-en-autobezit-per-gemeente->

CBS. (2022a). Statusscore per wijk en buurt o.b.v. welvaart, opleidingsniveau en arbeid. Verkregen van <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2022/14/statusscore-per-wijk-en-buurt-o-b-v-welvaart-opleidingsniveau-en-arbeid>

CBS. (2022b). Sociaal-economische status; score per wijk en buurt, regio-indeling 2021. Verkregen van <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85163NED/table?dl=7A86F&ts=1717502900788>

CBS. (2023a). Besteedbaar inkomen per huishouden. Verkregen van https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer?workspace_guid=5a826e67-d55b-4d46-88aa-3f9beeb84c80f

CBS. (2023b). Landelijke monitor leegstand. Verkregen van https://dashboards.cbs.nl/v5/landelijke_monitor_leegstand/

CBS. (2024a). Regionale kerncijfers Nederland. Verkregen van [StatLine - Regionale kerncijfers Nederland \(cbs.nl\)](https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2024/01/regionale-kerncijfers-nederland)

CBS. (2024b). Voorraad woningen; eigendom, type verhuurder, bewoning, regio. Verkregen van [StatLine - Voorraad woningen; eigendom, type verhuurder, bewoning, regio \(cbs.nl\)](https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2024/01/voorraad-woningen-eigendom-type-verhuurder-bewoning-regio)

CBS. (2024c). Nabijheid voorzieningen; afstand locatie, regionale cijfers. Verkregen van <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/80305ned/table?fromstatweb>

CBS. (2024d). Arbeidsdeelname. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

CBS. (2024e). Mobiliteit auto. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

CBS. (2024f). Mobiliteit trein. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

CBS. (2024g). Gemiddeld elektriciteitsverbruik alle woningen. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

CBS. (2024h). Huishoudelijk restafval per inwoner. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

CBS. (2024i). Gescheiden oud papier en karton per inwoner. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

CBS. (2024j). Gescheiden GFT-afval per inwoner. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

CBS. (2024k). Beroepsbevolking per onderwijsniveau. Verkregen van https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer?workspace_guid=4a9c565d-1614-4bb7-b67f-bfd55242f22c

CBS. (2024l). Personenauto's per wijk. Verkregen van <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/cijfers-op-de-kaart?location=gem-5cd129ebe33e6694ebc65ade5b0b6138&subject=M000368&year=2023&level=Wijk>

Compendium voor de Leefomgeving. (2023). Geurhinder per bron, 2021. Verkregen van <https://www.clo.nl/indicatoren/nl029014-geurhinder-per-bron-2021>

CROW. (2021). PTAL score op kaart 2021. Verkregen van https://crow.databank.nl/viewer?workspace_guid=4ffb062b-259e-4a3e-90b1-870da8d8aeae

CROW. (2022). Ontsluiting OV. Verkregen van <https://crow.databank.nl/viewer/>

De Fietzersbond. (2023b). Geen geslotenverklaring voor fietsers op wegen. Verkregen van https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer?workspace_guid=b901a4f6-5bce-4c0c-b4ae-84679d9e2888

Esri Nederland. (2024). Natura 2000-gebieden. Verkregen van <https://geocontent.rvo.nl/Natura2000/Overzichtskaart/index.html?provincie=1>

Gezonde Leefomgeving. (2023). Openbare Ruimte. Verkregen van [Openbare Ruimte | Gezonde Leefomgeving](#)

GGD IJsselland. (2020). Psychische gezondheid. Verkregen van <https://ijssellandscan.nl/jive/>

GGD IJsselland. (2023a). Alcohol inname vanaf 18 jaar in 2022. Verkregen van <https://ijssellandscan.nl/jive/>

GGD IJsselland. (2023b). Geluidhinder onder ouderen. Verkregen van <https://ijssellandscan.nl/jive/>

GGD IJsselland. (2024). Geurhinder. Verkregen van <https://ijssellandscan.nl/jive/>

Jongerenmonitor. (2022). Alcoholgebruik onder jongeren. Verkregen van <https://ijssellandscan.nl/jive/>

LISA. (2018). Banen in de landbouw sector. Verkregen van <https://themasites.pbl.nl/atlas-regio/kaarten/index.php?config=2a60372e-6812-4e14-b228-c90805a6eea9&activeTools=layercollection,search,info,bookmark,measure,draw&activateOnStart=layercollection&gm-b=1595921285002,true,1;1603374928008,true,1;1601990543219,true,1;1601990543218,true,1&gm-x=189456.84769659126&gm-y=489150.0956187328&gm-z=2>

LISA. (2023a). Banen. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

LISA. (2023b). Banen per sector. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2018a). *Nationaal Preventieakkoord*. Verkregen van <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-1f7b7558-4628-477d-8542-9508d913ab2c/pdf>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2018b). *Infographic Nationaal Preventieakkoord*. Verkregen van <https://www.vzinfo.nl/preventie/preventieakkoord>

Mulier Instituut. (2022). Beweegvriendelijkheid in Nederland. Verkregen van <https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten?config=3ef897de-127f-471a-959b-93b7597de188&gm-x=150000&gm-y=460000&gm-z=3&gm-b=1544180834512,true,1;1632299703157,true,0.7&deactivateOnStart=layercollection>

Nationaal Georegister. (2024). Agrarisch grondgebruik (BRP) (Overijssel). Verkregen van <https://geo.overijssel.nl/viewer/app/master/v1?bookmark=c4785dc4a2434b5da46eace77dd17766>

Politie. (2024a). Vernieling c.q. zaakbeschadiging. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

Politie. (2024b). Meldingen overlast gemiddeldes 2023. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

Politie. (2024c). Totaal misdrijven per 10.000 inwoners 2023. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

Politie. (2024d). Ondernemende criminaliteit per 10.000 inwoners 2023. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

RIVM. (2015). Hemelhelderheid. Verkregen van <https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten>

RIVM. (2018). Grootchalige stikstofdepositiekaart Nederland. Verkregen van

<https://www.atlasnatuurlijkkapitaal.nl/grootschalige-stikstofdepositie-nederland>

RIVM. (2020a). Voldoen aan beweegrichtlijnen 2020. Verkregen van [Voldoen aan de Beweegrichtlijnen gemeente, wijk en buurt \(rivm.nl\)](https://www.atlasnatuurlijkkapitaal.nl/grootschalige-stikstofdepositie-nederland)

RIVM. (2020b). Milieugezondheidsrisico. Verkregen van <https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten>

RIVM. (2022a). Fietsen naar school of werk in Kampen. Verkregen van [https://buurtatlas.vzinfo.nl/#fietsen naar school of werk](https://buurtatlas.vzinfo.nl/#fietsen-naar-school-of-werk)

RIVM. (2022b). Lopen naar school of werk in Kampen. Verkregen van [https://buurtatlas.vzinfo.nl/#lopen naar school of werk](https://buurtatlas.vzinfo.nl/#lopen-naar-school-of-werk)

RIVM. (2022c). Groenkaart Nederland. Verkregen van <https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten?config=3ef897de-127f-471a-959b-93b7597de188&gm-x=150000&gm-y=455000&gm-z=3&gm-b=1544180834512,true,1;1544725575974,true,0.8;&activateOnStart=info&deactivateOnStart=layercollection>

RIVM. (2022d). Vrijwilligerswerk in Kampen. Verkregen van <https://buurtatlas.vzinfo.nl/#vrijwilligerswerk>

RIVM. (2023a). Geluidsbelasting. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

RIVM. (2023b). Luchtkwaliteit. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

RIVM. (2024a). Beweegrichtlijnen en wekelijkse sporters. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

RIVM. (2024b). Rookgedrag in het jaar 2022. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

RIVM. (2024c). Overgewicht in het jaar 2022. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

RIVM. (z.d.). Fietsgebruik per gemeente. Verkregen van <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kaarten/fietsgebruik>

RVO. (2024). Energielabels. Verkregen van https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer?workspace_guid=cf232087-e4cf-47e7-9e61-f089e706429e

Veiligheidsmonitor. (2024). Veiligheidsindices. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

Volkshuisvesting Nederland. (2024). Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Verkregen van <https://www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/nationale-hypotheek-garantie-nhg>

Waarstaatjegemeente. (2024a). Woningen naar type. Verkregen van https://www.waarstaatjegemeente.nl/jive?workspace_guid=5a826e67-d55b-4d46-88aa-3f9beb84c80f

Waarstaatjegemeente. (2024b). Elektriciteitsverbruik van woningen. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

Waarstaatjegemeente. (2024c). Vermogen geregistreerde zonnepanelen. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

Waarstaatjegemeente. (2024d). Opgesteld windvermogen op land. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

Waarstaatjegemeente. (2024e). Hernieuwbare warmte. Verkregen van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/>

BIJLAGE: TOEKOMSTBEELDEN

SCENARIO 1 - KAMPEN 2050 CONCEPT

AMBTELIJK ATELIER #2
17 SEPTEMBER 2024

RUIMTE
VOLK
Kampen

Fijnmazige groen-blauwe dooradering draagt bij aan wateropvang in het buitengebied en vormt aanleiding voor kleinschalige wandelroutes. Deze dooradering komt tot stand door cultuurhistorische landschapselementen te herstellen.

Initiatief en draagvlak vanuit lokale energiecoöperaties of agrariërs is altijd leidend voor de ontwikkeling van duurzame energie-opwek.

Om de (glas)tuinbouw en bedrijvigheid in de Koekoekspolder in stand te houden en bodemdaling tegen te gaan, ontstaat aan de rand een klimaatbuffer.

(Blijvend) investeren in de cultuurhistorische beleving van het beschermde stadsgezicht van Kampen.

Er wordt ingezet op één ontmoetingsplek (dorpshuis) per kern/wijk én voldoende aanvullende voorzieningen.

Uitbreidingen zijn kleinschalig, dorps en ruim opgezet met een focus op grondgebonden woningen.

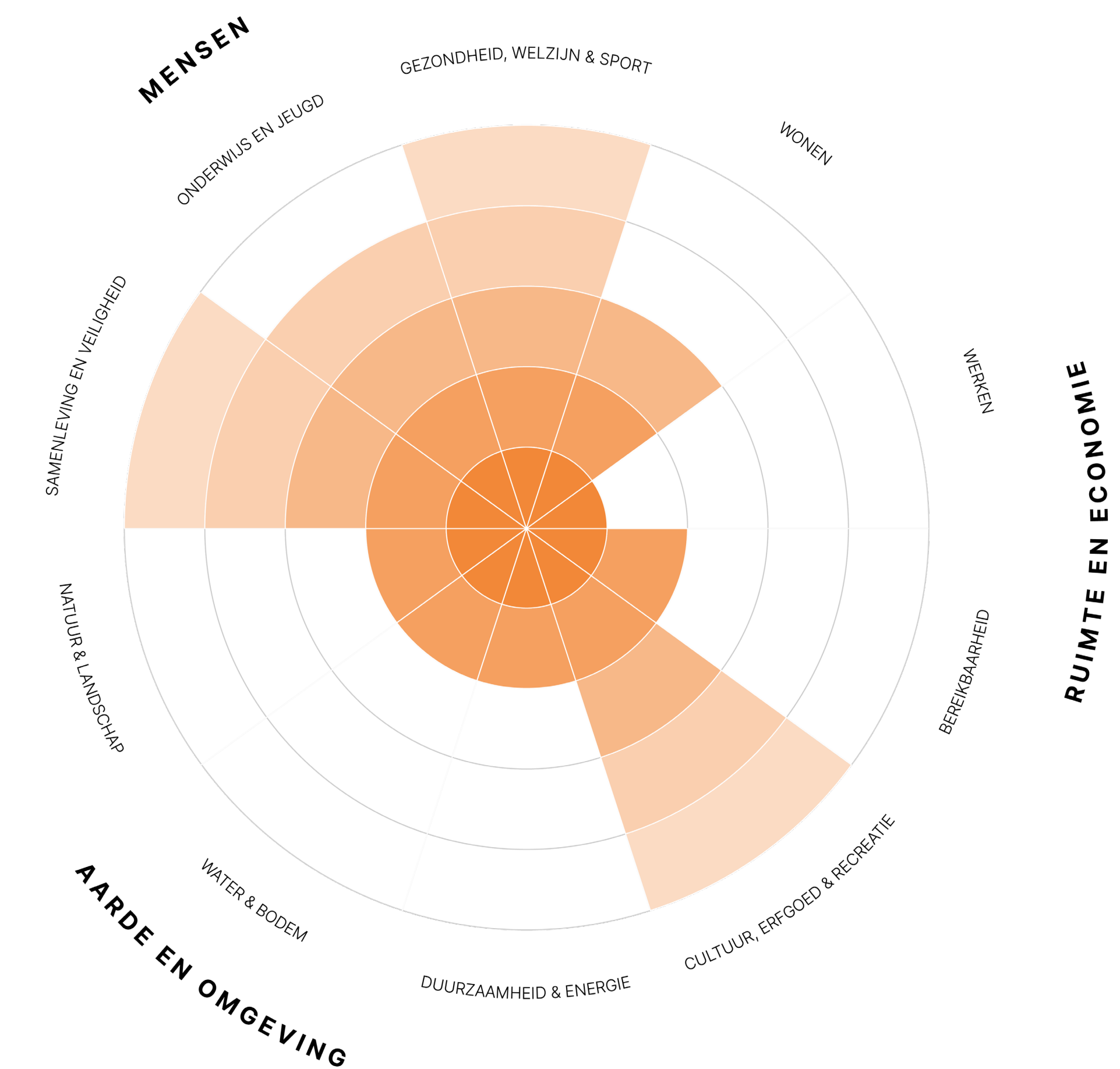
Sturend VAB-beleid voeren rond de kernen t.b.v. extensivering in het kader van volksgezondheid en inzetten voor bijvoorbeeld woon-zorgconcepten.

Investeren in een fijnmazig groen-blauw netwerk in de kernen om hittestress te verlagen.

Vraaggestuurd vervoer zorgt voor bereikbaarheid in alle kernen, maar is ook voor een groot deel afhankelijk van vrijwilligers.

In dit scenario spelen gezonde, hechte gemeenschappen een centrale rol. Bewoners zijn trots op hun buurt en de historische (Hanze)identiteit en geven nieuwe sociale invulling aan de vele monumenten. De gezamenlijke energie-opwek. Kern en platteland zijn naadloos verbonden door fijnmazig groen, dat tevens hittestress in de kernen verlaagt. Het fijnmazige fiets- en OV-netwerk zorgen voor goede bereikbaarheid in de hele gemeente.

Wijken functioneren als 'dorpen in de stad', met buurthuizen, woon-zorgcomplexen, cafés waar diensten worden geruild en gezamenlijke energie-opwek. Kern en platteland zijn naadloos verbonden door fijnmazig groen, dat tevens hittestress in de kernen verlaagt. Het fijnmazige fiets- en OV-netwerk zorgen voor goede bereikbaarheid in de hele gemeente.

LEGENDA

Mensen

- Inzetten op het behouden en versterken van het voorzieningen-niveau in alle kernen en wijken
- Investeren in het tegengaan van eenzaamheid met extra prioriteit voor 'eenzame wijken'
- Terugdringen geluidsoverlast in en nabij kernen
- Creëren van meer (groene) ontmoetingsplekken in openbare ruimte, in het bijzonder voor jeugd

Ruimte en economie

- Gezonde, sociale en groene kernen met lage dichtheid

REEVE

- Kernen
- Huidige uitbreidingsmogelijkheid Reeveredde fase 2
- Kleinschalige uitbreidingsmogelijkheden voor alle kernen als sociale investering: ruimte voor 'straatje ertbij' t.b.v. eigen behoefte
- Huidige bedrijventerreinen

- Bedrijven met hoge milieucategorie/geluidsniveau nabij kernen uitfasen of verplaatsen naar havengebied t.b.v. volksgezondheid
- Instandhouden (glas)tuinbouw en bedrijvigheid in Koekoekspolder t.b.v. werkgelegenheid binnen de huidige mogelijkheden
- Faciliterend VAB-beleid buiten dorpsrandzones (indicatief)
- Blijven inzetten voor treinverbindingen naar omliggende steden t.b.v. goede bereikbaarheid regionale voorzieningen
- Goede bereikbaarheid van alle kernen en buitengebied d.m.v. vraaggestuurd vervoer
- Focus infrastructurele investeringen op oplossen van knelpunten (fiets)veerbaarheid

- Lokale (recreatieve) bereikbaarheid vergroten door instandhouden en waar nodig toevoegen veerposten over de IJssel
- Investeren in het versterken van de cultuurhistorische Hanze-identiteit en bijbehorend erfgoed in en rond de binnenstad
- Beschermen van en investeren in cultuurhistorische en recreatieve waarden Nationaal Landschap IJsseldelta

Aarde en omgeving

- Terugdringen energiearmoede in kwetsbare wijken: stimuleren en ondersteunen woningbouwcoöperaties en inwoners bij verduurzaming
- Ontwikkeling zonnepanelen als alternatief verdienmodel overal mogelijk: Initiatief-gestuurd en met lokaal eigenaarschap
- Investeren in fijnmazig groen-blauw netwerk in de kernen t.b.v. voorkomen hittestress en verbinding leggen met buitengebied
- Ontwikkelen dorpsrandzones: uitlooptgebied, ontwikkelen klimaatbuffers, verlagen emissies, verbetering luchtkwaliteit, etc.
- Sturend VAB-beleid in dorpsrandzones (indicatief)
- Herstellen van landschapselementen t.b.v. combineren groen-blauwe maatregelen en cultuurhistorische waarden
- Gebieden verkleuren ieder op hun eigen manier en op basis van koers grotendeels van 'bottom-up' bepaald

Zoveel mogelijk onderstaande voorzieningen in iedere kern/wijk:

- Ontmoetingsplek
Bijvoorbeeld een dorpshuis of MFA
- Sportvoorziening
- Basisschool
- Winkel
Voor dagelijkse boodschappen

0 2 4 km

In dit scenario sorteren we na 2032 voor op de autonome ontwikkeling van de huishoudensgroei. Tussen 2032 en 2050 voegen we circa **3.500 woningen** toe. Hiermee voorzien we primair in de **lokale behoefte** van de gemeente Kampen. We zetten vooral in de huidige inwoners en hun kinderen, met een focus op woningen voor **doorstromers, starters en terugkomers** uit onze gemeente.

Bouwen is sociaal investeren: met de grote vergrijzingsopgave die de komende jaren op ons afkomt én het groeiende tekort aan zorgpersoneel, moeten we investeren in de zelf- en samenredzaamheid van onze inwoners. In dit scenario ligt daarom de focus op het realiseren van **gemengde en vitale wijken en dorpen**, die samen- en zelfredzaamheid, sociale cohesie en gezond leven stimuleren. Het bouwen in de wijken en dorpen, verspreid door onze hele gemeente, zorgt voor meer draagvlak van kleinschalige dorps- en wijkvoorzieningen die we in de toekomst hard nodig gaan hebben.

De woningbouwlocaties liggen zo veel mogelijk evenredig **verspreid over de stad en alle dorpen**, passend bij de **schaal, identiteit en lokale context**. We kiezen voor kleinschalige uitbreidingen in het groen, het **'straatje erbij'**. Hiermee zijn we zuinig op de bestaande groene ruimten en ontmoetingsplekken binnen de dorpen. We onderzoeken kleinschalige uitbreidingen langs IJsselmuiden (Oosterholt), Grafhorst, Wilsum, Zalk, de Zande en 's-Heerenbroek. Een eventuele grote gebiedsontwikkeling van een (volledig) Reeve Noord is niet nodig om te voldoen aan de lokale behoefte. Het is in dit scenario goed voorstelbaar dat de **kleinere dorpen relatief harder groeien** dan Kampen en IJsselmuiden, om hier meer draagvlak te creëren voor de voorzieningen. Alle uitbreidingen voldoen vanzelfsprekend aan het principe van **bodem en water sturend**.

De focus op de starter en doorstromer (senior/empty-nester) vertaalt zich qua woonmilieu in dit scenario in **kleinere en levensloopbestendige woningen**. Dit zijn appartementen, maar ook kleine grondgebonden woningen of kangoeroewoningen. We bouwen in relatief lage dichtheden met beperkte bouwhoogte en sluiten aan op wat we hebben. Een deel van het woningbouwprogramma bestaat uit een **'flexibele schil'**, zodat we adaptief kunnen programmeren en anticiperen op de veranderende demografische omstandigheden na 2050. Woningen voor de nodige arbeidsmigranten worden in dit scenario verspreid over de wijken, dat **integratie** bevordert.

Met leefbaarheid als speerpunt zetten we zoveel mogelijk in op het **behoud en waar mogelijk versterken van het huidige voorzieningenniveau**. De gemeente gaat hier in dit scenario actief op sturen. Hierbij worden de voorzieningen **zo veel mogelijk verspreid** over steden Kampen en IJsselmuiden, en de dorpen Reeve, Grafhorst, 's-Heerenbroek, Wilsum en Zalk. Dit gaat vooral over maatschappelijke voorzieningen (zorg, basisonderwijs), maar ook over de dagelijkse boodschappen, indien van toepassing. Extra aandacht gaat uit naar het instandhouden van bewonersinitiatieven en vrijwilligers, waarop de voorzieningen in de kleinere kernen leunen. Daarbovenop stuurt de gemeente op **minimaal één ontmoetingsplek** in elke kern, en de instandhouding van de vraaggestuurd vervoer in het buitengebied. In het kader van mentale gezondheid zetten

we in op een **wijkgerichte aanpak eenzaamheid**, waarin de ontmoetingsplekken voor iedereen een toegankelijke en centrale rol krijgen.

In dit scenario krijgt **'positieve gezondheid'** veel prioriteit. We zetten minder stevig in op inbreiding, waardoor er meer ruimte overblijft voor groen in de wijk, in het kader van de gezonde leefomgeving. Daarom zetten we in op **kleinschalige groene ontmoetingsplekken** verspreid over de wijken en dorpen en focussen we ons op het toevoegen van lokale ommetjes en nieuwe schaduwrijke rustplekken. Hierbij hebben we ook aandacht voor sportvoorzieningen in de buurt. Het succes hiervan is wel in hogere mate afhankelijk van de inzet van lokale vrijwilligers. Daarnaast kiezen we voor het **actief aanpakken van bestaande knelpunten op het gebied van leefbaarheid**, zoals geluid- en geuroverlast en (verkeers)onveilige situaties.

Cultuur, erfgoed en recreatie zetten we in dit scenario vooral in voor de lokale behoefte van inwoners. We koesteren onze monumenten, het beschermd stadsgezicht en immaterieel erfgoed. De cultuurhistorische waarden van de **Hanze-identiteit** zijn leidend voor toekomstige ontwikkeling. In het buitengebied investeren we in het versterken van de cultuurhistorische waarden van het **Nationaal Landschap IJsseldelta**. De gemeente pakt hierin ook zelf een actieve rol.

Op het gebied van economie zetten we in op **behoud van het huidige economische profiel**: het MKB, de maakindustrie en de handel. We bieden ruimte voor deze sectoren op de bestaande werklocaties. We hebben hierin **aandacht voor leefbaarheid**: zwaardere milieucategorieën zien we niet bij woongebieden, en verplaatsen we bij voorkeur naar werklocaties verder van de woonwijken, zoals de havens. Indien mogelijk zetten we op bepaalde plekken in op functiemenging: het combineren van wonen met werken. Daarnaast voegen we **18 hectare extra bedrijventerrein** toe, dat expliciet wordt aangegrepen om de huidige economische ontwikkeling te faciliteren en het **lokale MKB** meer uitbreidingsmogelijkheden te geven. Deze bedrijven zijn niet alleen belangrijk voor de economie, maar ook voor de leefbaarheid en vitaliteit van de kernen. In dit scenario wordt geen extra ruimte gereserveerd voor de circulaire economie.

In de **Koekoekspolder** zetten we zoveel mogelijk in op het **behoud van de huidige glastuinbouwsector**, maar we bieden geen ruimte voor nieuwvestiging van bedrijven vanwege het beperkte toekomstperspectief van de Koekoekspolder op de lange termijn. Om het behoud van de sector op de middellange termijn te garanderen, vernatten we in elk geval de **bufferzone**. Dit bestrijdt, in ieder geval op de kortere termijn, de meest urgente waterproblematiek.

In dit scenario zetten we op het gebied van mobiliteit zo veel mogelijk in op het **verbeteren van de lokale bereikbaarheid en het tegengaan van vervoersarmoede**. We zoeken de oplossingen hiervoor in beginsel via het benutten van de **bestaande infrastructuur**. Dat betekent onder andere eenrichtingsverkeer op de IJsselbrug, een **gastvrije binnenstad** met parkeren langs de randen op bestaande parkeerplekken en het instandhouden van bestaande parkeernormen in de wijken, maar wel met extra laadinfrastructuur om schonere mobiliteit te

faciliteren en stimuleren. Om inwoners daarnaast te stimuleren om de auto vaker te laten staan en de fiets te pakken, verbeteren we ons **lokale fietsnetwerk** (inclusief meer overgangen over de IJssel in de vorm van pontjes). Dit zorgt voor **verbeterde verkeersveiligheid**, en het verhoogt de **toegankelijkheid** van het mobiliteitssysteem. We investeren in de fijnmazigheid van het openbaar vervoer, ook in de kleinere kernen. Dit is langzamer, maar wel inclusiever. Het **vraaggestuurde vervoer** houden we in stand, maar leunt op vrijwilligers.

Voor de opwekking van duurzame energie is **lokaal draagvlak altijd leidend**, initiatief van een boer in het buitengebied of een groep inwoners in een wijk of dorp. Bewoners kunnen zich verenigen in **lokale energiecoöperaties**. We proberen dit soort bottom-up initiatieven zo veel mogelijk te faciliteren, maar het initiatief ligt bij de inwoners. Het uitgangspunt van de verduurzamingsslag in het vastgoed ligt in dit scenario op het **verminderen van energiearmoede** in kwetsbare wijken zoals Brunnepe en Bovenbroek. Woningcorporaties blijven daarom stevig investeren in het isoleren van sociale huurwoningen. Daarnaast bieden we ondersteuning voor woningeigenaren bij het zelfstandig verduurzamen van hun woning.

De **landbouwsector blijft de identiteitsdrager** van het buitengebied. De sector beweegt in het grootste deel van het buitengebied mee met de landelijke en provinciale richtlijnen en zal gaan extensiveren. Echter, rondom de dorpen gaan we als gemeente wél sturen en zetten we extra in op het extensiveren van de landbouw in het kader van leefbaarheid. We verwelkomen initiatieven die de agrariër en burger dichter bij elkaar brengen, zoals herenboeren en boerderijwinkels. **Vrijkomende agrarische bebouwing** zetten we in voor de lokale behoefte, bijvoorbeeld koppelingen met wonen en zorg voor de sterk vergrijzende bevolking.

Op het gebied van groen en natuur zetten we in dit scenario vooral in op een **fijnmazig groen netwerk** in zowel het buitengebied als binnen het stedelijk gebied. In de kernen draagt de groenblauwe dooradering bij aan het **voorkomen van hittestress en wateroverlast**. We prioriteren de plekken waar meer kwetsbare huishoudens wonen – bijvoorbeeld zorgclusters – en hebben daar aandacht voor schaduwrijke plekken. Verder gaan we samen met bewoners in gesprek over het vergroenen van de openbare ruimte, maar ook van privétuinen. Het fijnmazige groen in de stad is verbonden met **groen-blauwe dooradering van het buitengebied** en biedt kansen voor (extensieve) recreatie, zoals ommetjes vanuit de kernen.

Kanttekeningen

- Dit scenario focust sterk op de lokale context. Daarmee ligt versnippering op de loer. Dit kan problematisch zijn voor het oplossen voor systeemopgaven, zoals het woningtekort, de opgaven in het buitengebied (bodemdaling, agrarische transitie, water en bodem sturend) en het realiseren van de doelen in de energietransitie. Het is onzeker of deze opgaven kunnen worden opgelost wanneer vooral het hyperlokale belang de voorkeur krijgt bij ruimtelijke ontwikkelingen.

→ Het in stand houden van de maatschappelijke voorzieningen in alle dorpen – en het vraaggestuurd vervoer in het buitengebied – vraagt om financiële investeringen. Ook is het welzijn van een vergrijzende bevolking in de (kleinere) dorpen afhankelijk van een sterk sociaal dorpsnetwerk voor voldoende werknemers en vrijwilligers in (mantel)zorg, sociaal contact en vervoer. Hiervoor staat de gemeente niet altijd aan de lat; het slagen van doelen in dit scenario hangt in grote mate ook af van de inzet van de lokale gemeenschap.
- Op het gebied van bereikbaarheid worden geen grote investeringen gedaan, zoals in nieuwe wegen of hoogwaardige OV-netwerken. Daarnaast staat de fijnmazigheid van het OV in dit scenario op gespannen voet met frequentie en snelheid.

→ Doordat er in grote delen van het landelijk gebied geen duidelijke sturing is op het gebied van bodemdaling en de landbouwtransitie, loopt de gemeente het risico dat besluiten van bovenaf opgelegd gaan worden (vanuit de provincie of het Rijk).

Milieu-effectscan door Witteveen + Bos CONCEPT

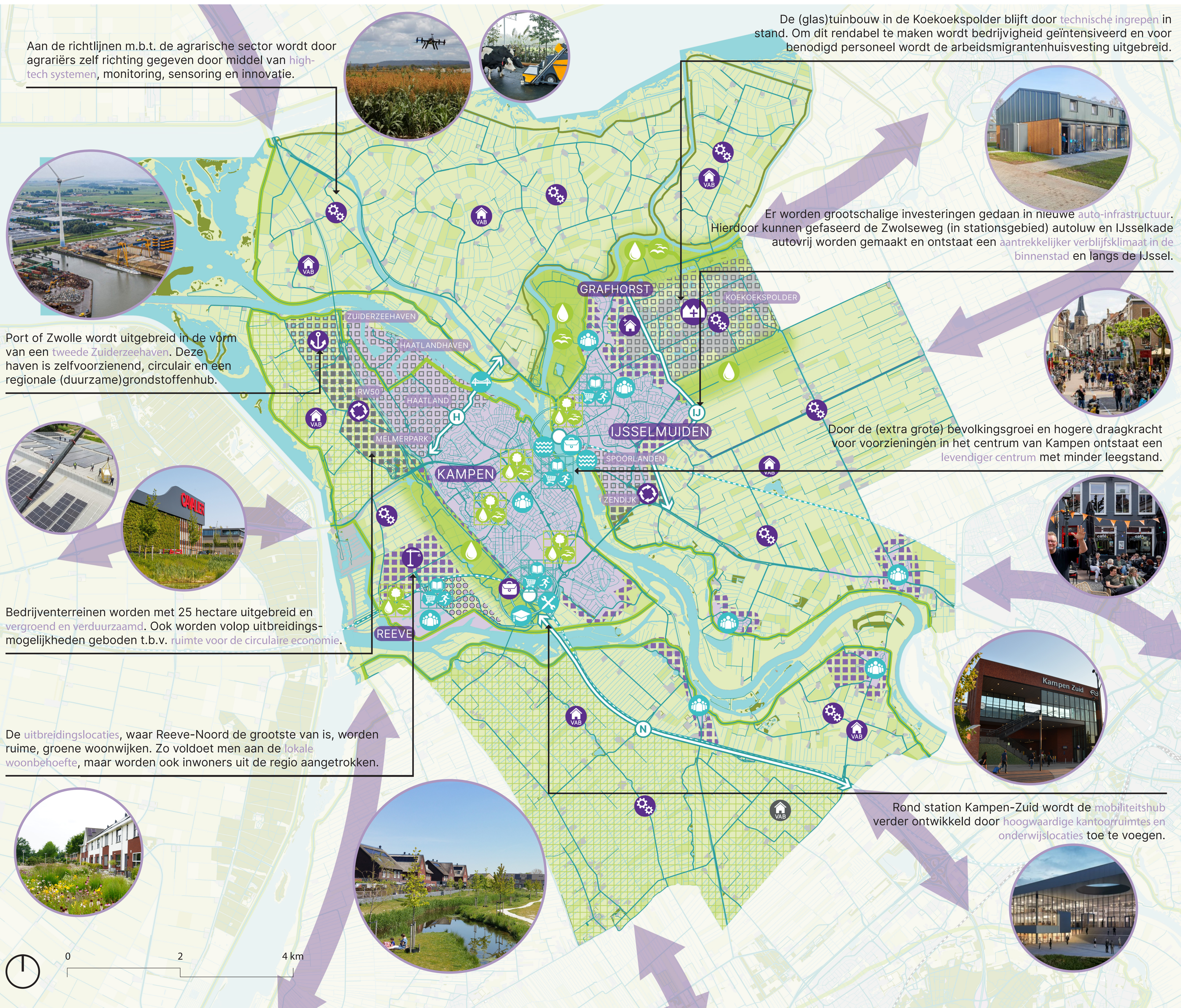
Thema	Effect	Toelichting
Samenleving en veiligheid		+ Focus ontmoetingsplekken zorgt voor sociale cohesie en inclusiviteit. + Gastvrije binnenstad kan de verkeersveiligheid verbeteren. – Behoud en spreiding van voorzieningen kan ertoe leiden dat de grootschalige voorzieningen juist helemaal verdwijnen. – Het huidige voorzieningenprofiel moet vernieuwd worden om toekomstbestendig te zijn. Dat gebeurt hier niet, waardoor het voorzieningenaanbod kan verminderen.
Onderwijs en jeugd		± Meer ontmoetingsplekken dichtbij voor jongeren om samen te komen. Dit kan echter ook de sociale veiligheid aantasten als er geen controle is.
Gezondheid en welzijn		+ Aanpakken van de knelpunten voor verkeer kan leiden tot een betere bereikbaarheid en verkeersveiligheid. + Fijnmazig groen netwerk is goed voor hittestress (en waterberging) in de stedelijke gebieden. – Het scenario treft geen directe maatregelen tegen de verslechterende gezonde leefstijl.
Wonen		+ Minder woningdruk voor starters en ouderen, door doelgroepsgerichte woningen, waardoor meer mogelijkheden voor doorstroming ontstaan. ± Vrijkomende agrarische bebouwing inzetten voor lokale woonbehoeften vraagt ook om een verbetering van de bereikbaarheid van deze plekken. – Door lage dichtheden kunnen de natuur- en groengebieden onder druk komen te staan.
Werken		– De negatieve arbeidspendel zal blijven bestaan, omdat er in dit scenario niet wordt gewerkt aan een beter economisch profiel.
Bereikbaarheid		± Gastvrije binnenstad en meer laadinfrastructuur kan zorgen voor minder en duurzamer autogebruik.
Cultuur, erfgoed en recreatie		– Door het gebrek aan maatregelen met betrekking tot bodemdaling, kan het zijn dat veel cultuurhistorisch waardevolle gebieden en archeologische structuren aangetast kunnen worden.
Duurzaamheid en energie		+ Meer draagvlak en eigenaarschap voor energietransitie kan bijdragen aan het behalen van de doelen. Wel grote onzekerheid over de totstandkoming van grootschalige energieprojecten. + De staat van duurzame energieopwekking is momenteel matig. Zonder meer regievoering vanuit de gemeente is het onzeker of de doelen uiteindelijk wel gehaald zullen worden.
Water en bodem		+ De bufferzone leidt tot een verbetering van de waterhuishouding in de Koekoekspolder en omgeving en dempt de negatieve effecten van bodemdaling. Het is echter op zeer lange termijn mogelijk geen houdbare oplossing. + Weinig tot geen duidelijke maatregelen tegen waterveiligheid en waterkwaliteit, waardoor de staat niet verbetert.
Natuur en landschap		– Lokale en verspreide energieoplossingen kunnen leiden tot per saldo meer impact op landschap en natuur ten opzichte van geclusterde en grootschalige oplossingen. – Door behoud van landbouw als identiteitsdrager, kan de druk op op de beschermde natuurgebieden en de biodiversiteit minder afnemen dan werd gedacht bij de referentiesituatie.

SCENARIO 2 - KAMPEN 2050 CONCEPT

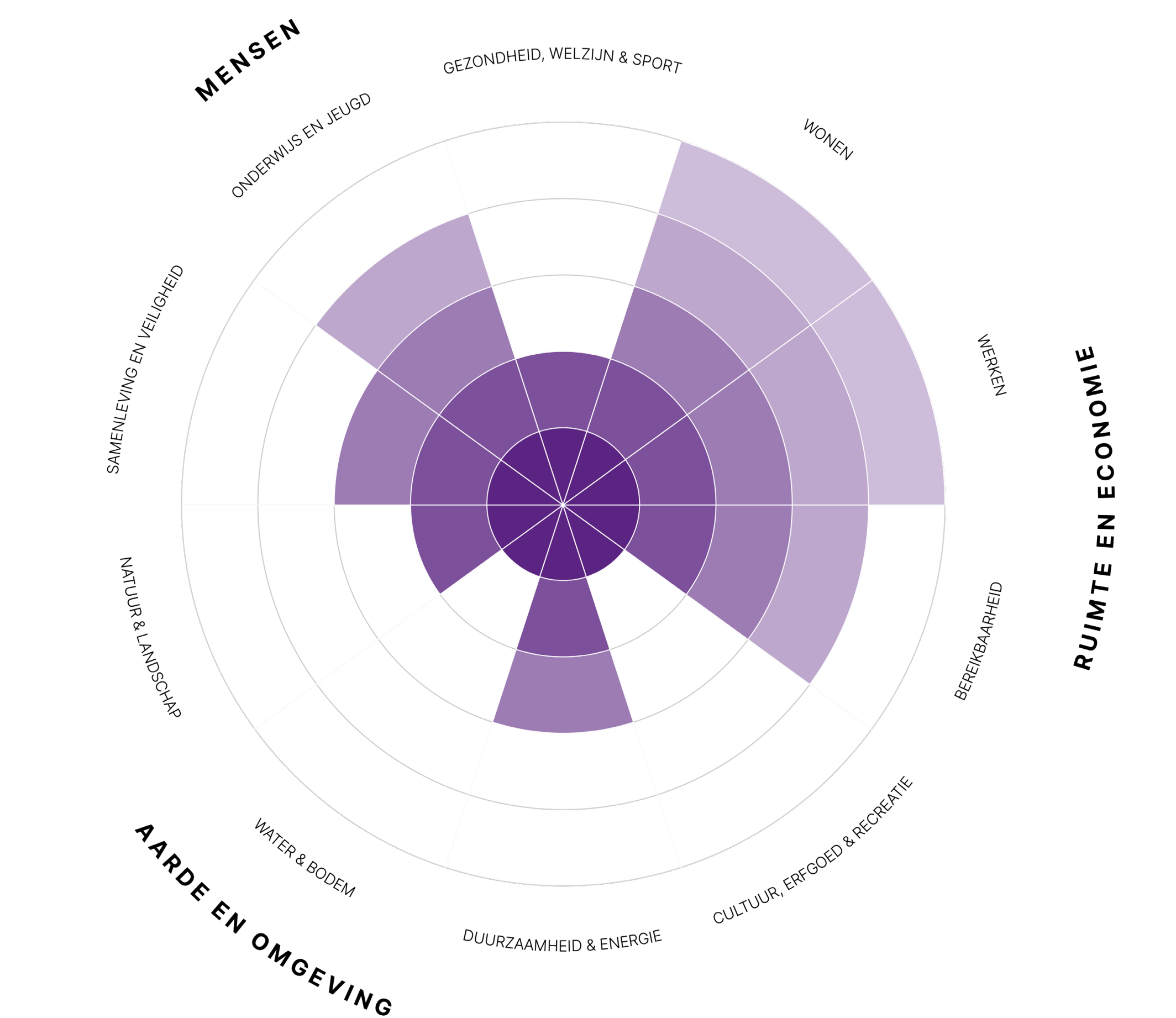
AMBTELIJK ATELIER #2
17 SEPTEMBER 2024

RUIMTE
VOLK
Kampen®

In dit scenario is Kampen een cruciale (economische) schakel binnen de Regio Zwolle. De strategische ligging aan het Ketelmeer en de IJssel wordt aangegrepen voor economische groei waarin watergebonden en logistieke bedrijven het voortouw nemen. Er wordt ruim baan gemaakt voor een groei in werkgelegenheid door de aanleg van een Tweede Zuiderzeehaven en nieuwe bedrijventerreinen.

De toename in werkgelegenheid trekt veel nieuwe inwoners aan. Stad en dorpen bouwen daarom fors bij, via inbreiding (verdichting) én uitbreiding. Om dit te faciliteren wordt flink geïnvesteerd in extra auto-infrastructuur rond Kampen om de doorstroming te verbeteren. In het buitengebied blijft de landbouw de dominante economische sector. Aan de landbouw wordt vooral invulling gegeven middels technische ingrepen.

LEGENDA

- Mensen**
  - Inzetten op het behoud van minimaal één ontmoetingsplek per kern als primaire basisvoorziening
  - Clusteren en uitbreiden van voorzieningen als winkelen, onderwijs en sport in Kampen, IJsselmuiden en Kampen-Zuid/Reeve
  - Ontwikkelen kennishub Kampen-Zuid: aantrekken HBO-onderwijs
  - Ontwikkelen kennishub Kampen-Zuid: aantrekken (aanvullend) MBO-onderwijs
  - Uitbreiden van huisvesting arbeidsmigranten t.b.v. groeiende bedrijvigheid
  - Agrarische sector geeft zelf vorm aan landelijke doelen landbouwtransitie met nadruk op high-tech oplossingen
  - Faciliterend VAB-beleid in het gehele buitengebied (indicatief)
  - Ontwikkelen mobiliteitshub rond treinstations: OV, deelfervoer, parkeren, etc.
  - Stevig (blijven) investeren in de huidige auto-infrastructuur
- Ruimte en economie**
  - Rol in regionaal netwerk en aantrekkingskracht vergroten door opvangen aanzienlijk aandeel van regionale woon- en werkbehoefte
  - Verdichte, stedelijke kernen met ruimte inbreidingsmogelijkheden en regionale woon- en werkfunctie
  - Kernen
    - Huidige uitbreidingsmogelijkheid Reevedelta fase 2
    - Uitbreidingsmogelijkheden voor alle kernen voor zowel eigen als (deel van) regionale behoefte
    - Ontwikkelen grootschalige woningbouwuitbreiding Reevedelta-Noord
  - Bedrijventerreinen en havens als regionale bron voor werkgelegenheid
  - Bedrijventerreinen en havens
    - Uitbreidingsmogelijkheden voor de bedrijventerreinen voor huidige behoefte en verdere groei binnen de regio
    - Uitbreiden haven met Tweede Zuiderzeehaven
    - Ontwikkelen van Tweede Zuiderzeehaven als verdere versterking Port of Zwolle en regionale (duurzame) grondstofhub
    - Ruimte bieden aan het extra ruimtebeslag van de circulaire economie
    - Toevoegen van hoogwaardige kantoorlocaties t.b.v. aantrekken theoretisch geschoolde werkgelegenheid
    - Instandhouden (glas)tuinbouw en bedrijvigheid in Koekoekspolder t.b.v. werkgelegenheid: technische maatregelen nemen waar nodig
  - Aanvullende uitbreidingsmogelijkheden auto-infrastructuur
  - Verdere verdubbeling N50 (voortbordurend op reeds geplande verbreding N50 t.b.v. Kampen)
  - Rondweg op grens bedrijventerrein Haatland en woonwijken Hagenbroek/Brunnepe
  - Rondweg langs dorpsrand IJsselmuiden
  - Aanleggen van derde IJsselbrug: doorgaand verkeer de stad om leiden t.b.v. doorstroming en ontlastende rivieroevers
  - Herstellen relatie Kampen/IJsselmuiden met IJssel door autovrij maken IJsselkade en Zwolseweg (mogelijk dankzij nieuwe rondweg)
- Aarde en omgeving**
  - Efficiënte, grootschalige energie-opwek met windturbines in zoekgebieden tweede Zuiderzeehaven, Melmerpolder en/of Kamperveld
  - Doorontwikkelen van enkele grotere, multifunctionele parken: recreatief gebruik, wateropvang en biodiversiteit
  - Ontwikkelen klimaatbuffers op strategische locaties
  - Extra wateropvang realiseren aan stadsranden
  - Natuurcompensatie t.b.v. stedelijke verdichting en uitbreiding

In dit scenario groeien we mee in het **stedelijk netwerk** Nederland. Kampen fungeert hierin als regiokern en zet onder meer in op het versterken van het stedelijk woongebied. In lijn met de Nota Ruimte wordt de stedelijke regio Zwolle-Kampen doorontwikkeld tot een complete regio met een sterke en evenwichtige mix aan wonen, werken, voorzieningen en groen. We gaan daarom uit van stevige groei en zetten **een plus op de autonome ontwikkelingen van 20%** in de gemeente Kampen. In de periode van 2032 tot 2050 zetten we daarom in op het toevoegen van **4.200 woningen**. Deze verhoogde ambitie gebruiken we met name om extra mensen van buitenaf aan te trekken (jonge gezinnen, starters). Hiermee spelen we in op de groei van de Regio West-Overijssel en de stagnerende woningbouwproductie van Zwolle, met name na het afronden van Stadshagen en haar focus op binnenstedelijke appartementencomplexen. In de gemeente Kampen ligt veel ruimte en potentie voor groei, en deze benutten we in dit scenario volop. Het **aantrekken van extra inwoners** naar de gemeente Kampen biedt meer draagvlak voor voorzieningen en is goed voor de vitaliteit en stedelijke dynamiek.

Om de hoge aantallen woningbouw te kunnen realiseren, zetten we met name in op **uitbreiding**, met het zwaartepunt op de **gebiedsontwikkeling Reeve-Noord**. Een groot deel van de woningbouwambitie passen we hier in, inclusief de benodigde voorzieningen en verbindingen met de infrastructuur (N50, station Kampen-Zuid) en de stedelijke voorzieningenclusters. Ook hier geldt dat bij uitleglocaties vanuit ‘water en bodem sturend’ wordt gezocht naar nieuwe klimaatrobuuste manieren van wonen. In deze woonmilieus met eengezinswoningen kunnen regionale starters ruim, groen en bijzonder wonen, aansluitend op de regionale woonbehoefte.

We zetten in dit scenario in op het **uitbreiden van het voorzieningenniveau**. Door de stevige groei van het aantal inwoners wordt het draagvlak van de huidige voorzieningen vergroot. We **clusteren** de voorzieningen in de binnenstad van Kampen, IJsselmuiden en rond Kampen-Zuid/Reeve. Met de nieuwe ontwikkelingen versterkt de binnenstad van Kampen duidelijk haar centrumfunctie; zo kan de stad meer hoogwaardige voorzieningen aantrekken op het gebied van **cultuur, detailhandel, horeca en maatschappelijke voorzieningen**. We onderzoeken ook of het hoger onderwijs kan worden teruggebracht naar de stad, waarbij we het MBO – en eventueel HBO – via kennishubs rondom Kampen-Zuid koppelen aan het lokale bedrijfsleven. We zorgen voor een optimale bereikbaarheid vanuit de andere dorpen naar de voorzieningen in Kampen, IJsselmuiden en Reeve.

In dit scenario zetten we in op zowel kleinschalige inbreiding en uitbreiding, als op grootschalige uitbreiding. In de stedelijke gebieden koesteren we onze groene plekken waar we **functies stapelen en de kwaliteit verhogen**. Daarnaast zetten we in op een beperkt aantal grotere groenvoorzieningen met hoge kwaliteit, in het kader van **natuurcompensatie** voor de diverse omvangrijke bouwprojecten. Deze koppelen we vervolgens aan het versterken van regionale profilering en de **toeristisch-**

recreatieve kracht van onze gemeente. Ook zorgt het vergroot draagvlak voor mogelijkheden om meer hoogwaardige sportvoorzieningen toe te voegen.

Cultuur, recreatie en erfgoed zetten we in om op regionale en nationale schaal mensen naar onze gemeente te trekken. De gemeente krijgt hier meer een actieve rol en gaat hier meer op sturen. We gaan op zoek naar een hoogstedelijke dynamiek waarbij we investeren in **culturele activiteiten en evenementen in de binnenstad** en zoeken naar meer plek voor culturele broedplaatsen. Langs de IJssel bieden we meer ruimte voor **watergebonden recreatie**, waarvoor meer ruimte is ontstaan doordat de auto nu beter om de stad heen wordt geleid.

We **versterken het duurzaam economisch profiel en creëren meer werkgelegenheid** binnen de gemeente. Een transitie naar een meer **circulaire en duurzame bedrijvigheid** vraagt ruimte. Om dit te faciliteren, bieden we meer ruimte aan onze huidige economische dragers om de omslag te kunnen maken, zoals de maakindustrie, de land- en tuinbouw en de handel. Daarnaast streven we naar verbreding; dicht bij de treinstations voegen we hoogwaardige kantoorruimte toe om ook meer theoretisch geschoolde werkgelegenheid (kenniseconomie) naar de gemeente te trekken. We zoeken de ruimte door:

- + De **uitbreiding van de haven (Tweede Zuiderzeehaven) in de Melmerpolder**, inclusief duurzame energieopwekking;
- + De **25 hectare extra bedrijventerreinen** inclusief voldoende ruimte voor duurzaamheid en circulariteit
- + De extra benodigde ruimte voor huidige bedrijvigheid t.b.v. de overgang naar een circulaire economie.

In de **Koekoekspolder** zetten we alles op alles om de **glastuinbouw te blijven faciliteren** tot 2050 en daarna. Dit doen we met zoveel mogelijk technische maatregelen. Om dit te kunnen faciliteren, wordt de **bedrijvigheid geïntensiveerd** om een hogere financiële output te creëren.

We focussen ons in dit scenario op het verbeteren van **regionale bereikbaarheid**, zowel voor de auto, OV als fiets. De ruimtelijke ontwikkelingen in dit scenario zorgen voor veel extra verkeersbewegingen en maken **investeringen in de auto-infrastructuur** noodzakelijk. Zo zetten we in op het opwaarderen (2x2 rijbanen) van de N50 van Reeve naar Zwolle, onderzoeken we de mogelijkheid voor een derde brug over de IJssel, een oostelijke rondweg langs IJsselmuiden, een ‘stadsrandhub’ voor schone bevoorrading van de binnenstad en de opwaardering van de Zwolseweg richting Zwolle. Tegelijkertijd investeren we in de **bereikbaarheid per trein**. Zo worden de twee treinstations **belangrijke mobiliteitshubs** (met name Kampen-Zuid), waarvandaan de overstap naar het busnetwerk gemakkelijker wordt.

In dit scenario **koppelen we duurzame energieopwek in eerste instantie aan het bedrijfsleven**. We zorgen dat de daken van bedrijfsdaken volop benut worden. Daarnaast grijpen we de uitbreiding van werklocaties in de Melmerpolder aan om hier **zonne- en windenergie** toe te voegen. Samen met de ondernemers in de haven en het bedrijventerrein Haatland creëren we een **lokale energiehub**, waarbij

verbruik, opwekking en opslag van duurzame energie op elkaar wordt afgestemd. Zo benutten we de volle potentie van zon-op-dak op bedrijfspanden en de nabije windturbines.

We focussen ons op het **vergroenen en verduurzamen van de bestaande bedrijventerreinen**, hier is veel klimaatwinst te halen. Daarnaast grijpen we het hoge aantal nieuwbouwontwikkelingen aan om als gemeente een grote slag te slaan in de gemiddelde energetische kwaliteit van het vastgoed in de gemeente.

De **landbouwsector** blijft op veel plekken voortbestaan in de **huidige omvang**; er blijft veel ruimte voor de ontwikkeling van het productielandschap van de toekomst. De agrariër krijgt de ruimte om zelf invulling te geven aan het halen van de landelijke transitiedoelen. Dit betekent waarschijnlijk veel toepassingen van **high-tech systemen, monitoring, sensing en innovatie**. Hierbij faciliteren we agrariërs bij de productie van gewassen die passen bij de vraag vanuit consumenten in 2050, deze zal veel meer uit plantaardige producten bestaan. Op een aantal cruciale plekken vindt sturing plaats op transitie, bijvoorbeeld door druk van bovenaf (provincie) of doordat de leefbaarheid van kernen in het geding komt (geuroverlast). Tegelijkertijd pakt de agrarische sector kansen om mee te liften op de regionale profilering van onze gemeente als recreatieve trekpleister; agrariërs **verbreden hun verdienmodel** onder andere via (verblijfs) recreatie, horeca en andere activiteiten voor bezoekers. Ook **vrijkomende agrarische bebouwing** wordt hier volop voor benut.

Wateroverlast en droogte blijven we tegengaan met zo veel mogelijk **technische oplossingen**. In het buitengebied doen we dit bijvoorbeeld door dijkverhogingen en adaptief peilbeheer. In het stedelijk gebied zoeken we oplossingen zoals infiltratiekragen, groene daken en groene gevels, maar ook in de hoogwaardige multifunctionele parken. Deze plekken worden in dit scenario ook nadrukkelijk gebruikt voor waterberging.

Op het gebied van **natuur** wordt **werk met werk** gemaakt. Urgente **klimaatopgaven**, zoals waterberging, worden **gekoppeld aan de grote ontwikkelingen** die binnen dit scenario plaatsvinden. Zo worden de nieuwe uitbreidingen van werklocaties en de uitleglocaties zoals Reeve-Noord heel **klimaatinclusief en duurzaam**. Dit gebeurt ook vanuit kostenooqpunt; het is beter om nu te investeren om hoge kosten door noodzakelijke verbouwingen in de toekomst te voorkomen. Ook de benodigde natuurcompensatie wordt slim gekoppeld aan de klimaatopgaven.

Kanttekeningen		
→ De nieuwe uitleglocaties (met name de grote gebiedsontwikkeling in Reeve-Noord), de grootschalige uitbreidingen van de Haven en de bedrijventerreinen en het toevoegen van meer infrastructuur liggen niet direct voor de hand vanuit het perspectief van bodem en water sturend. Per saldo ontstaat er alsnog veel nieuwe verharding. Daarnaast wordt de openheid van het (cultuurhistorische) landschap door alle ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk aangetast.	→ Door de glastuinbouw in de Koekoekspolder te blijven faciliteren – en zelfs te intensiveren – ontstaat hier op de lange termijn een onhoudbare situatie met geïnvesteerde kosten die niet meer kunnen worden terugverdiend. Problematiek met bodemdaling en wateroverlast zijn op een gegeven moment niet meer tegen te gaan met technische oplossingen.	→ Door alle nieuwe ontwikkelingen (woningen, verkeer, bedrijvigheid) is het onvermijdelijk dat op sommige plekken de milieueffecten niet verbeteren, of dat ze zelfs verslechteren. Deze overlast moet in sommige gevallen geaccepteerd worden. De druk op de leefomgeving neemt in dit scenario toe.
→ Door geen duidelijke regie te voeren op de transitie in het buitengebied, loopt de gemeente het risico om de transitiedoelen niet te kunnen halen. Daarnaast worden systeemopgaven in het buitengebied (met name bodemdaling, maar ook hoogwaterveiligheid) niet adequaat aangepakt in dit scenario. Technische oplossingen zullen waarschijnlijk op de lange termijn niet altijd en overal toekomstbestendig genoeg blijken.		

Milieu-effectscan door Witteveen + Bos CONCEPT

Thema	Effect	Toelichting
Samenleving en veiligheid		+ Uitbreiding en clustering van voorzieningenniveau kan ervoor zorgen dat het grootschalige aanbod van maatschappelijke en commerciële voorzieningen op een goed niveau blijft. – Het verbeteren en opwaarderen van automobilititeit kan ervoor zorgen dat de (verkeers)veiligheid afneemt.
Onderwijs en jeugd		+ De koppeling van hoger onderwijs aan het lokale bedrijfsleven kan ervoor zorgen dat het aanbod en de kwaliteit van het hoger onderwijs hoger wordt.
Gezondheid en welzijn		– Focus op automobilititeit kan ervoor zorgen dat de luchtkwaliteit afneemt. – Het autogebruik kan in dit scenario hoger worden, dit heeft nadelige effecten hebben op de gezonde leefstijl. – Het beperkte aantal parkvoorzieningen en waterberging in de stedelijke gebieden kan ervoor zorgen dat er negatieve effecten zijn mbt hittestress en wateroverlast.
Wonen		+ Er worden veel woningen bij gebouwd, wat de drukte op de woningmarkt in en rond Kampen kan verminderen en Kampen de mogelijkheid geeft om meer te groeien als gemeente ± Hoewel er voldoende woningen gebouwd worden voor een groeiende bevolking, kan het wel zijn dat het woningaanbod niet volledig aansluit bij de woonbehoeften (van bijvoorbeeld ouderen).
Werken		+ Doordat dit scenario meer nadruk legt op het creëren van recreatieve mogelijkheden, kan het economisch profiel worden verbreed en gaan er misschien meer Kampenaren binnen de gemeente werken. + Door het toevoegen van kantoorruimtes en het koppelen van het hoger onderwijs aan het bedrijfsleven, kan het zijn dat er meer banen komen in de theoretische sector, waardoor er meer Kampenaren in de gemeente blijven werken.
Bereikbaarheid		+ De inwonerstoename kan ervoor zorgen dat de bereikbaarheid afneemt. Door in te zetten op een verbetering van het OV en de auto bereikbaarheid kan dit worden voorkomen. + Mobiliteitshubs zorgen ervoor dat de toegang tot mobiliteitsdiensten- en voorzieningen toeneemt.
Cultuur, erfgoed en recreatie		+ Door het verbeteren en opwaarderen van de recreatieve sector komen er meer mogelijkheden waarbij ook het cultureel erfgoed betrokken kan worden. – Door het gebrek aan maatregelen met betrekking tot bodemdaling, kan het zijn dat veel cultuurhistorisch waardevolle gebieden en archeologische structuren aangetast kunnen worden.
Duurzaamheid en energie		+ Door veel nadruk te leggen op duurzame energieopwek – met name in het bedrijfsleven – kan er een goede slag geslagen worden om de klimaatdoelen te behalen. + De extra ruimte voor circulariteit kan ervoor zorgen dat de doelen behaald kunnen worden. + Door het verbeteren en opwaarderen van automobilititeit kunnen negatieve effecten optreden m.b.t. duurzaamheid.
Water en bodem		+ Het gebruik van het water en bodem sturend principe bij nieuwbouw kan de water- en bodemkwaliteit verbeteren. + Het inzetten van technische maatregelen kan helpen wateroverlast en droogte (en dus ook bodemdaling) te voorkomen. – Het beperkte aantal parkvoorzieningen en waterberging in de stedelijke gebieden kan ervoor zorgen dat er negatieve effecten zijn m.b.t. hittestress en wateroverlast. – Door het behoud van de glastuinbouw kan de bodemdaling in de gemeente een nog groter probleem worden. – Het behoud van de landbouwsector in de huidige omvang kan nadelige effecten hebben op de bodemdaling en waterkwaliteit in het gebied.
Natuur en landschap		– Het beperkte aantal (grote) groene parken in het stedelijk gebied kan een nadelig effect hebben op de soortenbescherming in de stad. – Het behoud van de landbouwsector in de huidige omvang kan nadelige effecten hebben op de kwaliteit van de natuur.

SCENARIO 3 - KAMPEN 2050 CONCEPT

AMBTELIJK ATELIER #2
17 SEPTEMBER 2024

RUIMTE
VOLK
Kampen®

De landbouw **extensiveert** fors en **natuur-inclusieve landbouw** wordt de norm, vooral rond Natura2000. In deze bufferzones wordt sturend VAB-beleid gevoerd t.b.v. de stikstofdoelen.

Zonneparken vormen een **alternatief verdienmodel**, met name in bufferzones en gebieden waar vernatting nodig is. Goede landschappelijk inpassing en **meervoudig ruimtegebruik** zijn hierbij altijd verplicht.

In het diepe veengebied de Koekoekspolder wordt laten we meer water toe en faciliteren we mogelijkheden voor drijvende (glas)tuinbouw. Tegelijkertijd ontwikkelen we natte natuur met kleinschalig **waterrijk wonen** aan de rand van IJsselmuiden.

Vanaf de mobiliteitshubs en langs twee centrale assen worden **H-OV lijnen** gerealiseerd. Hierdoor kan de **auto in de stad worden teruggedrongen** en gaan de parkeernormen rond het centrum van Kampen omlaag.

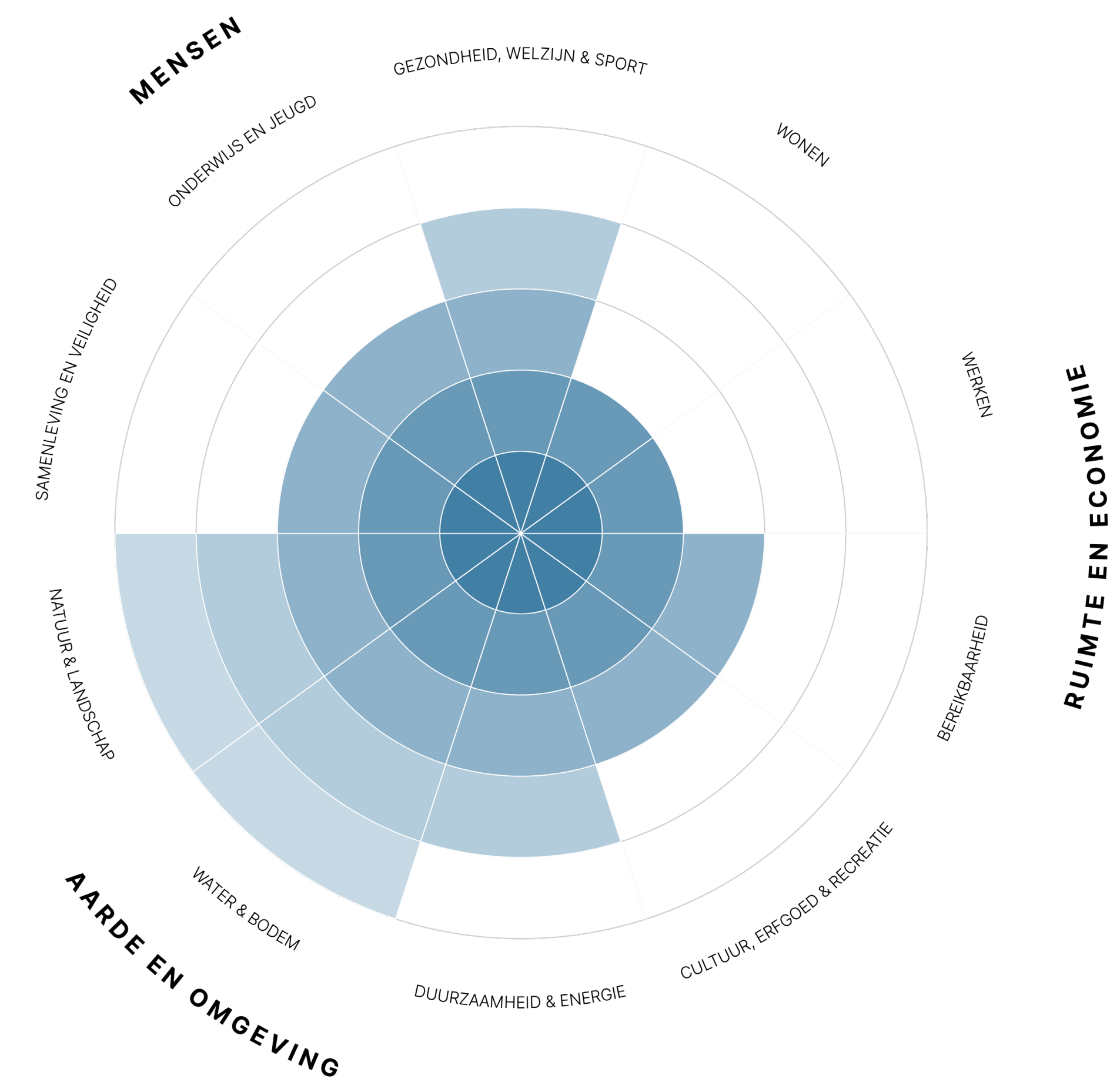
Langs de IJssel wordt volop gerecreëerd in het 'parelsnoer' aan **watergebonden recreatieve hotspots** dat ontstaat langs de rivier.

In de kernen wordt volop ingezet op **verdichting en transformatie**: de kernen breiden niet uit t.b.v. het omliggende landschap en de klimaatopgaven. Om in de stad ruimte 'terug te winnen' op de auto wordt volop geïnvesteerd in **doorfietsroutes** en **deelmobiliteit**.

Omdat in de kernen stevig wordt verdicht en dus weinig ruimte is voor kleinschalig groen, worden enkele grote, **centrale parken** (door) ontwikkeld, die met **robuuste groene assen** onderling worden verbonden.

In dit scenario wordt mens nadrukkelijk gezien als onderdeel van de natuur: de focus ligt daarom op duurzaamheid en brede welvaart. Vergroening wordt gezien als een collectieve verantwoordelijkheid waarin de gemeente de regie pakt. Ecologische grenzen zijn kaderstellend en er wordt veel waarde gehecht aan natuurlijke oplossingen als meer ruimte voor water.

Bebouwing vindt alleen plaats in de vorm van inbreiding binnen de huidige stads- en dorpsgrenzen, met een focus rond OV-knooppunten op de H-OV assen, die een goed alternatief bieden voor de auto. Er wordt gewerkt aan robuuste, grote natuurgebieden die goed zijn verbonden met zowel de stad als natuur in buurgemeenten. In de veengebieden vormen nieuwe plassen en moerassen als waterreservoirs die bodemdaling stoppen. De landbouw wordt natuurinclusief, in het bijzonder

LEGENDA

- Mensen**
  - Inzetten op het behoud van minimaal één ontmoetingsplek per kern als 'bovengeschikte' basisvoorziening
  - Clusteren van voorzieningen als winkelen, onderwijs en sport in Kampen en IJsselmuiden
- Ruimte en economie**
  - Compacte, verstedelijkte kernen met minimale impact op omliggend landschap
  - REEVE** Kernen
    - 'Laatste' uitbreidingsmogelijkheden Reeverdelta fase 2 en 'waterwonen' aan rand natuurgebied Koekoekspolder
  - Bedrijventerreinen conform de huidige omvang
  - Verdichten en intensiveren huidige bedrijventerreinen: ruimte creëren door uitfasen industrie met hoge milieucategorie (Op termijn) volledig uitfasen glastuinbouw in Koekoekspolder
  - Gastvrije binnenstad inclusief omliggende schil met verlaagde parkeernorm
  - Slimme parkeeroplossingen aan de stadsrand en nabij overstappunten H-OV lijn
  - Ontwikkelen mobiliteitshub rond treinstations: OV, deelvervoer, parkeren, etc.
  - Frequente H-OV als complementair aan treinverbindingen
  - Investeren in doorontwikkeling en uitbreiding (regionaal) fietsnetwerk
  - Aanleggen van fietsbruggen als aanvullende schakels in fietsnetwerk
  - Stedelijke verdichting op goed bereikbare locaties gekoppeld aan H-OV as
  - Meer ruimte voor de IJssel in stedelijk weefsel en verbeteren van de relatie tussen IJssel en Kampen/IJsselmuiden
  - Inzetten op recreatieve parels langs de IJssel
  - Doorontwikkelen huidige parels
  - Verkennen nieuwe 'parels' langs de IJssel
- Aarde en omgeving**
  - Multifunctionele zonnepelden (vernatting, biodiversiteit, etc.) als alternatief verdienmodel voor agrariërs (in het bijzonder) in bufferzone
  - Ontwikkelen klimaatbuffers op strategische locaties
  - Extra wateropvang realiseren
  - Ontwikkelen waterrijke natuur in Koekoekspolder
  - Ruimtereservering voor wateropvang nabij 'bottlenecks'
  - Zones langs grotere (KRW-)watergangen natuurlijk inrichten t.b.v. (primaire) groen-blauwe dooradering en ecologie
  - Herstellen kreek en Kamperreiland en benutten als groen-blauwe dooradering
  - Dijken als ecologische verbindingen door natuurinclusief beheer
  - Nieuwe ecologische verbinding realiseren
    - Primair
    - Secundair
  - Inzetten op enkele (onderling goed verbonden) robuuste parken als groenstructuur in stedelijk gebied
  - Herstellen van cultuurhistorische landschapselementen t.b.v. (secundaire) groen-blauwe dooradering en Bessenstrategie
  - Natuurontwikkeling (incl. natuurcompensatie)
  - Investeren in en beschermen van Natura2000-gebieden
  - Focusgebied extensiveren en natuurinclusief boeren in bufferzone (1km) Natura2000-gebieden
  - Sturend VAB-beleid in bufferzones (indicatief)
  - Agrarische kernzone: natuurinclusief boeren passend bij gebieds-specifieke kenmerken

We sorteren in dit scenario voor op de [grote klimaatopgaven](#) waar we als samenleving voor staan. Het water van de IJssel is altijd de rode draad door onze gemeente geweest en heeft ons gevormd. We kennen het genoeg en de gevaren van het water en willen in dit scenario dan ook voorop lopen in het vormgeven van een [robuust en toekomstbestendig watersysteem](#). Om een veilige, leefbare, welvarende en duurzame toekomst te garanderen, moeten we slim met de natuur meebewegen. Het [natuurlijke systeem is uitgangspunt](#) voor de oplossingen die in scenario aangedragen worden voor een klimaatbestendig en biodivers Kampen.

In dit scenario sorteren we na 2032 voor op de autonome ontwikkeling van de huishoudensgroei. We voegen tussen 2032 en 2050 circa [3.500 woningen](#) toe. Na afronding van Reevedelta fase 1 en 2 [zetten we maximaal in op inbreiding en transformatie](#), en onderzoeken hiervoor geschikte locaties voor de lange termijn. We denken hierbij bijvoorbeeld aan transformatie van het Ausnutria terrein en het bedrijventerrein Spoorlanden, maar ook mogelijke verdichting rond de stations Kampen en Kampen-Zuid. Hier liggen kansen voor het creëren van [gemengde woon-werkgebieden](#). Ook zoeken we meer oplossingen in woningsplitsen, optoppen en erfdelen. Door de woningbouwopgave grotendeels binnenstedelijk in te vullen, houden we het landschap rond de kernen onaangestast door verharding, waardoor we daar kunnen werken aan de invulling van andere opgaven. Dit betekent dat we [afzien van nieuwe uitbreidingen](#) buiten de bestaande stads- en dorpscontouren.

De toe te voegen woonmilieus in dit scenario zijn [compact, klimaatinclusief en circulair](#) gebouwd. Door in [hogere dichtheden](#) te bouwen, hoeven we geen beroep te doen op het buitengebied. Op plekken waar het kan, gaan we meer de hoogte in. Zo gaan we slim met de beschikbare ruimte. We focussen op [kleinere woningen](#) voor de lokale starter en de senior, wat de doorstroom op gang brengt. Het toevoegen van (grote) grondgebonden eengezinswoningen gebeurt zeer beperkt. Daarnaast zetten we in op [Groen Groeit Mee](#): bij het bouwen in het groen versterken we de bodem- en waterkwaliteit en is landschappelijke inpassing altijd randvoorwaardelijk. In de directe nabijheid van mobiliteitshubs (station Kampen en Kampen-Zuid) zetten we specifiek in op betaalbare appartementen voor jonge starters en studenten uit de gemeente en de regio. Daarnaast zetten we in de stadsranden in op flexwoningen op locaties die later terug worden gegeven aan de natuur.

In dit scenario zetten we in op het [optimaliseren van het huidige voorzieningenniveau](#). We concentreren en specialiseren het aanbod over twee clusters: de binnenstad van Kampen en het centrum van IJsselmuiden. Dit zorgt voor een kwaliteitsimpuls. Vanuit de dorpen zijn deze voorzieningen beter bereikbaar via veilige fietsroutes. Het regionale hoger onderwijs blijft per trein goed bereikbaar. De [gezonde leefomgeving](#) krijgt in dit scenario [topprioriteit](#). Niet alleen vanwege de positieve gezondheidseffecten die een groene en natuurlijke leefomgeving bieden, maar ook vanwege de koppelkansen op het gebied van klimaatadaptatie en biodiversiteit. We zetten in op robuuste groenstructuren die via [groen-blauwe inprickers](#) het stedelijk gebied binnenkomen. Deze inprickers verbinden de kernen met een gezond, beleefbaar

en toegankelijk buitengebied. Hierbinnen besteden we ook aandacht aan [informele ontmoetingsplekken](#). Zo is groen altijd dichtbij en zetten we in op het tegengaan van eenzaamheid.

Recreatie, landschap en erfgoed zetten we in om de [beleefbaarheid](#) (voor de mens) en de [kwaliteit van de natuur](#) (voor plant en dier) in het buitengebied te verbeteren. Zo maken we een [duidelijkere scheiding tussen rust en reuring](#). We verbeteren de recreatieve fiets- en wandelroutes in het buitengebied en haken deze beter aan op het regionale netwerk. Daarnaast gaan we op zoek naar meer plekken voor [recreatieve ‘parels’ langs de IJssel](#). Cultuurhistorische elementen vormen een belangrijk fundament voor het buitengebied en worden gekoppeld aan het aanpakken van de klimaat- en natuuropgaven.

We [verbreden ons economisch profiel](#) en gaan meer inzetten op de [vrijtijds economie](#). Hiervoor is het van belang dat we de recreatieve potentie van de binnenstad, het buitengebied en de IJssel beter benutten. We koesteren het cultureel erfgoed in de binnenstad, vergroten het aantal aanlegplaatsen voor watergebonden recreatie, zoeken naar plekken voor rivierstrandjes met horeca (bijvoorbeeld bij Seveningen) en vergroten de mogelijkheden voor [dag- en verblijfsrecreatie als alternatief verdienmodel](#) in het buitengebied, in het bijzonder in de focusgebieden voor [extensivering nabij de Natura2000 gebieden](#). Qua uitbreidingen van werklocaties zijn we in dit scenario behoudend. We zetten het groene buitengebied maximaal in voor de klimaatopgaven. Om die reden bieden we [geen ruimte voor uitbreidingen van werklocaties of een tweede Zuiderzeehaven](#). Ruimte voor bedrijvigheid zoeken we binnen de bestaande contouren via [herstructurering en intensivering](#). Tegelijkertijd gaan we op deze plekken aan de slag met vergroening en verduurzaming. Zo gaan we ook hier slimmer om met de beschikbare ruimte. Industriële activiteiten op onwenselijke plekken faseren we zo veel mogelijk uit of verplaatsen we naar de havens. De trend van [meer thuiswerken](#) zet door, werkgevers faciliteren hybride werken en een heel groot deel van de werkende inwoners werkt een deel van de week thuis. Met deze strategie neemt de bedrijvigheid op natuurlijke wijze af en ontstaat binnen de huidige bedrijventerreinen meer ruimte de circulariteitsambities van de resterende bedrijvigheid.

We bouwen (stap voor stap) het droogpompen van het gebied met de [glastuinbouw in de Koekoekspolder](#) af. We laten gefaseerd richting 2050 meer water toe en faciliteren voor drijvende kassen. Tegelijkertijd creëren we hier een nieuw natuurgebied, met aan de westelijke rand ruimte voor [waterrijk wonen in lage dichtheden](#) met veel groen.

We focussen ons in dit scenario volledig op de omslag naar [duurzame mobiliteit](#). Dit betekent dat we volop inzetten op het verbeteren van het OV en het fietsnetwerk. De stations worden belangrijke [mobiliteitshubs waar H-OV buslijnen, treinverbindingen en deelvervoer](#) samenkomen. Deze hubs vormen door de zeer goede bereikbaarheid de ideale locaties voor transformatie en verdichting: op deze locaties zetten we daar extra op in. We investeren flink in het [\(recreatieve en utilitaire\) fietsnetwerk](#) en maken dit veiliger en sneller. Ook zorgen we voor een impuls die het fietsgebruik stimuleert door het verbeteren van de leefbaarheid door heel de gemeente, het

comfort en het gemak voor fietsers. In dit kader onderzoeken we onder andere de mogelijkheden voor een nieuwe fietsbrug over de IJssel. Daarnaast varen we een [nieuwe koers op automobilititeit](#). We werken met parkeervergunningen in de schilgebieden rondom het centrum (Brunnepe, Zuid), verlagen de parkeernorm bij nieuwbouwonwikkelingen en rollen deelmobiliteit sneller uit in de wijken. We gaan naar een autoluwe verkeerssituatie op de Zwolseweg en de IJsselkade, waardoor meer ruimte ontstaat voor de fiets en groen, en wordt het water van de IJssel beter beleefbaar.

[Zon-op-land](#) op voormalige landbouwgronden wordt altijd [landschappelijk ingepast](#) en er is altijd sprake van [meervoudig ruimtegebruik](#), bijvoorbeeld in combinatie met wateropvang en natuurontwikkeling. Zo wordt de energietransitie aangegrepen om de biodiversiteit te verbeteren en de bodemdalingsopgave aan te pakken. Locatiekeuzes zijn altijd in harmonie met bodem- en wateromstandigheden. Om deze reden is energieopwek zo veel mogelijk geclusterd op een beperkt aantal plekken. Zo liggen vooral in de Mastenbroekerpolder veel kansen om zon-op-land [gepaard](#) te laten gaan [met wateropvang](#) en het tegengaan van bodemdaling. Uiteraard zetten we ook vol in op zon-op-dak – met name op de bedrijventerreinen – en op windenergie conform de vastgestelde zoekgebieden.

Natuur, klimaat en landschap krijgen prioriteit in dit scenario. We nemen stevig de regie om de [transitie in het buitengebied](#) vorm te geven. Door scherpe keuzes op grondgebruik werken we enerzijds aan opgaven zoals bodemdaling, waterkwaliteit en het halen van natuurdoelen, anderzijds bieden we agrariërs langjarige duidelijkheid over waar ze aan toe zijn en zetten we hen nadrukkelijk in als beheerder van het landschap. We creëren robuuste [groen-blauwe dooradering en ecologische verbindingen](#); de waterlopen en dijken vormen hierin belangrijke pijlers. Rond het Ganzendiep en in de Koekoekspolder creëren we nieuwe natuurgebieden en langs het Reevediep een nieuwe ecologische verbinding. Daarnaast werken we aan [kreekherstel](#) op Kampereiland. Op plekken gevoelig voor bodemdaling zetten we in op [vernatting](#).

We kiezen er als gemeente voor duidelijke regie te voeren op de [landbouwtransitie](#) via zonering in het buitengebied. Extensivering van veehouderijen focust zich vooral op de [bufferzones rond Natura 2000-gebieden](#), maar ook in de zones waar vernatting plaatsvindt. In deze zones verbreden agrarische ondernemingen hun verdienmodel met [nevenactiviteiten](#) (recreatie, horeca, landschapsbeheer, energieopwek); dit wordt maximaal gefaciliteerd. In de gehele gemeente geldt wordt ingezet op een omslag naar natuurinclusief (landschaps)boeren, waar altijd binnen de grenzen van natuur, milieu en leefomgeving wordt geproduceerd en de biodiversiteit een impuls krijgt. Vrijkomende agrarische bebouwing transformeert ten behoeve van landschapsversterking en natuurherstel d.m.v. herbestemming naar recreatie en rood-voor-groen-regelingen.

Kanttekeningen		
→	Dit scenario vraagt om een grote omslag van agrarische bedrijvigheid. Het draagvlak onder en een eerlijk toekomstperspectief voor agrariërs zijn belangrijke aandachtspunten. Daarnaast leunt de financiële haalbaarheid van deze transitie op politieke keuzes en steun vanuit het Rijk. Dit is in de huidige politieke context onzeker.	→ De omslag naar duurzame mobiliteit vraagt om een gedragsverandering van de inwoners van de gemeente Kampen. Indien de transitie van auto naar fiets en OV niet voldoende wordt gemaakt, blijven knelpunten in het huidige mobiliteitssysteem bestaan, met name qua autobereikbaarheid. Parkeren in de Kamper stadswijken is hierin ook een aandachtspunt.
→	De woningbouwopgave wordt in dit scenario volledig binnen de stedelijke contouren ingevuld, ook door middel van transformatie van oude bedrijfspanden. Dergelijke ruimtelijke ontwikkelingen zijn kostbaar in geld en tijd, zeker in vergelijking met uitleglocaties. Daarnaast hebben de woonmilieus een hoger ambitieniveau op het gebied van duurzaamheid; ook hier liggen risico's in haalbaarheid en betaalbaarheid.	→ In dit scenario ontstaat per saldo geen extra werkgelegenheid. Sterker nog, er kan werkgelegenheid in bepaalde sectoren verdwijnen uit de gemeente. Dit betekent dat de negatieve arbeidspendel waarschijnlijk verder zal dalen; meer mensen werken buiten de gemeente. Dit kan vervolgens zorgen voor extra vervoersbewegingen en kan negatieve effecten hebben op de verkeersveiligheid in de gemeente Kampen.
→	Hoewel geïnvesteerd wordt in een aantal hoogwaardige parken die onderling goed (ecologisch) verbonden zijn, gaat het volledig binnenstedelijk invullen van de woningbouwopgave waarschijnlijk ten koste van (kleinschalig) groen in stad en dorp. Dit kan negatieve effecten opleveren voor bijvoorbeeld hittestress en wateropvang.	→ Dit scenario zet volledig in op het oplossen van systeemopgaven op de lange termijn (woningtekort, energietransitie, transitie buitengebied, mobiliteitstransitie), maar dit zal door inwoners en ondernemers op de korte termijn vaak niet zo ervaren worden.

Milieu-effectscan door Witteveen + Bos CONCEPT

Thema	Effect	Toelichting
Samenleving en veiligheid		Fietsveiligheid is nog een aandachtspunt in Kampen, dus het vergroten van de veiligheid van de fietsroutes is een goede verbetering. Het clusteren van de voorzieningen kan ervoor zorgen dat het grootschalige aanbod van maatschappelijke en commerciële voorzieningen op goed niveau blijft. Door de auto een wat minder prominente rol te geven in de stedelijke gebieden kan de veiligheid verbeteren.
Onderwijs en jeugd		Het toevoegen van appartementen voor jongeren en studenten rond het treinstation kan meer jongeren naar de gemeente trekken en de jongeren uit de gemeente helpen om de woningnood te verlichten. Daarnaast kan het studenten en kansen voor het hoger onderwijs in Kampen aantrekken.
Gezondheid en welzijn		Door de mobiliteitstransitie en groen worden de kansen voor gezonde leefstijl vergroot. Wanneer er altijd groen op 5 minuten fietsafstand is, stimuleert dit gezond (fiets)gedrag. Verdichting van het stedelijk gebied kan voor hitte-eilanden en dus ook meer hittestress zorgen.
Wonen		Woningvoorraad speelt goed in op de aandachtsgroepen (jongeren, starters en ouderen).
Werken		Stadsinbreiding en transformatie op bedrijventerreinen kan leiden tot minder werkgelegenheid. Uitfasen van de glastuinbouw kan veel banen in de agrarische sector kosten.
Bereikbaarheid		Bereikbaarheid OV en langzaam verkeer verbetert. Bereikbaarheid voor de auto verslechtert door deze maatregelen.
Cultuur, erfgoed en recreatie		Door het beperken van bodemdaling en de cultuurhistorische waarden als een belangrijk fundament te hebben bij nieuwe ontwikkelingen, kunnen cultureel historische landschappen en kenmerken behouden worden en kan de staat verbeterd worden.
Duurzaamheid en energie		Veel focus op (grootschalige) hernieuwbare energie, waardoor er een goede slag geslagen kan worden om de klimaatdoelen te behalen. Veel focus op duurzaam mobiliteitsnetwerk, waardoor autogebruik beperkt kan worden en er meer gebruik wordt gemaakt van het openbaar vervoer en de fiets.
Water en bodem		Uitfasering van glastuinbouw kan verdere bodemdaling in de toekomst beperken. Transformatie van (zware) industrie naar woningbouw en banen in de recreatieve sector kunnen ervoor zorgen dat de waterkwaliteit verbetert. Meer groenblauwe structuren in het landschap en in de stedelijke gebieden kan ervoor zorgen dat de waterkwaliteit verbetert en bodemdaling wordt beperkt.
Natuur en landschap		Door het verbeteren van de robuuste groenstructuur verbetert de kwaliteit van natuur, ook in het stedelijk gebied. Het verbeteren van de robuuste groenstructuur is goed voor biodiversiteit en ecologie. Door vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) in te zetten voor natuurherstel, kan de kwaliteit van de natuur verbeteren.

BIJLAGE: CONCEPT-OMGEVINGSVISIE (75 %-VERSIE)

BINNENSTAD KAMPEN

SCHILWIJKEN KAMPEN

BUITENWIJKEN KAMPEN

IJSSELMUIDEN

REEVE

GRAFHORST

WILSUM

ZALK

'S-HEERENBROEK

KOEKOEKSPOLDER

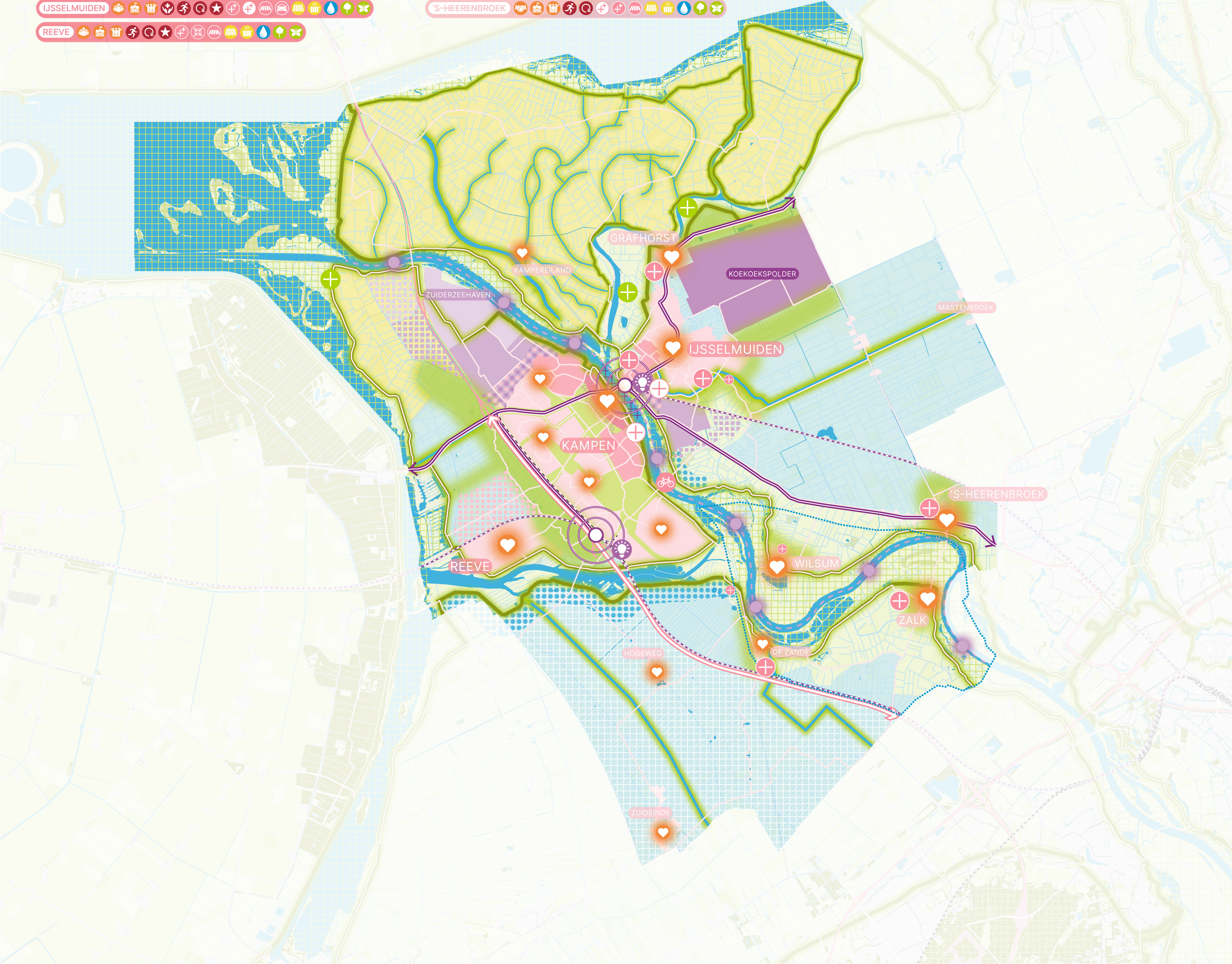
BEDRIJVENTERREINEN

ZUIDERZEEHAVEN

RIVIERENLANDSCHAP

VEENPOLDERS

KLEIPOLDERS

LEGENDA

Vitale, veerkrachtige mensen en gemeenschappen

- Behouden en versterken sterke, sociale gemeenschappen door warme dorps- en wijksharten
- Faciliteren van minimaal één multifunctionele accommodatie (MFA)
- Inzetten op minimaal één (kleinschalige) ontmoetingsplek
- Koesteren en versterken bruisend cultureel centrum Kampen
- Streven naar minimaal één basisschool
- Uitbreiden faciliteiten/ontmoetingsplekken voor jongeren
- Uitbreiden woon-zorgconcepten nabij voorzieningencusters
- Uitbreiden sportvoorzieningen in de openbare ruimte
- Creëren van ommetjes t.b.v. stimuleren beweging en ontmoeting
- Behouden en versterken divers voorzieningenaanbod

Ruimte voor goed wonen en een bruisende lokale én regionale economie

- Stad en centrale voorzieningendorpen
  - Centrum Kampen
  - Schilwijken Kampen en IJsselmuiden
- Woondorpen
- Potentiële uitbreidingslocaties woningbouw (grootschalig)
- Potentiële uitbreidingslocaties woningbouw
  - Potentiële uitbreidingslocaties woningbouw (kleinschalig)
  - Mogelijkheden voor (verdere) toekomstige (kleinschalige) uitbreidingslocaties woningbouw aan stads- en dorpsranden ('straatje erbij')
  - Potentiële inbreidingslocaties woningbouw
  - Mogelijkheden voor (verdere) toekomstige inbreidingslocaties woningbouw in steden en dorpen
- Ruimte voor maatwerk m.b.t. toevoegen woningen in buurtschappen buitengebied
- Aandacht voor bereikbaarheid en (ruimtereservering voor) toekomstig dorpshart bij Reeve
- Gastuinbouwgebied Koekoekspolder
- Bedrijventerreinen
- Zuiderzeehaven
- Onderzoeken uitbreiding bedrijventerreinen voor behoefte lokaal MKB
- Onderzoeken nut en noodzaak uitbreiding Zuiderzeehaven
- Onderzoeken gemixt woon-werkgebied op huidige bedrijventerreinen
- H(oogwaardige)-OV assen complementair aan treinverbindingen
- Ontwikkelen mobiliteitshub rond treinstations: OV, deervoer, parkeren, etc.
- Ontwikkelen innovatiehubs op goed bereikbare locaties: combinatie onderwijs, (gekoppelde) bedrijvigheid, jongerenwoningen, etc.
- (Verder) verbreden N50 t.b.v. bereikbaarheid Kampen en (groeënd) Reeve
- Verbeteren van verkeersveiligheid in dorpen, wijken en buitengebied
- Inzetten op gastvrije binnenstad met verlaagde parkeernormen
- (Door)ontwikkelen parkeermagneten rond binnenstad Kampen
- Realiseren missende schakel in doorfietsroute Dronten - Kampen - Zwolle
- Behouden en doorontwikkelen fietsnetwerk tussen de kernen t.b.v. lokaal en recreatief verkeer
- Ontwikkelen (losliggende) fietsverbinding over de IJssel
- Doorontwikkelen en uitbreiden recreatief 'parksnoer' langs de IJssel
- Versterken waterfront en relatie tussen Kampen/IJsselmuiden en IJssel
- (Verder) toegankelijk en beleefbaar maken water in binnenstad Kampen
- Beschermen en versterken cultuurhistorische waarden van beschermd stadsgezicht (en centrum) Kampen
- Beschermen van cultuurhistorische waarden Nationaal Landschap IJsseldelta

Op weg naar een waterrijke, groene aarde en leefomgeving

- Rivierenlandschap
- Veenpolders
- Kleipolders
- Optimaal benutten van daken voor zonnepanelen
- Wijkgerichte aanpak warmtetransitie
- Onderzoeken zorgvuldige invulling ruimtevraag energietransitie i.r.t. cultuurhistorische waarden binnenstad Kampen
- Verduurzamen en faciliteren circulariteit op bedrijventerreinen
- Zoekgebied windenergie Kamperveen
- Reserveren voor (toekomstige) wateropvang rond 'bottlenecks' in IJssel en Reevediep: vrijwaren van bebouwing
- Ontwikkelen stads- en dorpsrandzones: combinatie klimaatbuffer en recreatief uitloophoeve
- Extra wateropvang realiseren
- Prioritaire wijk voor groen-blauwe maatregelen vanwege gevoeligheid voor hittestress
- Bodemdaling remmen door verhogen waterpeil en technische maatregelen
- Onderzoeksgebied mogelijke toekomstige drinkwaterwinning Vitens
- Natura2000-gebieden Rijntakken, Ketelmeer en Vossemeer, Veluwerandmeren
- Zones langs grotere (KRW-)watergangen natuurlijk inrichten t.b.v. (primaire) groen-blauwe dooradering en ecologie
- Herstellen dynamiek krekens op Kamperreiland t.b.v. natuurontwikkeling en groen-blauwe dooradering
- Dijken benutten als ecologische verbindingen door natuurinclusief beheer
- (Verder) vergroenen van bebouwd gebied
- Versterken van de biodiversiteit
- Natuurcompensatiegebied (o.a. t.b.v. uitbreidingen woningen en bedrijvigheid)
- Goed beschermen van Natura2000 gebieden
- Ondersteunen van alternatieve verdienmodellen voor agrariërs passend bij gebiedsspecifieke kenmerken

